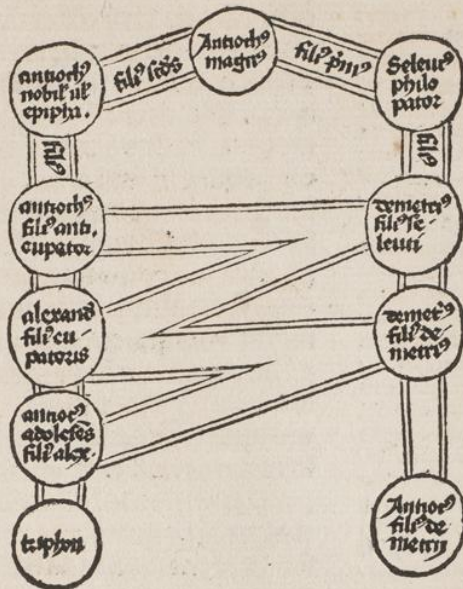

Glo.ordi. I Machabeorum Ca. I Nico. de lyra

Et namq sermo coniunctionis est: et scimus quia non coniungitur sermo subsequens nisi sermoni precedenti. Qui igitur nihil dixerat: cur dicit: Et factum est: cum non sit sermo cui hoc quod incipit subiungatur. Quia in re inueniendum est: quia sicut nos corporalia: sic prophete et scriptores diuinorum librorum sensu spiritualia aspiciunt: eisq et illa sunt presentia que nostre igno-

phantis: sicut electus fuit iste: eo q ritu gentiliu fuerat inquinatus: que tñ restituit demetrius seleucus: vt habet ibi: r. vij. ca. pmi libri: r lso fz te rti itedo exponere libros. Machabeoz. Na videt in figura Regu cu suis attinctijs.

Per figuram igitur prepositam patet pcesus regni syrie qtuor ad principes qui in deorum populū affli perunt. Diuisio tamē libri accipienda ē fm duces qui populū israel liberauerūt. ta men liber totalis pmo i duas partes diuiditur fm duos libros partiales primū scz et scdm. Primus autem liber diuidit in quattuor pres: qd primo ponitur liberatio populi sub matathia. secundo sub iuditha. iij. ca. rto sub ionarba. iij. ca. quarto sub simone. riiij. Pma in duas: quia pmo ponitur delectio populi et templi scā per antiochū epiphānem. scdo d defensio facta p matathiam: ca. sequenti. Pma ad huc in tres fm triplcem percussionem p antiochū factā. pma facta fuit per ipz personaliter. secūda per eius duces. que ponitur ibi: Et post duos annos. r rta p eius nuncios. et scripturā. ibi: Et cepit.

Antiochus magnus filius seleuci patoris. Seleucus philo pator filius seleuci patoris. Demetrius filius seleuci patoris. Antiochus filius antiochi cupatoris. alexander filius cupatoris. antiochus adolescens filius alexandri. taphus. medorum constituit prelia multa: et omnium obtinuit munitio nes: et interfecit reges terre: et pcepit spolia multitudinis gentium: et siluit terra in conspectu eius. Et congregauit virtutē et exercitum fortem nimis tet exal

medorum constituit prelia multa: et omnium obtinuit munitio nes: et interfecit reges terre: et pcepit spolia multitudinis gentium: et siluit terra in conspectu eius. Et congregauit virtutē et exercitum fortem nimis tet exal

afflictionis occasio. ibi: In diebus illis. r rto afflictionis tempus et ordo. ibi: Et pparatus est. quarto mltiplex afflictioz oppressio. ibi: Et couerit. Circa primū dicitur: Et factū est postq percussit alexander. s. magnus. b philippi regis macedo qui primus regnauit in grecia. s. tota. nam in macedonia q est quedam pars grecie prius regnauerat pater eius et plures alij. sed iste fuit primus monarcha non solum grecie: sed etiam toti orietis: propter quod ab eo incipit regnū grecorum. c Parium regem persarū. iste darius fz hebreos fuit filius Assueri r Hester regine: sicut dicitur in principio libri Ester r Dan. iij. et pluribus alijs locis. fm alios vero historiographos fuit alius Parius qui postea regnauit per longum tempus. d Constituit plia mul. corra regna resistētia sibi. e Et obtinu. om. sibi resistētia. f Munitioes. i. castra r fortalicia r bōa i eis reposita. g Et p rā sūt rē. habitabilē pte orietis. h Et siluit ter rē. qz null? an debat sibi resistere verbo vl facto. i Et gregauit vir. rē. hoc ponit ad rñdendū tacite qstio nī q possit queri: Quō fecit tāta cū paruū esset regnū macedonie? r rñdēt q gregauit sibi exercitū valde fortē: nō solū de macedonia s etia de alijs locis r bellatores vndeciqz sibi libenter adhibebant. nā in victorijs nō restabat sibi nisi bonū honorabile pcedēt alijs bonū vtile ex sua liberalitate.

Judith. i. c.

q q Et facti

q. crederes p

Glo. ordi. I Machabeorum. Ca. I Nico. de lyra

Credes puenisse rumore, vnde bene scriptu est: Et sicut ter / ra in conspectu eius: qz nullus ei rebellare audebat. a Et post hec / decidit. **D**euictis vbiqz gentibus vndiqz thesauros et opes ea / rum alexander abstulit. **H**ic eo mortuo satellites atqz milites eius / ppter opum magnitudinem qz congregatas habebat ac potestatem / regni ab inuicem dissentiebant sic pom / pelius trogus eiusqz breuiator iustinus / in libris historiay suay ostendunt: scri / bentes qd defuncto alexandro: in the / sauris eius quingenta milia talenta / auri reperta sunt: et in anno vtrigal / tributo tricena milia. **D**eniqz alexan / der inter pericula filioy dei nutu sua / tus ad extremum euz in babylone vrbem / moraretur p insidias suoym interfectus / est: et maxime factioe antipatris du / cis eius: qui per cassandrum filium su / um eius veneno extinxit: sicut pdictus / pompeius trogus narrat dicēs. **Q**uia cum / babylone reuertēs: multis diebus otio / datis intermissu olim iulianu solerter / alexander institueret: totusqz in letici / am effusus: cum diei nocte puigile iun / xisset: recedente iam a conuiuio medicus / thesalus instaurata comestatio et ipz / ac sodales eius inuitant. vbi accepto / poculo: media portioe repete velut te / lo cofixus igemuit: elatusqz a iuuiuo / semianimis ita cruciatus est vt ferruz / in remedia posceret: tactusqz hominuz / velut vulnera idolefceret. **R**euera au / tem insidie fuerunt. **N**am memorat anti / pater cum charissimos amicos suos in / terfectos videret ab alexandro: seque / magnis rebus in grecia gestis non tax / gratu apud regē qd inuidiosu esse: a matre quoqz eius olympia / de varijs se criminationibus veratū: ad occupandū regē cassan / drū filiu dato veneno subornat: qd cum fratribus philippo et iolla / ministrare regi solebat: cui veneni tanta vis fuit vt non ere: non / ferro: non testa cōtineret: nec aliter ferri nisi in vngula equi po / tuerit: pmonito filio ne alij qd thesalus et fratribus crederet. / **H**ac igit ea apud thesalu paratu repetitūqz iuuiui est. philip / pus et iollas p̄gustare ac tēptare potū regis soliti: in aqua fri / gida venenu habuerunt: quā p̄gustate ita porioni sup miserunt. / **Q**uarta die alexander indubitata morte sceleris agnoscere se fa / tu domū maiorum suorum ait: **N**am plerosqz ea cōdarū intra tricesi / mū annū defunctos. **T**umultuantes deinde milites insidiasqz pe / rire regē suspicātes ipse sedauit: eosqz oēs cum platō in editissi / mū locū vrbis efferat: ad conspectū suū admittit osculā dāqz dexte / rā suā flentibus porrexit. **C**ū lachrymarent oēs: ipse vero sine la / chrymis tū: verū sine vllō tristitiois mēt' argumēto fuit: vt qd / dā ipatiēt' dolētes cōsolat' sit: qd mādata ad parētes eozū / dedit: adeo sicut in hoste: ita et in morte inuictus et anim' fuit. / **C**ū deficere eū amici viderēt: querūt quē imperij faciāt here / dē: **N**ā dicit: Dignissimū: **T**anta illi magnitudo animi fuit: vt cū / hercule filiu cū fratrē arideū cū ropanē vporē p̄gnatē relinq / ret: oblit' necessitudinū dignissimū nūcupauit heredē. prolixus / quasi nephas esset viro fortis: aliu qd virū forte succederē: aut / tanti regni opes alijs qd pbatis relinq: hac voce veluti belli / cū inter amicos cecidisset: aut malū discordie misisset: ita oēs i / emulationē cōsurgūt: et ambitioe vulgi tacitū sermonē et fauo / rē militū querūt. **S**exta die pclusa voce exemptū digito anulū / pdice tradidit. **Q**ue res gliscentē amicoy dissensionē sedauit. / **N**ā et si non voce nūcupatus est heres. indicio tū elect' videba / tur. **D**ecedit alexander mēse vno et annos tres: et tricesimo nat'. / **H**ec aut qz in historia machabeoy regni alexandri mētio ē fa / cta. ideo ex libris gentiliū interposui: vt lector agnosceret: non / frustra virtutē alexandri enarrari: sed magnanimitate atqz acti / one ipm esse precipuū. **Q**uā aut alexander dicit' diuississe regnuz / suū cū adhuc viueret pueris suis qui secū erant a iuuetute nu / triti: non tā ipse hoc diuissit: qd illis diuidēdū reliquit. **I**git alex / ander p. xij. annos trementē sub se orbē oppressit: principes / vero eius. xij. annis dñati sūt: et velut opimā predā a magno leo / ne pstratā auidi dūscerpere catuli: seque ipos in rixam irritatos / prede emulatioe fregerūt. **I**taqz ptolemeo primo egypt' et a / phyce arabieqz ps forte puenit. **C**ōfinē huic p̄uincie syriā lao / medon mythelene' ciliciā: philotas cū filioz illirios accipit: / medie maior' acropat': minor' alceta pdice pponit. **S**usania / gens

gēs syro phrygia maior antigonō philippi filio assignat: **L**u / tiā et paphlā learchus: caria cassander: lidya menāder forit / unē: leonato mio: phrygia euēit. **T**hracia et r̄giōes p̄otici ma / r' lysimaco: cappadocia cū paphlagoma eumeni dat: sūm' ca / stroz tribunat' seleuco antiochi filio cessit. **S**triptozib' reg' / satellitibusqz cassander filius antipatris / pficit'. **I**n bactriana vterioze et indie / regionib' prefecti priores qui sub alex / andro esse ceperunt permanserunt. / **S**eres ter duos annos bydaspe et in / diū thariles habebat incolomias i / ndis conditas phyton agenois filius / mittit. papamēnos fines caucasi mo / tis opiarches accipit: aracusi gedrosi / qz fibunt decernunt: dracis et arge / os itaranoz bactrianos amynta sorti / tur. **S**agilianos: syche: nicanor: par / tos: philippus: hircāos: fratafernes / armenos: neoptole: persas: pentetes / babylonos: artous pelagos: archi / laus mesopotamiaz adepti sūt. **S**z tñ / inter cetera hec regna q̄tuoz tñ em / bāt: hoc est egypti qd tenebat ptole / mens lagi filius: macedonū qd philip / pus qd et aride' frater alexandri posse / dit: syrie et babylōis qd seleuco nicha / nor sibi v̄dicauit: alie qd tenuit anti / gonus: sicut in v̄siōe danielis p̄mon / stratu est: qd fracto vno cornu maioze / in capite hirci illi' insignis: orta sint p / eo q̄tuoz cornua minora. vñ sequit' / b **E**t obtinuerūt tē. **D**ecedēte ergo / alexandro magno totū corp' regni ma / cedonū qd ipse non sine grādi labore co / adunauerat: pueri ei' p tyrannidē di / riperunt: et multis atqz grauibz plijs dilaniarūt: sicut i / historijs gentiū copiosissime scriptū inuenit'. **S**ed ex his plu / rimis omissis scriptoz p̄sentis historie ad antiochū epipha / nem peruenit: qui plurima in iudeos commi /

Nico. de lyra

a Et facti sunt illi in tributū. ad sui eperat' sustentamētuz. / **b** Et post hec decidit in lectū. egritudine valida. **c** Et co / gnouit qd moreret. habuerat enī de hoc r̄sū ab arbozib' so / li et lune p̄secratis a quibus quesierat si deuicto orbe terrarū / rediret ad matrē suā et sorozes charissimas: et responsuz est q / nō: qz cito esset uoziturus. **d** Et vocauit pueros suos no / biles. i. socios familiares. nullus enī de filijs suis si tñ aliqz / habuit legi' p' eū regnasse. **e** Et multiplicata sūt mala i ter / ra: qz regnū syrie et regnū egypti ab alexandro descendētia af / flixerūt populū israel colentē dñm: et qz p̄missa dicta sūt vt ad / antiochū illustrē denēret. iō subdit: **f** Et exiit ex eis. a re / gibus syrie: vt patet in figura supra posita. **g** Radix pec / cati. nā ex eo pullulauerūt plura mala qz ex alijs p̄cedētibz / b **A**ntiochus illustris. i. p̄clarus seu nobilis: et signat idē qz / epiphanes. qd est nomē grecū et dicit' ab epi qd est. s. et pha / nes apparitio: quasi super alios eminentes vel apparet. / **i** Filius antiochi. magni. **k** Qui fuerat rome obfes. nā / antiochus magnus pater eius per romāos fuit rep̄ellus ab / infestatioe vicinay sibi gētū romanis federatarū: et ad maio / rē securitatē acceperūt obfidē filiu suū iuniozem: qui audita / morte sui patris et inertia scenci sui fratris: de roma clam re / cessit et in syriā veniēs aliquas ciuitates maritimas habuit et / tandem regnū. ideo subdit: **l** Et regnauit in āno. cxxxvij. / regni grecoy: qd incipit ab alexandro magno vt dictū est. s. / dicunt tñ aliq' qd hec numeratio icipit a primo anno seleuci q / immediate successit alexandro magno in syria: s. hoc nō vide / tur bene dictū: quia hic et. j. vj. ca. et. viij. **A**lexander d' / cif primus in regno grecoy: nec obstat qd ipsi p tēpora reguz / intermediorū numerant. cxxxvij. annos a primo anno seleu / ci vsqz ad primū annū antiochi epiphanis: qz idez ann' dicit' / vltimus regis p̄cedentis: et prim' imediate sequentis: et sic / bis cōputatur. antiochus aut epiphanes fuit non' ab alexan / dro magno: et sic p talē cōputationē vñ' āni bis cōputati ha / bent nouē anni min' fm veritate qd fuerit de tpe alexandri ma / gni postqz regnauit in tota grecia. duodecim autē anni qd' re / gnasse incipiūt a tpe qd post patrē imediate regnauit in mace / donia tñ: et sic regnū grecie ichoandū est ab eo. **In die.**

B

Das. a.

[Marginal notes on the right side of the page, including 'hoordi. I' and other handwritten text.]

ste mala: et locū sanctū polluit ac legē pphanavit. De quo sequit: Primus itaq; post alexandru magnū regnavit in syria seleucus cognomēto nichanor annis triginta duob. Secūdu antiochū q̄ vocabat sotber annis decē et novē. Tertius antiochus q̄ vocabatur thēos: annis quindēcim. Quartus seleucus q̄ cognominat̄ ē gallericus filius antiochi: annis viginti. Quintus seleucus ceranus filius seleuci gallerici: annis tribus. Sextus antiochū magnus: quē scriptura antiochi illustris hic dicit patrē esse qui frat̄ erat seleuci ce / rani: et filius seleuci gallerici regnavit annis triginta sex. Septimus seleucus q̄ philopator nominat̄ est annis duodeci. Post quē antiochus epiphanes q̄ et preclarus siue nobilis dicitur: frater seleuci philopatoris: et filius antiochi magni: annis vndēcim. De quo modo scriptura narrat q̄ ex eis exierit radix peccatrix. antiochus illustris filius antiochi regis qui fuerat rome obses. Qui merito radix peccatrix dicitur: qz stirps inutilis ad peccata p̄clius et ad impietate erat. p̄mptissimus: sub quo legis dei persecutio: et machabeoz bella narrantur. Colligitur em̄ omne tps regni grecoz a primo anno seleuci nichanoris vsq; ad initium regni antiochi epiphanis anni centū triginta septē.

In diebus illis exierūt rē. Greca ac romana narrat historia q̄ antiochus epiphanes cōtra ptolemēū philometozē: cleopatre sororis sue filium: cuius ipse auunculus erat: dolos cōstruxit: vt euz regno egypti priuaret. Et euz post mortē cleopatre alaius eunuchus nutritiū philometozis et leneus egyptum regerent: et repperent syriā quā antiochus fraude occupauerat: ortū est inter auunculū et puerū ptolemēū p̄lium. Cuius inter pelusium et montem caspion commississent victi sūt duces ptolemei. Porro antiochus paruens puero et amicitias simulans ascendit memphis: et ibi ex more egypti regnū accipiens: pueriq; rebus p̄uidere se dicens cū modico populo omnem egyptuz subiugauit: et abundantes atq; vberri mas ingressus est ciuitates: fecitq; q̄ non fecerant patres eius: et patres patrum illic: sic in Daniele de eo scriptū est. Pulchus enim in regno syrie ita vastauit egyptum: et omnes diuitias eozum dissipauit: et tam callidus fuit vt prudentes cogitationes eozū qui duces pueri erāt sua fraude subnerteret. b Et conuertit antiochus rē. Consequenter autē de eodem rege in predictis historijs narratur q̄ postq̄ reuersus est ex pulsus ab egyptijs venisse eum in iudeam: hoc est aduersus testamentum sanctum: et spoliasse templū et aurum tulisse q̄ plurimuz positos in arce p̄sidio macedonum reuersum in terrā suā: et post biennū rursum contra ptolemēum exercitum congregasse ad austrum. cuius duo fratres ptolemei cleopatre filij: quozum auunculus erat antiochus: obsiderentur alexandrie: legatos venisse romanos: quozum vnus marcus publicus leninas cū eū stantē inuenisset in litore: et senatuscōsultū dedisset quo p̄cipiebatur ab amicis populi romani recedere: et suo imperio contentum esse: et ille responsū ad amicozum consilium detulisset: orbes dicit̄ fecisse marcus in arenis baculo quem tenebat manu: et circūscripsisse regem atq; dixisse: Senatus et populus romanus p̄cipiunt vt in isto loco respondeas quid cōsilij geras. Quib; dicit̄ ille perterritus ait: Si hoc placet senatui et populo romano recedendū est hinc: atq; ista statim mouit exercitum. His p̄sentanea Joseph; scripsit: q̄ reuersus p̄pter romanozū timorē ab egypto rex antiochus ad hierosolymā duxerit exercitū: quo perueniēs anno. cclij. post regnū primi seleuci: cētesima quinquagesima tertia olipiade die. xx. iij. mensis casleu: quē macedones appelleon nominant: cepit eaz sine cōfessione cuiusp̄iam apertentibus eis portas his qui volūta et eius consentiebant: ingressusq; ciuitatē hierosolymozū multos interimit sibi cōtraria sapientes: necnō etiā eos q̄ portā aperientes ciuitatē ei tradiderunt. p̄pter tēplū diuitias interfecit: multaq; aufereus ab eo pecunias ad antiochiā reuersus sit. Postq̄ autē spoliauit tēplū ita vt vasa dei et lucernas aureas asportaret: et arā aureā

In diebus illis. Posita origie p̄secutoris. hic p̄fir ponitur occasio p̄secutoris q̄ p̄cessit ex malicia aliquozū de populo israel. Ideo dicit̄: In diebus illis exierūt ex israel filij iniqui. nō solū in seipis formalit̄ s; etiā in alijs effectiue. Ideo subdit: b Et suaserunt multis dicētes: eamus et disponamus testamentū. i. fed; societatis. c Cū gentib; incircūcis et idolatr; nos eis p̄formādo. et subdit ratio: d Quia ex quo recessim; ab eis inuenerūt nos multa mala. istud dictū videbat̄ habere colorē: qz ante captiuitatē babilonicā populus israel multū declinauit ad idolatriā: vt patet. iij. r. iij. Reg. et tū habuit reges portētes. i. samaria et hierusalē. Post reditū vero captiuitatē babilōice vsq; ad hoc tps ad idolatriā nō declinauerat et tamē regē nō habuerat et subtributo regū aliozū seruebat. Sed isti tacebāt illō exq; p̄uasio tal̄ erat iniqua. i. q̄ p̄pter idolatriā regum israel et iuda et subditoz suoz dicta regna fuerāt destructa et reges israel et iuda cū suis populis captiuati. e Et bonus visus est sermo i oculis eoz: qz respiciebant q̄tum ad illud quod p̄ponebat: et nō q̄tū ad illō qd̄ tacebat. f Et destinauerūt. i. firmū ordinauerūt. g Aliq; de populo. i. pauci respectu alioz. h Et abierūt ad regē. i. antiochū idolatrā. i. Et dedit illis potestatem vt facerēt iusticiā gentiuz. i. vt fm ritū incircūcisoz viuerēt: et ad alios libere possent inducere. k Et edificauerūt gymnasiuz: id est scholaz in qua docerent̄ et addicerent leges et statuta gētiliuz: et dicitur gymnasiū. nā in schola disputat vnus cōtra aliū sicut in gymnasio exercerentur homines ad luctā cor poralem. l Et iūcti sūt nationib;. i. cōformādo se eis in vita et morib;. m Et fecerūt sibi p̄pū. dimitteō filios suos incircūcisos. n Et venūdati sūt. i. totaliter dediti. o Et facerent malū. sicut de achab bz. iij. Reg. xx. eo q̄ venūdat; sis vt faceres malū in aspectu dñi. p Et paratū est. Hic cōsequēter ponit afflictiois tps et ordo. naz eā fecit antiochus in egressu de egypto. Ad cuius intellectū sciendū q̄ sic dixi sup; Pas. r. antiochus magn; ad p̄ederationē ipsi; cū rege egypti et ecōuerso dedit fillā suā cleopatram ptolemēo epiphani ex q̄b; natus fuit ptolemē; philometoz. Igit; mortuo ptolemēo epiphane antiochus illustris rex syrie accepit aliquas ciuitates regni egypti regno suo p̄pinqs q̄ situtoz nepotis sui qui puer adhuc erat: quas cum duces egypti repeterent pro puero ipse nollet reddere: motum fuit bellū inter ipsos et antiochū: in quo dēuicti fuerūt duces egypti: et p̄cōsequēs ptolemē; philometoz cū eis qui erat adhuc multū iuuenis: et egypto spoliata antioch; venit in hierusalē vbi fecit multa mala: vt habet̄ in pte seq̄nti. In hac autē pte describit̄ bellū dictū. cū dicit̄: Et patet littera paucis exceptis. q In multitudine graui. i. ad sustinendū. r In currib;. in quibus pugnabant reges antiquit;. s Elephantis. portantibus castra lignea in quib; erant homines armati desup; p̄cictes iacula. t Et equitib;. circa elephantos ordinatis ne occiderent ab aduersarijs. v Et copiosa nauū multitudinē. innadēs egyptū per terrā et p mare. x Et conuertit. Hic cōsequenter ponit iudeoz multiplex oppressio. cū dicit̄: Et conuertit antiochus iter suū. y Postq̄ percussit egyptū. modo dicto. z In cētesimo et quadagesimo et ter. an. i. regni grecoz. et p̄sequēs anno sexto regis antiochi: vt patet ex p̄dictis. a Et ascendit ad isrl. rē. quia parata erat ad faciendum mala.

Josephus antiquarius lib. 12. c. 6.

qq 2 Et itra.

Diffimus suavis maligno: et signis atq; pdigijs mē
 daciō vt eū homines deū esse credāt: et diuinū cul
 tū illi exhibebāt. Qui ergo sibi credūt hos: i aīa
 spiritualiter occidit. Qui autē resistūt corpali cru
 ciatu eos affligit. Unde euenit q; cū magno dolo
 re mentis legendū est vt pdat populū multum ex
 israhel: cū plurimos de christiana religione in apo
 stasīā conuertit. Accipit spolia ciuitatis cū orna
 menta ecclie tollit. Succēditq; eam igne cū psecu
 tione deuastat: destruit domos ei⁹ et muros in cir
 cuitū cū plebes credētū dissipat: ac defensores eo
 rū: hoc est doctores enecat captiuosq; ducit mult
 eres et natos et pecoras: q; illi q; mollitiē animi ha
 bent et pueri sunt sensib⁹: ac carnalib⁹ desiderijs
 seruientes more batorū animalū vniūt: captiuita
 ti ac laqueo antiqui hostis marie patēt. Deuasta
 tis eccliejs xpī et dispis ppter psecutionē mini
 stris ipsius: hosti malign⁹ in loco eoz arcē impie
 tatis erigere: et blasphemos cultores substituere
 molitur: quaten⁹ si possibile sit per p̄anos homi
 nes nomē christianū qd solū in orbe p̄ualuit fūdi
 tus deleat: et diaboli volūtas in pollutione idolo
 rū et multiplicitate peccatorū expleat. An sequit⁹:
 a Et effuderūt rē. Igit̄ habitatores hierlm fugi
 unt qū psecutiōe feruēte alij corporalit̄ fugiūt vt
 nō scā dālicentur: alij mente fugiunt scandalum
 gratie in animabus suis patiunt: alij vsq; ad mor
 tē in cōfessiōe xpī p̄seuerāt: et liberi a p̄secutorū ma
 nib⁹ in celos effugiūt vt remunerēt: sitq; terra sā
 cta habitatio exterorū: qū mēbris xpī p̄ martyriū
 coronādis in toto mūdo multiplicat̄ numer⁹ p̄se
 cutoz: dies festi ei⁹ ouertūt in luctū: qū rit⁹ cele
 berrim⁹ religiois christiane nō permittit habere
 sui fulgoris ornatū: et sabbata ei⁹ in opprobriū:
 cū spes quā habēt in futura animaz requie abo
 let. vel ab hoste elidit̄ fidelium. Scdm̄ glām ei⁹
 multiplicata est ignominia ei⁹. Fedat̄ enī glā ec
 cleſie infidelium ignominia: qū inimico dominan
 te gloria celestium sacramentorū et honestas diui
 norū officiorū impijs blasphemantib⁹ maximum
 sustinet opprobriū. b Et scripsit rē. Scriptura
 et epla spiritualis antiochi philosophi sunt gen
 tiliū: et heretici atq; scismatici christianorū q; ve
 ritatē legis xpī atq; statū catholice fidei subuertere
 cupiūt: qd̄ dolor est cult⁹ diuin⁹ et religio chri
 stiana: sed quo magis per errozē studēt sibi homi
 nes adunare: eo magis faciūt illos ab inuicē dis
 cordare: q; nec ipsi inter se inuicē concordant: sed
 varijs sectis dissentientes discrepant: et ideo min⁹
 se obsequētes: et in vnitāte cōsociare p̄ualent. In
 ter superbos enī (scriptura teste) semp iurgā sūt.
 Et iuxta veritatis sententiā: Omne regnū in se di
 uisū desolabit⁹: et domus sup domū cadet. Man
 dāt̄ libri et epistole antiochi in hierusalem et in ci
 uitatibus iude vt sequant̄ leges gentium terre: et
 desinant holocausta et sacrificia: et placationes fa
 cere in tēplo dei: q; maxima cura maximūq; studi
 um est hereticis atq; paganis vt in ecclia christi
 cultum diuinū seu pfundant: seu penit⁹ extinguat:
 ne sinceritas recte fidei que per dilectionē opera
 tur in ara cordis credentis gratū holocaustū deo
 offerat: nec sacrificia mystica corpis et sāguis do
 mini cū sacra fidelis oratione atq; placatiōe bo
 norū actuā in vero tēplo dei omnīū creatorū: et bo
 norū largitori digne exhibeant: p̄hibent celebra
 re sabbatū: quia negant in celesti regno sanctarū
 requiē futurā esse aīaz. Inbēt edificari aras et tē
 pla et idola: q; mentes fidelis malignoz spiritū
 um cupiunt efficere vasa: immolari carnes suillas
 et pecora communia: hoc est immundam ducere
 vitam: et batorum animalium more in luxuria: at
 q; cocūcupiscentijs carnis conuersari: relinque
 re filios suos incircūcisos: hoc ē nulla custodia:
 nulla cōtinētia: nullaq; discretione: cogitatiōes:
 sermones atq; opa tēperare: ita vt obliuiscant le
 gē diuinā: et immutēt iustificatiōes dei in diuerso
 rū sceloz facturā. Et hec oīa nō solū smonū suauis
 fctiā diuersaz penaz fieri cogūt tormēto. An se/
 quitur

et muros eius in circūitu: et ca
 ptiuas duxerūt mulieres et na
 tos et pecora possederunt. Et
 edificauit ciuitatē dauid mu
 ro magno et firmo: et turrīb⁹ fir
 mis: et facta est illis in arcē. Et
 posuerūt illic gētē peccatricē vi
 ros iniquos: et p̄ualuerūt i ea.
 Et posuerūt arma et escas: et cō
 gregauerūt spolia hierusalē: et
 reposuerūt illic et facti sūt in la
 queū magnū. Et factū est hoc
 ad insidias sacrificatiōis: et i dia
 bolū malū i isrl. Et effuderūt sā
 guinē innocentē p̄ circūitū sā
 ctificatiōis: et cōtaminauerūt
 sanctificatiōem. Et fugerunt
 habitatores hierusalem pro
 pter eos: et facta est habitatio
 exterorū: et facta est externa se
 mini suo: et nati ei⁹ reliquerūt
 eam. Sanctificatiō eius deso
 lata est sicut solitudo: et dies fe
 sti eius conuersi sunt in luctū.
 Sabbata eius in opprobriū:
 honores eius in nihilū. Scdm̄
 glōriam eius multiplicata est
 ignominia eius: et sublimitas
 eius conuersa est in luctū. Et
 scripsit rex antiochus omni re
 gno suo: vt esset omnis popu
 lus vnus. Et reliquerunt vnū
 quisq; legem suam: et consense
 runt omnes gentes fm verbū
 regis antiochi. Et mlti ex isra
 el consenserunt ei: et sacrificia
 uerunt idolis: et coinquinaue
 runt sabbatū. Et misit rex an
 tiochus libros per manus nū
 ciorū in hierusalem: et in om
 nes ciuitates iudez vt sequerē
 tur leges gentium terre: et pro
 biberent holocausta et sacrifi
 cia et placationes fieri in tem
 plo dei: et prohiberēt celebra
 ri sabbatū: et dies solennes.
 Et iussit coinquinari sancta: et
 sanctum populū israhel. Et ius
 sit edificari aras et templa et
 idola: et immolari carnes suil
 las et pecora communia et re
 liquere filios suos incircūci
 sos: et coinquinari animas eo
 rum in omnibus immundici
 is et abominatiōib⁹: ita vt obli
 uiscerent̄ legē: et imutarēt oēs

ibi tueri. a Et mu. ei⁹. fact
 endo ibi multas apturas per
 quas eq̄tes et pedites multi
 possent ingredi libere si iudet
 vellent in aliquo rebellare.
 b Et edi. ci. dauid. i. arcē si
 on. c Et facta est illis i ar
 cē. i. in fortalicū cōtra ciuita
 tis populū. Ideo subdit po
 stea: d Et facti sunt in la.
 magnū. ad capiendū ciues et
 spoliandū. e Et factū est h
 ad in. sanctificatiōi. i. loco tē
 pli ne cult⁹ diuinus ibi posset
 exerceri. nā de arce poterant
 super deū colētes lacula. p̄i
 cere: eo q; erat p̄p̄tēplū.
 f Et in dia. malū: als ma
 gnū. hoies enī pessimi dicūt
 diaboli p̄ quādā similitudinē:
 et accipiūt hic singulare. p̄ plu
 rali. diabolū. i. diabolos.
 g Et facta est habitatio ex
 terorū. i. extraneorū. h Sā
 ctificatiō ei⁹ desolata ē sicut
 solitudo. in loco enī tēplū cre
 uerūt arbusta: vt dicit. j. iij.
 ca. i Scdm̄ glām ei⁹. tem
 pore Salomōis. k Multi
 plicata est ignominia ei⁹. tem
 pore antiochi illustr. l Et
 scripsit rex. Dic p̄r̄ descriptif
 p̄secutiō regis antiochi p̄ nū
 cios et scripturā in q̄ p̄mo p̄ce
 pit legē mosaicā aboleri. idō
 dicit: Et scripsit rex p̄ decre
 tū firmū. m Et eēt oīs po
 regni sui. n An. i. vni⁹ le
 gis et ritus. o Et reliq̄rūt
 vnū quisq; gētiliū aliū ritū
 habentiū q̄ antioch⁹. p At
 multi ex israhel p̄senserūt ei. a
 liqui timore: alijq; fauore.
 q Et misit rex antioch⁹ li
 bros. i. epistolas decretū suū
 continentes. r Et seque
 rentur leges gētiliū. idolatra
 rum. s Et prohiberēt ho
 locausta. que totaliter incen
 debantur ad honozē diuinū.
 t Et sacrificia. p̄ peccat⁹ ob
 lata. v Et placā. rē. i. sa
 crificia pacifica. de q̄b⁹ habe
 tur in Leuit. x Et p̄bi.
 cele. sabbatū p̄bificiō crea
 tionis omnīū. j Et dies
 solennes. v̄sp̄asce penteco
 stes et huiusmodi. z Et ius
 sit coinquinari sancta. i. tem
 pli loca. a Et sanctum po
 pulum israhel. qui dicitur san
 ctus: quia p̄re ceteris popul
 erat ad diuinū cultū deputa
 tus: vnde et res inanimate
 que diuino cultū depurant̄
 dicuntur sancte: vt vestes et
 vasa et similia. b Et peco
 ra communia. i. immunda.
 fm legē moysi. c Et coin
 quinari aīas eoz in omnib⁹ i
 mundicijs. i. cibis lege p̄bi
 bitis. d Et abominatiōi
 bus. i. idolatrijs que abomi
 nationes dicūtur in veteri te
 stamento. e Ita vt obliu
 scerent̄ legē. p̄ p̄suetudinē le
 gi p̄triam. f Et immuta
 rēt oēs iustificatiō. dei. i. ob
 q; 3 latioēs

Par. 12. b

Tob. 2. b
Amos. c. c

F

I Machabeorum Ca. II Moraliter.

Moraliter. Factu est postquam percussit Ca. I alexander etc. Per istu alexandrum qui largissimus fuit de terre principib' triumphavit. Mystice significari potest dñs noster iesus xps q' ex libertate maria nō solū sua sed etiā seipm nobis donavit: et de pncipib' et d' potestatis malignis potēter triumphavit. Solos. ij. Expoliās pncipatus et potestates tradidit confidenter. palā triumphās illos in semetipō. b' Decidit in lectū. assumens nostre passibilitatis defectū. c' Et cognovit qz moreretur. nā ante moztē suam pluries p'dixit et volūtarie suscepit. d' Et vocavit pueros suos nobiles. s. apōstolos q' licet de humili plebe fuerunt pgeniti: tamen fuerunt nobiles virtute: et spūsancti carisma / tibus adoznati. de qua nobilitate dicit: Nobilitas sola est anīmū que moribus ornat. Qui secū erant nutriti. pabulo verbi diuini. Et diuisti illis regnū suū dū adhuc viueret. nam imminente sua passione dixit eis Luc. xxiij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum. Itē sup illud: Et diuisti illis regnū suū. dicit glosa. i. diuidendū tradidit. Et hoc modo potest exponi de ecclesia militante que frequenter dicitur christi regnū. cuius ordinationem et distinctionem per diuersos stat' et dioceses xps apōstolis et eoz successorib' commisit. Et obtinuerūt pueri ei' regnū vnusquisq' in loco suo. nā quilibet regimē spirituale accepit in forte sua. Et imposuerunt sibi omnes diademata etc. s. diademata martyrij et doctrine. Et filij eoz post eos. qz post apōstolos fuerūt multi episcopi qui sunt successores apōstolorū qui meruerunt diademata martyrij et doctorum. Annis multis. b' dicitur quia postea p longum tempus paulatim refriguit charitas in ministris ecclesie: intātū q' multi sunt magis intenti pōpis et carnalitatib' q' d' defensionī sue gregis et doctrine. iō subditur: et Et multiplicata sūt mala in terra. i. in pplis ex superioz malis exemplis. Hrego. in pasto. Cū pastor p abrupta gradit: cōsequēs ē vt ad p'cipitiū grex sequat. Et exijt ex eis radix peccati antiochus. i. prelatus cupid' et supb'. nā cupiditas est radix omniū maloz: vt dicit. j. Timoth. vj. et Ac. cle. x. Initiū omnis peccati est superbia. Et radix ista multoz diabolo pcurate germinauit in ecclesia. Illustres tales enī qz pmoventur ad ecclesie dignitates licet sint de infimo genere tñ reputari volunt nobiles et illustres. Ber. sup missus ē. Videas plerosq' i ecclesia dei de ignobilib' nobiles: de paupibus diuites factos. subito intumescere: p'stine abiectiōnis obliuisci. genus quoqz suū erubescere et infimos dedignari parētes. a' In diebus illis exierūt ex israel filij iniqui etc. israel interpretatur videns deū. ideo p istos significānt mali religio / si q' p vitā cōtēplatiuā esse debēt inclusi: sed discurre querūt. et dissolut' scilarib' familiaritate pūgi: et p cōsequēs in morib' pformari: sicut dicit ps. cv. Et cōm ixti sūt int' gētes et didicerūt opa eoz et seruiērūt sculpsilib' eoz et factū est illis i scandalū. ideo sequit: Et recesserūt a testamē. s. a religiois voto. n' At venūdati sūt etc. i. totalit' dediti. An dic Aug'. Sic nō inueni meliores illis q' in monasterijs pfererūt: ita nō inueni deteriores illis q' in eis defecerūt. p' Et paratū est regnū in conspectu antiochi etc. sicut dictum est per antiochum signi-

ficatur prelatus cupidus et superbus: et iam intantuz aliqui sunt cupidi et superbi q' volunt tenere plures ecclesias. ideo subditur: Et regnarit super duo regna. vnde contin / gunt contentiones et prelia. r' Et conuertit antiochus. se / quitur: a' Et ascendit ad israel etc. per quod significatur claustrum religionis vt dicitur est. Picit aut Hrego. Homel. x. Certe iniquoz omniū diabolus caput est: propter quod ca / put est iniqui prelatus. et ideo de vno fit transit' ad aliū. p' cō / nersionem eorum. Ideo antiochus qui prius significauit pre / latum iniquum: hic significare potest diabolum qui ascendit ad israel subuertendo statum religiosum. ideo sequitur: a' Et accepit altare aureum. in quo cremebatur incensuz: ideo significat orationem deuotā. sicut dicit ps. cxi. Diriga tur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. que multū est dim' nta in locis religiosorum. d' Et candelabrum lumi nis. Per quod significatur sacre scripture studium. sicut di / ps. cxvij. Lucerna pedibus meis verbum tuum: et lumen se mitis meis. quod est multum diminutum in religione et qua si ablatum. nam multi libentius student iura ciuilia et aliqui philosophica et aliqui curiosa et inutilia: et quod deteri' est su perstitiosa. Et mensam propositionis. in qua ponebā tur panes. ideo significat celebrationem missę in qua consecra tur panis vite. hec autē est ablata pro magna parte: qz sacer / dotes religiosi solebant celebrare quasi quotidie: nunc autē multi celebrant valde raro et sine debita preparatione. g' Et libatoria et phyalas etc. per ista significatur illa que valent ad tria p'dicta. s. orationem: sacre scripture lectionez: et missę celebrationem. Et accepit argentum. locutionis munde. ps. xj. Eloquia domini eloquia casta et argenti igne examinatum. Et aurum. charitatis fraternę. que tanq' aurum est preciosior inter virtutes ad p'imum. Et occul tos thesauros. s. penitentie occulte et oratiōis priuate. ista nā qz nititur diabolus a religiois auferre et abstulit p magna parte. o' Et ingemuerunt principes et seniores. nā valē tes viri qui viderunt in religione sua feruorem deuotionis et modo vident teporem relaxationis: moleste ferūt in cordib' suis. q' Et post duos annos dierum misit rex principem tributorum. per istum principem tributorum significat prin / ceps pel prelatus qui studet vi vel fraude rapere bona subdi torum. et iste mittitur a diabolo qui dicitur rex sup omnes fili os supbie: qz promouet vel instituitur ipō. pcurante. et ad h' subditur destructio cult' diuini et pacis populi sicut describitur hic diffuse. s' Et scripsit rex antiochus omni regno suo vt esset populus vnus etc. Ista diaboli scriptura est in fi / deliū et hereticoz puerba doctrina: q' si q's imbuit de populo diaboli efficitur: et ad hoc diuine legis destructio sequitur et eius obseruatores miserabiliter affliguntur. d' Edifica uit anti. etc. p qd significat plat' abomiabil' p' defectū scier vite q' diaboli pcuratiōe pōit sup eccliam dei. de q' d' Zach. xj. Pastor et ido. d' ere. gre. iō d' i idolū d' solatiōis. nā p eū de solat' ecclesia in spūalib' et tpalib' bōis. et huic idolo sacrificāt sustinētes eū et ministrātes sibi in opib' mal': et q' renuūt sacri ficare occidū: qz bōa de qb' debēt viuē vi v' fraude rapiūt.

Glo. ordi.

In diebus illis. In li Ca. II hzo Danielis (vbi bul' loci mē tio sub enigmate facta ē) ita scri ptum reperitur: Et imp'ij in testamen / tuz simulabunt fraudulenter. Popul' autem sciens decem suum obtinebit et fa ciet: et docti in populo docebunt pluri / mos: et ruent in gladio et in flamma: et in captiuitate et in rapina dierū: cunqz corruerint subleuabunt auxilio paru lo: et applicabuntur eis plurimi frau / dulenter: et de eruditis ruent: vt cōstē / tur et eligantur et dealbētur vsqz ad tē / pus p'finitū: qz adhuc aliud tps erit. Quanta in dei ab antiocho passi sunt: p'fens historia macha beorum refert: et triumphū eoz testimonio sūt: q' p custodia leg / gis dei flāmas et gladios et seruitutē ac rapias et penas vlti / mas sustinuerunt: que futura sub antichristo nemo est qui du biter: multis resistentibus potentie eius: et in diuersa fugien / tibus: que hebrei in vltima euersione templi: que sub vespasia no et tito accidit: interpretant fuisse de populo plurimos qui scirent deū suū: et pro custodia legis interfecti sūt. Cūqz corru erit (inquit) subleuabūt auxilio puulo: et applicabūt eis plu / rimi frau

maducarēt imūda: et elegerūt ma gis mozi q' ab coiqnari imūdis. Et noluerūt ifrigē legē dei scāz et trucidati sūt. Et facta ē ira ma / gna sup pplm valde. Ca. II In diebus illis surrexit mathathias fili' iohā / nis filij simōis sacerdos ex filijs ioarim ab hierusalem.

Nico. de lyra

In diebus illis. Post Ca. II ra deiectione ppli p antiochū e / piphanē. hic s'ur ponit aliq'lis el' reuelatio per mathathā. vbi pmo ponit audacia celat'. scdo cōstātia to / lerant'. ibi: Et exclamauit. tertio. pui dētia moztētis. ibi: Et appropiquauerūt. Circa p'mū p'io ponit plac' bu / miliariōis. scdo ausus p'fessionis. ibi: Et venerūt illuc. tertio cel' emulatio / nis. ibi: Et vt cessauit. Circa primū p'mittitur mathathie genus. cū d' : In diebus illis surrexit mathathias filius iohannis et eius officium. cū d' b Sacerdos ex filijs ioarim. iste fuit vnus de viginti quatuor sacerdotibus quos instituit dauid ad augmentationē diuini cultus. j. Paralipo. xxiiij. et dicunt aliqui q' iste vocatur ibi ioachin qui habuit sortē. xxj. videtur tñ mihi q' melius dicit ibi ioarib qui habuit sortem primam. nomina enim hebrez frequenter mutantur in vltia littera sicut et latina. et hoc pa / tet ex hoc qd. j. xliij. ca. d' q' mathathias fuerit ex filijs iarib qd idem nomē est qd ioarib. c' Ab hierim. istd refer' ad il qd. s. pōit: Surrexit. nā inde recessit p' tēpli cōtamiatōez. qq 4 At p'le.

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. II Nico. de lyra

rimis fraudulenter: et de eruditio ruet vt cōsent et eligant et deal bent vsqz ad p̄finitū tps: qz adhuc aliud tps erit. Paruum au rillum mathathiam historialē significat. de vico modin: q̄ aduersū duces antiochi rebellauit: et cultū veri dei seruare co/ nar est. Paruū aut cōsiliū inde vocat: qz nō longo tpe post in

Simon ergo sine symeon interpretat̄ audies: sine auduit tri sticiā. thasi exploratio gaudij. Nec incōuenienter hec apbe / tarū ordini cōueniūt: q̄ spūs sancti gr̄a illuminati et futuraf pe nas maloz p̄uidēt: et ventura p̄mia sanctorū p̄solatiōe inter / na gustādo p̄noscūt: alijqz futura mala p̄cauere et futura

Mystice.

Job. 3. b

Job. 14. b

Jbid. 15. b

Job. 3. a

Deb. 2. c

Job. 8. d

Ps. 20.

Jbid. 19.

Ep. 4. b

Job. 15.

Mat. 10. c

Et p̄sedit in mōte modin: et habe bat filios quiqz: iohānā q̄ cogno minabat gaddis: et simonez qui cognominabat thasi: et iudā qui vocabat machabeus: et eleazarū qui cognominabat abaron: et io nathan q̄ cognomiabat apph. Hi viderunt mala que fiebant in populo iuda et hierlm. Et dixit mathathias: Ue mihi: Et quid natus sum videre cōtritionē po / puli mei: et cōtritionē ciuitatis sā ctę: et sedere illic cum daē in ma / nibus inimicorū. Sancta in ma nu extraneorum facta sunt: tēplū eius sicut homo ignobilis. Ua / sa glorie ei⁹ captiua adducta sūt: trucidati sunt senes ei⁹ in plate / is: et iuuenes eius ceciderūt gla / dio inimicorū. Que gens nō he / reditauit regnū eius: et nō obti / nuit spolia eius: Omnis cōposi / tio eius ablata est. Que erat libe ra facta est ancilla. Et ecce sancta nostra: et pulchritudo nra et clari / tas nostra desolata est: et coinqui nauerūt eā gētes. Quo ergo nob / adhuc viuere: Et scidit matha /

bona appetere persuadet. Tertius in ordine filius iudas machabeus fuit. Judas enī cōfites vel glorificans in terpra: ur: et machabe⁹ bellator. Sa / tisqz bene hec denominatio cōuenit e / uangelist: qui euāgelii pacē et glorie xp̄i predicant toto orbe terraz: epu / gnantqz errozes nephandos pagano rū atqz hereticoz. Quart⁹ aut filius hoc est eleazar qui cognomiabat ab aron: et in p̄ioze nomine dei adiutor / um. in sequenti vero generationē ex / celsam sonat: nō immerito pastorib⁹ p / figurā assumilat: q̄ adiutorio dei satis roborati excelsiqz fide ac virtutib⁹ p / positi in ecclesia p̄stituit: vt oues dei sana fide bonifqz ep̄plis ad viridita tē celestis patrie pascādo p̄ducāt. Nouissim⁹ aut filioz vocat⁹ est iona / thas: cognomē habēs apph: optime sanctis doctorib⁹ iuxta interpretationem nominū suoz cōueniēs. interpra tur enī Ionathas colūbe donus: siue dñi spontaneus. apphus autē fugiti / uis siue millesimus. Et bene his no / minibus doctores christi exprimunt: qui spūs sancti gratia repleti: mēte spō tanea dño se subijciūt: vt ei⁹ vice lega tione functi legē dei p̄dicēt in mūdo: et homines terrena desideria fugere: at qz sempiterna gaudia q̄rere doceat: q̄ tū ibi iuxta millenarij numeri signā tīa deo retribuēt et p̄litudinē merce / dis accipiāt: et verā beatitudinē cum christo et āgelis ei⁹ sine fine possideāt. Qd aut hic sequit⁹: Hi viderūt mala q̄ fiebat̄ i p̄plo iuda et hierlꝝ. Quia isti vtiqz scādala diuersa q̄ ab iniqs i ecclesia dei p̄p̄rāt̄ cōdōlēdo agnoscut ac mucrōe spiritali vindicare gestiunt: semetipos hostiā ponere: ac p̄ suoz salute mori tradere nō metuit. Uā se quis: a Et scidit ma. rē. Quid ē g /

vestimēta scidere: nisi corpa supplicij tradere. Et qd opiri cī licio: nisi iustos q̄i p̄ctōzes punire tormto. Cilitū iuz fit ex he dis aspū setigerūqz tegumētū. Hā bedi ad dlicita iure referū

Nico. de lyra

Et cōsedit in mōte modin vnde erat oriundus. Cōsequē ter describit̄ ples ei⁹. cū dicit⁹: b Et habebat filios q̄nqz rē. interpretatiōes cognominū hic omitto: q̄ Hieronym⁹ in li bro suo de interpretationib⁹ nominū hebreoz nōnullas pōt de libris Machabeoz. et iste que sūt remigij et in sine biblij cō munit̄ ponunt̄ sunt in pluribus improprie et frequenter ab Hieronymo reprobate. c Hi viderūt mala. oculo cōpassio nis et dolor. d Et dixit mathathias: Ue mihi rē. q. d. min⁹ malū esset mihi simpliciter non esse q̄ tanta mala ppli et cōtē / ptū cult⁹ diuini videre. e Sancta. s. loca et vasa. f In manu extraneoz. i. gentiliū idolatrarū. g Templūz ei⁹ sic homo ignobilis. ignobiles enim vilibus operib⁹ deputant: et sic tēplū idolatria et luxuria erat plenū: vt habet. ij. ij. libro vj. ca. h Vasa glie ei⁹ captiua abducta sūt. naz antioch⁹ ea asportauerat: vt dicit⁹ est ca. p̄ce. i Que gēs nō he. reg. ei⁹ rē. hoc dicit eo qz in exercitu antiochi erāt multi de diuer / sis nationibus collecti. k Omnis cōpositio ei⁹. tā spūalis q̄ corpalis. l Que erat libera. tpe dauid et Salomonis et pluriū regū alioz. m Facta ē ancilla. sub antiocho puerio. n Et ecce factā no. q̄tū ad dei cultū. o Et puchri. no. q̄tū ad tēpli ornatū. p Et claritas no. q̄tū ad legē q̄ illūiat in / tellectū. q Desolata est. hec enī tria dissipauerat antioch⁹ per suū decretū: vt p̄t̄ ca. p̄ce. r Quo ergo adhuc nob vī. q. d. meli⁹ est nobis mori q̄ talia videre. s Et scidit vesti / menta sua mathathias rē. in signū doloris.

Et operie.

Simon

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. II Nico. de lyra

tur: qm̄ et in iudicio dñi in peccatorum partes sunt positi. Ergo dñs qz carnem pecca...

a Et operuerunt se cilii. in signu humillat...

Est. 55. c

Ibidem. d

Job. 3. c

Bar. 4. s

Ibidem. a

Ibi. 4. b

Job. 15. c

Bar. 10. c

Luc. 21. d

Bar. 10. c

Ep. 5. b

Luc. 14. g

Bar. 10. b

Bar. 10. d

thias et filij eius vestimenta sua: et operuerunt se cilicis: et plaxerunt valde. Et venerunt illuc qui missi...

a Et operuerunt se cilii. in signu humillat... b Et plaxerunt valde. p mal p / dictis. c Et venerunt illuc. Dic pñr pot...

lat est le. si. fecit phinees. q ex celo legis...

Qui aut

Gen. 49. b **Triarcha** p figurā i bñdictione mystica filioꝝ suoꝝ inf cetera ait: **Catul'** leonis iuda ad pdaz fili mi ascēdisti requiescēs accubisti vt leo: r qñ leona. **Quis** suscitabit eū? **Renatio** itaqz ille spiritualis fuit qñ spirituales venatores retib' euāgelij hoies ad fidē rapiēbāt. **Taliter** q iudas mystic' psecutus ē iniquos: r q turbabāt populū suū succēdit flāmis: qz siue psecutores hoies siue etiā malignos spūs tali studio taliqz actu psequēdo conturbationē nō minimā flāmis iudie succēsis in gerebat. **a** **Et repulsi** sūt rē. **Et exacerbat** reges multos: illos videlz q resistere euāgelio pñ moliebāt: r letificabat iacob i operibus suis qñ credentiū populū pfortauit xbo r exemplis: et i seculū misericōdia ei' in bñdictione: fm illō Sapientia. **Eccl. 44. c** **Sapientia** inquit sanctorū narrabūt oēs populū: r laudē eoz. pñunciabūt oīs ecclesia sanctorū. **Et pambulabat** ciuitates iude: et pdidit impios ex eis: qz explorādo ecclesiaz fidē hereticos qui cōtraria recte fidei sapiebāt anathemate ptulerat: r notatus ē vsqz ad nouissimū terre: quia in oēm terrā exiuit son' eoz: r i fines orbis terre verba eoz. **b** **Et cōgregauit** rē. **Quid** p apolloniū nisi iudeoz feulcia exprimit q ex samaria xtutes multā ptra isrl' cōgregauerāt: qz p obseruantiam lre legalis fides xpi quasi ptraria pceptis dei de bellare certabant. **Sed obuiam** apollonio iudas exiit: pculsit qz occidit eum: qz xps in apolis suis iudeoz erroze attestatiōe ipi' legis r pphetarū debellās ptriuuit: ostēdēdo qz vmbra legis r pphetarū pfigurabat veritatē euāgelij. **Acciderūt** qz ex eis vulnerati multi: quia p inuidiā sauciarū multi ex iudeis corruerūt. **Bellū** qz fugerūt: hē salutē sibi ab ecclesiastico dogmate requisierūt. **Quoz spolia** accepit iudas cuz oēs ceremonias legis qz illi carnaliter habuerāt discipuli xpi ad spirituale vsū querebant. **Et gladiū** apolloniū abstulit iudas: r erat pugnās in eo oibus diebus. **Gladiū** apolloniū nō aliū intelligim' qz sermonē legis r pphetarū quem pdicatores sancti tollentes oibus diebus in eo pugnant: cū a carnali populo historiā diuine legis spiritali sensu apostollē ea traditione interpretatā auferētes omnū gentium debellāt errozes: oibusqz diebus seculi huius gaudij virtus sacte ecclesie gloriozissimā parit victoriā. **c** **Et audiuit** rē. **Per seron** principem exercit' syrie: significat potentat' ist' mūdi qui bene nomine syrie cōsecratur. **Syria** enim interpretatur sublimis siue humectans: quia mundus iste superbia extollitur in iuriāqz grauatuz: disposuit itaqz seron debellare iudam r eos q cū ipso sunt: cum fastus mundanus doctoribus sactis et fideliz populo insidias molitur: castragz impioꝝ ad hoc congregat vt per plurimozum solatium opprimat innoētēs: pñdens magis in potentia regni qz in virtute dei. **Sed ptra** opinionem suā illi euenit: quia lapis absisus de mōre sine manibus cōteret statuā superbā cōminuetqz aurum argentū es r ferrū dabit regnuz populo sanctorū. **Vicit** leo de tribu iuda radix dāuid: cui oīs ptās in celo data est et in terra. **Et appropinquauerūt** vsqz bethoron: r exiuit iudas obuiam illi cum paucis. **Bene** dicit qz exercit' seron appropinquaret bethoron: qz vniuersū suū actū pferit cū tumultu. **Bethoron** enī interpretat' domus lre. **Qui** iudas obuiam eoz paucis: qz cētus sanctorum non p iram: sed p patientiā atqz humilitatē respondet inimicis: cui pceptū est a dño dicēte: **Esto** pñtens aduersario tuo cito cū leris in via cū eo. **Ego** autē dico vobis nō resistere malo. **Ibidem. f** **Sz** si qz te pculserit in dexterā maxillā pbe ei et alterā: **Et** ei q vult tecū pcedere i iudicio r tuncam tuā tollere: dimitte ei et pallium. **d** **Et** viderūt rē. **Verba** timentū fragilitatē exprimunt quozūdā subditoꝝ q magis imbecillitatē suā pñderātes pñtēscūt casū qz p robur fidei fiduciaz habēt in deū. **Sed** talis formidīnē doctoꝝ solertia pñs exhortationib' compescens de futuro dei adiutorio

leonis rugies i venatiōe. **Et psecutus** ē iniq̄s pscrutans eos: r q cōturbabāt populū suū: eos succēdit flāmis. **Et repulsi** sunt inimici ei' p timore ei': et oēs operarij iniquitatis cōturbati sūt: r directa ē sal' i manu ei'. **Et exacerbat** reges multos: et letificabat iacob in opibus suis: r in seculū memoria ei' i bñdictione. **Et pambulabat** ciuitates iuda: r pdidit ipios ex eis: et auertit irā ab isrl'. **Et nominat'** ē vsqz ad nouissimū terre: r congregauit peuntes. **Et congregauit** apolloniū gētes: r a samaria virtutē multam et magnā ad bellandū cōtra isrl'. **Et cognouit** iudas et exiit obuiā illi: r pculsit r occidit eū: r ceciderunt vulnerati multi: et reliqui fugerūt: et accepit spolia eozū. **Et gladiū** apolloniū abstulit iudas: r erat pugnās in eo omnib' diebus. **Et audiuit** seron principes exercitus syrie q cōgregauit iudas congregatiōē et ecclesiaz fideliz secum r ait: **Faciā** mihi nomē. et glorificabor in regno: et debellabo iudam: r eos qui cum ipso sunt q spernebāt verbum regis. **Et pparauit** se et ascēderunt cum eo castra impioꝝ fortes auxiliarij: vt facerēt vinctā in filios israel. **Et appropinquauerūt** vsqz bethorō: et exiuit iudas obuiam illis cuz paucis. **Et viderūt** autē exercitum venientem sibi obuiam dixerunt iude. **Quomodo** poterimus pauci pugnare cōtra multitudinē hanc tantā r tam fortē? **Et nos** fatigati sum' i iunio hodie. **Et ait** iudas: **Facile** est concludi multos in manu paucorum: et non est differentia in conspectu dei celi liberare in multis et in paucis: quoniā non in multitudine exercitus victoria belli: sed de celo fortitudo est. **Ipsi** veniunt ad nos in multitudine cōtumaci et superbia vt disperdant nos et vxores nostras et filios nros: r vt spolient nos.

Et psecutus est iniquos. **Hic** pñter describit cōflictus iude cū aduersarijs: r primo i generali. secundo in speciali. **ibi:** **Et congregauit** apolloniū. **Circa** primū dicit: **Et psecutus** est iniquos pscrutans eos in loel' abditis vbi se absconderāt fugiendo. **b** **Et directa** est sal' ius. **israel.** **c** **In manu** ei' id est impotētia ei'. **d** **Et exacerbat** reges multos. **e** **Et letificabat** iacob. **i.** populū isrl' ipsum liberando. **f** **Et in seculum** memoria eius in benedictione: qz patet adimpletū. **nā** ad eius cōmendationem narratur ei' facta per orbem vniuersum. **g** **Et cōgregauit** peuntes. **scz** factores legis quos interficiebāt gentes. **h** **Et cōgregauit** apolloniū. **Hic** cōsequēter describitur eius cōflictus cum aduersarijs magis in speciali. et primo tpe antiochi epiphantis. **secūdo** tempore filij sui antiochi eupator'. **ca. vj.** **tertio** tēpore demetrii filij alteri' frat' .i. seleuci primogeniti antiochi magni. **vij. ca.** **Primo** i tres fm triplex bellū quod habuit iudas tpe antiochi. **Primum** fuit cū regni duceb'. **Secūdo** cum regis pncipib'. **ibi:** **Et audiuit** autē rex. **Tertium** cum finitimis gentib'. **ca. v.** **Prima** ad huc in duas. quia primo ponit bellū iude cuz apollonio duce samarie. **secūdo** cuz seron duce syrie. **ibi.** **Et audiuit** seron. **Circa** primū dicit: **Et congregauit** apolloniū gētes vt faceret sibi nomen debellādo iudam. **i** **Et cognouit** iudas. **per** exploratores suos. **k** **Et exiit** obuias illi. **nō** permittēs ei fines suos ingredi. **l** **Et gladiū** apolloniū abstulit: in signū victoriae: si cut dāuid gladiū glie. **i.** **Reg'. xvij.** **m** **Et erat** pugnās in eo oibus diebus. **hoc** dicit ad de notandū gladij bonitatem. **n** **Et audiuit** seron. **Hic** cōsequēter describitur bellum iude cum seron duce syrie. **Circa** qz primo ponit ipius seron apparatus. r patet littera. **Secūdo** iudeozū metus. **ibi:** **Et exiuit** iudas obuiam illis cum paucis. **ideo** timuerūt. **s.** multitudinem fortem ptra se vententē. **Tertio** ponit p verba iude populi cōsolatio. **ibi:** **Et ait** iudas: **Facilius** est pcludi multos i manu paucorū. r h virtute dei cui non pōt resisti: qz eis assistere affirmat. **dicens:** **o** **Ipsi** veniūt ad nos in multi. **cōtumaci.** **i.** in malis obstinati. **p** **Et superbia.** **quam** de' a pncipio mūdi detecit in angelis supbiētibus. **q** **Et disperdāt** nos r vxores nras rē. **in** iuste documentū nobis inferēdo in psonis pñijs et nobis pñictis r rebuz possessis: ppter qd habēt in iustū bellū: nos autē in iustū. **is** subdit: **rr** **Hos** xō

Glo.ordi. I Machabeorum Ca. III Nico. de lyra

Vbi ante passionem suam quadraginta diebus et quadraginta noctibus letunavit ut ostenderet tērationē nostram in carne sua: quam de nostra mortalitate dignatus est participare voluisse. Unde ab hora mortis eius vsq; ad diluculū resurrectionis constant hore quadraginta si ipa nona cōmmeretur. Post resurrectionē q̄s non amplius q̄ dies quadraginta cū dī-

scodis regni. cū dicit: **Et** elegit lysias rē. a **U**ros potentes ex amicis regis. ut sic essent magis voluntarij ordinationē regis exequi. b **Et** misit cū eis q̄draginta milia viroz. scz peditū. **C**etera patent vsq; ibi: c **Et** audierunt mercatores regionum nomen eorū in multitudīne et fortitudīe: et credētes q̄ statim debe-

Mat. 23 d

Luc. 11. d

Mat. 16. c

Jaco. 4. b

1. Job. 2. c

Mat. 10. d

Ibidē. 7. d

Mat. 4. b

Ps. 9.

Ibidem. 9

riminiū et nichanorem et goziam viros potentes ex amicis regis: et misit cū eis q̄draginta milia viroz: et septē milia eq̄tuz vt veniret in terrā iuda et disperderet eā fm verbū regis. **Et** p̄cesserūt vt irēt cū vniuersa virtute sua: et venerūt et applicuerūt amāū i terrā cāpestri. **Et** audierūt mercatores regionuz nomē eorū et acceperūt argentum et aurū multū valde et pueros: et venerūt i castra vt acciperent filios israel i seruos: et additi sūt ad eos exercit' syrie et fre alienigenaz. **Et** vidit iudas et frēs eius: qz multiplicata sūt mala et exercit' applicabat ad fines eoz: et cognouerūt vba regl q̄ mādauit p̄lo facere i interitū et cōsumationē. **Et** dixit vnusq̄sq; ad primū suū: **Erigam' deiectionē ppli nrī: et pugnem' p̄ p̄lo nro et sanctis nrīs. Et** cōgregat' ē cōuētus vt essent parati i plū: et vt oraret et peterent misericōdiaz et miserationes. **Et** hierlm non habitabat: s; erat sicut desertū. **Nō** erat qui ingrederet et egrederet d natis ei: et sanctū cōculcabat. **Et** filij alienigenaz erāt i arce: ibi erat habitatio gentium. **Et** ablata ē volutras a iacob: et defecit ibi tibia et cithara. **Et** cōgregati sūt et venerunt i masphat p̄ hierlm: qz loc' orationis erat in masphat an in isrl. **Et** ieiunauerunt illa die: et induerūt se cilicis: et cinerē imposuerūt capiti suo et dissuerūt vestimēta sua. **Et** expanderūt libros legis: de q̄bus scrutabant gētes similitudinē simulacroz suoz: et attulerūt ornāmēta sacerdotalia et primitias et decimas: et suscitauerūt naçarēos q̄ iplauerāt dies. **Et** clamauerūt voce magna i ce-

Et audierunt mercatores regionum nomen eorū in multitudīne et fortitudīe: et credētes q̄ statim debe- rent iudeos capere: p̄parauerunt se ad emendā illos in seruos et ancillas: p̄pter q̄s venerunt ad castra eoz. **Et** vidit iudas. **Hic** p̄sequēter ponit apparat' belli ex parte iudeoz. et primo per humilitē et deuotam orationem. secūdo p̄ bellatorū dispositionē. **Ibi:** **Et** post hec. **Circa** primū p̄z littera ex p̄dictis vsq; ibi: **Et** hierlm non habitabat. hoc iterponit ad reddendū causā quare non iuerūt i hierlm ad orādū: cū ibi esset loc' diuini cultus. **Et** sanctū. i. templi locus. **g** **Monticula** bat. et subdit a quibus: **h** **Et** filij alienigenarum erāt in arce. p̄p̄nqua tēplo. **i** **Et** cōgregati sūt. iudei. **k** **Et** venerūt in masphat contra hierlm. i. venerūt adorare ibi versa facie ad hierlm: sicut dicitur de Daniele q̄ orabat versus hierlm. **Dañ. vi.** et subdit causa orādī i masphat cū dicit: **i** **Quia** loc' orationis erat in masphat an. i. p̄lo. **q** **In** isrl. ibi enī cōgregabat' popul' isrl adorandū dñm: vt habet. **j. Reg. vij.** **n** **Et** ieiunauerunt die illa. ad se coraz dño affligendū in victu. **o** **At** induerūt se cilicis. ad se affligendū in vestitu. **p** **Et** cinerē posuerunt i capite suo. in signū humillationis. **q** **Et** dissuerūt vestimēta sua. i. scide rūt in signū afflictionis. **r** **Et** expanderūt libros legis. ad ostendendū q̄ parati erāt p̄ lege se exponere p̄culis mortis. **s** **De** q̄b' scrutabant gētes similitudinē simulacroz suoz. aliqui enim gētilēs magis subtiles et literati volebāt arguere cultū idolorū ex libris moysi: naz **Exo. xxxv.** p̄cipit q̄ intra sanctūsanctoz ponent' imagines cherubin: sed **nō** valet: qz nō ponent' ibi ad **h** q̄ colerent s; vt ostēderet q̄ angeli p̄ cherubin representati serui-

unt deo: cū? sedes figurabat p̄ p̄p̄tatorū q̄s remanebat vacuū: ad significandū q̄ deitas nō pot maginē representari: vt diffusus dictū fuit ibidē. **t** **Et** attulerūt ornāmēta sacerdotalia rē. et subdit causa q̄re ista adduxerūt ad illum locū. cū dicit **v** **Et** clamauerūt voce magna. ad impetrandū

unt deo: cū? sedes figurabat p̄ p̄p̄tatorū q̄s remanebat vacuū: ad significandū q̄ deitas nō pot maginē representari: vt diffusus dictū fuit ibidē. **t** **Et** attulerūt ornāmēta sacerdotalia rē. et subdit causa q̄re ista adduxerūt ad illum locū. cū dicit **v** **Et** clamauerūt voce magna. ad impetrandū

rr et dei misericōdiaz

Ho.ordi. I Machabeorū Ca. III Nico. de lyra

peccat' suis q̄ p carnis fragilitatē traxerūt : agere deo digne decernūt. Et sciderūt vestimēta sua : cum corpus castigat' : carnalia i se desideria mortificat'. Ad aut' sequit' qz expandērūt libros legis de q̄bus serubant' gētes silitudinē simulacrozū suoz : ostēdit qz memoriā diuinoz p̄ceptozū bonis acib' demōstrēt q̄ digne militare probāt. **Ex** enī dñi irrep̄henibilib' p̄uer tens animas electozūz : exprobat malefacta perfidozūz : et de restat' idolozū culturā : et oēm tradidit impietatis facturā. Atrollunt sacerdotalia ornāmēta q̄ sacerdotij eccl'asticū dignē faciūt officia. **Admittas** et decimas donāt q̄ in iūtu et p̄fectionē boni optis deo depu tant. **Suscitāt** naq̄arcos q̄ impleurunt dies : q̄ p castitatis mūdiciā gratā vitā omni tpe deo exhibere student. **Et clamāt** voce magna in celū : q̄ diuinitatez p̄is p̄cib' ac bonis actibus p̄ misericordiā prouocant. **Sicut enī** clamor impiorū quē blasphemā et prauis operib' p̄ferunt deus irratat. **Sic cōfessio** et fides sanctorūz que p dilectioz opatur : male starem diuinam in omni tēpo re placat. **a Et post hec** rē. **Tribunos** appellat eos q̄ militibus mille p̄erāt quos greci eliarchos vocāt. **Ceturio nes** q̄ centū : pentacōtarchos qui q̄nquaginta : et decuriones q̄ decē. **Ordinat** enī p̄dicato res sancti subiectos suos qua tinus nil in eis inordinatū re periat' : sed militia xp̄i rationa biliter p̄fungat. **Uñ paul'** au ditozib' suis ait : **Quia** vestra honeste et fm ordinez sūt. **Et iterū** : **Nemo** inq̄ coronabit nisi q̄ legitime certauerit.

1. Co. 14. 5

2. Tio. 2. a

Deu. 20. b

Jaco. 1. b

Ecci. 5. a

2. Tio. 2. a

lū dicētes: Quid faciem' istis et q̄ eos ducem' : Et facta tua p̄culcata sūt : et cōtaminata sūt : et sacer dotes tui facti sūt i luctum et i hu militatē. Et ecce nationes cōuene rūt aduersū nos vt nos dispdat' : tu scis q̄ cogitat' in nos. Quō po terim' subsistere añ faciē illoz ni si tu de' adiuues nos : Et tubis exclamauerunt voce magna. Et post hec constituit iudas duces p̄li : tribunos et cēturiones : et p̄ta contarchos et decuriones. Et dixit his qui edificabāt domos et sponsabāt vxores et plātabāt vineas et formidolosis : vt redi rēt vnusquisq̄ i domū suā fm le gem. Et mouerunt castra et collo cauerūt ad austrum ammaū. Et ait iudas : Accingimini et estote filij potētes : et estote parati i mane vt pugnetis aduersus nationes has q̄ cōuenerūt dispdere nos et facta nra : qm̄ melius ē nos mori in bello q̄ videre mala gētis no stre et sanctorū. Sicut aut' fuerit volūtas in celo sic fiat.

a b c d e f g h i k l m n o p

dei miscdiay. **o Quid faciem' istis.** nā extra hierlm non erat locus sacrificij. naq̄are x̄o tenebantur offerre sacrificia in expletōe voti sui: **Rumeri. vi.** Similiter sacerdotes nō poterāt vti vestib' sacerdotilib' nisi i ministerio tēpli: ad qd nō poterāt accedere p̄pter gētilēs q̄ erāt in arce vt p̄dictū ē. ideo subdit: **b Et q̄ eos ducem' :** q̄si dicerēt: non ē ali' locus. **c Et facta tua.** i. templi loca. **d Cōculcata sūt.** a gētilib'. **e Et ptamina** ta sūt. ex lu rurijs et idolatrijs ibidē exercitū. **f Et sacer dotes tui facti sūt i luctū.** nō potentes tibi ministrare: s̄ solū miserā suā lugere. **g Et in humilitatē.** i. detectionē. **h Et ecce** nationes p̄uenerūt aduersū nos vt nos disper dant: q̄si dicant: nō sufficiūt eis mala nobis il lata : nisi nos penit' delectant de terra. **i Et** tubis exclamauerūt voce magna: vt misericor diā imploraret: nō solū vocib' humanis s̄ etiā musicis instrumētis: sicut aliq̄ pulsan' ecclie campane p̄ periculū fulguris et tempestatis. **k Et post hec** p̄stituit. **l** hic p̄r ponit' appa rus iudeoz p̄ exercit' dispositionē. cum dicit: **Et post hec** p̄stituit iudas duces p̄li: nāz in peri culis nō est omittēdū sciētē qd fm humanam p̄uidētā pōt fieri: aliter videret q̄ daz tētatio dei. **l** **Tribunos.** q̄ p̄sent mīlle bellatorū bus. **m** **Et cēturiones.** q̄ cētū. **n** **Et p̄ta** contarchos. q̄ q̄nquaginta: et **a** penta: qd ē q̄nqz et costes decē: et archos p̄nceps: qz q̄nqz decēnarijs p̄sidebāt. **o** **Et decuriones.** q̄ de cem p̄sent. **p** **Et dixit his** q̄ edificabāt do mos et spōsabat vxores rē. **Sequit'** fm legē q̄ habet **Deutero. xx.** et horum ratio fuit ibi dē cta. **q** **Et collocauerūt** ad austrū ammaū. **Joseph'** dicit emaus q̄ distat a hierlm seragin ta stadijs: vt habet **Luc. vii.** **r** **Wel'** ē no bis mori in bello. iusto: q̄ mors est vitiosa. **s** **Et videre mala gētis nre** et sacroz. q̄ est vt ta p̄rofa: cui bona mors est p̄legenda.

Deu. 20. b Jud. i. 7. a

Moraliter.

at' Et sur Ca. III rexit iudas rē. p̄ quē significat successor idoneus boni principis vt plati malos viriliter impugnādo. **h** **Et cōgregauit apolloni'** gentes et a samaria **strutē** rē. p̄ samaritanos q̄ ptim legē tenebāt et p̄im repudiabāt: significat hereticū q̄ ptim tenent legem xp̄i et ptim p̄temūt. hos aut' cōgregat apolloni'. i. diabol' ad impugnādū bonū pla tū et ei' p̄im de fide et morib' : sicut legif eē fa ctum tēpozib' arrij et alioz hereticoz: sed bon' platus eis occurrit gla dio verbū dei et excomunicatiōis sententiā eos disperdēs: accipit aut' gla dium apollonij et cū eo pugnat p̄tra ceteros hereticos. est enī gladius iste sacra scriptura: intellectu falso deprauata quā bon' platus accipit fm sanū intellectū et sic cōfutat errores hereticoz. **n** **Et audiuit serō** p̄nceps exercitus syrie rē. p̄ syriā q̄ sublimitas interp̄tat supbia signifi cat. vñ de diabolo q̄ rex ē sup filios supbie. dicit **Job. xij.** **Omne sublime** videt. rē. ideo p̄ seron p̄ncipē exercitus syrie significat spūs malignus q̄ specialiter tentat de vitio supbie: et iste insurgit p̄tra bonū platum n̄ tens ex p̄seruatiōe morū et fidei et hereticoz p̄futatōe: eum inducere in elatiōis fastū: sed bon' plar' eū debellat p̄ humilitatis **strutem** deo at tribuens totā victoriā. dicit q̄ sequit' : **Non i multitudine exercit'** victoria belli s̄ de celo fortitudo est rē. **Uñ sequit'** : **Et p̄tr'** ē seron rē. **Et audiuit aut'** antiochus rex **fmones** istos irat' ē antimo rē. qz dia bolus q̄ p̄ antiochū significat vt supra dictū est: q̄si cognoscit victoriāz inuoz et p̄fusionē suoz valde turbat et q̄rit vias p̄ q̄s possit iustos deq̄ cere et suoz debellatōnē vindicare. ideo subdit: **Et p̄gregauit exer citū** vniuersi regni sui rē. **Et reliq̄t lysia.** p̄ istū quē reliq̄t antioch' sup negocia regia: significat tyrān' p̄ p̄curatiōnē diaboli p̄stitutus i p̄tate terrena: et p̄seq̄t iudā et ei' exercitū. i. bonū plarū et ei' p̄im i bonis sp̄ ritualib' et p̄talib' et etiā in corpib' et b̄ significat p̄ b̄ qd subdit: **Et elegit lysias rē.** q̄ interp̄tat suspēdēs aq̄s : r̄do p̄ ip̄z significat p̄secutio i sp̄ualib' ip̄ediēdo studiū vel doctrinā sacre scripture: q̄s legif **Julian'** apostata xp̄ianis fecisse. **Et nichanorē.** q̄ interp̄tatur stans lucerna p̄ quā significat itelligētia tyrāni ad malā intēta: fm illud **Prouer. xxi.** **Lucerna** ip̄ioz p̄ctm : et p̄ b̄ significat astutia tyrāni: i tēpotalib' rapit' dis: sicut legif de **Juliano** apostata q̄ facultates et patrimonia auferē bat xp̄ianis s̄ colore x̄bi p̄i: **Luc. xiiij.** **Miss** q̄s renūciauerit oib' que possidet nō pōt me' esse discipul'. **Et gorgiam.** q̄ interp̄tatur diuisio et significat p̄secutiōnē in corpibus per quam passi diuidunt a p̄sent vita. **et** **Et audierūt mercatores rē.** p̄ q̄s significat illi q̄ tyrannos exercitāt

Et assūpsit

Moraliter

Ho.ordi.

Deu. 20. b Jud. i. 7. a

... ad assūpsit ...
... moraliter ...
... ho.ordi ...
... deu. 20. b ...
... jud. i. 7. a ...

excitant ad affligendum populū exactionibus & alijs grana...

cinere posuerūt sup capita sua. se humiliādo. hec enī debēt fieri...

Glo. ordi.

Nico. de lyra

Assumpsit gor Ca. III

Assumpsit gor Ca. III

Assumpsit Ca. III

Assumpsit gor Ca. III. Gorgias quinq; milia in exercitum suum assumit...

Assumpsit gor Ca. III. Gorgias quinq; milia viroz & mille eqtes electos...

Assumpsit Ca. III. Gorgias quinq; milia viroz & mille eqtes electos...

Ecd. 10. b

Esa. 14. b

1. Ref. 5. b

Esa. 14. 8

79. b

Et filij qui erant ex arce... non altitudinem virtutum sed extollentiam...

Et videtur castra gētiuz valida: & loricatoros & eqtat i circuitu eorum...

Et filij. scilicet alienigenarum. Qui erant ex arce...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et percussit eos vsq; gazeron: et vsq; in campos idumeę...

Et qd p

Et adhuc

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. III Nico. de Lyra

do aures suas ne audiat linguam detrahentem: et obsecra carnis ad usus mundanos quibus frequenter auditis iniquas interioribus: quod odoratum atque gustum suum pertinet ne illecebra utatur voluptatum: quod coereat linguam suam a malo: et labia sua ne loquatur. Diuertit a malo et facit bonum: inquit pacem et persequitur eam. iste inimicus suos superans victoria capiet saluberrimam et triumpho gaudebit largissimam. Sed lyrias spiritualis ly semel bis: terque primum fugam inierit: tum non desistit a cepta neque: sed rediit/na itez resuscitat plura. An scriptum est: a Videns autem lyrias etc. Hi dicitur quod iudas corripit hostibus atque sopitis ad tempus bellis hostes suos quod mudaret facta ac renouaret: quod maximum studium habet facti doctorum: ut in quibuslibet lesa ab hostibus subiectorum sibi fuerit ecclesia: ad pristinum statum sancte reuerfationis iterum restitueret. Iuxta tropologiam autem necesse est ut vnusquisque fidelis mentem suam quam bene motus sion vocabulo designat possumus accipere: quod sion speculum interpretatur. Et Beati sunt mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Si aliquid per fraudem hostis in ea pollutum est factum instanti nisi expurgetur donec ad integrum renouetur. Ibi enim et desertam sanctificationem et altare prophetatum et portas erustas intelligere possumus: quod ibi laudis hostia in altare fidei deo imolabatur: et ingressus celestis vite meditabatur. In atrijs vero virgulta nascuntur: cum in cordibus humanis superflua cogitationum multitudo generatur. Pastophoria (inquit) videtur diruta. Pastophoria grece dicuntur thalami vel cubacula in quibus leuite excubabant in atrijs domus domini quod commemoratio fit in vltima vltione Ezechielis. Pastophoria ergo diruntur cum secreta mentis per desideria illicita dilanantur. Sed hec omnia maxime opus est ut per penitentiam peccatorum et emendationem morum ac per as pres ad deum instantissime purificentur. An recte de exercitu iude scriptum est: Cum videret sanctificationem desertam scelerum vestimenta sua: et planxerunt planctu magno etc. b Tunc ordinavit iudas viros etc. Aperte dicitur quod ordinaverit iudas viros ut pugnarent aduersus eos qui erant in arce donec emundaretur facta: quod ordinari redemptores non per predicatores suos quatenus milites ipsi aduersus eos per inhabitant in arce superbie hoc est homines inflationis spiritu elatos: vel etiam malignos spiritus superbia tumetes instanter pugnaret donec corda electorum ab omni labe iniquitatis expurgerent. Et elegit sacerdotes sine macula voluntate habentes in lege dei et mudauerunt facta: quod eiectione his de officio ecclesiastico quod erroris lepra: vel scelerum macula in se habebant: voluntarios atque moribus probos in lege dei elegit administratores. Ibi: ut sancte ecclesie purificata ab omni erroris stagio efficiat aliena. Ido subiunctum est quod tulerit lapides ptaminationis in loco imundum: quod hereticos qui noluerunt per reuerfationem recte fidei et sane doctrine lapides preciosi fieri: anathemate percussos atque a cõione ecclesie electos omnibus patefecit quod essent reprobi. c Et cogitavit etc. Altare holocaustorum est fides pura: doctrina recta et cõuersatio munda christi ministerium. Sed si altare si prophetatum fuerit heretica prauitate: vel scelerum immanitate facta destruetur: hoc est a sacerdotum dignitate deponendum: ne forte opprobrium sit sancte ecclesie quod habet prauos et facinorosos doctores qui a diabolica astutia seducti sunt. An dominus in euangelio discipulis suis ait: Vos estis sal terre: quod si sal euauerit: in quo salietur ad nihilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculetur ab hominibus. De quo et Paulus scribens ad Titum ait: Hereticum hominem post primam et secundam in crepationem deuita. Sciens quia subuersus est qui huiusmodi est: et deliquit cum sit proprio iudicio condemnatus. Hinc et ad quosdam delinquentes ait: Per vos nomen dei blasphematur inter gentes. Taliter ergo deposito altari mystico debent reponi lapides isti in monte domus in loco apto quoad usque veniens propheta respõdeat dicens: Quia peccantes redigi debet sub penitentia: donec per sanctos doctores diiudicetur pro commissio crimine conueniens satisfactio perpetrata. In loco autem eorum lapides integri secundum legem substitui debent: ut fiat altare nouum secundum illud quod fuit prius: quia homines fide catholica sani scientia sanctarum scripturarum imbuit: bonis moribus religiosi in locum regiminis vnde ceciderunt preuaricatores subrogari debent secundum auctoritates vtriusque diuine legis: ut sine reprehensione in nouitate vite et norma iusticie exhibeatur ministerium deo in sancta ecclesia quam sibi acquisiuit christus precio sanguinis sui sponsam non habentem maculam neque rugam.

Dixit autem iudas. Postquam descripta est iude decertatio. h. s. h. r. repressis hostibus describit templi purificatio. et secundo purificate renouatio. ibi: Et acceperunt lapides. tertio altaris dedicatio. ibi: Et fecerunt dedicationem. Circa primum primo ponitur lamentum destructionis. cum dicitur: b. Et viderunt etc. scilicet ipsum templum. c. Et altare. f. holocaustorum. d. Propheatum. na. ibi positum fuerat idolum: vt dicitur e. s. j. ca. e. Et atrijs virgulta nata. f. in atrio sacerdotum: et in atrio virorum mundorum: et in atrio imundorum. f. Et pastophoria diruta: id est domus circa atria sacerdotum edificatas in quibus offerretur hostias pacificas comedebatur coram domino pro sibi pertingente. Naz de hostijs pacificis vna pars incedebatur ad honorem diuini: alia cedebat in usus sacerdotum. Tertia in usus offerretur. g. Et sciderunt vestimenta sua et planxerunt planctu magno etc. in signum doloris et humiliatiõis. h. Et exclamauerunt tubis signorum: de quibus habet Rume. r. et dicuntur tube signorum: quod per illas significabatur plura. f. conuocatio ad consiliu: et congregatio ad festum: et motio castrorum et exercitatio ad bellum. i. Tunc ordinavit. Die secundo tollitur impedimentum purificatiõis. cuius dicitur: Tunc ordinavit iudas viros ut pugnarent aduersus eos qui erant in arce: ut sic essent occupati in sua defensione: vt non possent percipere sagittas vel spicula ad eos qui mudabant loca facta. Et consequenter ponit ipsa purificatio cum dicitur: k. Et elegit sacerdotes sine macula: id est sancte vite et integre fame. l. Et tulerunt lapides ptaminationis: id est lapides altaris quod fecerant gentiles ad imolandum idolo super altare holocaustorum posito: vt dictum est supra. j. ca. m. In locum imundum. lapides autem altaris domini cõtaminatos posuerunt in loco mudo: sicut subditur: Et cogitavit de altari holocaustorum etc. n. Et reposuerunt lapides in monte domus. i. in monte sion vbi erat domus domini. o. Quoad usque veniret propheta. docens quid esset agendum de illis. p. Et acceperunt lapides integros secundum legem. Die consequenter describitur templi purificati renouatio. et primo quod ad altare holocaustorum. cum dicitur: Et acceperunt lapides integros secundum legem que habetur Exo. xx. et Deutero. xxvij. q. Et edificauerunt altare nouum: secundum illud quod fuit prius: id est ad similitudinem illius quod fuerat dissipatum.

Glo.ordi. I Machabeorum Ca. III Nico. de lyra

Triginta incēderunt ebaldei: et hierosolymorū vrbē destructa populū isrl' in babiloniā abduxere captiuū: qui post annos septuaginta regnantib' persis in patriam est remissus. Tur- susq' edificatū ē templū p annos. xlvj. et tertia die mēsis duo decimū quē nos vocamus martiū: opus ad finē vsq' pductū:

leticia et gaudio. Et edificauerūt in tpe illo montē sion: et p circū- tū muros altos et turres firmas: ne quādo veniret gētes et cōcul- carēt eū sic antea fecerunt. Et col- locauit illic exercitū vt seruarent eū: et muniuit eū ad custodiēdam bethsurā: vt haberet popul' mu- nitioē contra faciem idumęę.

Moraliter. at' Et assūpsit gozgas. qui iter pra- tur diuisio et ideo significat demonē: q' p se et p homines malos

dissensionē ponere nitit' inf' bonos: s' cū bon' plar' b' audit debet velociter occurrere ad remediū adhibēdum ne dissensio ignis crescat: intātū q' nō possit extingui. ideo sequitur: et' Et auduit iudas et surrexit. ad tollēdū dissensiones qd' facili' fieri pōt in pncipio qd' significat p' b' qd' subditur: ff' Adhuc enī erat dispersus exercit' et. et subdit' pugnādi modis cū dicit: Et cum dies factus ēēt apparuit iudas in cāpo cū trib' milib'. p' qd' signi- ficat q' talis pugna debet ēē in p'fidē- tia sanctissime trinitatis corde creden- do et ore p'fiteōdo. ideo subdit: Et tuba cecinerūt hi q' erant cū iuda. per

qd' significat clamor fidelis p'fessionis et deuote orationis: et se quis effec' de bellatiōis cū subdit: Et p'rite sūt gen. et. ve- re nāq' p'terunt qn' de malis suis penitēt et p'silio pacis acqui- escūt. Et dixit ad pplm. i. iudas. Et nō cōcupiscatis spo- lia et. p' b' significat q' platus bon' debet inducere populū suū ut nō querāt in vita p'senti p'mium de bellatiōe aliq' v' riorū: nā adhuc iminet bellū: s' finito bello cōtra vitia recipiēt premiū in securitate magna: qd' qd' bellū in morte iusti finit: et tūc p'miū secure accipit. Et acceperunt aurū multū et. p' qd' significat remuneratio dei p'ciosa. Et p'uersi hymnum canebāt et. nā i remuneratiōe patrie ē laus p'petua. Quis- bus auditis ille p'sternat' animo et. sicut dicit' ē supra p' lyria significat tyrān' q' de victoria bonorū turbat. et ideo q'rit vias quō possit eis ampli' nocere: qd' significat cū dicit: h' Et in se- quētī āno p'gregauit lysias et. s' iudas eū debellabat cū decē milib' viroz p' qd' significat observatiō decē decalogi manda- torū p' quam p'p'it exercit' victorū. at' Dixit autē iudas et frēs ei'. Sedq' et' Ascēdam' nūc mūdare s'cra et. bon' enī plar' vidēs eccliam vitijs deformatā hab' o cōp'tenti tpe debet sta- tim eaz visitare et' reformatiōni instare. ideo subdit: Et ascēderūt i montē sion. p' qd' significat ecclia. h' Et viderūt s'cificatiōē deserta. tūc et' s'cificatiō deserta efficit cū ecclie s'cra maie frequētā. Et altare p'phanarū. p' qd' significat sacerdotiū: q' sicut mun' sup altare offert: sic eucharistia q' est sacrificiū noue legis sup caput sacerdotū eleuat: sic q' altare p' phanarū qn' sacerdotū carnis vitio polluit. Et potas eru- stas. qd' sit qn' p cupiditate simonia cā aliq' ingrediūt. et' Et i atrijs virgulta nata sicut i saltu. i q' nascūt arbores infructu- ose. igi' p' hec virgulta significat infructuosi clerici: nō facien- tes fructū in ecclia dei p' defectū sciētie et vite. ff' Et pasto- phozia diruta. loca erāt in q' offeretes comedebāt de sacrifici- cijs pacific' corā dño: et tō p' ipa significat fidelis cōmuniō: q' tūc diruit qn' xpi corp' indigne sumit. g' Et sciderūt vesti- mēta sua et. qd' boni talia vidētes in ecclia tristant' et lamētā. ff' Tūc ordinauit et. Bon' enī plar' nō solū debet ecclie disti- pationē lamētari. s' etiā insistere ei' reformatiōi: in q' pmo sunt impedimēta remouēda. et b' significat p' b' q' iudas ordinauit bellatores illos q' i arce erāt. p' qd' significat demones q' sūt in arce supbie: et q'ntū possūt impediunt reformatiōē ecclie: s' qd' pugnat' p'p'ina et feruida oratione. h' Et elegit sacerdo- tes sine macula. culpe q'uis et infamie. et' Volūtate habētes i lege dei. tales enī debēt ēē p'fessores et p'dicatores euāgelij vt apti sūt ad emūdatiōē ppli x'piani. ff' Et tulerūt lapides cō- taminatiōis. i. altaris ab idolatris edificati. m' In locū in- mūdū. qd' qd' ad idolatriā p'tinet ē abominandū. lapides autē altaris tēplū reposuerūt in loco mūdo: vt dicit' h'ic cōsequen- ter. Et cogitauit de altari holocaustorū et. quousq' surge- ret p'pheta q' diceret quid agendū esset de ipis: p' qd' significa- tur q' si aliqui ch'ristiani p'taminēt aliquo peccato publico et enozm' recludendi sunt in claustro ad agendū penitentiaz s'm determinationē sapientis plati. p' Et acceperūt lapides in- tegros: id est integre fame clericos ex talibus enim debet ec- clesia reformari. at' Et edificauerūt sancta que intra domū erant. Sequit' d' Et atria. que erant extra tēplū. p' qd' signi- ficatur q' in v'ris ecclesiasticis requirit' mūdiicia mētis iterio- ris et p'uersatiōis exterioris. et' Et intulerūt cādelabrum. i. sancte p'dicationis verbum. Et altare incensoz id ē: cele- rr s' brationē

Ro. 15. a

Esa. 9. b

Job. 2. d

antiochi duces arma corripit: eosq' de iudea expellens: per- secutioni seuissime finē imposuit: ac templū ab idolorū imagi- nibus emundans noua rursus altaria et cetera vasa vel orna- menta faciens atq' in tēplo reponens: v' dicitur ea simul cū tēplo: qd' purificauit et renouauit. xxv. die mēsis noni: q' apd' nos appellat' decēber: et ad h'ymē p'tinere nulli dubium con- stat. Statuitq' decretū vt p'dixim' annis oibus diē encenio- rā. i. in nouationis ac dedicatiōis tēplū festa deuotiōe celebra- ri sicut locus iste nūc testat': q' p'fecto oīa sicut Ap'ls docet in figura facta sunt n'ri: et p'pter nos v'ris scripta. Ideo nobis solerti' spirituali rōne discutēda. Salomō q'ppe rex q' iter p'ra- tur pacific': ipm' redemptorē nostrū typice designat. De quo Esaias ait: Multiplicabit' ei' imperiū et pacis non erit finis. Templū qd' edificauit catholica ei' ecclia est: quā de vniuer- sis p' orbē credentib' q' de vniuersis lapidib' in vna s'ue fidei et eharitatis cōpagē aggregat. Q' autē septem annis edificatū est templū significat quia per totūz huius seculi t'ps qd' septē diebus euoluitur sancte structura ecclie nūc q' crescere desi- nit. Octauo āno dedicatū ē: et ceieberrima illa ac maxima solēntas a salomone rege cūctis filijs isrl' t'pe comp'eta v' dicit' catiōis exhibita: insinuat mystice: q' p'fecto in fine mūdi nū- mero electoz diu desiderate immortalitatis secutura est festiui- tas: et pacto vniuersalis resurrectionis miraculo: mox oēs q' ad pacifici veri reg'. i. salomōnis regnū p'tinet: etna cū eo gau- dia patrie celestis intrabūt. Nā q' dñs n' octauo die. i. post septimā sabbati resuscitatus a morte voluit: recte numer' octo- nari' n' ē q' resurrectiōis festa v'tura designat. Q' tēplū ab host' incēdit' rursus dño miserāte p'struit: q' ab idolatris coin- quinatū denuo supne pietat' auxilio mūdat: varios sancte ecclie insinuat euer' q' nūc infidelis p'secutiōe premitt' nūc a p'secutorib' reddita liberior: t'raquilla dño fuitate famulā. Nūc in q'busdā suis mēbris hostis antiq' periclitat' insidit: nūc insatē solertia doctoz fidelū q's ad horā p'dere videba- tur p' p'niaz iā castigatos recipit. Q' x' tēplū sc'do q'dragin- ta et sex ānis edificatū ē ad significatiōez dñici corpis qd' de v'rgine assūpsit: spiritualiter respicit. De q' ip'e iudets ait: Sol- uite inq't tēplū h' et in trib' dieb' excitabo illud: q' videlz solu- tū passione corp' suū: ip'e tertia die resuscitauit ad vitam. Fe- rūt siq'dem p'pheta: q' corpus hoīs q'dragēsimosepto die post p'ceptiōis initiū in mēbroz distinctione formet: atq' ideo nō casu gestū: s' diuinit' p'curatū ē: vt eo annoz numero tēpluz edificaret: q' diez numero corp' dominici qd' p' tēplū figura- bat in vtero v'rginali p'fici oportebat. Q' autē encenia p' oēs ānos celebrare sanctū ē: b' p'fecto nos āmonet vt memoriaz dñice resurrectiōis quā iā factā credim' semp animo retinen- tes: n' am' resurrectionē futuraz sperando taliter agamus vt nō ad iudiciū sed sicut dñs his qui bona egerint p'misit: re- surgere mereamur ad vitā. a Et edificauerūt in t'pe. Edifi- ficant sancti doctores montē sion qn' sanctā eccliaz x'bo atq' exemplo ad p'fectum virtutum p'uocant. Per circūitū mu- ros altos construūt quādo eam curamine catholice fidei ac ope p'ccū v'ndiq' muniunt. Turres firmas erigunt qn' spem totam in dei bonitate ponere p'cipiunt: ne qn' gentes eā more p'istino cōculcent vt nō malignoz. i. spiritū neq'cia: vel pra- uozū hoīm malicia eos amplius nocere p'ualeat. Et colloca- uerūt inquit illic exercitūz vt seruaret eam exercit' in sion ad seruandū eam locat' cum ministroz turba: ad seruandē legis

dei ac

Sa. Et ecce alij rē. Illi q̄ de varijs locis alienigene p̄uenerūt ad p̄sumendum populū dei: manifeste designant gentiū plebes que in infidelitate adhuc sunt bella ac p̄secutiōes aduersus christianos cōmouere. Sed audit. sermonibus quos diuerse legationes ad iudā r̄ socios eius detulerunt: p̄uenit ecclesia magna cogitare: quid facerēt de fratrib⁹ suis qui in tribulatione erant r̄ expugnabant ab inimicis quia toti s̄crite ecclesie sollicitudo ac cura est maxima quō p̄tra diuersos hostes: hoc est iudeos: paganos: hereticos: atq; scismaticos filios suos defendat: hoc q̄z p̄udētī cōsilio ac toto nisu cum his q̄ eruditiores ac fortiores vident esse in fide ac virtutis ope agit q̄lter hostib⁹ r̄ssistat: r̄ suos opportune defendat. **B**i ritus iudas. Sic diuerse sūt impugnationes eccleie ab hostib⁹: sic r̄ distincta debent esse p̄lia spiritualiū bellatorū. **D**irigit simon in galileā cum trib⁹ milib⁹ viris: sicut in sequētib⁹ ostēdit: vt liberet fratres suos. **J**udas autē r̄ ionathas eunt i galaaditīm cū octo milib⁹. **E**t quid p̄ simonem q̄ in galileā hoc est rotā mittit nisi predicatores in gentes directi insinuant. **Q**ui cum tribus milibus hoc ē cum sancte trinitatis fide cōtra aduersarios ire parantes p̄ euangelicaz p̄dicationem hostes dēicere: r̄ credentes liberare dēcertant. **J**udas autē r̄ ionathas illos doctores exprimūt q̄ in iudea verba dei p̄dicantes: r̄ siue iudeos siue etiā hereticos scripturarū testimonijs abutētes p̄ veritatē sani intellect⁹ debellare student. **E**t nota q̄ p̄tra gētes sol⁹ simon cū suis mittit. **C**ōtra iudeos autez r̄ hereticos duo p̄gere cū plurib⁹ molunt: qz in gentib⁹ sola idolatria cū errore pagano debellāda erat. **I**n iudeis q̄z r̄ hereticis: p̄tim veteran⁹ vsus: p̄tim noua sup̄stitio p̄ duo r̄z stamētōz spiritualē sciētā corrigēda fuerūt. **A**bi octo milia viroz sumūt: qz ibi siue cū cūcilio legis spiritaliter obseruāda: siue resurrectio xp̄i veraciter credēda ē docet. **E**t abijt simon rē. **C**ōmittit simon p̄lia multa cū gētib⁹ cū p̄dicatores facti p̄ totū mundū idolatriā r̄ cōfusus gentiū debellare cōtant errores: s̄trite iudat gentes a facie eozū: cū p̄tinaciā resistendi euāgelio dei dēponūt. **P**ersecut⁹ est eos vsq; ad portā ptolemaidis cū in suis adinventionib⁹ q̄bus p̄ studia vana machinabant p̄tradidit verbo dei ip̄a veritati sup̄ati capuntur atq; p̄fessione recte fidei subijciunt. **U**nde apte subijgitur: **E**t ceciderūt de gentibus fere tria milia viroz q̄ de superbie neq̄ssimo statu in pctōz p̄niaz dēcidētes meli⁹ p̄ fidem rectā refurgēdo i bonoz opez statu erigi merent. **Q**uoz ip̄olia accipit simon cū q̄cqd̄ l̄raz sciētā vel inuestigatiōe veritatis elaborauerit: totū i feruitū dei doctor catholic⁹ p̄uerte r̄ studet. **I**n plurimi eoz q̄ liberalib⁹ artib⁹ sub gētili p̄uersitate instituti fuerūt: ad dogma catholicū p̄uersi gloriosissime effulserūt. **I**llos autē q̄ erāt in galileā cū vxorib⁹ r̄ natis r̄ oib⁹ q̄ erāt illis adduxit i iudeā cū leticia magna: cū catholiceos quoslibet feculi actib⁹ implicatos p̄ doctrinam euangelij inde eruens ea que sūt dei tota sollicitudine: totoq; nisu appetere docet. **E**t iudas machabe⁹ rē. **C**ōtra eos qui capti uos iudeos in galaaditide tenuerūt: iudas machabe⁹ r̄ frater ei⁹ ionathas cū comitib⁹ suis directi transierunt iordanē: r̄ abierunt viam trium dierum per desertū. **I**ta predicatorēs sancti ad cōuocandos hoīes ad fidem xp̄isti r̄ ad expugnādos iudaicos atq; scismaticos errores in mundū directi primum transeunt iordanem cum per baptismi sacramentum de tenebris infidelitatis in gratiam xp̄isti primum transeundū docent attestāte ip̄a veritate q̄ nisi quis renatus fuerit ex aq̄ et spiritu sancto non possit introire in regnum dei. **D**einde viam trium dierum per desertū abeunt: quia sancte trinitatis fidem quam in baptisate fideles quicq; p̄fiterentur: toto tēpore incolatus istius mundi cum bonis operibus obseruandam esse affirmant. **Q**ui autem nabuthei occurrerunt ei pacifice: et narrauerunt que acciderunt fratrib⁹ in galaaditide: significat q̄ dicta sanctorum p̄phetarum doctoribus sanctis opportune solarium conferunt euz omnia que credētes i christum passuri sunt tormenta: attestatiōe sua manifesta faciūt. **N**abuthei enim p̄phetantes interpretantur: errores quos filij perditionis contra veritatem euangelij xp̄isti opponere machinantur vero vaticinio predicunt. **U**nde **O**see: **A**ccas bethauen r̄ habitatores samarie inseq̄t: **E**t **A**mos sacrificantes de fermentato laudem vituperat: necnon eos qui conuertunt in absinthiū iudiciū et iusticiā r̄ accipiūt munus: depriuntq; paupes in porta dēstaf. **Q**ui autez cōprehēfos esse q̄sdam ex iudeis in barasa r̄ bosoz: nabuthei indicant: bñ nois eoz interpretatio effectū rei exprimit. **I**nterpretat enī barasa et bosoz: tribulationes v̄ angustia: qz oēs in r̄ra pauli vocē q̄ volūt pie viuere in xp̄o p̄secutiones patiunt: nec effugiet hereticorū iniuriā

corū qz cecidit multitudo de nobis. **E**t omnes fratres nri q̄ erāt in locis tibi interfecti sunt: et captiuas duxerunt vxores eozum et natos et spolia: et peremerunt illic fere mille viros. **E**t adhuc epistole legebant. **E**t ecce alij nunciij venerunt de galilea cōmissis tunicis nunciantes fm verba hec: dicentes cōuenisse aduersū se a ptolemaide r̄ tyro r̄ sidone r̄ repleta est omnis galilea alienigenis vt nos cōsumant. **U**t audiuit autez iudas r̄ populus sermōes istos: conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratrib⁹ suis qui in tribulatione erant: r̄ expugnabatur ab eis. **D**ixitq; iudas simoni fratri suo: **A**lige tibi viros et vade libera fratres tuos in galilea: ego autez r̄ frater me⁹ ionathas ibimus i galaaditīm. **E**t reliquit iosephum filium zacharie et agariam duces populi cū residuo exercitu i iudea ad custodiā i iudea: r̄ p̄cepit illis dicē: **P**restote pplō huic et nolite bellū cōmittere aduersus gētes donec reuertamur. **E**t dati sūt simoni viri tria milia vt iret in galileam: iudez autem octo milia i galaaditīm. **E**t abijt simon i galileam: r̄ cōmisit p̄elia multa euz gētib⁹. **E**t cōtrite sūt gentes a facie eius: et p̄secutus ē eos vsq; ad portam ptolemaidis. **E**t ceciderant de gentib⁹ fere tria milia virozū: et accepit spolia eorum. **E**t assumpsit eos q̄ erant in galilea r̄ in arbatis cū vxorib⁹ et natis: r̄ oib⁹ q̄ erant illis: r̄ adduxit in iudeā cū leticia magna. **E**t iudas machabe⁹ r̄ ionathas frater ei⁹ trāsierūt iordanē: et abiecit viā triū dierū p̄ desertū. **E**t occurrerunt eis nabuthei r̄ susceperūt eos pacifice r̄ narrauerūt eis omnia q̄ acciderunt fratrib⁹ eozū i galaaditide: r̄ qz multi ex eis cōprehēsi sunt in barasa et bosoz: et i alimis: r̄ in casphoz r̄ mageth r̄ carnaim. **H**e oēs ciuitates mūite r̄ magne. **S**ed r̄ i ceteris ciuitatibus galaaditidis tenent cōphen si. **E**t i crastinū cōstituerūt ad mouere exercitū ciuitatib⁹ his: r̄ cōphendere r̄ tollere eos i vna die.

A ptolemaide de ciuitate q̄ postea dicta ē achon. **B** **U**t audiuit autez. **H**ic consequenter ponit bellū apparatus: habito enim consilio iudas euz vna parte exercitus iuit ad iherosolimam iudeos qui erāt galaad: r̄ simon cum alia parte ad deliberādū eos qui erant i galilea: r̄ iosephum filium zacharie r̄ agariam reliquit i iudea cū residuo exercitu in iudea p̄ custodia populū manēt i sua absentia. **C** **E**t dati sūt simoni viri tria milia: quia cū pauciorib⁹ aduersarijs habebat p̄ligere i iudas. **D** **E**t abijt simon i galileā. **H**ic cōsequenter ponit bellū v̄rē: et primo simonis et sui exercitus: et p̄ter litterarūq; ibit e. **E**t assumpsit eos qui erāt i galilea rē. vt essent mag⁹ reuerti ad aduersarijs: r̄ per cōsequens mag⁹ turti. **F** **E**t iudas. **H**ic cōsequenter ponit virtus iude et eozum qui euz ip̄o erant. **D** **U**ndē in duas ptes. qz primo ponitur aduersarioz debellatio. scdō iudeorū asscuratiō: ibi. **E**t congregauit iudas. **P**rima i duas fm duplicē timothei debellationem. **S** **E**t cūda ibi: **H**ec autem verba. **C**irca p̄mā partem p̄z litterarū vsq; ibi: **G** **C**onstituerunt admouere exercitū ciuitatib⁹: id est ipsuz applicare ad inuadendum. **E**t surre

Job. 3. a

Sec. 10. b
Amos. 4. a

1. Ro. 3. c

In iudicijs qd sane fidei suare pcedit doctrina qd Jobes aplos in apocalypsi sua (cruciatu facere: sicut cruciat' est scorpioidis: cu' pcutit boiem) describit: qz sicut scorpiiones venenu in cauda portat: ita heretici i' psumantioe fraudis malicia occultat: q mag' incautos no apta fratre: s' latetib' insidias noceant.

multu: ne fraudis sue actu ad eternitidez simpliciu' pducatur aia- ru. Qd aut timothe' qsi collectura facies ait pncipib' exercit' sui. Cu' appropiaverit iudas r exercit' ei' ad torrete aq: si traste rit ad nos prior no poterim' sustinere eu: qz potes poterit aduer su nos. Si vo timuerit trāfire: r posuerit castra ex flumē: trās-

P et puerit iudas in supiorib' narrat ciuitates galaaditidis: in qb' cōphē- si sūt iudci munitas fuisse r magnas: qz iudas statuit i vna die cōphēdere r tollere: qz p vnitatē pdicatores san cti destruere disponūt oēs munitiōes fallax doctrina qz heretici pstituit ad decipiēdas aias innocētū r capti uādas errozib' suis. Hūc at dicit iu-

P dā in deserto bosoz occupasse bosoz ci uitatē: r occidere oēm masculū in ore gladij: r auferre spolia eoz r succēde- re eaz igni: qz b magnopē studēt sacti doctozes vt occupata munitiōe hereti eozū oēs vigozē iniqz lectay qz p mū di philosophiā r inanē fallaciā psti tuunt gladio spūsancti qd ē xbu' dei destruat: qm' id qd p ostetatiōez suā illi fineret eē pncipiū: isti demōstrent nugas eē r frivolu. Accipiūt at spolia eoz cū testimonia scpturay sanctay q bus abusi sūt ab eis qsi ab iniust' pos sessozib' auferūt: ipsaqz pfectiōez ana themate ppetuo cōburūt. Qz aut seqē qz surreperit inde nocte: dmostrat eos fuisse i tenebris errozib' sui relictos.

b Et factū ē di. Quid p scalas atqz machinas getū nisi exaltatio atqz cō tumacia supboz expmif: p quā ecclē- siā xpi expugnare et subuertere cupi unt. S; iudas nō q totū aparatū bel li luce disponi trib' ordinib' r eos pugnat: b ē sacte trinitat' fide: sine tri plici dogmate. i. historico: allegorico: atqz tropologico. Et clamat tubis in celū: qz fort' pdicatorē exaltat vocē: r intimo corde clamorē dū auxiliato- rē aduocat i oratione. c Et cognō. qz. Castra timothei cognito macha- beo fugerūt a facie ei': qz heretici ag- nita xute r veritate dñi nri iesu xpi pterriti fugiūt: r pcutiūt plaga mag- na: qz i eis fm iusticiā p doctozes sā ctos exerceēt anathemat' vindicta: ca- dūtqz ex ill fere octo milia viroz: euz ois cummul' erroz: qz veracē itellectū spūalis circūcisiōis: seu p fidē resurre ctiōis dñi nri iesu xpi r mēbroz ei' cō trarie moliebāt ipsa veritate vlncente destrueē. Hinc ē q saluator i euange- lio soluēs tpticū sabbatū: pma sabba ti qz octaua dies ē post septimā refur rectiōis sue nob patefecit sacm. Hic

E Paul' aplos docet circūcisiōe n ma nufactā i expoliatiōe corpis carnis: s; spū dei viui i cordib' credentiū agi de bere: vñ r lex vet' pputium cordis do cuit eē circūcidiō. d Post b aut. Postqz aut timothe' semel atqz itex vlt' ē nō cessauit augere nequiciā: s; multiplicauit maliciā: denuo instau- rās exercitū i iudā r socios ei': qz he retic' nō satis ē semel atqz iterū i par- uo numero pntentiones agere: s; noua aduersus eccliam semp exercitāt bella: ac p fide sue multiplicia effūdit vene na: castra ponūt i raphon trās torre- tē: qz simo nifu supbie sue exercitāt furozē: mouēqz belloz tem- pestatē: necnō r arabas q iterptāt cāpestres oucūt i auxiliū: qz voluptuosos q luxurialū bul' seclī sequūt: i auxiliū errozib' sui assumūt. Qñ r iouinianiste nō medio crē r eccliaz errozib' sui extruere neqciā. S; iudas hoz mittit speculari exercitū: eū doctozes sacti auditores suos amonēt prauoz pcauere tu-

a Et puerit iudas r exercit' ei' viā i desertū bosoz repēte: et occupauit ciuitatē: r occidit oēm masculū in ore gladij: r accepit oia spolia eoz et succedit eā igni. Et surreperit in-

b Et factū ē dilucto cū eleuassēt ocu- los suos r ecce pl's mult' cui' non erat numer' : portātes scalas r ma- chinas vt cōphēderēt munitiōez r expugnarēt eos. Et vidit iudas qz cepit bellū: r clamor belli ascen- dit ad celū sic tuba: et clamor ma- gn' d citate. Et dixit exercitui suo:

c Pugnae hodie p frīb' vñs. Et ve- nit trib' ordinib' post eos: r exclā- mauerūt tubis r clamaueūt i ora- tione. Et cognouerūt castra timo- thei: qz machabe' ē: r refugeēt a fa- cie ei'. Et pculseēt eos plaga mag- r cecideēt ex eis i die illa fere octo milia viroz. Et diuitit iudas i mas- pha r expuguit cepit eā r occidit oēs masculū ei' r supsit spolia ei': r succendit eā igni. Inde prexit r ce- pit casbon: r maged: r bosoz: r reli- q's ciuitates galaaditidis. Post h-

e aut vba pgregauit timothe' exer- citū aliū: r castra posuit i raphon trās torretē. Et misit iudas specu- lari exercitū: et renūciaueēt ei dicē- tes: qz puenerūt ad euz oēs gētes q i circūitu nro sūt. Et exercit' mul- tus nimis. Et arabas cōdixerūt i auxiliū sibi r castra posuerūt trās torretē pati ad te venire i plū. Et abijt iudas obuiaz ill'. Et ait timo- the' pncipib' exercit' sui: Cū appo- pinquerit iudas r exercit' eius ad torretē aq: si trāsierit ad nos por: nō poterim' sustinere eū: qz potēs poterit adūsū nos. Si vo timuerit trāsire r posuerit castra ex flumen: trāsfiretem' ad eos: r poterim' ad-

e uersus illū. Et aut appropinquit multu: ne fraudis sue actu ad eternitidez simpliciu' pducatur aia- ru. Qd aut timothe' qsi collectura facies ait pncipib' exercit' sui. Cu' appropiaverit iudas r exercit' ei' ad torrete aq: si traste rit ad nos prior no poterim' sustinere eu: qz potes poterit aduer su nos. Si vo timuerit trāfire: r posuerit castra ex flumē: trās- firetem' ad eos r poterim' adūsū il- lū: oñdit qz oēs heretici fiducia atqz pstatia ptimescūt recte credēt: ppi: r eos se ifirmiozes agnoscat: q illos in vnitatē fidelē r siderat fortioz. Si at aliq's d catholici' pspexerit i cogitati one leg' dei: atqz i exercitio boni opū fieri tardiozis hozū sibi trīphū atqz captiuitatē pollicēt gratulantes. Et at ap. rē. Trāsīs iudas torre- tē aq statuit scribas ppi q turbā p se exhortarēt ire i plū. Cū redētor nō ad iēs passionē crucis: aplos ordina- uit q credēt i se docerēt ptenere tor- mētū corpe mort': r rōdere d poten- tia supne xru'. Qñ ē illd qd i euāge- lio discipul' pcepit dicens: Cū audie- ritis prelia r seditiōes nolite terreri. Et itex. Nolite timere eos q occidit corp': aiaz at nō possūt occidere. S; poti' cū timere: q pot aiam r corp' p- dere i gehēnam. Et itex: In paciētia (in qd) vñ possidebit' aiaz vestras. Qui aut pseuerauerit vsqz i finē hic salu' erit. Et alibi: Būi (ait) q psecuti onē patiūt' pp iusticiā: qm' ipoz ē re- gnū celoz. hinc bñ sibiū gū: trāsfiretā- uit ad illos por r ois pps p' eum: qz oportebat vt mediator dei r hominū pmiū passionis sue expleret mysteriū. et sic eius exemplo cōfortari iure euz p ipō patiēdo mortē cōtenere di- scerent ex vniuersis gētibus fideles. Et contrite sūt ante facē eozum om- nes gentes: cum diuersi hominū po- tentia virtutis dei cōterunt errozes. Proiecerunt arma sua et fugerūt ad phanū quod ē in carnaim: cū deserit cōtentioniū obstaculis: psecutores ve- ritatis resistere non audētes in delu- bus errozū suozum r cōdendo inde querūt tutelā vnde habent ruīnam. Carnaim autē interpretatur cozna. Cozna vo apte p regno atqz defen- sione accipi possunt. Sed nō adiuuit eos eozum opinio: imo sefellit: quia occupauit iudas ipaz ciuitatē: r phe- num succendit igni: cum omnib' que erant in ipso: quādo nō soluz oēs ma- chinationē erroz hereticoz atqz pse- cutozū destruit: imo oēs qui i eo cōsi- dunt saluator noster igne iuste cōbu- rit vltionis. Unde domin' in deute- ronomio pcepit dicens: Si audie- ris in vna vrbium tuarū quas domi-

lū: oñdit qz oēs heretici fiducia atqz pstatia ptimescūt recte credēt: ppi: r eos se ifirmiozes agnoscat: q illos in vnitatē fidelē r siderat fortioz. Si at aliq's d catholici' pspexerit i cogitati one leg' dei: atqz i exercitio boni opū fieri tardiozis hozū sibi trīphū atqz captiuitatē pollicēt gratulantes. Et at ap. rē. Trāsīs iudas torre- tē aq statuit scribas ppi q turbā p se exhortarēt ire i plū. Cū redētor nō ad iēs passionē crucis: aplos ordina- uit q credēt i se docerēt ptenere tor- mētū corpe mort': r rōdere d poten- tia supne xru'. Qñ ē illd qd i euāge- lio discipul' pcepit dicens: Cū audie- ritis prelia r seditiōes nolite terreri. Et itex. Nolite timere eos q occidit corp': aiaz at nō possūt occidere. S; poti' cū timere: q pot aiam r corp' p- dere i gehēnam. Et itex: In paciētia (in qd) vñ possidebit' aiaz vestras. Qui aut pseuerauerit vsqz i finē hic salu' erit. Et alibi: Būi (ait) q psecuti onē patiūt' pp iusticiā: qm' ipoz ē re- gnū celoz. hinc bñ sibiū gū: trāsfiretā- uit ad illos por r ois pps p' eum: qz oportebat vt mediator dei r hominū pmiū passionis sue expleret mysteriū. et sic eius exemplo cōfortari iure euz p ipō patiēdo mortē cōtenere di- scerent ex vniuersis gētibus fideles. Et contrite sūt ante facē eozum om- nes gentes: cum diuersi hominū po- tentia virtutis dei cōterunt errozes. Proiecerunt arma sua et fugerūt ad phanū quod ē in carnaim: cū deserit cōtentioniū obstaculis: psecutores ve- ritatis resistere non audētes in delu- bus errozū suozum r cōdendo inde querūt tutelā vnde habent ruīnam. Carnaim autē interpretatur cozna. Cozna vo apte p regno atqz defen- sione accipi possunt. Sed nō adiuuit eos eozum opinio: imo sefellit: quia occupauit iudas ipaz ciuitatē: r phe- num succendit igni: cum omnib' que erant in ipso: quādo nō soluz oēs ma- chinationē erroz hereticoz atqz pse- cutozū destruit: imo oēs qui i eo cōsi- dunt saluator noster igne iuste cōbu- rit vltionis. Unde domin' in deute- ronomio pcepit dicens: Si audie- ris in vna vrbium tuarū quas domi-

Cnico. de lyra

a Et surreperūt inde nocte. vt ex im- pzouiso irruerent sup eos qui obsede- rant iudeos inclusos in munitiōe. **b** Et vidit iudas qz cepit bellū. ad capiendū dicitam munitiōem. **c** Et venit in tribus ordinibus post eos. diuisit enī exercitū suum in tres ptes irrueēt sup aduersarios a tergo. **d** Et diuerit iudas in maspha. aliq-

libi habēt: masphat: r male: qz masphat est locus in indea in quo fuerūt cōgregati iudas r popul' ad dñm de pccandū supra iij. ca. e Post hec autē verba. hic cōsequenter ponit scba r i mothei debellatio: vt piz lra vsqz ibi: f Et ait timothe' pnci- pibus exercitus sui: erat enī fortilegus: r p hoc factū fortileg' cauerat de victoria sui contra iudam vel econuersio. Statuit

Apoc. 9. b

P

Colof. 2. b

Luc. 11. e
Bar. 10. e
Luc. 11. b
Bar. 10. c
Ibi. 5. a

Dea. 17. e

Glo. ordi. I Machabeorum...
ma dicitur...
apostolus...
in apocalypsi...
describit...
sicut scorpioidis...
cu' pcutit boiem...
describit: qz sicut scorpiiones venenu in cauda portat: ita heretici i' psumantioe fraudis malicia occultat: q mag' incautos no apta fratre: s' latetib' insidias noceant.

Deu. 13. c. nus deus tuus dabit tibi ad habitandum: dicentes aliquos: egressi sunt filij belial de medio tui: et auerterunt habitatores vrbis tue: atq; dixerunt: Eamus et seruiamus dñs alienis quos ignorat: quere sollicitè et diligenter rei veritate perspe- cta: si inueneris certum esse quod dicitur et abominationem hanc opere perpetrataz: statim percu- ties habitatores vrbis illius i ore gla- dij: et delebis eam omniaq; que in il- la sunt vsq; ad pecora. Quicqd etiaz suppellectilis fuerit cõgregabis i me- dio platearum eius: et cum ipsa ciui- tate succendes ita vt vniuersa consu- mas domino deo tuo: et sit tumulus sempiternus. a Et congregauit iu- das r. Judas israelitas d galaaditi de cõgregat: cum redemptor: noster p doctores suos verbo euangelij eos q ab hereticis capti sunt ad catholicam fidem renocat: hoc est enim venire in terram iuda re: ta fide r bonis operi- bus deum laudare. b Et venerunt vsq; ad ephrõ r. Diuersa gentium p- lia varia vitioz atq; erroz significat bella. Diximus q gentes ille que fue- runt in terra galaad et israelitas capti- uare cõtendebant: significarent here- ticos atq; iudeos. Sed modo his op- pressis q fuerunt in carnam: iteru illi qui fuerunt in ephron resistere iude et socijs eius moliant: quia cõtritis di- uersis hereticis adhuc illi qui lras se- quunt veteris testameti: aditum spiri- talis intellectus aperire nolunt. Quid eni per ephron q puluis meroris siue puluis inutilis interpretat: nisi supua- eua obseruantia legis ipibus gre infi- nuat: in qua iudei fidentes se inclu- dunt et obstruunt portas lapidibus q vmbre dediti hystoricam traditionem legis que in lapidib; scripta est euage- lij pdicatorib; opponunt: nec cõsentunt ab ea vilo modo diuelli: nec alios re- ctioze sensu cedunt sequi. An ipsa veri- tas ad tales i euagelio ait: Ne vobis

Luc. 11. f. g. legisperitis q tulistis clauē sciētie: ipsi nō introistis: et eos q introibant. phi- buistis. Sed mittit ad eos iudas ver- bis pacificis dicens: Transibim; p ter- rā vram vt eamus in terram nostrā: et nemo vobis nocebit. Quia pdica- tores sancti iuxta mandatū dñi p̄muz pacem offerunt aduersē parti: vt fiat il- lud qd scriptum est. Si tibi fuerit fili; pacis: requiescet sup illuz pax vestra. Sin autē ad vos reuertet. Trāsemus inquit p terram vestrā vt eamus in terram nostrā: Et si dicant: Legam; libroz veströz hystoria: vt ibi allego- rico sensu pmissam in celis reptamus nobis patriam. Et nemo vobis noce- bit: qz noster transit; innoxius vobis erit. Am pedibus trāsibimus qñ gres- su bonoz operū regnū supernū adire cupimus. Qui nolebāt apire cū i tra- dita sibi lege nolebant cū euangelij p- dicatoribus cõmunicare. c Et pcepit iudas. Quid est q iudas pdicare pcepit in castris vt applicaret ad ciui- tate vnusq; in quo erat loco: nisi q doctores sancti auditozibus suis libe- ram in scripturis sacris tribuūt intel- ligentiam: vt vnusq; qd in lectio- ne diuina siue p allegoria siue p tropologia siue p anagogem iuxta votū desiderij sui sibi aperiri qrit: supna gra annuete v- trandi accipiat facultatē. Et nota q viri virtutis sibi applica- re dicunt: et oppugnare ciuitatez tota die et tota nocte: qz nisi quis vir virtutis sit vt id opere implere desideret qd didice- rit magistroz traditionē et instāter legē dei meditet tota die et tota nocte: h eoi tpe: victor pdicte ciuitatis nō erit. An psal

psal. mista beatū virū ait: qui i lege dñi meditat die ac nocte: et non abiit cū philio impioz: et i via pctōz nō stetit: et i cathedra pesti stilitē nō sedit. Qd autē dicit pmissē eos oēm masculū in ore gladij et eradicasse ciuitatē: sicq; accepisse spolia ei; cum trāsiv- rēt p totā ciuitatē sup iterfectos: et de inde trāsire iordanē ostēdit nob vt si leg; dñi velim; eē possessōres: et eius spolia h ē diuersos itellect; fm fidez rectā p̄cipe. Et deam; p̄mū pterere supficiē ipe: et odinare oēs hereticoz errores. Sicq; trāsire iordanē i cāpū magnū: h ē p baptismū mū- dationē: i libertatē glie trāseamus vbi nob luceat sol iusticie: i cui; pen- nis vera ē sanitas: q i illūmiat absco- dita tenebrāz: et reuelat occulta my- sterioz: his q cū nō simulatiōis ficti- one: h fidei reqrūt vitare. An sapia admonet dicens: Sente d dño i boni- tate: et i simplicitate cordis qrite illā: qm iuenit ab hīs q nō tentāt illum: appet at eis q fidē habēt i illū. Per

ibidem. uerse eni cogitationes seperāt a deo: pbata at vitē corrigit isipētes. qm i maluolā aiāz nō itroibit sapia: ne habitabit i corpe subdito pctis. Spti- rit; eni sac; discipline effugiet factū: et auferet se a cogitatioib; q sūt sine i- tellectu. d Et erat iuda. Quid iudas egrediēt cū exercitu suo i fra iuda cõ- gregās extremos: exhortabaf p̄m p totā viā donec venerūt i terrā iuda: doctores sacre ecclesie suo exēplo instru- it: qle sollicitudinē qrit cūz studij debeāt hē erga subiectos: vt i via p- sentis vite x̄bū exhortatiōis illis im- pēdere nō negligāt: h docēdo: admo- nēdo: increpādo atq; solā do semper eis pdesse studeāt: nullūq; relabi a suo comitatu depire: qm in ipis ē p- mittāt: h mag; festinet: vt p̄uato nu- mero i suā curā susceptoz leti i terrā iuda iuxta pauli sniaz ad mōtē sio et ciuitatē dei viuētis: hierūm celestē ac multoz millū angeloz frequētā et ec- clesā p̄mūoz q p̄scripti sūt i celis: et iudicē oim dñm reuertā: etq; tunc dignis laudib; gras agāt: cui; dono ad sedē qet; ac pacē puenire poterūt.

Nico. de lyra. Et i- Statuit scri. ista eni habebāt i scri- ptis noia bellaroz: et p poterāt sci- re si oēs trāsiret. b Et trāsiret iuda. vt daret alijs audaciā trāsirendi. c Et piecerunt r. vt fugerēt mag; expeditē. d Et cõgregauit. Postq; descripta ē aduersariōz debellatio: h qñr describit iudeoz asscuratio- nā liberatos ab obsidione noluit inē aduersarios dimittere: sed adducere eos i iudeā vt essent ibi tuti. et p̄z lra vsq; ibi: e Et venerūt r. vbi ponit impedimētū supueniens in viā. nam habitatores ephron negauerunt eis trāsire p suā ciuitatē: et non poterant trāsire p aliam viam. id eo subdit: f H; p mediā. i. ciuitatē ephron. g Inter erat. i. iude et populo eius. h Et obstruxerūt r. i. murauerunt eas. i Et pcepit iudas pdicare. i. applicarent. i. vt insultū facerent con- tra ciuitatē. l Et eradicauit eā. i. subuertit. m Et erat iu- das r. faciebat eni vltimā custodiā ne aliq; ex debilitate seu alia occasione remaneret post armatos: et ab aduersarijs insu- dianibus caperet. n Et obtulerūt holocausta q nemo r. id est q bellatores sani redierant et integro numero. Et in dieb;

iudas ad torrētē aque: statuit scri- bas ppli secus torrētē: et mādauit eis dicens: Meminē hoim reliqri- tis: s; veniāt oēs i pluz. Et trans- fretauit ad illos prior: et ois pplis post euz. Et cõtrite sunt oēs gen- tes a facie eoz: et piecerunt arma sua: et fugerunt ad phanuz quod erat i carnaim. Et occupauit ipaz ciuitatē: et phanū succēdit igni cū oibus que erāt i ipso. Et oppressa est carnaim: et nō potuit sustinere cõtra faciē iude. Et congregauit iudas vniuersos israelitas q erāt in galaaditide a minimo vsq; ad maximū: et vxores eoz et natos et exercitū magnū valde: vt veni- rent in terram iuda. Et venerunt vsq; ephrõ: et hec ciuitas magna i ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextera vel sinistra sed p mediā iter erant. Et icluserūt se q erāt i ciuitate: et obstruxerūt portas lapidib;. Et misit ad eos iudas vbis pacificis dicens: Trāseam; p terrā vram vt eam; in terrā nraz: et nemo vobis nocebit: tm pedibus trāsibimus. Et nolebāt eis apire. Et pcepit iu- das pdicare in castris: vt applica- rent vnusq; in quo erat loco. Et applicauerūt se viri vtut: et oppu- gnauit ciuitatē illā tota die et to- ta nocte: et tradita ē ciuitas i ma- nu ei;. Et peremerūt oēs masculū in ore gladij et eradicauit eā et ac- cepit spolia ei;: et trāsiiuit p totā ci- uitatē sup iterfectos. Et trāsgres- si sunt iordanē i cāpo magno con- tra faciē bethsan. Et erat iudas cõgregās extremos et exhortaba- tur populū p totā viāz donec ve- nirēt i terrā iuda. Et ascēderūt in mōtē sion cū leticia et gaudio: et obtulerunt holocausta: q nemo

Luc. 10. a. tas ad tales i euagelio ait: Ne vobis legisperitis q tulistis clauē sciētie: ipsi nō introistis: et eos q introibant. phi- buistis. Sed mittit ad eos iudas ver- bis pacificis dicens: Transibim; p ter- rā vram vt eamus in terram nostrā: et nemo vobis nocebit. Quia pdica- tores sancti iuxta mandatū dñi p̄muz pacem offerunt aduersē parti: vt fiat il- lud qd scriptum est. Si tibi fuerit fili; pacis: requiescet sup illuz pax vestra. Sin autē ad vos reuertet. Trāsemus inquit p terram vestrā vt eamus in terram nostrā: Et si dicant: Legam; libroz veströz hystoria: vt ibi allego- rico sensu pmissam in celis reptamus nobis patriam. Et nemo vobis noce- bit: qz noster transit; innoxius vobis erit. Am pedibus trāsibimus qñ gres- su bonoz operū regnū supernū adire cupimus. Qui nolebāt apire cū i tra- dita sibi lege nolebant cū euangelij p- dicatoribus cõmunicare. c Et pcepit iudas. Quid est q iudas pdicare pcepit in castris vt applicaret ad ciui- tate vnusq; in quo erat loco: nisi q doctores sancti auditozibus suis libe- ram in scripturis sacris tribuūt intel- ligentiam: vt vnusq; qd in lectio- ne diuina siue p allegoria siue p tropologia siue p anagogem iuxta votū desiderij sui sibi aperiri qrit: supna gra annuete v- trandi accipiat facultatē. Et nota q viri virtutis sibi applica- re dicunt: et oppugnare ciuitatez tota die et tota nocte: qz nisi quis vir virtutis sit vt id opere implere desideret qd didice- rit magistroz traditionē et instāter legē dei meditet tota die et tota nocte: h eoi tpe: victor pdicte ciuitatis nō erit. An psal

A Et in diebus quibus... Quid per hos duos principes iosephum... et aqaria qui emulatione virtutum iude... puocati per ierantiam sibi nomine in plijs acquiri voluerunt: nisi hypocritarum persona designat. Qui non simplici intentione: sed fastu arroganter virtutes sanctorum imitari appetit. Sed sicut illis non prosperaverunt: ita et istis de conatu suo non vera gloria sed sempiterna sequitur ignominia: quod de suorum non merentur victoria gaudere: sed magis lugebunt de sua suorumque damnatione perpetua. Unde recte subiungitur: b Et facta est res. Merito ergo magne plage patitur casum: quod non in deo spiritualis salubre auditus: et quod non erant de numero electorum qui spiritu dei instigati opera virtutum gerunt. p sua impudenti audacia turpiter commisi in extremis cum peccatoribus gemunt. c Et viri iuda etc. Bene dicitur quod viri iuda magnificati sunt valde in conspectu omnium gentium: quod illi qui recte fidei veram ita tenent confessionem: ut id impleant ope quod predicant ore: merito omnium gentium voce laudantur: et veniunt ad eos fausta acclamantes: hoc est per custodiam mandatorum eius beatificantes laudes iude referunt regi celesti: in iuxta illud psalmiste quo considerat bonis ecclesie ait: Beati dixerunt populum cui hec sunt: beatus populus cuius est dominus deus eorum. d Inc etiam saluator noster in evangelio suo cepit dicere: Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videat opera vestra bona: et glorificet patrem vestrum qui in celis est. e Et exiit iudas. Quid per esau: quod per cupiditatem esse videtur primogenita sua minor fratri iacob: nisi prior populus qui propter cupiditatem terrenam indignus est primogeniti honore ostendit. Et ob hanc dignitatem tota ad gentium populum translata est. Et ubi in terra quod ad austrum est filij esau manere dicitur: quod iudaicum populum propter acceptam legem et scriptam prophetarum quod illis tradita sunt appropinquare videbatur lumini solis eterni. Sed quod mente execrati sunt: et iuxta lucem postquam illa videtur lucem quod illuminat omnes hominem veniunt in hunc mundum esse coram postquam recipere noluerunt. Inde apte per iudam et fratres eius expugnati memorantur: quod doctores sancti erroris illoque eis improperantes pro inobedientia iuste speritis atque damnatis: ad gentium predicacionem conversi sunt: errorisque perditionem: tam in ipsa synagoga quam etiam in singulis personis microne christi dei percutientes turres superbie que illi adversus evangelium christi elata mente exerebant: igne debite damnationis exurebant. e Et movit. Nota lector quod omnes illas species adversariorum que ante commemoraverat: nunc breviter artificiose recapitulat: hanc est iudeorum gentium atque hereticorum. Nam cum paulo ante expugnatos esse filios esau narravit: mox castra alienigenarum simul cum aris et spoliis deorum ipsorum successa esse subiungit. De inde perambulata nunc samariam commemorat: quod non solum iudaica superstitio: sed et gentium error atque heretica pravitatis predicantibus apostolis per evangelium christi superat: confunditur: destruitur: atque ad nihil redigitur: presertim cum vicit leo de tribu iuda radix david: et quis resistet ei? De celo iudicium iaculatum est: terra tremuit et quietis dum exurgeret in iudicio deus ut salvos faceret omnes quietos terre. Quae autem inter alia dicitur cecidisse sacerdotes in bello dum sine consilio erant in prelium: nimis formidanda sententia est ac providendum ne quis dum attendit illo aliorum errores expugnare petulantia sua atque incautela mortem sibi acquirat perpetuam.

Ps. 143. Luc. 5. b. Job. 1. a. Apo. 5. b. Ps. 75.

A Et in diebus... hic sequenter describit quorundam iudeorum presumptio... sed illos qui in absentia iude et fratrum suorum remanserant ad populi custodiam: et presumptores de sua virtute exierunt ad prelium cum gentilibus contra iude prohibitionem quam habetur supra et patet littera usque ibi: b Et aqarias princeps virtutis: id est partis exercitus que remanserat ad custodiam iude terram: non ad bella contra extraneos concitandum. c Faciamus et ipsi nobis nomen etc. ex quo patet quod monerantur ex presumptione et laudis cupiditate. d Et abierunt iamnam. ubi habitabat gozias cum exercitu suo. e Ipsi autem non erant etc. id est mathathie et filiorum suorum et consanguineorum eorum. f Et viri iuda magnificati sunt valde. propter crebras et magnas victorias. g Et conuenerunt ad eos fausta acclamantes: id est eufonia sine laude de eufonia nisi magnificantes. et dicitur fausta fauce fauces quasi fortune fauces. Plures enim de gentibus circa iudeam habitantibus videntes et audientes iude fratrum suorum bonas scilicet fortunas: venerunt ad eos facere amicitias. h Et pambulabat samariam. ubi habitabant gentes illuc missi de psidie: qui semper fuerunt molesti iudeis: ut patet. i. Eide et Reemie. et reuertitur scriptura ad loquendum de predictis qui precesserant ad bellum ex presumptione. cum dicit: i In illa die. i. illo tempore. k Ceciderunt sacerdotes etc. scilicet iosephus et aqarias supradicti: qui licet essent de sacerdotali genere: non tamen erant de sorte iohannem: sed qui fuerat mathathias ut habet. s. in principio ca. ij. Ca. V

Moraliter

Moraliter... Et factum... Et debellabat iudas filios esau... Et transiit etc. qd interpretatur plures mei: id est per filios amon significat hereticos qui fuerunt ecclesie filij: sed ab ea recesserunt pro errorem circa aliquid vel plures articulos fidei. Jo. ij. A nobis perierunt sed non ex nobis erat. i. permanet. Contra istos bonos perlatos vel doctores pugnat error eorum contra factum per sacre scripture veritatem: et si manent obstinati per ecclesie censuras eos excommunicando et iusticie seculari tradendo. h Et congregate sunt gentes etc. quod significat infideles et alij terra vel civitate cum fidelibus manentibus: et qui incipiunt eos inducere ad suam infidelitatem: debent fideles recurrere pro consilio et auxilio habendo ad suos superiores: sic isti recurrerunt ad iudam et fratres. Et ecce alij etc. qui interpretatur transmigrationem: ideo significat religionem in qua sit transmigrationem de vita seculari ad regularem et qui impugnant ab hominibus malis vel spiritibus malignis: ita quod iminet periculum communitati: recurrendum est ad superiores pro tuitione habenda: sic fecerunt isti manentes in galilea. i. Dixit iudas si. etc. per ostendit quod ecclesie doctores et prelati debent succurrere velociter et efficaciter periculo peccati sine laici sint sine religiosi. d Et abiit simon etc. si mon autem interpretatur audies siue obediens. et ideo per hanc viam ad succurrendum galileis significat quod talis reformator debet miri quod sciat eos inducere ad obediendum humiliter in his que pertinent ad statum religionis: et sic habet triumphus de spiritibus malignis. Prover. xij. Vir obediens loquetur victorias. Et iudas machabeus et ionathas etc. De iuda machabeo dicit supra. ij. ca. quod erat fortis viribus: propter quod factus est princeps militie. Ionathas

hoib' malis vel spiritib' malignis: ita quod iminet periculum communitati: recurrendum est ad superiores pro tuitione habenda: sic fecerunt isti manentes in galilea. i. Dixit iudas si. etc. per ostendit quod ecclesie doctores et prelati debent succurrere velociter et efficaciter periculo peccati sine laici sint sine religiosi. d Et abiit simon etc. si mon autem interpretatur audies siue obediens. et ideo per hanc viam ad succurrendum galileis significat quod talis reformator debet miri quod sciat eos inducere ad obediendum humiliter in his que pertinent ad statum religionis: et sic habet triumphus de spiritibus malignis. Prover. xij. Vir obediens loquetur victorias. Et iudas machabeus et ionathas etc. De iuda machabeo dicit supra. ij. ca. quod erat fortis viribus: propter quod factus est princeps militie. Ionathas

Et rex

Marginal notes on the right side of the page, including 'Moraliter' and other commentary.

Moraliter I Machabeorum Ca. VI Moraliter

Jonathas vo interpretat donum columbe: ppter qd significat homine sapienter: qz sapientia est primu et principale donu spūs...

periculose qrum ad fidem vel mores i aliquo loco debet eos ad locū securitatis trāsferre. at Et in dieb' qb' erat iudas...

Glo. ordi.

Ca. VI Rex antiochus. Post i pietat' opera plurima que gessit antiochus i loco sancto...

T rex antiochus pam bulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitate elimaidē i p/

sude nobilissimā r copiosam in argento et auro: templūqz in ea locuplex valde. Et illic velamina aurea r lorice: r scuta que reliqt alexāder philippi rex macedo q regnauit prim' i grecia. Et venit r qrebat ciuitatē cape: r deqdari eā r nō potuit: qm in notuit sermo his q erāt i ciuitate. Et isur rexerūt in plū r fugit inde r abijt cum tristitia magna: r reuersus ē i babiloniam. Et venit q nūciaret i pside qz fugata sunt castra q erāt i terra iuda: et qz abijt lysias cum virtute forti i primis: et fugatus ē a facie iudeoz: r iualuerūt armis r viribus r spolijs multis q ceperūt de castris q ex ciderūt: r qz diruerūt abominationē quā edificauerāt sup altare qd erat in hierlm: r sacrificatiōē sicut pri' circūderunt muris excelsis: sed et bethsurā ciuitatē suam. Et factū ē vt audiuit rex sermones istos expauit r comot' ē valde: r decidit i lectulū: r icidit i languorē p tristitia qz nō ē factū sicut cogitabat. Et nō erat illic p dies multos qz renouata est in eo tristitia magna: Et arbitratus ē se mori. Et vocauit oēs amicos suos: r dixit ill: Recessit sōn' ab oculis meis: r concidi r corruī corde p sollicitudie. Et dixi in corde meo: In qstā tribulatiōez deueni: r in qd fluct' tristicie in q nūc sum: q iocūdus erā r dilect' i potestate mea. Hūc vo reminiscor maloz que feci i hierlm: vnde et abstuli omnia spolia aurea r argētea q erant in ea: r misi auferre habitātes iudeam sine causa. Cognoui ergo qz ppterea iuenerūt me mala ista: r ecce pereō tristitia magna in terra aliena. Et vocauit philippū vnū de amicis suis: et preposuit eum super vniuersum regnū suum: et dedit ei diadema et stolam suam et anulū vt adduceret antiochum filiū suum r nutrieret eū vt regnaret. Et mortuus ē illic antiochus rex anno cētesimo quadragesimo nono. Et cognouit lysias quoniā mortu' est rex: r cōstituit regnare

Nico. de lyra

T rex antioch' Descript' Ca. VI victorijs inde tpe antiochi epiphanis. hic qz describit cōstit' iude tpe filij sui antiochi eupatoris. Et qz coruptio vni' est generatio alteri'...

Et qz coruptio vni' est generatio alteri' idco pmo ponit mors antiochi illustris. scdo substatutio filij eius antiochi eupatoris. ibi: Et cognouit lysias. Circa pmiū pmo ponitur sue mortis occasio q fuit duplex: vna quia fuit turpiter repulsus a qdam ciuitate p/ dis valde opulēta quā qrebat subito deqdari: r hoc est qd dicit: b Et audiuit eē ciuitatē elimaidē. hoc audiuit ab exploratoribus qz miserat ad inquirendū de ciuitatibus in qbus posset accipere diuitias r pecunias multas. nā ad b iuerat in pside: vt dicitū est supra. iij. ca. c Et illic. fuerunt velamina aurea: ad decorē templi diuitijs pleni. d Et lorice r scuta rē. ad memoriā suaz victoriāz. e Et qrebat cape ciuitatē dolose. f Et nō potuit. qz ciuib' reu' iatus fuit eius dolus. g Et abijt cū tristitia magna. q fuit occasio sue mortis. Prima nā spūs trist' exicat ossa. Proū. xv. Scdā sue mort' occasio fuit tristitia super pdictā veniēs de audita debellatione principū suoz in iudea r psperritate iudeoz: r hoc est qd dicit: b Et venit q nūciaret ei i pside: qz fugata sunt castra rē. r ptz lra vsqz ibi: i Et qz diruerūt abominationē. i. idolū iouis qd edificauerat antiochus sup altare dñi: vt supra ca. j. k Et sanctificatiōez. i. rēplū. l Et bethsurā ciuitatē suā. vt cēt eis i fortalicium i impulsus gētium. m Et audiuit rex sermones istos expauit. qz debellat' fuerat i elimaidē r pncipes sui in terra iude. n Et arbitrat' ē se mori. desperās de infirmitate sanari. Cetera patent vsqz ibi: o Et dilectus in p'ate mea. s b erat a satellitibus suis: sed erat odiosus gentibus alijs p' supbiā r maliciā suam. p Hūc vo reminiscor rē. pena debita docente cul pam. q Et pposuit rē. videns iminere de p'pino suuz interitū. r Et dedit ei diadema et rē. i. insignia regalia ad insigniendū filiū suū. s Et mortu' est rē. cepit autē regnare anno. cxxvij. vt supra. j. ca. primus tñ annus r vltimus fuerūt imperfecti: et anno. vij. regni sui cepit filios isrl grauius affligere. r āno. lx. posuit idolum sup altare. vt ptz ex predictis. s. j. ca. t Et cognouit. Descripta morte antiochi. hic consequenter describit substitutio filij sui: q pmo sublimat in regnū. scdo pronocat contra dei populū. ibi: Et hi qui erāt. Circa primū dicit dicit: Et cognouit lysias. que reliquerat antiochus ad custodiā regni r nutritiōē filij sui: vt supra. iij. ca. v Om' mortu' ē rex. b cognouit p nūciū pueniētē philippū que rex mortis instituerat tutorē filij sui. r Et substituit rē. vt sic puaret philippū officio tutoris r regni ne gocijs in seipsum retorquendo. Et hi q

Josephus 12. libro antiochus. iij. ca. 13

Ps. 95.

1. Ref. 2. b

Ibidem.

Job. 3.

Et hi

A Et hi qui erāt. Qui autē sunt illi qui in arce cōcludebant israel in circuitu s̄ctoꝝ: et querebant eis mala semper ad firmamentum gētium: nisi hi qui in arce superbie se erigentes: verā religione i ch̄sticolis p̄sequūt: quatin⁹ verbū dei suffocēt: et errore atq; idolatriam instaurēt: q̄tra q̄s iudas p̄liaꝝ r̄i disponit: q̄z tota intentio s̄ctoꝝ doctorū b̄ disponere maxime satagit: vt errores expugnent: et errantes veritatis eminentia superēt. Sed hoc studio cōmōti quidam de gentilib⁹ vt sūt philosophi: quidā etiam ex impijs isrl qui sunt heretici: p̄uocant principatum isrl: mūdi i odium seruoꝝ dei: quatin⁹ hoc solatio adiuti impietate suā facillius explere possint. **A**h legi q̄ isti ad cunctes regem dixerunt ei: Quousq; nō facies iudiciū et vidicas fr̄es n̄os? Nos decreuim⁹ seruire p̄ri tuo: et ambulare in p̄ceptis eius: et obsequi edictis eius: et filij ppli n̄ri: p̄pter hoc ab aliena bant se a nobis. **E**t quicūq; inueniebant ex nobis interficiebant: et hereditates nōstre diripiebant. **E**t non ad nos tm̄ extendērūt manū: et in oēs fines nostros. **B** Et iratus est r̄c. Congregat typus antiochus exercitum non soluz a p̄p̄is sed etiam de extraneis: quia senicia p̄secutorū non contenta est seditione inferta: sed etiam foinssecus seruis ch̄st̄i imania exercitū bella. **I**nstituunt pedites: ordinant equites: preparant elephantes: vt nihil desit eoꝝ crudelitati sed quisquid cogitare potest impietas totum p̄parat atrocitas. **S**ed et figuratiter sicut pedites et eq̄tes possint designare lictores et carnifices: ita et elephanti p̄pter enormitates corporū ac crudelitatem animoꝝ possunt designare fastū principū. **Q**uibus bene cōuenit q̄ bestijs ad exacerbandas iram ostēderūt sanguinem vne et mozi: q̄z i effusione sanguinis martyꝝ excitata est sententia p̄secutorū. **E**t b̄n̄ d̄z q̄ astiterūt singulis elephantis mille viri in loriceis p̄catenatis et galee in capitibus eoz: et equites ordinati vnicuiq; bestie: q̄z plures sunt qui fauent adulationi principum q̄z lorice cōcatenatis sunt: **B** ē doli p̄anoꝝ p̄silloꝝ iuicē p̄pleri sunt: et galeā eneā habēt i capitibus suis cū iuicē: **E**t vbi etiā eq̄tes assūt ordinati: q̄z superbie elatio ibi nō deerit: vbi cōmunitis nature p̄

antiochū filiū ei⁹ quē nutriuit adolecētē: et vocauit nomē ei⁹ eupatorē. **E**t hi q̄ erāt i arce p̄cluserāt isrl i circuitu s̄ctoꝝ. **E**t q̄rebāt eis mala semper ad firmamētū gētū. **E**t cogitauit iudas disperdere eos: et cōuocauit vniūsum pplm vt obsiderēt eos. **E**t p̄uenerūt simul et obsiderūt eos āno cētesimo q̄nq̄gesimo: et fecerūt balistas et machinas. **E**t exierūt q̄dā ex eis q̄ obsidebāt: et adiūxerūt se illi aliq̄ sp̄ij ex isrl: et abierunt ad regē et dixerūt: Quousq; n̄ faci iudiciū et vindicas fr̄es n̄os? Nos decreuimus seruire p̄ri tuo: et ambulare in p̄ceptis eius: et obsequi edictis eius: et filij ppli n̄ri p̄p̄ alienabant se a nob. **E**t q̄cūq; inueniebāt ex nob̄ interficiebāt: et hereditates n̄re diripiebāt. **E**t nō ad nos tm̄ extēderūt manū: et i oēs fines n̄os. **E**t ecce applicuerunt hodie ad arcē i hierl̄m occupare eum et munitōez i bethsura mūierūt: et nisi p̄uenerūt eos veloci⁹ maiora q̄ h̄ facieret nec poterūt obtinere eos. **E**t iratus est rex vt h̄ audiuit: et cōuocauit omēs amicos suos et p̄cipes exercit⁹ sui: et eos q̄ sup̄ eq̄tes erāt. **S**z et d̄ ignis alijs et insulis et d̄ maritimis venēst ad eū exercit⁹ cōducti. **E**t erat numer⁹ exercit⁹ eius centū milia peditū et viginti milia eq̄tū: et elephanti trigintaduo docti ad p̄liū: et venerūt p̄ idumēā: et applicuerūt ad bethsurā: et pugnaueſt dies mltos: et fecerūt machinas: et exierūt et succēderūt eas igni: et pugnaueſt viriliter. **E**t recessit iudas ab arce: et mouit castra ad bethacharan p̄ castra regis. **E**t surrexit rex añ lucē: et p̄citauit exercit⁹ i ipetū p̄viā bethacharā: et cōpauerūt se exercit⁹ in p̄liū: et tubis cecinerūt. **E**t elephanti ostēderūt sanguinē vne: et mozi ad acuēdos eos i p̄liū. **E**t diuiserunt bestias p̄ legiones: et astiterūt singulis elephanti milleviri i loriceis p̄catenatis et galee p̄capitibus eoz. **E**t q̄ngēti eq̄tes ordiati: vnicuiq; bestie electi erāt. **H**i añ tps̄ vbi cūq; erat bestia ibi erāt: et q̄cūq; ibat: ibat: et n̄ discedebāt ab ea. **S**z et turre lignee sup̄ eos firme p̄tegētes: sup̄ singulas bestias: et sup̄ eas machine. **E**t sup̄ singlas x̄tutis viri trigintaduo q̄ pugnebāt desuper: et itus magister bestie. **E**t residuū eq̄

A Et hi. hic p̄ter rex nouus iudeos puocaf. et primo ostendit huius puocationis occasio. scdo ipa puocatio. ibi: Et iratus est rex. **O**ccasio x̄o puocationis fuit accusatio iudeorū erga ipsum de obsidione macedonū et q̄busdam alijs: et hoc ē q̄d d̄z. **E**t hi q̄ erāt in arce: ad nocēdū iudeis: vt habet. s. j. ca. **B** Cōcluserāt isrl r̄c. i. sic eos artauerunt q̄ nō poterāt libere exequi cultū diuinum. **C** Et cogitauit iudas disperdere eos: vt diuinus cult⁹ libere posset exerceri. **D** Et fecerūt balistas. ad iactēdū spicula p̄tra arcis p̄pugnacula. **E** Et machinas. ad destruēdū muros ei⁹. **F** Et exierūt q̄dā ex eis qui obsidebāt. occulte: et impiorum ex israel fauore. **I**deo subditur: Et adiūxerūt se illis r̄c. **G** Nos decreuimus seruire patri tuo et ambulare r̄c. isti fuerunt d̄ illis qui iuerūt ad antiochum epiphānem impetrātes ab eo vt faceret iusticias gentium in hierusalē: vt supra. j. ca. **H** Et filij populi nostri r̄c. scz marthabias et filij eius et amici eius qui p̄uaricatores legis obsidebant vel occidebant. **I** Et non ad nos tm̄ extēderūt manū. inſerendo nobis mala. **K** Sed et in omnes fines nostros. persequendo amicos et sectatores legis. **L** Et ecce applicuerūt hodie: id est isto tempore. **M** Ad arcem in hierusalē. impugnando gētem tuam. **N** Et munitiōem in bethsura muniterūt. contra te et regnum tuum. **O** Et nisi p̄ueneris eos velocius maiora q̄ hec facient. contra te. **P** Nec poteris obtinere eos. quoniam erant nimis fortificati. **Q** Et iratus ē rex vt hec audiuit. **H**ic cōsequenter ponitur ip̄si us regis puocatio: ex qua primo disponitur belli apparatus. secundo conflictus. ibi: Et venerunt. **C**irca primum dicitur: Et iratus ē rex vt hec audiuit: quia videbantur esse contra honorem suum et bonum reipublice. **R** Et conuocauit omnes amicos suos. vt ei assisterent. **S** Et principes exercitus sui et eos qui super r̄c. vt se ad bellū disponerēt. **T** Et elephanti trigintaduo docti ad p̄liū. **D**icit enim philosophus libro d̄ anima libus q̄ elephas est animal maxime discipulabile. **V** Et venerunt per r̄c. **H**ic cōsequenter ponitur belli congressus et primo in munitione. secūdo in campo. ibi: Et surrexit rex. **C**irca primum dicitur: Et venerunt p̄ idumēā: que terra erat iudeis aduersaria: vt p̄z p̄ p̄dicta q̄nḡ capitula. **P** Et applicuerūt ad bethsuram. vbi erant iudei pro defensione loci. **V** Et pugnauerūt dies multos. p̄tra bethsuram. **S** Et fecerūt machinas. ad destruēdum eam. **E** Et exierūt. i. iudei qui erant in munitione obsessis. **H** Et succēderunt eas igni et pugnauerūt viriliter. reuertētes ad munitionem: et defendentes eam. **C** Et recessit iudas ab arce. vt succurreret iudeis in bethsura obsessis. **D** Et surrexit rex añ lucē. **H**ic p̄r̄ describit bellū in capō. **C**irca q̄d p̄mo ponit belli p̄paratio. scdo bellū aggressio. ibi: Et appropiāuit. tertio populi liberatio. ibi: Et audiuit lysias. **C**irca p̄mū d̄z: Et surrexit rex añ lucē: vt iret ad pugnam i iudā. **E** Et cōpauerūt se exercit⁹ in p̄liū. i. disposuerūt se ad pugnandum. **F** Et astiterūt singulis elephantis mille viri. i. pedites. **G** In loriceis p̄catenatis. nā macule lorice p̄ se cōplectūt ad modum catenarū. **H** In ante tps̄ vbi cūq; r̄c. eam vel lociter p̄cedēdo. **I** Et q̄cūq; ibat ibat. sub sequēdo. **K** Et non discedebant ab ea. ne ab aduersarijs vulneraret bestia. **L** Et super eas machine. ad p̄iectū lacula. **M** Et in magister be. regēs gressus eius. **N** Et residuū eq̄tū r̄c. scz a dext̄ et sinistr̄. **O** Et itus magister bestie. **E**t residuū eq̄

Et hi qui erāt. Qui autē sunt illi qui in arce cōcludebant israel in circuitu s̄ctoꝝ: et querebant eis mala semper ad firmamentum gētium: nisi hi qui in arce superbie se erigentes: verā religione i ch̄sticolis p̄sequūt: quatin⁹ verbū dei suffocēt: et errore atq; idolatriam instaurēt: q̄tra q̄s iudas p̄liaꝝ r̄i disponit: q̄z tota intentio s̄ctoꝝ doctorū b̄ disponere maxime satagit: vt errores expugnent: et errantes veritatis eminentia superēt. Sed hoc studio cōmōti quidam de gentilib⁹ vt sūt philosophi: quidā etiam ex impijs isrl qui sunt heretici: p̄uocant principatum isrl: mūdi i odium seruoꝝ dei: quatin⁹ hoc solatio adiuti impietate suā facillius explere possint. **A**h legi q̄ isti ad cunctes regem dixerunt ei: Quousq; nō facies iudiciū et vidicas fr̄es n̄os? Nos decreuim⁹ seruire p̄ri tuo: et ambulare in p̄ceptis eius: et obsequi edictis eius: et filij ppli n̄ri: p̄pter hoc ab aliena bant se a nobis. **E**t quicūq; inueniebant ex nobis interficiebant: et hereditates nōstre diripiebant. **E**t non ad nos tm̄ extendērūt manū: et in oēs fines nostros. **B** Et iratus est r̄c. Congregat typus antiochus exercitum non soluz a p̄p̄is sed etiam de extraneis: quia senicia p̄secutorū non contenta est seditione inferta: sed etiam foinssecus seruis ch̄st̄i imania exercitū bella. **I**nstituunt pedites: ordinant equites: preparant elephantes: vt nihil desit eoꝝ crudelitati sed quisquid cogitare potest impietas totum p̄parat atrocitas. **S**ed et figuratiter sicut pedites et eq̄tes possint designare lictores et carnifices: ita et elephanti p̄pter enormitates corporū ac crudelitatem animoꝝ possunt designare fastū principū. **Q**uibus bene cōuenit q̄ bestijs ad exacerbandas iram ostēderūt sanguinem vne et mozi: q̄z i effusione sanguinis martyꝝ excitata est sententia p̄secutorū. **E**t b̄n̄ d̄z q̄ astiterūt singulis elephantis mille viri in loriceis p̄catenatis et galee in capitibus eoz: et equites ordinati vnicuiq; bestie: q̄z plures sunt qui fauent adulationi principum q̄z lorice cōcatenatis sunt: **B** ē doli p̄anoꝝ p̄silloꝝ iuicē p̄pleri sunt: et galeā eneā habēt i capitibus suis cū iuicē: **E**t vbi etiā eq̄tes assūt ordinati: q̄z superbie elatio ibi nō deerit: vbi cōmunitis nature p̄

Glo.ordi. I Machabeorum I Ca. VI Nico. de lyra

Ture p misericordiam nō p̄siderat eāq̄litas: sed mūdani fauoris appetit vanitas. Sed r̄ turre lignee q̄ imposita bestis trigintaduos in se p̄tinebat viros: exp̄mūt fragilitatē potentie q̄ semp se p̄secutores p̄ualere martyrib⁹ cōfidit: Et re/ete dicit: int⁹ erat magister bestie: r̄ residuū equitū hincin/ de statuit: q̄ crudelitas mentis q̄ torū machinabat malū int⁹ estua/ bar in cordib⁹ p̄secutorū: cui etiam act⁹ sup̄bi forinsec⁹ ammiculabant in tortura innocētū. His quoq̄ ita dispositis iudas statuit tubis exer/ citū suū cōmouere: q̄ p̄dicatores sancti cum insūt bella p̄secutiōis: nō cessant verbis p̄fortare aīos au/ ditorū: Et licet terrena gl̄ia resplen/ deat in pompa mūdana: seu varia in cruciatib⁹ tormentorū incande/ scant genera: tñ martyres xp̄i imp/ territi manēt vindictis sui iude vri/ q̄s spiritalis adherentes lateri vin/ cunt: atq̄ p̄sternūt imploz audaci/ am. **a** Et vidit eleazar r̄c. No/ tādū aut q̄ hūc eleazarū Joseph⁹ frat̄ esse iude affirmat. de quo. s. narratū ē q̄ cēt vñ⁹ d̄nq̄ filijs ma/ thabie vocitat⁹ b̄ noie. s. q̄ri po/ test quō dicit esse filius saura si fi/ lius fuit mathabie: nisi forte ma/ thabias ip̄e alio noie saura voca/ tus sit. Et qd p̄ eleazarū q̄ elephan/ tem interficiens occubuit: nisi p̄o/ na arrogantū designatur: qui duz volūt fortiter aliqd gerere: r̄ tamē nō simplici animo sed erecto in suis conatib⁹ deuicti p̄sternunt. Po/ test r̄ nō inconuenienter hec res ad hypocritaz significationē trāsser/ ri. Dū enī hypocrite p̄tra lurā: aut p̄tra gulā: aut p̄tra corpalia de/ licta p̄ abstinentiā cōstigūt: carnēq̄ p̄ ieiunium seu p̄ vigiliās et cetera abstinentie opa domātes: non se a spiritalib⁹ nequitijs bene obfuit: ita: vt aut ab elaride aut ab inuidia aut a cupiditate nō caueāt. q̄st vin/ cendo vincunt: q̄ dū alta vitia su/ perant: in ip̄a victoria incauti ab a/ lijs conterunt. **b** Et applicue/ runt. Promouet castra mystic⁹ an/ tiochus ad iudeā r̄ montē sion: q̄ totū apparatū belli vertit ad sub/ uersionē ecclesie christi: r̄ facit pacē cū his q̄ erant in bethsura: cū non verā pacē sed falsam offert his q̄s vult decipere: r̄ p̄ simulatiōnē falle/ re. Sed illi in modo ad eū exēit de/ ciuitate: quibus nō erant alimēta p̄clusis: q̄ illi solūmodo de ecclesie munime seducti recedūt: qui nō ha/ bent pabulū scientie atq̄ charita/ tis quo in anio pascant: qui r̄ ma/ le sabbatizant: cū nō virtutū studi/ niū sed segnicie ocium diligūt: ip̄i/ q̄s ab hoste captiuati in eius domi/ nium redūt: qui p̄cauere ei⁹ insidi/ as nolūt. **d** aut d̄r q̄ p̄uerterit ca/ stra rex ad locum sanctificatiōis dies multos significat p̄secutores fide/ liū nō facile cessare a p̄fectiōis cru/ delitate: sed oib⁹ dieb⁹ vsq̄ ad p̄su/ mationē seculi bella ingerere ad p̄/ bationē quibusdā credentib⁹: qui/ busdā vero ad deceptionē. **Quod** q̄ duz mystica mulier que p̄ figuram ene exp̄ssa est: caput p̄terit serpentē: ip̄e anguis venenat⁹ nunq̄ cessabit insidi/ ari calcaneo ei⁹. **d** aut subiūgit: Et remāserūt in sanctis viri pauci: q̄m obtinuerat eos fames: r̄ disp̄si sūt vnūsq̄sq̄ in locū suū: significat q̄ p̄secutiōe infidelīū seruētē plurimū **g** eorū qui

a Statuit in duas ptes tubis exercitū cōmouere. nā son⁹ tu/ barū excitat ad audaciā. **b** Et purgere. ad bellū. **c** Costi/ paros in legiōib⁹. i. p̄iuctos ne acies r̄ legiōes rūpanf ab aduer/ sarijs. **d** Et distincta ē pars exercit⁹ regl⁹ p̄ mōtes excellos: vt si iudas q̄ paucos h̄bat bellatores comparatiue fugeret: ad mōtes nō euaderet. **e** Et cōmouebā tur. admiratiōe v̄l q̄dā tremore. **f** Om/ nes inha. terrā. s. illā vbi poterat talso/ nit⁹ r̄ cōmōtio p̄cpl. **g** Et appropia/ uit. hic p̄r ponit p̄sict⁹: r̄ p̄mo in cam/ po. scdō in fortalicio. ibi: Castra aut re/ gis. Circa p̄mū p̄mo ponit p̄sict⁹ in ge/ nerali: r̄ p̄z. scdō in speciali. cum dicit: **b** Et vidit eleazar. dicit Joseph⁹ q̄ iste fuit frater iude. vñ r̄. s. ij. ca. q̄rtus fili⁹ mathabie eleazar⁹ noīaf: r̄ est idē nomē qd eleazar. noīa enī hebreā ad latinū tra/ cta frequēter accipiūt hanc syllabā us ī fine: vt iacob iacobus: faul faulus: r̄ sic de mult⁹ alijs. Sed cōtra h̄ videt: q̄ iste d̄r fili⁹ saura. Et quēdo dictum Josephi potest dici q̄ hic ponit nomē matris: vt s. ij. ca. nomē patris: vel q̄ mathabias fuit binomius: r̄ alto noie saura dictus. **i** Nam de bestijs lozicaram lozicis re/ gis. per signa regia ibidem posita. **k** Et visum est ei q̄ in ea esset rex. in tur/ re lignea super cam exstente p̄pter si/ gna dicta: nō tamē erat ita. **l** Et de/ dit se. i. vitam suā corporalez. **m** Et liberaret populū suū. bonū enī p̄prium corporale p̄pter salutes boni cōmunis ē exponendū. ideo subditur: n̄ Et ac/ quireret sibi nomē eternū. virtuosē mori/ endo. credebat ei p̄babiliter q̄ si rex es/ set mortuus: statim fugeret eius exerci/ tus. **o** Et occidit eum. p̄cutiens ī ven/ tre: vbi nō erat armatus. **p** Et vidē tes. i. iudas r̄ eius exercitus. **q** Vir/ tutem regis. cui nō poterant resistere. **r** Diuerterūt se ab eis. caute receden/ tes: vt possent templū dñi qd erat in bte/ rusalē seruare. **s** Castra aut. hic cō/ sequēter ponit bellū in fortalicio: et p̄/ mo ponit de fortalicio qd erat in hieru/ salem: r̄ pater: r̄ interponitur de fortali/ cio bethiure quod p̄mo cepit rex anteq̄/ fret in hierlm. id dicit: **t** Et fecit pa/ cem r̄c. p̄ talē modū q̄ dimitterent forta/ licium saluis suis p̄sonis: r̄ subditur ra/ tio talis pacis ex parte iudeoz. cum d̄r: **v** Quia nō erant eis ibi alimēta cōclu/ sis. i. obfessis in bethsura: r̄ subdit cau/ sa cū d̄r: **x** Quia sabbata erāt terre: id est ann⁹ septim⁹ in q̄ terra nō colebat⁹ nec seminabat⁹: vt habet Leuit. xxy. s. p̄tra h̄ videt qd d̄r ibide: Dabo vob̄ be/ nedictionē meā āno sexto r̄ faciet fruct⁹ triū annoz. p̄pter qd nō videt q̄ annus septim⁹ faceret aliquē defectū cibi: s. ma/ gis abundantiā. Dicitū q̄ istud dei bñfi/ ciū fuit aī captiuitatē babilonicaz: in q̄ cessauerūt aliq̄ dei bñficia. nō enī postea legūf̄ habuisse iudei arēā testamēti: nec p̄pitiatorū: nec r̄nsa ī rōnali sumi sacer/ dot⁹: nec vnctionē regū r̄ p̄sificū: r̄ hoc etiā p̄fitent iudei modernī: r̄ h̄ in libro hebraico noie genhedrin hierosolymita no. Et idē videt fuisse de duplicatiōe fru/ ctuū āno. vj. Et p̄r reuertit ad obsidio/ nē fortalicij hierosolymitai. cū d̄r: **y** Et p̄uer. r̄c. l. r̄cpl. **z** Dies multos. q̄ loc⁹ erat fortis r̄ munit⁹ p̄pter qd nō poterat cito expugnari. **a** Et statuit r̄c. ad defensores sagittandū. **b** Et machinas. ad muros p̄cutiendū. **c** Et ignis iacula. i. instrumenta ad ignē grecū iaciendū. **d** Et tormēta r̄c. i. petra/ rias r̄ mangonnellos. **e** Et scorpīos: id est instrumenta ad mittendū sagittas venenatas.

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. VI Nico. de lyra

Eorum q̄ facietur in ecclesia et non fidei constantia p̄sen erabāt in illa: dispergunt p̄pter timorē penarū: in ira illud qd̄ d̄his in euāgelio p̄dixit nouissimis temporibus futuris. **E**rit enī inquit p̄sura magna sup̄ terrā et ira p̄p̄o huic: et cadēt in ore gladii: et captiui ducēt in omnes gentes: et hierlm̄ calcabit a gē-

tibus donec impleatur tempora natio- num: et nisi breuitati fuissent dies illi: non fieret salua oīs caro: sed p̄pter ele- ctos breuiabunt dies illi. **A** Et audiuit lysias etc. **Q**uid Iosephus hinc referat non indignus videt hinc opert inserere: nec graue debet videri lecto- ri: si diuersarū historiarū inuicē conse- runt narratiōes: qz alterutrū se iuuat revident ad explanandā rei certitudi- nē historie referere x̄itatē. **N**arrat autē Iosephus h̄ modo: **L**ysias x̄o dux et rex antiochus cū philippus a p̄side veniens nunciatū est eis cōmēdatum sibi p̄sumpsisse imperiū: et republicā antiochi sibi velle defendere: p̄termit- tentes obsidionē ire aduersum philip- pum decreuerūt: qd̄ consiliū nequaquā manifestū ceteris ducib⁹ facere volue- runt. **S**ed inuit rex lysiam ducib⁹ dī- cere diuturnam obsidionem nihil eis posse p̄ficere: quoniam locū aduersa- riorū constaret esse munitus: et sibi vlti- ctualū necessitas irrogetur et expedit- ret pacem facere cū iudeis: eosq̄ relin- quere prop̄is vti certimonij: vnde hactenus a nobis prohibiti existere vi- dentur aduersi. **H**ec dicens de philip- pi tyrannide tacendū esse decreuit: ne exercitus sui dubia corda perciperet. **H**ec lysia dicente exercitū et ducibus sententia placuit. **T**unc mittēs rex ad iudam pacem p̄misiit obsessis: et pa- trijs legibus eos viuere pollicet. **H**i vero suscipientes verba et confirmat̄ sacramētis et fide exierunt a templo. **I**ntrās vero antiochus et inspicies manitum locum: impudētē sacramē- ta trāsgressus est: inuictus oēs exercitū i circūitu stantē deponere muros vsq̄ ad solum. **P**ost hęc reuerus est anti- ochiam: dicens secū oniam principes sacerdotum qui et menelaus dicebat. **H**am lysias persuasit regem menelaū occidere: si velle pacatos esse iudeos dicens: hunc fuisse inuictū maloz q̄ fle- xit patrem suum cogere iudeos religi- onem patriam relinquere. **M**ittēs er- go rex menelaū ad verā syrie ciuitatē interfecit eū post decimū annū p̄inci- patus sacerdotij eius: et vt ipse p̄inci- patuz habuit: impulit iudeos trāsgre- di leges. **P**riniceps vero ordiatus est post menelai interitum. **A**lbimus qui

et toakim vocatus est. **R**ex autem antiochus inueniens reb⁹ imperantē philippum de bellabat eum: quē sub sua faciēs po- testate occidit. **F**ilius autem principis sacerdoti onie de quo p̄diximus adhuc puerulus defuncto patre relictus est: vi- dens qz et auunculū suum menelaū rex interfecisset: et p̄inci- patum sacerdotij albimo dedisset: et non existenti de genere sa- cerdotum: sed a lysia flexus vt transponeret honozē ab ea fa- milia: ad aliam domū fugit ad ptolemē regem egypti: et ho- nozem meruit ab ipso et cleopatra vxore eius: locūq̄ petit in regione eltopolitana: vbi simile hierosolymozū edificaret tē- plum. **Q**ui autem antiochus sedus p̄cipit cum israelitis: et iu- rauerit illis et principes eius: nec tamē iuramentū seruauit: sed rupit iurandū et violauit pactū: significat qz cū hereticis et infidelibus nullo modo firma erit pactio federis: qz nequaquā apud eos fixa est obseruatio iuris. **U**nde nullo mō cū vitijs et vitiozū auctore feriendū est fedus: licet pacē p̄mittant et p̄- speritatē simulēt: sed oī tpe instānt p̄tra eos dimicandū cum scuto fidei et armis iusticie. **T**ūc autē cessandū a p̄lo qn̄ hosti- sntioeb⁹ nō leuit in mūdō: s̄ demersus retrudit in inferno.

Anno cen

Escē autē nō erāt in ciuitate etc. **S**ubdit ad ostendū qz nō poterāt diu tenere fortalicū. **H** Et audiuit. **D**ic p̄r ponē liberatio ppli ex b̄nficio dei: qz facit cū tēptatiōe p̄uentū: et iō misit rumozes lysie p̄ q̄s fuit cōpulsus solutionē obsidionis p̄- curare: et h̄ qd̄ d̄: **E**t audiuit lysias qz philipp⁹ etc. ad qd̄ seq̄-

barur elogatio lysie a familiaritate re- gis et regni negocijs qd̄ formidabat: iō dissoluere obsidionē p̄curabat di- cens: **E** Deficim⁹ q̄tidie. nā aliqui interficiebant et aliq̄ infirmabant: sic solet accidere in obsidione. **D** Et esca etc. ita qz non poterim⁹ diu tenere obsidionē. **E** Et loc⁹ etc. s. hoibus armis et cibis: h̄ dicebat ad h̄iduz in- tentū: s̄t erat falsus sic p̄mittit p̄te p̄ce- denti vbi d̄: **E**t remanserūt in scris vi- ri pauci: qm̄ obtinuerat eos fames. **F** Et incubit etc. q. d. malora negocia nos vget ad dimittēdū hāc obsidio- nē. iō claudit: **G** Hūc itaqz etc. mo- dus enī hoim faciētū pacē ad inuicē erat dare mutuo dexterās man⁹. cetera patet vsq̄ ibi: **H** Et vidit muniti- onē loci. i. fortitudinē. **I** Et rupit etc. destruēdo locū ne si inder rebella- rent h̄rent ibi recursum. **C**a. VI

Moraliter. **A**ntioch⁹ etc. **P**er sp̄m significat diabol⁹ vt dicitur est. s. et sic iste conat⁹ fuit spoliare ciuitatē et tēpluz diuinitis tp̄alib⁹ et iocali- bus p̄ciosis: sic diabol⁹ conat⁹ spoliare clez et pplm xp̄ianū virtutuz diu- rituz et sp̄sūcti donis: sicut ciuib⁹ res- stentib⁹ antioch⁹ fuit turpis repulsio: sic diabolus p̄fustibilis repellit: qn̄ sibi vtilit resistit. **J**aco. i. iij. **R**esistite dia- bolo et fugiet a vob⁹. **M** Et factū est vt au. etc. **D**iaabol⁹ enī valde tristat de p̄speritate bonoz et de p̄fusiōe satellitū suoz: et quis sit imoratus: dicit p̄ mox i antiocho cui⁹ mox hic descri- bit: sicut x̄ps post resurrectionē imor- tal fact⁹: s̄tū ad naturā h̄ianaz dixit se itez crucifigēdus in petro. **E**t sic illi qd̄ sūt mēbra diabol⁹ vt raptozes: vsu- rarij qn̄ moriunt faciūt testamētū an- tiochi: qd̄ mox de rapinis nihil resti- tuit: s̄ de coronatiōe filij sui diligenter ordianit: et s̄t istū nō cogitat de resti- tutiōib⁹ faciēdis: s̄ folū de filiab⁹ et fl- lijs p̄mouēdis. **E**t cog. lysias etc. **P**er istū qd̄ ex ambitioe et inuidia coro- nauit antiochū. s. vt post regē eēt sup̄ regni negocia: et sic ist⁹ p̄uaret philip- pū cui dicta coronatio fuerat cōmissa: significat qd̄ libet inuid⁹ et ambitiosus. **E**t sicut iste lysias ex h̄ facto fuit occi- sus cū antiocho vt h̄ ca. seq̄nt. sic iu-

sto dei in dīcto s̄s̄ta facientib⁹ frēq̄nt p̄tingit s̄s̄ta pati. **A** Et h̄i qd̄ erāt in ar. etc. i. s. ab accessu ad tēplū: et iō p̄ istos si- gnificat mali p̄lati: qd̄ licet sint in arce dignitatis ecclesiasticę tū impediūt aliq̄n pplm catholicū ab accessu ad ecclesiam p̄ ex- cōicatiōes et interdita irrōnabilr fulminata: et sicut iudas cō- misit p̄liū p̄tra illos: sic sum⁹ pontifex rep̄mere debz istos. **E**t adiuuauerunt se illis aliq̄ ex iniq̄s isrl. p̄ istos significat apostate a fide v̄l a religioe seu a societate ciuitat⁹ vel regni: et iūgūt se cū aduersarijs istaz cōmunitatū vt possint eis inferre mal⁹ malū: qz nulla pest⁹ quoz ad nocēdū q̄s familiar⁹ inimic⁹. **H** Et irat⁹ est rex vt an. etc. p̄ regē istum paterni scelerē imitatorē significat diabol⁹: sic et p̄ p̄m qd̄ tristatur de p̄fecto bonoz. iō p̄citaz eos exercitū fortē et magnū. s. pedrū et eq̄tū et elephantoz. p̄ pedites significat hoies mali et hereticū laici- tū. p̄ eq̄tes vero litterati: qz p̄nt pl⁹ nocere qz elephātes signifi- cant sp̄s maligni qd̄ plus nocere p̄nt qz homies mali. **S**equit̄ infra: **D** Et distincta ēps exercit⁹ regl. nā aliq̄ ibāt p̄ mon- tes p̄ q̄s significat sup̄bi inducētes ad malum p̄ terrores: s̄ aliq̄ ibāt p̄ loca hūilia: p̄ q̄s significat subdoli inducētes ad maluz

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. VI Nico. de lyra

Ano centesimo h. extuit demetrius seleuci fili' ab vrbe roma: et ascēdit cū pauc' viris i ciuitatē maritimā et regnavit illic. **De** B aut demetrio pompeius trogus in sua historia ita narrat dicens: Cū antioch' recederet relicto puulo admodū filio: cui tutores a poplo dati essent: patri' ei' demetrius q' obses romē erat: cognita morte fr̄s antiochi senatū adiit obfidē se viuo venisse fr̄ē q' mortuo: cui' obses sit se ignorare. Dimitti ergo se ad regnū petendū equū eē: qd iure gratiū maiori cesserit fratri: ita nunc sibi q' pupillum nunc aŕce debet etate deberi. Cū se nō dimitti ant' aduerteret a senatu: tacito iudicio tutius apud pupillū q' apud eū regnū futurū arbi trante specie venādi ab vrbe pfect' tacit' eū fuge comitib' nauē ascēdit delatus in syriā: sedo fauore omnū accipit: regnūq' ei occiso pupillo a tutorib' tradit. **Et** venerūt rē. Quid p demetrius regem nisi pncipes gētiū q' psecutionē mouēt cōtra eccliam xp̄i designatur. **Ad** hūc bñ nois interpretatio ita explanat. Interpretat ei uerbenū inuictens siue niniū psequens. **Ad** hūc g' pncipē uenit viri iniq' et impij ex isrl: et alchim' dux eoz: cum illi q' post fidē xp̄i pceptaz ad apostasiam redierūt religionē xp̄ianam blasphemant: et eccliam co detrahūt cultui q' rū duces sunt heretici: q' p ambitionē sublimitat' volūt ab oib' magni uideri. **Sz** pditōe huiuscemōi suscepta demetri' ty' pice bachides q' dñā bat trās flumē in regno vt alchimū ipiū pstituat i sacerdotiū et vltionē faciat i filios isrl: cū p paganos q'libet apud seculuz potētes: q' necdū metuerūt xp̄i baptisma te tingi: et i nūero fidelū cōputari hereticis fact'

uersus ē antiochiā: et iuēit philip' pū dñantē ciuitatē et pugnauit ad uisus eū: et occupauit ciuitatē. **A**no centesimo h. extuit demetrius seleuci fili' ab vrbe roma: et ascēdit cū pauc' viri i ciuitatē maritimā: et regnavit illic. **Et** factū ē vt ingressus est domū regni patrū suoz: cōphēdit exercit' antiochū et lysīā at adduceret eos ad eū: et res ei inotuit et ait: Nolite mibi oñdere faciez eoz. **Et** occidit eos exercit'. **Et** sedit demetri' sup sedē regni sui: et uenerūt ad eū viri iniq' et ipij ex isrl: et alchim' dux eoz: q' uolebat fieri sacerdos. **Et** accusauerūt pplm apd regem dicētes: Perdidit iudas et fr̄s ei' amicos tuos et nos dispēdit d' tra nra. **Nūc** g' mitte vix cui credis vt eat et videat exterminū omne qd fec' nob i regiōibus regl: et puniat oēs amicos ei' et adiutores eoz. **Et** elegit rex ex aic' suis bachidē q' dñābat trās flumē magnū i regno et fidelē regi: et misit eū vt uideret exterminū qd fec' iudas. **Sz** et alchimū ipiū pstituit i sacerdotiū: et mādauit ei facē vltionē i filios isrl. **Et** surrexerūt et uenerūt cū exercitu magno i frā iuda: et miserunt nūcios et locuti sūt ad iudā et ad fr̄s ei' v'bis pacifici i dolo: et nō itēderūt fm̄oib' eoz. **Uiderūt** ei q' uenerūt cū exercitu magno: et cōuenerūt ad alchimū et bachidē q' regatio scribarū reqrere q' iusta sūt. **Et** primi assidei q' erāt i filiis isrl: et ex q' rebāt ab eis pacē. **Dixerūt** ei: Hō sacerdos de semie aarō v̄it: nō decipiet nos. **Et** locut' ē cū eis v'ba pacifica: et iurauit ill' dicēs: Nō inferem' vob malū: neq' aicis v'ris. **Et** crediderunt ei: et cōphēdit ex eis sexaginta viros et occidit eos vna die fm̄ v'bus qd scriptum est. **Carnes** scōz tuoz et sanguinez ipoz effuderūt i circūitu hierlm: et nō erat q' sepeliret. **Et** incubuit tior et tremor i oēz pplm: qz dixerūt: Nō est i eis veritas et iudiciū. **Trāsgres** si sunt ei pstituti: et iusurādus qd iurauerūt. **Et** mouit bachides castra ab hierlm et applicuit in bethgecha: et misit et cōphēdit multos

malū p pmissa et falsas deceptiōes. **Et** vidit elear. p istū q' mori voluit vt malos deuinceret signficant' martyres q' moriēdo tyrānos deuincerūt. vñ dicit beatus Vincent' daciano. **Ab**eriores mibi pfectas gloriā cū acerbiora et exāstoria tormēta tecū fuerint supata. **Et** etiā dacian' pfectus fuit se victū dices: **Et** qd huic ampli' faciem' q' in oib' q' cū nos fecim' victi sum'. **Et** vidētes vir. re. rē. p b' significat' pudent' fugiētes a seculo: vbi nō pnt resistere diaboli rē prariōib' vt in claustro saluent' adiuti bonoz p silijs et orōnib'. **Et** puerit ca. ad lo. sanc. rē. qz nō sufficit diabolo subijcere sibi simplices laicos s' inuadit etiā clericos et religiosos. **Et** statuit illic vali. rē. i. oim' tentationū modos et genera. **Sequit'**: **Et** fecerūt aut' et ipi machinas rē. nam clerici et religiosi debēt esse magl' solliciti se munire s' malicias inimici. **A**no centesimo. Postq' descri' Ca. VII **A**ptus est pfectus iude tpe antiochi eupatoris. hic p̄r describit' ei' p̄fict' tpe demetrii filij alteri' fratris. i. seleuci: et diuidit in duas ptes: qz primo describit' ipi' iude pugna. sedo cū romanis amicitia ptracta. viij. ca. **Prima** i tres. nā pmo circa demetriū oñdit adeptio regni. sedo occasio belli. ibi: **Et** uenerūt ad eū. tertio pgressio p̄selij. ibi: **Et** elegit rex. **Circa** p̄mū dicit: Anno. clj. scz regni grecoz. **Et** sedit demetri' rē. videns enī se p̄uatiū regno p̄ris sui per patrū suū antiochū epiphānē: abijt romā ad p̄que rendū de eo: s' ipō vltiēre nihil p̄fecit: p̄ter qd ipō mortuo redijt ad obtinēdū regnū p̄tra cognatū suū: maxime qz tūc regnū erat quod dāmodo diuisum p lysīā et philippū: eo q' q'libet uolebat esse tutor antiochi eupatoris et agere negocia regni: vt p̄ter p̄dictis. **Et** ascēdit cū pau. vi. in ciuit. maritimā. i. tyrum: vt dicit ioseph'. **Et** regnavit illic. qz mlti uenerūt ad eū recipientes ipm tanq' regem et dām. cum qz regnū sibi debebat ex successiōe paterna. tum p̄ter diuisionē p̄dictā. **Et** factū est vt ingressus ē domū regni. i. palatiū antiochie q' erat metropolis. **Et** cōphēdit exercitus antiochū et lysīā. in demetrii fauore. **Et** uenerūt. **Dic** sūr ponit occasio belli q' fuit accusatio iude et amicor' suoz p iniqs de isrl: et p̄tra lysīā. **Et** elegit rex. **Dic** sūr describit' pgressio belli: et pmo p̄tra alchimū sacerdotē. sedo p̄tra nichano rem. ibi: **Uidit** aut' alchim'. **Prima** i duas: qz primo describit' bachidē et alchimū dolus. sedo iude consiliatus. ibi: **Et** vidit iudas. **Prima** ad huc in duas: qz primo describit' pceptio doli. sedo deceptio populi. ibi: **Et** conuenerūt ad alchimū. **Circa** p̄mū dicit: **Et** elegit rex ex amicis suis bachidem q' dominabat' trans flumen. erat enim a rege cōstitutus ad illius terre custodiam. **Sed** et alchimū impiū cōstituit in sacerdotium. i. cōstituit eū summū sacerdotē: cum tamen non esset de genere sacerdotali: vt dicunt aliqui. alij vero dicūt q' erat sicut. j. dicitur de eo: **Homo** de femine aaron uenit rē. tamen nō erat de linea summoz pontificum ab eleazar descendentiū. **Et** locuti sunt ad iudā et ad fr̄s eius verbis pacificis in dolo: dicentes q' uenerant p̄ter bonū statum terre: vt possent iudā et fratres eius occidere de iose: sed eozū dolus non habuit effectū. **Et** conuenerunt. **Dic** psequēter subditur deceptio populi. **Cōgregatio** scribarum. quantū ad legisperitos. **Et** p̄mi assidei. i. quasi assidue assistētes diuino cultui: et hoc p deceptiōē alchimū. cui' ratio subditur cū dicitur: **Homo** sacerdos de femine aaron: uenit nō decipi et nos: nō tamē de familia summi sacerdotis. **Sed** m̄ alios uero nec de femine aaron erat: licet isti crederēt in hoc decepti: sed p̄mum uideat uerius: quia magl' est consonum textui in hoc loco: et etiā. ij. libro. xij. ca. **Cetera** patent vsq' ibi: **p** Sexaginta viros. notabiles in populo in fama et uirtute. ideo subditur: **Sed** m̄ uerbum quod scriptum est: **p̄s. lxxvij.** **r** Carnes sanctorum tuorum et sanguinez ipoz rē. **s** Non est in eis veritas. in uerbo. **t** **Et** iudicium in facto. et subdit' causa: **v** **Trāsgressi** sunt enī rē. eos occidēdo q' b' iurauerāt pacē. **f** **Et** misit. hoīes armatos. **y** **Et** cōphēdit multos rē. p̄ter infidelitatē quā in eis uiderāt. **ss 2** **Et** cō

A

B

C

† 05. 72.

Gratias factus sui pber amini/ culu: r ver/ pfeozib' xpi tormeto: igerit cruciatu. Sz lz tales pfone iude et frub' ei' verb pacificis lo qnt in dolo: no tn interdut fm d'ib' eozu: qz nullo mo pferiut pfidie eozum.

A Et vidit iu. Quid e q iudas vltione i puaricato rib' facit: nisi qz redēptoz n' vindicet electos suos: nec queqz suoz i vacuum ptre pmittit. Sz duobus modis vindictā i his que merent exercet. Alios ei de fote mague pietat' iue: ad sui error' pniām puo: cans: facit eos adūsus se/ metipos exurgere: vt pu/ niat lamētis qd prauis cō/ missis egerūt. Alios vero iusto iudicio post ppetra/ ta scelera incorectos i du/ ricia sua pseuerare dimit/ tit: vt eis postmodū dignis impēdat pēns: qd opib' meruerunt iniqs. **b** Et mi. reratē. Per nichanorē istū quē i alio loco pposi/ tum elephatoz fuisse legi/ m': falsos aplos sine pseu/ do pphas q' ex iudeis sup/ bie iue functiōi interdētes ad eccliaz gētū veniebāt: possum' itelligere. Di p si mulationē i ecclia xpi er/ rozē iuducere molietes: fingebāt se eē pacificos: s' vt i sine appebit hostel se/ uissimū: De qd' Job. aplos in apocal. sua scribēs ait:

Apo. 2. c Qui dicūt se iudeos eē et nō sūt: s' sūt synagoga sa/ thane. Quos mgr gētū i epla sua pseudo aplos no miat oparios subditos: q' trāsfignat i aplos xpi: et si mirum: cū ipe sathanas trāsfignat se qst angelum luc': vñ nō magnū ē si mi/ nistri ei' trāsfignent ve/ lut ministri iusticie: qz finit erit fm opa ipoz. Di q' ve/ lut nichanor: extēdēt ma/ nū ptra tēplū dñi blasphe/ mant: qz potētē xpi q' est in ecclia velut min' val/ de derogāt dicētes frub': qz nisi circūcidam' sz mo/ rē moyti nō potest salua/ ri. Sic ei in actib' aploz. eos docuisse legif. Sz vi/ ctoria p iudā nfm r socios ei' adepta caput blasphe/ mū huic errozi silcū nicha/ noze r dextra ptaue actio/ nis absēdit: ne vltra ma/ testati dñe iuria tal' blas/ phemie irroget. Dicit enī nob' paul' aplos: Gratia est' saluati p fidē: r bñ ex vobis. Donū ei dei est nō ex opib': vt ne qd gloriez. Ipsum enī sum' factura i chriso iesu in opibus bo/ nis que preparauit deus: vt in illis ambulemus.

Ep b. 2. b Et elegit

ex eis q a se refugerāt: r qsdā de pfo macta/ uit r in puteū magnū piccit. Et cōmisit regi onē alchimō: r reliquit cū eo auxiliū in adiu/ toriū ipi. Et abiit bachides ad regē. Et satis agebat alchim' p pncipatu sacerdotij sui. Et pueuert ad eū oēs qui pturbabāt pplm suū: r obtinuerūt terrā iudā: r fecerūt plagā ma/ gnā in isrl. Et vidit iudas oīa mala q fecit al/ chim': r q cū eo erant filijs isrl' multo plus qz gētes. Et exijt in oēs fines iude i circūitu: et fecit vindictā in viros desertozes: r cessaue/ runt vltra exire i regionē. Vidit aut alchim' q pualuit iudas r qui cū eo erāt: r cognouit qz nō pōt sustinere eos: r regressus est ad re/ gē: r accusauit eos mult' criminib' r Et misit rex nichanorē vnuz ex pncipib' suis nobilio/ ribus: q erat inimicitias exercēs ptra israhel: r mādaui ei euertere pplm. Et vēit nichanor in hierlm cum exercitu magno: r misit ad iu/ dā r ad frēs ei' cū dolo v'bis pacificis dicēs: Nō sit pugna inter me r vos. Veniā cū viri/ paucis vt videā facies v'ras cum pace. Et ve/ nit ad iudā: et salutauerūt se iuicē pacifice: r hostes parati erāt rape iudā. Et inotuit fmo iude qm cū dolo venerat ad eū: r territ' est ab eo: r ampli' noluit videre faciē ei'. Et co/ gnouit nichanor: qm denudatū ē psiliū ei': r exiuit obuiā iude in pugnā iuxta caphar/ salama. Et ceciderūt de nichanoris exercitu fere quinqz milia viri: r fugerūt in ciuitatez dauid. Et p' hec yba ascēdit nichanor i mo/ tē lion: r exierūt de sacerdotib' ppli salutare eū i pace: r demōstrare ei holocaustomata q offerēbant p rege. Et irridēs spreuit eos: et polluit r locut' est supbe: r iurauit cū ira di/ cens: Nisi tradit' fuerit iudas r exercit' ei' i manus meas: p' tino cū regressus fuero i pa/ ce succēdā domū istā. Et exijt cū ira magna: et intrauerunt sacerdotes r steterūt ante fa/ ciem altaris tēpli r flentes dixerūt: Tu elegi sti domū istā dñe ad inuocandū nomē tuum in ea: vt esset dom' oratiōis r obsecrationis pfo tuo. Fac vindictā in hoie isto r exercitu eius r cadāt gladio. Memeto blasphemias eorum: r ne dederis eis vt pmaneāt. Et exijt nichanor ab hierlm r castra applicuit ad be/ thoron: r occurrit illi exercit' syrie. Et iudas applicuit in adarsa cū tribus milibus viris. Et orauit iudas r dixit: Qui missi erant a re/ ge sennacherib domine: qz blasphemauerāt te: exijt angelus r percussit ex eis centuz octo/ ginta qnqz milia: sic cōtere exercitū istum in conspectu nostro hodie: r scient ceteri qz ma/ le locutus est sup sancta tua: r iudica illū fm maliciam illius. Et cōmiserūt exercitus pre/ lium tertiadecima die mensis adar: r p' trita

a Et cōmisit regionem. iudee. **b** Alchimō. regēdā. **c** Et reli/ qd cū eo auxiliū. i. viros bellatozes. **d** Et satis agebat alchim'. i. q' pōt poterat nitebāt. **e** Pro pncipa/ tu sacerdotij sui. i. firmādo r ampli/ ando. **f** Et pueuert rē. impel/ lēdo eos ad gētilē ritū. **g** Et se/ cerūt plagā magnā rē. i. in illis q' erāt obseruatozes leg'. **h** Et vi/ dit iudas. Hic pnter describit iude p'fic' ad extirpādū bachidis r al/ chimi doliū. cum dicit: Et vidit iudas rē. oculo cōpassiōis r doloris. **i** Multo pl' qz gētes. Nā aposta/ te leg' sunt gētilib' nequiores. **k** Et exijt rē. vt oēs malos extir/ paret. **l** Et fecit vindictā in vi/ ros desertozes. i. apostatas legis. **m** Et cessa. vl. exi. in regionē. i. iu/ dee de fortalicio qd obtinebant in hierlm. **n** Vidit aut alchim'. **o** p' r describit bellū iude ptra nicha/ nozē. r pmo pōit nichanoris et al/ chimi doliū. scdo p'fic' ibi: Et co/ gnouit nichanor. Circa pmo p' m'it/ tif doliū alchimi accusando iudā r frēs ei'. cū dicit: Et accu. eos mul. criminib'. false tñ r iniuste. scdo pōit doliū nichanoris intēl' cape/ iudā dolose: r p'z l'ra vsqz ibi: p Et salutauerūt rē. veracit' ex pte iude: sz ex pte nichanoris dolose. iō subdit: q Et hostes rē. dum tñ h'ent tps aptū r horā. r Et cō. est ab eo. caute recedēdo. **s** Et cognouit. h' p' r pōit p'fic' nicha/ nozis i iudā: r diuidit i duas ptes fm duplicē cōflicū. scdo ponit ibi: Et exijt nichanor. In pmo vero cō/ flicū nichanor obellat' fugit: r p'z l'ra vsqz ibi: t Et fugerūt rē. in qua erāt gētilēs aduersarij iudeo/ rū. **v** Et post hec xba. i. facta: sicut. ij. Regl. j. dicit: Nō est xbu qd factū est. r Accēdit nichanor rē. id est ad locū templi qd erat i altio/ ri parte mont' q' turris dauid. **y** Et exierūt rē. qz representabat p/ sonā regis. **z** Et de. ei holocau/ stomata rē. orandū est ei. p regib': nō solū p bonis: sed etiā p malis: vt de' cōuertat eos ad se. nā ex eis dependet cōmune bonū. **a** Et ir. ipe. eos rē. eoz salutationē non recipiēs. **b** Et polluit. i. eoz sa/ crificia polluta reputauit. cetera pa/ rē vsqz ibi: **c** Et eēt do. orōnif. q' fit v'bis simplicib'. **d** Et obse/ cratiōis. q' fit p inuocatiōez alicui' rei sacre. vt cū dicit: Per passionē tu/ am libera nos dñe: vel aliqd silc'. **e** Et exijt. h' p' r ponit scds cōflic/ tus i q' nichanor iterfec' fuit. sic q' dicit: Exijt nichanor ab hierl'z: ad pu/ gnādū i iudā. **f** Et occurrit illi exercit' syrie. ad fortificādū nicha/ nozis exercitū. **g** Qui missi erāt a re. sen. do. rē. vt habef. iij. Regl. xvij. **h** Exijt an. r p. rē. iij. Re/ gl. xix. **i** Et cōmi. exer. pl. tertia/ de. die mensis adar. i. marcij vt di/ cunt aliqui: r hoc est aliqñ pzo vna parte pcurrit cū marcio: s' cōmuni/ us cōcurrit cū february. nā est vl/ tim' mēsis hebreoz: p' tim' aut men/ sis mag' correspondet marcio: sicut pleni' declarauit hēn. vij. Exo. xij. Et tubis

Apo. 2. c
2. Cor. 11. c
Act. 15. a
Ep b. 2. b

Nico. de lyra
Doral
Et tubis

a Et tubis cecinerunt post eos... f Dies paucos. naz audita morte nichanoris: demetrius rex misit bachidē ad ipugnā dū iudeam: vt habetur i prin. ctipio ca. ix.

Ca. VII Morali. at Anno centesimo... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit...

Ca. VIII Audiuit iudas... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit... Et sicut dicit infra iste alchimus plura mala fecit...

sunt castra nichanoris: et cecidit ipse primus in prelio. Et vidit autem exercitus eius quod cecidisset nichanor: piecerunt arma sua et fugerunt: et persecuti sunt eos via unius diei ab adazer usque quo veniunt in gagara: et tubis cecinerunt post eos cum significationibus. Et exierunt de omnibus castellis iude in circuitu: et ventilabant eos cornibus: et convertebant iterum ad eos. Et cecidit omnes gladio: et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eorum in predam: et caput nichanoris amputaverunt: et dexteram eius quam extenderat superbe: et attulerunt et suspenderunt contra hierusalem. Et letatus est populus valde: et egerunt diem illam in leticia magna. Et constituit agi omnibus annis die istam tertiadecima die mensis adar: et siluit terra iuda dies paucos.

Ca. VIII Audiuit iudas nomen romanorum: quod sunt potentes viribus et acquiescunt ad omnia que postulantur ab eis: et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias: et quod sunt potentes viribus. Et audierunt plura eorum: et virtutes bonas quas fecerunt in galacia: quod obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum. Et quanta fecerunt in regione hispanie: et quod in parte redegerunt metalla argenti et auri que illic sunt: et possederunt omnem locum consilio suo et patientia: loca que valde longe erant ab eis: et reges que supuenerant eis ab extremis terre contriverunt et percusserunt eos plaga magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus annis. Et philippum persem cetheorum regem et ceteros que adversus eos arma tulerant contriverunt in bello: et obtinuerunt eos. Et antiochum magnum regem asie que eis pugnam intulerat: hinc centum viginti elephantes et equitatum currum et exercitum magnum valde contritum ab eis: et quod ceperunt eum vivum: et statuerunt ei ut daret ipse et que regnaret post ipsum tributum magnum: et daret obsequia et constitutum. Et regionem in dorum: et lydos et medos de optimis regionibus eorum: et acceptas eas ab illis dederunt eumeni regi. Et quod que erant apud helladam voluerunt ire et tollere eos: et innotuit primo his: et miserunt ad eos ducem unum et pugnaverunt contra illos: et ceciderunt ex eis multi: et captivas duxerunt uxores eorum: et filios: et diripuerunt eos: et terram eorum possederunt et destruxerunt muros eorum et in servitute illos redegerunt usque in hunc diem. Et residua regna et insulas que aliqui restiterant illis exterminaverunt et in parte redegerunt. Cum autem amici autem et suis que in ipsis requie habebant conservaverunt amicitiam: et obtinuerunt regna que erant proxima et que erant longe: quod quicumque audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent regnabant. Quos autem vellent regno deturbabant: et exaltati sunt valde. Et in omnibus

est quedam pars grecie: quam senones galli acquisierunt sub brennio duce: et ea galliam nominaverunt quasi gallogrecom. Secundo in hispania. cum dicitur: non et quarta etc. ad subiectionem: cutus montes pyreneos inmeabiles an fecerit fere perutos cum maximis sumptibus et labore. o Et qui potestatem sua: per Bede gerunt metalla. i. minerarum. q Argenti et auri. que sunt in hispania. r Et possederunt etc. prudentia sua bellorum. vii dicit Gegetius libro de re militari: quod in nullo leguntur romani orbem terre subiecit se sibi: nisi prudentia bellicorum exercitio armorum. Nam greci erant eis astutiores: hispani ferociores: theutonici corpore maiores et fortiores: gallici vero pluriores: ut ibidem deducit Gegetius. s Patientia. tolerando patienter laborem qui est in exercitio armorum. Cetera patent usque ibi: t Et philippum persem cetheorum regem. Josephus dicit: Cetheorum reges: ita quod uterque erat rex: in diversis tamen partibus terre illius: sicut aliqui in galia fuerunt plures reges: et idem videtur quod hic ponatur singulari pro plurali. s. regem pro reges: sicut frequenter fit in scriptura. Unde Ezechiel. vii. Antinusa gravissima: id est multitudo muscarum. v Et antiochum magnum. qui fuit pater seleuci et antiochi epiphanis: ut dictum est. s. Et daret obsequia. quorum unus fuit antiochus illustris filius eius: ut. s. j. ca. y Et constitutum: id est illud quod ordinaverunt ultra annum tributum. z Et regionem in dorum. supple obtinuerunt. a Et medos etc. supple ex-pulerunt. b Et acceptas eas ab illis. vii armorum. c Dederunt eumeni regi. co federato sibi. d Et quia etc. scilicet eumenem regem et populum suum de dictis regionibus quas dederant eis romanis. e Et innotuit sermo his: id est romanis. f Et miserunt ad eos. defendos. g Ducem unum. cum exercitu romano. h Et pugnaverunt contra illos. qui erant apud helladam. i Et ceciderunt ex eis multi etc. et patet littera. k Cum amicis. Dic consequenter ponitur fama romanorum ex fidelitate amicitiarum. cum dicitur: Cum amicis autem suis: qui sedus interit cum ipsis etc. l Et qui in ipsis etc. sed innotuit conservantes. Cetera patent. m Et in omnibus istis. Dic per describitur fama romanorum ex modesto usu circa cultum honorum. cum dicitur: ss 3 Remo

† Pa. 158

A

B

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. IX Nico. de lyra

Et viderunt mil. etc. Quia licet multi in possessione catho-
lice fidei videant manere: tñ psecutio exar descere appa-
rebit qd si fuerint in fide: qd faceret in ea esse videban-
tur. An scriptum est in euagelica parabola: qd exoro sole
aruerunt segetes qd fuerat in petrosa: et terra multa no ha-
buerat: qd qd firmas in corde credulitatis radices non te-
nent ad sps credentes in tpe tentationis recedunt. Pe tribus
ergo milibus no remanserunt cu iuda: nisi tñmo octingen-
ti viri: qd reprobus ab eccleie societate defuerit: soli electi
q d predestinati sunt ad eterna beatitudine pceptendam in
stabilitate sane fidei pmanebunt. b Et mouit exer. etc.
Quid est q p motu exercitu de castris eqtes i duas par-
tes diuisi narrant: nisi q inter supbos arrogantes nuq-
vinitas et firma cõcordia feruari potest: testante scriptura q
dicit: Inter supbos semper iurgia sunt. Et fundibularij
(inquit) et sagittarij pibat exercitu. Quid p fundibula-
rios et sagittarios nisi hi q ad illiciẽdas hoim mentes ad
idolatriã sine apostasiã: aut vanis pspertatũ pmissioni-
bus blandiendo velut rotatu funde fideles puertere eu-
piunt: aut minis tormetoz eos qñ sagittaz ictib⁹ terrendo
decipere pntendunt: Apres bi pccire exercitũ describunt: qz
mos semp fuit psecutoz talib⁹ studijs puenire exactione
tormetoz. c Et comota est etc. Comota est inqt terra a
voce exercitũ: hoc est carnaliũ corda pculsa sunt pauo-
re psecutionis: et commissum est peliũ a mane vsq ad vesp-
rũ: cu ab ortu lucescentis fidei vsq ad finem mudi castra
diaboli aduersus eccleiam dei pñgere no cessant: et aduer-
sitates tribulationis nunq bonis mouere desistunt: qz in
a. 10. 3. c. rta pauli sniam: Omnes q pie viuere volũt in xpo psecuti-
onẽ patiunt. Quid iudas qz firmior erat pars exercit⁹ ba-
chidis in dextris: et coadunat⁹ secũ oibus q fuerat pstan-
tes corde: cõtrinit illã dũ pñctis oportunitis fidelium sola-
tius doctores sancti gentiliũ impetu verbo fidei expugna-
re: et ad trã illatã fidei pducere sagittũ. Firmior eni illo-
rũ ps eẽvidebat: qz apte paganico errore p tormetoz im-
manitate ptra eccleiaz scutebat: qz illoz q fctis amicitijs
doloze fratrib⁹ insidias disponebat: Sed bachidis exer-
citũ iudas vsq ad finẽ aqoti psequit⁹: cu gentiliũ furoze
pdicatozes euãgelij ad incediũ py amoris pducere cõte-
dũt. Interpretat eni aqor⁹ ignis patrie. Amor ille qui in
pñar chaz cordib⁹ feruebat dici potest: quẽ in filioz mētib⁹
strẽnitatis doctoz formare desiderat: vt fiat illud qd de
belia scriptũ est: vt exortat corda patrum in filios: et incre-
dulos ad prudẽtiã iustoz pparet⁹ dño plebem pfectã.
d Et q in sinistro. Pextro cornu qd validi⁹ fuit decide-
te sinistro cornu a tergo iudam psequit⁹: qz sopita qdãmõ
gentiliũ graui psecutioe heretici sinistra interioe sanctaz
eccleiam doloze insidiã do atqz occulte qñ a tergo ledẽdo
nequaqz pseq desinũt. Inde sequit⁹: e Et iudas ce. etc.
Quia trucidat⁹ pastozib⁹ greges i diuersa fugere cogun-
tur: sic i zacharia ppha: in pñagio passiois xpi scriptũ est:
Percute inqt pastozẽ et dispigent oues greg⁹. Qd euã-
gelista in passioe dñi: vbi ipõ cõphẽso a turbis discipuli
oẽs relicto eo fugerũt: ad testimoniũ introduxit: qz qd p-
cessit i capite necesse ẽ vt sequat⁹ in corpe. f Et iona-
thas etc. Nõ pot trãire sine discipuloz tristitia bonozum
mgfoz p occasuz mort⁹ tpalis ruina: Inde dicit q fleuisset
iudã ois ppls isrl planctu magno. Huic qz sile in passioe
stephani iuenit scriptũ: q curauerũt stephanũ viri timo-
rati: et fecerũt sup eo planctu magnũ. Sed licet dolor de
abscesu suo tangat fidelium mētes p cõpassionez: tñ non
deerit eis solatio quã hnt de futura aiaz rege p certam
spem. tristant eni sancti allq mō in corpis sui dolore: sed
nimium letant aõ de signata sibi in celesti regno merce-
de. An saluator discipulis suis de magnitudine passiois
et de triũphi sui certa remuneratioe in euangelio pdicens
ait: Beati estis cu maledixerint vobis homines et psecuti
vos fuerint: et dixerint omne malum aduersum vos men-
tientes ppter nomen meũ. Gaudete in illa die et exultate
qm̃ merces vestra multa est in celo. g Et cetera ver-
ba. Multa sunt bella et virtutes qz faciũt sancti: imo do-
min⁹ in eis: quaz oim noticiã nemo pcepe potest: sed in sola
agnitioe pmanet auctozis. An ipis dñs in euãgelio ait:
Job. 10. e. Oues mee vocẽ meam audiunt: et ego dominus agnosco
eas. Et iterum: Gaudete (inquit) et exultate quoniam no-
mina vestra scripta sunt in celo. Et iterum: Vestri (ait) ca-
pilli capitis omnes numerati sunt: et capillus de capi-
te vestro non peribit: De quo alibi scriptum est: No-
luit dñs

cornu cu illis. Et abierunt via q du-
cit i galgala: et castra posuerunt i ma-
saloth q e i arbellis: et occupauerunt
ea et pmerunt aias hoim multas. In
mese prio ani cetesimi et quingessimis
et scõi applicuerunt exercitũ ad hieru-
salẽ: et surrexerunt et abierunt i berea vi-
giti milia viroz: et duo milia eqtũ.
Et iudas posuerat castra in laisa: et
tria milia viri electi cu eo. Et vide-
runt multitudinẽ exercit⁹: qz multũ sũt
et timuerunt valde: et multũ subtraxerunt
se de castris: et non remaserunt ex eis ni-
si octingenti viri. Et vidit iudas q
defluxit exercit⁹ su⁹: et bellũ purge-
bat eũ et p fractũ e corde: qz non habe-
bat tps pgregadi eos: et dissolut⁹ e:
et dixit his q residui erant: Surga-
mus et eam⁹ ad aduersarios nros: si
poterim⁹ pugnare aduersus eos. Et
antebat eũ dicẽtes: Nõ poterim⁹ p
liberem⁹ aias nras modo: et reuer-
tamur ad frẽs nros: et tũc pugnabi-
mus aduersus eos. Nos autem pauci
sum⁹. Et ait iudas: Absit ista rez fa-
cere: vt fugiam⁹ ab eis. Et si appro-
piavit tps nostrum moriamur i vir-
tute ppter fratres nros: et non infera-
mus crimẽ glorie nostre. Et mouit
exercit⁹ de castris: et steterunt illis ob-
uiã: et diuisi sunt eqtes in duas par-
tes: et fundibularij et sagittarij pibat
exercitũ: et primi certamis oẽs potẽ-
tes. Bachides at erat i dextro cor-
nu: et primaui legio ex duab⁹ par-
tib⁹ et clamabat tubis. Et exclamaue-
runt at et q erant ex pte iude: etiã ipi:
et mota e fra a voce exercitũ: et cõ-
missum e peliũ a mane vsq ad ves-
perũ. Et vidit iudas qz firmior est
ps exercit⁹ bachidis i dextris: et pue-
nerunt cu ipõ oẽs pñctes corde: et cõ-
trita e dextera ps ab eis: et psecut⁹ e
eos vsq ad montẽ aqoti. Et q i sini-
stro cornu erant viderunt q pñctũ est
dextz cornu: et secuti sũt iudã et eos
qui cu ipõ erant a tergo. Et ingraua-
tũ est peliũ: et ceciderunt vulnerati
multũ ex his et ex illis. Et iudas cecidit
et ceteri fugerunt. Et ionathas et simon
tulerunt iudã frẽz suũ et sepelierunt eũ
i sepulchro patz suoz i ciuitate mo-
din. Et fleuerunt eũ ois ppls isrl plan-
ctu magno: et lugebat dies multos et
dixit: Quõ cecidit potẽs q saluũ
faciebat pplm isrl? Et cetera vba bel-

Et abierunt via etc. vbi Jo-
sue filios israel
circũcidit. Jo-
sue. v. cetera pa-
rter. b Et iu-
das. h pñr po-
nif apparatus
belli ex pte iu-
deoz. et pñz vs-
q ibi: c Et
multi subtra-
xerunt etc. f. Ide
recedẽtes oc-
culte tio re mo-
tis. d Et bez-
lum purgebat
eũ. ita q nõ po-
terat puenient
recedere absq
aliquo exerci-
nio suoz p ad-
uersarios infe-
quẽtes eum.
e Et cõ. e cor-
de. vidẽs picu-
lũ vtrobiz.
f Quia nã ha-
tps etc. q reces-
serat de castris
suis pñctã
cãm. g Mo-
riamur i virtu-
te. pñ inficia
certando.
h Et nõ infe-
ram⁹ etc. si mo-
riamur fugie-
do. i Et mo-
uit exercit⁹. h
pñr ponif pñ-
ctus. cu dicit: Et
mouit exercit⁹
. f. lude. k Et
di. sũt eqtes. ex-
ercitus bach-
idis. l In du-
as ptes. vt fa-
ceret duo cor-
nua siue duas
alas eqtum.
m Et p. cert.
etc. ad aduersari-
os deterrẽdũ
et penetrandũ.
n Et p. le. ex-
ercitus bach-
idis. o Et cõ.
est t. etc. tãt⁹ eĩ
erat strepitus
clamor⁹ et tẽtu-
um et collisiõis
armoz q ter-
ra videbat cõ-
moueri. p Et
ingrauatũ est
peliũ. nam iu-
das et sui erant
inter aduersa-
rios inclusi: et
sic pugnabant
acriter sicut de
vita desperati.
q Et iona-
thas etc. h tũc
sed post plũm
corp⁹ eius ab
hostibus redi-
ss 4 mēdo

Pa. 6. fuit dominus qui sunt eius. Et item: Ipse solus novit corda omnium filiorum adam. Hinc in Psalmo propheta ait: Qui numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina vocat. Et iterum: Mirabilis (inquit) deus in sanctis suis: ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi sue. An necesse est ut dicant singuli, dicant et omnes: Benedictus dominus qui facit mirabilia magna solus: et benedictus nomen maiestatis eius in eternum: et in seculum seculi.

Et factum est post. In prioribus vbi de mathathie morte commemoratur est scriptum reperit: quod ipse ceteris mori quodra gesimo sexto anno defunctus sit: In cuius locum surrexit iudas filius eius: et preliabatur prelium israel. Similiter etiam in sequentibus scriptum invenitur: quod ionathas post fratrem suum sumpserit principatum: post quem alchimus anno centesimo nonagesimo tertio: precepit destrui muros domus sancte: et opera prophetarum: quod mortuus est tempore illo. Ioseph autem narrat quod postquam alchimus: quod et iohannem tenens principatum sacerdotum quatuor annis interierit: sacerdotium iude populis contulit: ipsumque dicit: postquam principatum sacerdotum tribus annis ministraverit esse defunctum. In his omnibus conijci datur quod iudas post mortem mathathie principatum sui ducatum populi gereret septem annis: in quibus per quadriennium antiochi duces de iudea dimittendo expellens: et templum ab idolis imaginibus emundans: patrias leges post hec suis civibus reddidit olimpiade centesima quinquagesima quarta. Sicque accipit principatum sacerdotum: et tres annos in eo explevit. Unde et in chronice invenitur ionathas sexto anno demetrii sortis iudeorum ducatum accepisse: quem tenuit decem et novem annis post mortem videlicet patris sui mathathie: decem annis olimpiade centesima quinquagesima quinta. Illa ergo priorum infestatio que post obitum iude inquietaverat filios israel. mystice significat quod ablati bonis doctoribus dispensium non ministrum fideles sentiant auditores: cum occasione precepta non solum pagani: sed etiam heretici graviter persecutioibus fatigent ecclesiam dei. Hinc Paulus hierosolymam precursum convocatis maioribus ephesorum inter alia dixit: Nunc ecce ego scio: quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes per quem transiit in predicans regnum dei. Quapropter confortet vos hodie: quod quid sum a sanguine omnium. Non enim subterfugit quo minus annuntiare omne consilium vobis. Attendite vobis et vniuerso gregi in quem vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabit post discessionem meam lupi rapaces in vos non parcetes gregi: sed ex vobis ipsis exurgent viri loquentes perversa ut adducant discipulos post se: propter quod vigilare memoria retinetes: quod per triennium die et nocte non cessavit lachrymis: monens vnumquemque vestrum: et nunc comedo vos deo et vobis gratie ipsius: quod potens est edificare hereditatem in sanctificationibus. In diebus illis. Fame oborta tradidit se bachidi omnis regio: quod deficiente predicatores: propter famem vbi dei: unde ante saginari debuerunt: quod fin veritatis scientiam vltimam: Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei: quidam romentis coacti: quidam vero vantis suasionibus illecti: de ecclesiasticorum numero tradunt se gentibus: qui amicos veri iude (quem testate scriptura) laudant: omnes fratres sui perscrutant: et cum inveniunt: illuderes vindictam exercent in illos. Hinc ergo interpretatione cognoscit euersis primis temporibus ecclesie cultoribus christi: omnes qui ecclesiasticam historiam legit. Sed et spirituales nequie que antiqui hostis deseruunt voluntati: cum viderint aniam hominum pane verbi dei carere: studet eos in errorem mittere et ad vitia pertrahere: quatinus de amictis iude efficiant predictam sathane: et vasa dei pabulum ignis eterni.

Et facta est tribulatio magna: quod cessante doctrina in populo dei: perditur exercitum plaga: et inde in eos verberet procella vindicta. An necesse est ut doctores ecclesie sint studiosi ad docendum subiectos: et auditores sint intenti ad audiendum verbum dei. Hinc quoque per Salomonem dicitur: Doctrina bona dabit gratiam: Labia sapientium custodiunt eos: vbi non sunt boni: pro sepe vacuam est: vbi pluri me segetes ibi manifesta fortitudo boni: in omni opere bono erit abundantia: misericordia et veritas preparat bona. Et congregati. Quid est quod post obitum iude legit ionathas a populo sacerdotum eligi ut suppleat locum fratris sui: nisi quod ob eorum per martyrium primis doctoribus ecclesie successores eorum admistrante spulseti gratia in locum ipsorum substituerentur. Cuius admistratio efficacis nominis ionathae interpretatio demonstrat. Inter preterea enim colube donum sicut supis demonstratum est: admonens predicatores vbi: quatinus digne ducatur sui officium in plebe dei gerat: et defensionem contra hostes subdit impendat: sicut puerum ita et sequentibus populi dei doctoribus: ab infidelibus atque hereticis truculenta nascuntur bella: et seua hostium aduersa inimicitia. An sequitur: et Et suscepit ionathas. Fugit ionathas imminente bello cum suis in desertum thebue: quod exarsere hostium persecutio doctorum facti cum suis sequentibus celestis angelis preibus penetrat secretum: ut ibi inuocato oisponente dei inueniat auxilium. Quae tota intentione cordis ventre sibi postulavit ad diuitiorum. Thebue enim interpretatur tuba sine clangore. Quae autem subiungitur: Et cetera derit ad aquam lacus asphar: significat vacare copulationis lachrymis quod facillime oisponente dei impetrare largatur solatium: quoniam non alibi dicitur pietas solum experit refugium. An asphar interpretatur fodit sine humo: quod quoniam cor inter salubriter copungitur: humo lachrymarum ab oculis ad provocandum misericordiam dei largius foris effundit. Et cogit bachides. Quid est quod bachides in die sabatorum tras iordanem ex exercitu venit in iudcos: nisi quod persecutores christianorum paci et deti ecclesie iudices cum tumultu irrupendo baptismi sacramentum conturbare: et dicitur: Nunc deely. Et dicitur: mendo: ut dicit Ioseph libro antiquitatis iudaeae. rii. a Et factus est. Descripta morte iude: hic autem describit substitutum ionathae. Circa quam primo ponit instituti necessitas. secundo instituti solentia. ibi: Et congregati sunt: tertio inde surgens aduersitas. ibi: Et cognouit bachides. Quia prima dicitur: Et factus est rii. p. cussio enim pastore iuauerunt greges lupi rapaces. b Et exortus sunt. videntur ei iuda erat sopiti quasi mortui: si ipso mortuo exeret sua cornua. c In die illa. rii. tu ex defectu culture prope guerram. d Et tra. se bachidi. ad fuit dicitur sub tributo regi. e Et ele. rii. de isrl. f Et perscruta. rii. quod cognoscebant eos: et sciebant labulsa eorum. g Et vindicabant rii. prepteribilem eos in gulad. h Et fac. e. rii. h fuit necessitas instruendi ducem loco iude. i Et co. sut. h pro describit instituti solentia. na ad h fuit populus congregatus: ut electio ionathae fieret certis et solentis: et patet ista. k Et cog. bachides. h pro describit insurgens aduersitas. secundo mors iobis fratris sui interpretatur. ibi: Et misit fratrem suum. tertio scriptura ad primam reuertit. ibi: Et audiuit bachides. Circa primam dicitur: Et cognouit bachides instituti ionathae. l Et que. cu oculi dere. diuersis vijs et machinatioibus: que cognoscens ionathas declinavit caute. id subdit: m Et fugerunt rii. quibus possent exercitum aggregare. n Et pederunt ad aquam. l. iuxta aquam. lacus asphar. iste lacus est mare mortuum: quod alibi dicitur lacus asphar. p Et cognouit bachides. p suos exploratores. Et dicitur

lorum iude et virtutum quas fecit et magnitudinis eius non sunt de scripta: multa enim erant valde. Et factum est post obitum iude emerferunt iniqui in omnibus finibus israel: et exortati sunt omnes qui operabantur iniquitatem. In diebus illis facta est famis magna valde: et tradidit se bachidi eorum omnis regio cum ipsis. Et elegit bachides ipsos viros: et constituit eos dominos regionis: et exquirebant et perscrutabantur amicos iude: et adducebant eos ad bachidem: et vindicabat in illos et illudabat. Et facta est tribulatio magna in isrl: qualis non fuit ex die qua non est visus propheta in isrl. Et congregati sunt omnes amici iude: et dixerunt ionathae: Ex quo frater tuus iudas defunctus est: vir sis ei non est qui exeat inimicos nostros et bachides: et eos qui inimici sunt genti nostre. Hinc itaque te elegimus hodie pro eo esse nobis in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. Et suscepit ionathas tempore illo principatum: et surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit bachides et querebat eum occidere. Et cognouit ionathas et simon frater eius: et omnes qui cum eo erant: et fugerunt in desertum thebue: et cõfederunt ad aquam lacus asphar: et cognouit bachides: et dicitur: Nunc deely. Et dicitur: mendo: ut dicit Ioseph libro antiquitatis iudaeae. rii. a Et factus est.

Descripta morte iude: hic autem describit substitutum ionathae. Circa quam primo ponit instituti necessitas. secundo instituti solentia. ibi: Et congregati sunt: tertio inde surgens aduersitas. ibi: Et cognouit bachides. Quia prima dicitur: Et factus est rii. p. cussio enim pastore iuauerunt greges lupi rapaces. b Et exortus sunt. videntur ei iuda erat sopiti quasi mortui: si ipso mortuo exeret sua cornua. c In die illa. rii. tu ex defectu culture prope guerram. d Et tra. se bachidi. ad fuit dicitur sub tributo regi. e Et ele. rii. de isrl. f Et perscruta. rii. quod cognoscebant eos: et sciebant labulsa eorum. g Et vindicabant rii. prepteribilem eos in gulad. h Et fac. e. rii. h fuit necessitas instruendi ducem loco iude. i Et co. sut. h pro describit instituti solentia. na ad h fuit populus congregatus: ut electio ionathae fieret certis et solentis: et patet ista. k Et cog. bachides. h pro describit insurgens aduersitas. secundo mors iobis fratris sui interpretatur. ibi: Et misit fratrem suum. tertio scriptura ad primam reuertit. ibi: Et audiuit bachides. Circa primam dicitur: Et cognouit bachides instituti ionathae. l Et que. cu oculi dere. diuersis vijs et machinatioibus: que cognoscens ionathas declinavit caute. id subdit: m Et fugerunt rii. quibus possent exercitum aggregare. n Et pederunt ad aquam. l. iuxta aquam. lacus asphar. iste lacus est mare mortuum: quod alibi dicitur lacus asphar. p Et cognouit bachides. p suos exploratores. Et dicitur

Et facta est tribulatio magna: quod cessante doctrina in populo dei: perditur exercitum plaga: et inde in eos verberet procella vindicta. An necesse est ut doctores ecclesie sint studiosi ad docendum subiectos: et auditores sint intenti ad audiendum verbum dei. Hinc quoque per Salomonem dicitur: Doctrina bona dabit gratiam: Labia sapientium custodiunt eos: vbi non sunt boni: pro sepe vacuam est: vbi pluri me segetes ibi manifesta fortitudo boni: in omni opere bono erit abundantia: misericordia et veritas preparat bona. Et congregati. Quid est quod post obitum iude legit ionathas a populo sacerdotum eligi ut suppleat locum fratris sui: nisi quod ob eorum per martyrium primis doctoribus ecclesie successores eorum admistrante spulseti gratia in locum ipsorum substituerentur. Cuius admistratio efficacis nominis ionathae interpretatio demonstrat. Inter preterea enim colube donum sicut supis demonstratum est: admonens predicatores vbi: quatinus digne ducatur sui officium in plebe dei gerat: et defensionem contra hostes subdit impendat: sicut puerum ita et sequentibus populi dei doctoribus: ab infidelibus atque hereticis truculenta nascuntur bella: et seua hostium aduersa inimicitia. An sequitur: et Et suscepit ionathas. Fugit ionathas imminente bello cum suis in desertum thebue: quod exarsere hostium persecutio doctorum facti cum suis sequentibus celestis angelis preibus penetrat secretum: ut ibi inuocato oisponente dei inueniat auxilium. Quae tota intentione cordis ventre sibi postulavit ad diuitiorum. Thebue enim interpretatur tuba sine clangore. Quae autem subiungitur: Et cetera derit ad aquam lacus asphar: significat vacare copulationis lachrymis quod facillime oisponente dei impetrare largatur solatium: quoniam non alibi dicitur pietas solum experit refugium. An asphar interpretatur fodit sine humo: quod quoniam cor inter salubriter copungitur: humo lachrymarum ab oculis ad provocandum misericordiam dei largius foris effundit. Et cogit bachides. Quid est quod bachides in die sabatorum tras iordanem ex exercitu venit in iudcos: nisi quod persecutores christianorum paci et deti ecclesie iudices cum tumultu irrupendo baptismi sacramentum conturbare: et dicitur: Nunc deely. Et dicitur: mendo: ut dicit Ioseph libro antiquitatis iudaeae. rii. a Et factus est.

Pro. 13. c
Ibi. 14. e

Luc. 4. a

Act. 20. f

Slo. ordi. I
et dicitur: Nunc deely. Et dicitur: mendo: ut dicit Ioseph libro antiquitatis iudaeae. rii. a Et factus est. Descripta morte iude: hic autem describit substitutum ionathae. Circa quam primo ponit instituti necessitas. secundo instituti solentia. ibi: Et congregati sunt: tertio inde surgens aduersitas. ibi: Et cognouit bachides. Quia prima dicitur: Et factus est rii. p. cussio enim pastore iuauerunt greges lupi rapaces. b Et exortus sunt. videntur ei iuda erat sopiti quasi mortui: si ipso mortuo exeret sua cornua. c In die illa. rii. tu ex defectu culture prope guerram. d Et tra. se bachidi. ad fuit dicitur sub tributo regi. e Et ele. rii. de isrl. f Et perscruta. rii. quod cognoscebant eos: et sciebant labulsa eorum. g Et vindicabant rii. prepteribilem eos in gulad. h Et fac. e. rii. h fuit necessitas instruendi ducem loco iude. i Et co. sut. h pro describit instituti solentia. na ad h fuit populus congregatus: ut electio ionathae fieret certis et solentis: et patet ista. k Et cog. bachides. h pro describit insurgens aduersitas. secundo mors iobis fratris sui interpretatur. ibi: Et misit fratrem suum. tertio scriptura ad primam reuertit. ibi: Et audiuit bachides. Circa primam dicitur: Et cognouit bachides instituti ionathae. l Et que. cu oculi dere. diuersis vijs et machinatioibus: que cognoscens ionathas declinavit caute. id subdit: m Et fugerunt rii. quibus possent exercitum aggregare. n Et pederunt ad aquam. l. iuxta aquam. lacus asphar. iste lacus est mare mortuum: quod alibi dicitur lacus asphar. p Et cognouit bachides. p suos exploratores. Et dicitur

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. IX Nico. de lyra

Alchim? pstantor leg? r pditor patrie significat hereticos q testu dei sect? nephā dis pphanaret ecclesiaz dñi pturbare n metuūt: h mō destruit muros scē dom? interior? r opa pphanū demoliri cōmēorat. Qd suētent aptari p̄t ip̄is heretic? q̄ n̄ solū ozacula pphaz varijs traditiōib? deprauare: sed etiā munimētū fidei qd̄ in cordib? credentiū ad ouerfatōnē iusticie legis dei intenta mente custodiūt: qualicūq; mōdo possunt vio-

lare atq; dissipare p̄tendūt: sed videam? qd̄ sequit? a In tpe illo. Quia licz nimio fastu heretici supbiāt: licz ad tps p̄ ualere fidelib? p subsidia potentū hñ? mūdi videant? in oi? potent? dei iudicio i sine subuertenē: r dissoluef vigor p̄raue volūtāt? eoz: qñ qd̄ volūt ad effectū p̄ducere n̄ p̄nt. Nec etiā de domo sua: b̄ est de subsequēti ouerfatōe sua iminēte tā su- perni iudic? snia ordinare licet: sed fiet illud qd̄ p psalmistaz dicit: Disparat dñs vniuersa labia dolosa r liguā magniloquā. Qui dicit vtrū: Lingua n̄ra magnificabim?: labia n̄ra a no- bis sunt: q̄s n̄ dñs est? b Et mortu? est. Quia p̄duratib? heretic? in sua nequicia vsq; in finē p̄ntis vite mors subsequē tur scda: r mittent iuxta sniam apocalyp̄tis Iohis in stagnū ignis eterni: r cruciabunt igne r sulphure in sp̄ectu angelo rñ sc̄toz r in sp̄ectu agni: r fum? tormentoz eoz ascēdet i san- ctatēoz. nec habebūt requiē die ac nocte: qz adorauerūt be- stia r imaginē ei? r cōmanducāt linguas suas p̄re dolore: et blasphemāt deū celi p̄ dolorib? r vulnerib? suis: r nō egerūt fructuosaz p̄niam ex opib? suis: qz ante se purgare duz licuit noluerūt ab errozib? suis. Et vidit bachides qm̄ mortu? est alchim? r reuersus ē ad regē r siluit fra ānis duob? Annis duob? siluit terra cū a p̄secutiōe infidelū r hereticoz infesta riōe pacē habuit ad tps ecclesie: fm̄ illud qd̄ in actib? ap̄loz le- git: Ecclesia qd̄ p̄ totā iudeā r galileā r samariā habebat pa- cē: r edificabat ambulās in timore dñi r p̄solatione sc̄tisp̄is replebat. Sz qz diuturna r p̄mātura nō erit pax r securitas i p̄nti vita: manifestat sequēs snia vbi ita scriptū est: c Et co- gitauerūt. Inuidēt hostes vniuersi paci r q̄eti ecclesie dei. An- exortit successu felici bonoz q̄rūt ad nocēdū auxilia p̄rauoū. qd̄ designat epla bachidis occulte missa socijs suis q̄ erant in iudea: vt cōphēderēt ionathan r eos q̄ cū eo erāt in iudea: qz cū p̄secutores seui extrinsec? nō p̄ualēt tormentis subuertere p̄secutores sp̄i: r struūt dolos intrinsec? p̄ falsos frēs q̄ vident in ecclesia cōmanere: vt q̄s illi nō potuerūt gladio: hos illi deci- piant dolo. An Paul? ap̄ls sepe in eplis suis q̄rit falsozz fra- trā r fraudē: q̄ subintroierūt vt p̄uerterēt veritatē euāgelij: sed nō potuerūt: qz innotuit eis eoz p̄siliū. Agit ei industria boni doctor? vt plebs sibi subiectoz p̄uidere r cauere sciat astutiā p̄uersoz. Et apphēdit inq̄t de viris regiōis q̄ princi- pes erant militie q̄nq̄ginta viros r occidit eos. Qui sunt illi q̄nq̄ginta de viris regiōis q̄ p̄ncipes erāt militie r occidebāt a bachide: nisi hi q̄ sup̄ficie lre legalis p̄tenti: pentateuchū le- gis nō spiritalitē sed carnalitē in circūcisiōe r ceremonijs sup- uacuis obseruare volūt: q̄s redarguit doctor gentiū scribēs ad Salathas vbi ait: D̄ insensati galathe: q̄s vos fascinavit: quō p̄uertimini itez ad infirma r egena elemēta: q̄b? denuo seruire vult: dies obseruat? r mēses r tpa r annos: timeo ne forte sine cā laborauerim in vob: currebat? bñ: q̄ vos impedi- unt veritati nō obedire. p̄suasio hec nō est ex eo q̄ vocat vos.

Ps. 11.

Epo. 10. 2

Act. 9. e

Gal. 3. a

1. Cor. 5. b

Gal. 5. b

Par. 10. c

Job. 11. 5

Luc. 6. c

Act. 14. a

precepit alchim? destrui muros a dom? scē iterior? r destrui opera b pphaz. Et cepit destruere. In tē c pore illo p̄cussus est alchimus: r d impedita sunt opa illi? r oclusū e est os eius r dissolutus ē paraly si: nec vltra potuit loqui verbum b et mād are de domo sua. Et mor tuus est alchimus in tempe illo cū tormento magno. Et vidit ba chides qm̄ mortu? est alchim?: et reuersus est ad regē: r siluit terra c annis duobus. Et cogitauerunt oēs iniq̄ dicētes: Ecce ionathas r q̄ cū eo sūt in silērio habitāt p̄fi dēter. Hūc ergo adducamus ba chidē r cōprehendit eos omnes vna nocte. Et abierunt r cōsiliuz ei dederūt. Et surrexit vt veniret cū exercitu mltō. Et misit episto- las socijs suis occulte qui erāt in iudea vt cōphēderent ionathā r eos q̄ cū eo erāt: sed nō potuerūt qz innotuit eis consiliuz eoz. Et apphēdit de viris regionis qui principes erāt militie q̄nquagin- ta viros: r occidit eos. Et secessit ionathas r simon et q̄ cū eo erāt i bethbessē q̄ ē in deserto: r ex- truxit diruta ei? r firmauēf eā. Et cognouit bachides: r congre- gavit vniuersaz mltitudinē suā: r his q̄ d iudea erāt denūciavit. Et vēit r castra posuit d̄sup beth- besse: r oppugnauit eā dies mul- tos: r fecit machinas. Et reliquit ionathas simonē frēs suū in ciui- tate: r exiuit i regiōez r venit cū numero: r p̄cussit odaren et frēs ei? r filios phaseron i tabernacu- rēt iona. r eos q̄ rē. latent et dolose. m Et apphēdit. s. ionathas. n De viris regiōis. i. iudeis. o Qui p̄ncipes erāt militie. i. ductores illoz q̄ volebāt ionathan r socios ei? cape- p Et secessit ionathas i bethbessē q̄ est i deserto: vt h̄ent fortalicuz p̄ refugio. q Et reliquit ionathas rē. s. bethbessē ad eius custodiam. r Et exiuit in regionem r venit cū numero. s. sufficienti bellatorum. s Et p̄cussit odaren rē. qui erant aduersarij ionathe r populi sui. Simon

Precepit alchim? destrui muros rē. i. sancti sanctorū: qd̄ erat interior pars tēpli. b Et destruit opera p phetariū. nā secundū templū de quo loq̄tur: edificatum fuit p̄ exhortatio- nē r adiutoriū Aggei et Za- charie pphaz j. Esdre. vi. c In tpe illo p̄cussus est rē. a deo. d Et impedita sunt opa illi? mali- gna. e Et oclusum ē os eius. qz factus est mutus. f Et manda- re de domo s. i. nō potuit oz- dinare de reb? suis r familia. g Et mortu? est rē. in tomē- to maligno: d̄i iudicio iusto. h Et vidit ba- chides. Dic cō- sequēter descri- bitur recessus bachidis d̄ ter- ra iuda. cū di- citur: Et vidit bachides rē. propter cuius institutionem in sacerdotem venerat in iu- deam: vt habe- tur in p̄ncipio huius ca. r sic habuit causaz reuertendi. i Et cogita- uerūt. h q̄r p̄ mō ponit eius redit? ad iude- az: r sc̄do tora- lis ei? recessus ab ea. ibi: Et irat?. Circa p̄- mū d̄: Et cogi- tauerūt omēs iniq̄ de p̄lo is- rael. k Ecce ionathas rē. habitāt p̄fidē- ter: nō p̄cauen- tes sibi de bel- lo. pp̄ qd̄ de- facili poterūt capi. cetera pa- tēt vsq; ibi: l Et p̄phēde- rēt iona. r eos q̄ rē. latent et dolose. m Et apphēdit. s. ionathas. n De viris regiōis. i. iudeis. o Qui p̄ncipes erāt militie. i. ductores illoz q̄ volebāt ionathan r socios ei? cape- p Et secessit ionathas i bethbessē q̄ est i deserto: vt h̄ent fortalicuz p̄ refugio. q Et reliquit ionathas rē. s. bethbessē ad eius custodiam. r Et exiuit in regionem r venit cū numero. s. sufficienti bellatorum. s Et p̄cussit odaren rē. qui erant aduersarij ionathe r populi sui. Simon

Glo. ordi. I Machabeorum Ca. IX Nico. de lyra

Glo.ordi. I Machabeorum Ca. X Nico.de lyra

Contra hostes dimicare non cessant. **S**icut ipse hostes ecclesie non sunt uniformes quin potius varijs persecutionum generibus multiplices cum iudet: pagani: heretici atq; scismatici: necnon et falsi christiani ad no-

a Simon vero etc. quas fecerat bachides ad impugnationem civitatis: et sic simon prevaluit in civitate: et ionathas in regione. **b** Et afflixerunt eum valde. nam homini superbo magna est afflictio superare non posse. **c** Et iratus. **H**ic dicitur describitur totalis recessus bachidis a iudea. cum dicitur: Et iratus contra viros iniquos etc. iusto dei iudicio: cum essent peccatores patrie et defensores legum divine. **d** Ipse autem cogitavit cum reliquis abire. nam periculosum erat sibi in iudea manere. **e** Et cognovit ionathas. etc. recessum et iram contra illos qui eum adduxerant in iudeam. **f** Et misit ad eum legatos componere. id est ad componendum. **g** Pacem cum ipso sperans quod recipere eam sicut et fecit. cetera patet vix ibi: **h** Et habitavit ionathas in machinas: alius magnas. locum est iudee: ut patet. **i** Reg. xiiij. **i** Et cepit ionathas etc. bonos exaltando et ipsos puniendo: ex quo patet quod habitabat sicut pacifice.

Moraliter. **p** Interea ubi audiuntur demetrius etc. **p**er demetrius qui interpretatur nimis persequens: significat diabolus: qui quoniam non potest prevalere iustis per occultam temptationem: excitat contra eos corporalem tribulationem. **q**ui dicitur sancto Martino: Quocumque prexerit diabolus aduersabit tibi. **r** Et tunc excitavit contra eum latrones cum ferocitate captives. vix subdit: **r** Apposuit bachides alchimium. per quod significantur princeps iniquus et pontifex propheta: et qui coniungunt ad iniuriam faciunt in ecclesia magna strages: sicut contingit tempore Arrighii: qui Lucius episcopus fuit familiaritate coniunctus principi arriano qui catholicos persequabatur. **s**icut dicit Rufinus in historia ecclesiastica. **t** Et quod tempore Lucii arriane partem episcopus post fugam civitatis et exilia: post cedes et tormeta quibus innumeris perdenavit: ad monasteria furoris sui arma convertit: vastat heremus et bella descendit inducit. tria milia simul aut amplius viros per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **u** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **v** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **w** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **x** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **y** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti. **z** sicut per totam heremus solitaria habitatio dispersos aggreditur: mittens armatam perditum et equitum manus: et illi gladijs obiectabantur: et nonnulli alii dicebant nisi: amice ad quod venisti.

lis ipso: et cepit cedere et crescere in virtutibus. **S**imon vero et qui cum ipso erat exierunt de civitate et succederunt machinas: et pugna est contra bachidem: et contritus est ab eis: et afflixerunt eum valde: quoniam consilium eius et progressus eius erat ianis. **E**t iratus contra viros iniquos qui eius consilium dederat ut veniret in regionem ipso: multos ex eis occidit. **I**pse autem cogitavit cum reliquis abire in regionem suam. **E**t cognovit ionathas: et misit ad eum legatos componere pacem cum ipso: et reddere ei captivitatem. **E**t libenter accepit: et fecit sibi vba eius et iuravit nihil se ei facturum mali omnibus diebus vite eius. **E**t reddidit ei captivitatem quam prius erat perdat de terra iuda. **E**t conversus abiit in terram suam: et non apposuit amplius venire in fines eius. **E**t cessavit gladius ex israel. **E**t habitavit ionathas in machinas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et exterminavit ipsos ex israel.

Anno centesimo sexagesimo a seculo dicitur alexander antiochi filius qui cognominatur e nobiliter et occupavit ptholomaidam: et receperunt eum et vindicant istud factum quod facti sunt sacri predicatorum gladio verbi dei luxuriosos occidit contra ad vitam malam pristina: ipsos perbendo ad mundicie castitatem. **D**e tali occisione dicitur Act. x. Surge petre occide et manduca de versio cornelii et amicorum suorum de gentilitate ad christianitatem statim. **n**am et audiuit bachides et venit die sabbato etc. per significat quod diabolus fortius impugnat homines sanctos in solennibus diebus: eo quod per se ex sanctitate temporis aggravatur: et propter hoc homines devoti tunc debent diaboli temptationibus reniti et ad hoc alios exhortari: sicut ionathas se et suos disposuit ad resistendum fortiter bachidi: ut dicitur in littera sequenti. **v** Et anno centesimo etc. per hoc quod alchimium precepit destrui muros domus sancte: significat quod malum placet destruere nisi sacras observationes ecclesie: et per opera prophetarum significat opera apostolorum: nam et ipsi prophetie spiritum habuerunt. **d**estruit enim eorum paupertatem bona pauperum sibi retinendo: et eorum humilitatem ultra modum superbiendo: et eorum exemplaritate statum apostolicum qui statum est episcopalis fedis opibus maculando. **i**dem subdit eius finis cum dicitur: **o** Et mortuus est alchimium cum tormeto magno. quod cum divite epulone sepelitur in inferno. **p** Et recessit ionathas et cum eo erat in bethbelle. quod domus orationis interpretatur. os vero florens est os devote dei orans: et ideo per bethbelle domus orationis significat ad quam refugit devoti: et sic ab impugnationibus demeritis sunt tuti. ideo subditur de bachide demonem significante. **t** Et congressus eius erat ianis. quia non prevalet orationibus devotis.

Lib. 1. **A**ps. **C**onfitemur sicut quidem nosse de. **f**a. **a**n. **t**em. **n**eg. **P**er phaseron autem ceteri qui ab ecclesie unitate non solum religione sed etiam per cessioe fidei distrepant: designant. **T**ales scismatici et lites atq; calamitates veris christianis parare nunquam desistunt: **S**ed eorum machinamenta et dolos duces spirituales ipsos retroquunt: nec eos milites christi fraudibus suis nocere permittunt. **a** **E**t puerus est. **C**essantibus turbantibus bellum ionathas in machinas ingreditur: ibique inhabitans iudicat populum et exterminat ipsos ex israel: quod solum praenotat bellis: predicatorum sancti huiusmodi per moralitate subditorum propter imminentes tempestates filiorum minuebatur restaurare ceterum dicit: et iuste servituti pensum hominis modum creatori suo reddere omni modo satisfactum. **M**achinas enim historialiter videtur est gradus qui versus nunc in finibus helie ostendit: antiquum nomen retinens: novumque ab ea milibus distans iuxta villam rama. **I**nterpretatur enim machinas ville tributum vel decretum: quo videlicet sancta significat ecclesia: ubi instant deo quotidie deseruit: et ubi iuxta decreta legum dei iusta iudicia per doctos fidelium sedulo exercent: atque praenotat nequicia a vero israel. **p**erl exterminat. **C**a. **X** **A**nno centesimo. **A**ntiochum nobilissimum ipsum dicit quem greci appellant epiphanem filium antiochi ubi magni. de quo supra plura narrant. **E**t audi

Anno. **H**ic dicitur describitur ducatur ionathas tempore alexandri filii antiochi eunuchus cum quo ionathas habuit pacem: et ideo describitur primo confederatio ionathas cum alexandro. secundo congressus alexandri cum demetrio. ibi: **E**t congressavit. tertio congressus ionathas contra apollonium pro alexandro rege. ibi: **I**n anno centesimo. **C**irca primum demetrius praenit in deos suis epistolis fides quibus tamen ionathas bene vitatur. secundo alexander scribit pacifice cui credit. ibi: **E**t audiuit alexander. tertio demetrius scribit mendose et non auditur. ibi: **E**t audiuit demetrius. **C**irca primum dicitur: **E**t anno centesimo sexagesimo sex regni grecorum. **I** qui cognominatus est nobilissimus. alexander sicut avus suus antiochus epiphanes.

Epistolam

a Et coronā aureā. qbus lectū erat vti il-
lis r nō alijs q erant
spāles regl amici. r sic
ptz q salutarit eū nō
soluz xbis fictis sicut
demetrius: sed etiā do-
nis honorabilib' r p'ci-
osis. b Et q nra rē. i
p'sper' r aduersis: qd
p'p'riū est veracū ami-
corū. c Et induit se
rē. i. vestē pōrificalez.
d In die solēni sce-
nophegie. i. dedicatio-
nis tēpli p'imi qd fe-
cit salomō. nā illa dedi-
catio fuit septimo men-
se q corepōdet septē-
bri. Dedicatio xpo tem-
pli secundi fuit mense
adar. j. Eisdre. vj. q est
xij. ap' hebreos r cor-
respōdet februario: lz
aliqui cōcurrat saltem
p magna pte cū mar-
tio. e Et fecit arma
copiosa. tpe quo erat i
pace ppter cōtentiones
demetrii r alexandri ad
inuitē. f Et audiuit
demetri' dicit p'nt po-
nē epla scda demetrii
ad iudeos adulatoria
r ficta: ppter qd nō fu-
it ei adhibita fides: et
ptz vqz ibi: g Qm
seruast' ad nos pactū.
fiete loquit' qz nō legi-
tur ionathas cū eo fe-
cisse aliqd pactū s' t'm
epla sua vltus fuisse ad
bonū. vt p'dictū est.
h Et remittent' vo-
bis p'statiōes multas
.i. multa q cōueniūstis
nobis reddere.
i Et dabim' vobis
donationes. ita q non
solū remittent' vobis
debita: s' etiā dabim'
vobis ampla dona.
k Et p'cia salis indul-
geo. i. pecuniā quā de-
bebatis regib' p sale
fiend o. Est em terra iu-
dee p magna pte sup
mare r i aliqbus locis
faciebāt effluere aq's
mar' p alucos sup ter-
rā q cōuertebant i sal
ad calozes solis: r illa
loca dicebāt saline: de
qbus fit mentio infra
ca. xj. l Et coronas
remitto. q's nobis de-
bebat. m Et tertias
seminis. i. frugum.
n Et dimidiā pte fru-
ct' ligni. i. arborum.
o Qd est portiois
mee. d cōsuetudine mi-
hi debite. p Et hie-
rusalē sit libera. ab oi
tributo r exactiōe.
q Et decime r tribu-
ta: q solēt nobis reddi.
r P'p'ius sint. ad bo-
num

r coronā aureā: vt que nostra sūt sentias nobiscū r con-
serues amicitias ad nos: r induit se ionathas stolam sã
ctã septimo mēse anno centesimo sexagesimo in die solē-
ni scenophegie. Et cōgregauit exercituz: r fecit arma co-
piofa. Et audiuit demetrius verba ista: r cōtristatus est
nimis r ait: Quid hoc fecim' q p'occupauit nos alexan-
der apphendere amicitia iudeoz ad munimen sui? Scri-
bam r ego illis verba deprecatoria et dignitates r dona:
vt sint mecū in adiutorium. Et scripsit eis in hęc verba:
Rex demetri' genti iudeozū salutem. Qm seruastis ad
nos pactū r mālistis in amicitia nostra: et nō accessistis
ad inimicos nostros: audiui' r gauisi sum'. Et nūc pse-
uerate adhuc cōseruare ad nos fidē: r retribuem' vobis
bona p his q fecistis nobiscū: r remittent' vobis presta-
tiones multas: r dabim' vobis donationes: r nunc ab-
soluo vos r oēs iudeos a tributis: r p'cia salis indulgeo
r coronas remitto: r tertias seminis: et dimidiā partem
fructus ligni qd est portiois meę relinquo vobis ex ho-
dierno die r deinceps ne accipiat' a terra iuda: r a trib'
ciuitatib' q addite sunt illi ex samaria r galilea: ex hodi-
erna die r in totū tempus. Et hierlm sit sancta r libera
cū finibus suis: r decime et tributa ipsius sint. Remitto
etiā potestātē arcis que est in hierlm et do eā sūmo sacer-
doti: vt cōstituat in ea viros quoscūqz ipse elegerit q cu-
stodiant eā: r oēm animā iudeozū que captiua est a ter-
ra iuda in omni regno meo relinquo liberā grat' vt om-
nes a tributis soluant' etiā pecorū suoz. Et oēs dies so-
lennes r sabbata r neomenie r dies decreti r tres dies
ante diē solennē r tres post diē solennē: sint omnes ima-
nitatis et remissionis oibus iudeis qui sunt in regno.
meo. Et nemo habebit ptātē agere aliqd r mouere ne-
gocia aduersus aliquē illozū in omni causa. Et vt ascri-
bant' ex iudeis i exercitu regis ad triginta milia viroz.
Et dabunt' illis copie vt oportet oibus exercitibus re-
gis: et ex eis ordinabunt' qui sint in munitioib' regis
magni. Et ex his cōstituent' sup negocia regni que agun-
tur ex fide: r principes sint ex eis: r ambulent in legib'
suis: sicut p'cepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates q ad-
dite sunt iudeę ex regione samarie: cum iudea reputent':
vt sint sub vno: r nō obediāt aliene potestati nisi sūmo
sacerdoti: ptolemaida r cōfines ei' quas dedi donū san-
ctis qui sunt in hierusalē ad necessarios sumptus sancto-
rum. Et ego dabo singulis annis qndecim milia siclozū
argenti de rationib' regis q me cōtingūt: r omne qd re-
liquū fuerit qd nō reddiderant q sup negocia erant an-
nis priorib' ex hoc dabunt in opera domus. Et sup hęc
qng milia sicloz argenti q accipiebāt de sanctor' ratio-
ne p singulos annos: et hęc ad sacerdotes p'ineant qui
ministerio fungunt'. Et quicūqz cōfugerint in tēplū qd
est hierosolymis r in oibus finibus ei': obnoxij regi in
oi negocio dimittant': r vniuersa q sūt eis i regno meo
libera habeāt. Et ad edificāda vel restauranda opera sã-
ctorū sumptus dabunt' de ratione regis: et ad extruen-
dos muros hierlm r cōmuniēdos in circūitu: sumptus
dabunt' de rōne regis: r ad cōstruēdos muros in iudea.
Et audiuit aut' ionathas r ppls sermones istos: nō cre-

nū ciuitat'. s Remit-
to rē. sequit': Qui custo-
diat eā. s. p rege. vt dicit
Ioseph'. vñ r ca. se. di-
cit q ionathas pgrega-
uit gētē ad expugnādū
arcē illā. ex q ptz q non
erat sibi tradita. t Et
oēm aiām. i. psonā.
v Et oēs a tribu. rē.
ita q non solū sint abe-
ria tributo debito p p-
sonis suis: s' etiā p ani-
malibus brutis. r Et
oēs dies solēnes q cele-
brant' semel in anno: vt
pasca r p'etecostes r hu-
iusmodi. v Et sabbat-
ta. qlibet hebdomada.
z Et neomenie. in qli-
bet mense. a Et dies
decreti. ad solēniandū
sicut dies victorie d' iter
sectiōe holofernis r sui
exercitus. vt h' Judith
vl. r de itersectiōe amā:
Hester. ix. b Sint oēs
imū. ab omni exactiōe r
veratiōe. c Oibus iu-
deis rē. qz multi valde
remāserūt i ciuitatibus
babylonie p'dictis r me-
die: q cū gozobabel i iu-
deā nō redierūt detēti.
amore viroz q's accepe-
rāt ibi: r p'is quā genu-
erāt r honoz repositū
q ibi acq'ierant.
d Et nemo habe rē. s.
in dieb' p'dictis. e Et
vt ascribant' ex iudeis i
exercitu regis ad triginti
milia viroz: q erant
valde honorifica et ad-
tutelā alioz iudeozum
p regnū syrie dispositoz.
f Et ambulent in legi-
bus suis rē. i. ita libere
custodiāt legitima sua
per totū regnū meum sicut
in iudea. g Pto-
lemaida: id est achon.
h Et cōfines eius: id
est ville sibi adiuncte.
i Quas dedi donū:
id est gratis.
k Sanctis qui sunt i
hierusalē. i. sacerdotib'
r leuitis dimino cultū
deputatis. l Et hoc
dabunt in opera domus:
scz domini pro eius res-
paratione r sacrificiozū
oblatione. Consequen-
ter tangit de immunita-
te tēpli. cū dicit: Et quicūqz
fugerint in tēplū rē.
m Obnoxij regi. i. ob-
ligati pene p'f aliquā
noxā. n Et ad edī. rē.
Suptus dabunt' de rō-
ne regis rē. i. s suis red-
ditib' p'p'is. o Et
audiuit aut' ionathas r
ppls sermones istos nō
crediderūt eis. reputan-
tes eos falsos r merito
ppter suā maliciām p'ce-
dentē.

In host' extinguere cupit: S; fugiunt exercit' apollonij i ago tuz ad dagon idolū suū vt se liberēt: cuz ifideles a demonijs q supstitiose colūt q runt pfectionē. **D**agon enī interpretat pl scis tristicie: signifi cās diabolu q in pelago isti' seculi latitās q̄s valet decipe certat. S; ionathas succēdit aqotū r temp lū dagon: r eos q fugerūt i illud occidit gladio: qz docto res facti incēdio di stricti anathematis diabolu simul cū cupiditate mūdū i ppe tūū dānat: idolatras qz gladio diuini ver bi pcutiūt: qz penā q eos in gehēnā suble quef p dicit.

a Et fuerit rē. Per octonariū numer r circūcūto spiritalis r dies resurrectōis (sicut sepe dixim) ostendit: vbi oēs q hic non circūcūdunt spū dei viui in penā tradunt ignis ppe tni. **b** Et mouit i de. Ionathas pmo uit castra et applicu it ascalonē: cū pdica tores facti apparatus p̄ certaminis ad de bellandū gētū erro res: r ipas ad fidem p̄i cōuertēdas dis ponūt q̄s ille cū deuotione suscipiūt qn̄ els obediētā i euang elio gratāter impē dūt: **h** recte subitū gif: **c** Et reuersus ē ionathas i hierlm cū suis habētib' spolia multa: qz cum do ctiores noui testa. p̄ dicātes gētib' x̄bū dei se ditatos fide cre dentū conspiciunt: moy ad referēdas deo grās i ecclīā xp̄i redēit: vt ei dignas laudes referāt: cui' grā donū h̄ acceperūt: de q̄ grādī tripu dio epulāt. **d** Et factū rē. Quid ē q alexāder audiēs fa ctū ionathe addidit glificare eū: dāns ei regalē ornātū nisi qz p̄ncipes gētū agno scētes magnanimita tē r fortitudinē ecclē sie: regie dignitatis ei referūt honozē: qz illā regis celestis co gnoscūt veraciter cē sponfam r tribuūt ei

s vrbes

pfes tui i frā suā. Et nūc quō po teris sustinere eq̄tatū et exercitū tm̄ i cāpo vbi nō ē lapis neqz sa rum neqz loc' fugiēdi: **E**t audi uit aut ionathas sermones apol lonij motus ē aio: et elegit decē milia viroz: r exiit ab hierlm: et occurrit ei simō frater ei' in adiu toriū. **E**t applicuerūt castra i iop pen. **E**t exclusit eū a ciuitate: qz custodia apollonij iope erat et oppugnauit eā. **E**t exfriti q̄ erāt in ciuitatez apuerūt ei: r obtinu it ionathas ioppen. **E**t audiuit apollonius r admouit tria milia eq̄tūz exercitū ml̄tū. **E**t abijt aqo tū tāqz iter faciēs r stati exiit i cā pū: eo q̄ haberet multitudinē eq̄ tū r cōsideret i eis. **E**t insecut' est eū ionathas i aqotū: r p̄liū cōmi serūt. **E**t reliquit apollon' in ca stris mille eq̄tes post eos occul te. **E**t cognouit ionathas qm̄ sūt insidię post se: r circūierūt castra eius: r iecerūt iacula i p̄lm a ma ne vsqz ad vesperā. **P**opul' aut stabat sicut p̄cepit ionathas r la borauerunt equi eoz. **E**t eiecit si mon exercitū suū: r cōmisit con tra legionē. **E**quites enī fatigati erāt. **E**t p̄triti sūt ab eo r fugerūt. **E**t q̄ disp̄si sūt p cāpū fugerūt in aqotū: r intrauerūt in bethagon idolū suū vt se liberarēt. **E**t suc cēdit ionathas aqotū r ciuitates q̄ erāt i circūitu ei': r accepit spo lia eoz: r tēplū dagon r oēs q̄ fu gerūt i illud succēdit igni. **E**t fue runt q̄ ceciderūt gladio cū his q̄ succēsi sūt fere octo milia viroz. **E**t mouit inde ionathas castra: r applicuit ascalonā: r exierūt d̄ ciuitate obuiā illi i magna gl̄ia. **E**t reuersus ē ionathas i hierlm cū suis habētib' spolia ml̄ta. **E**t factū ē vt audiuit alexāder rex f̄ mōes istos: addidit adhuc gl̄ifi care ionathan. **E**t misit ei fibulā aureā sic consuetudo est dari co gnatis regum. **E**t dedit ei acha ron et oēs fines ei' i possessionē.

Alexander rex egypti La. XI rgregauit exercitū sicut arenā: q̄ ē circa oraz ma ris: r naues multas: r q̄rebat ob tinere regnū alexandri dolo: et

a Et nūc quō poteris sustinere rē. impediens iter eq̄ tum et peditū meozū. **b** Neqz locus fugiēdi. tibi r tuis: qz statim caperemini ab equitib' meis. **c** Et audiuit aut ionathas. **H**ic cōsequēter ponit ipsius ionathe puocatio: r p̄z vsqz ibi: **d** Et exclu sit eū a ciuitate. i. populus ioppe ionathan exclusit ab ingressu ciuitatis ioppensis. r subdit causa cū dicit: **e** Quia custodia rē. i. homines armati ex parte ipi us ibidem positi. **f** Et oppugnauit eā. i. ionathas ioppen rē. cetera patēt vsqz ibi: **g** Et abijt rē. i. pla ne pcedendo. **h** Et statim exiit. de castris: **i** In campū. quasi patus ad p̄liū. r subdit causa: **k** Et q̄ haberet multitudinē rē. r p̄lium cōmiserūt nō tamē statim: sed postea. et subdit causa: **l** Et re liquit apollonius in castris mille equites post eos. i. post recessum suum de castris. **m** Occulte. vt iona thas et eius exercitus ignorāter includerent inter ad uersarios. **n** Et circūierunt castra eius. ad euāden dum insidias. **o** Populus aut stabat sicut p̄cepit rat ionathas. dicit em̄ Josephus qz exercitus erat or dinatus in quadro facta testudine de scutis ad exci piendum sagittas aduersariozū donec eoz pharetrē essent euacuate: vt sagittarij equites essent fatigati et eozum equi: quo facto fuit quod sequit: **p** Et eiecit simon exercitū suū. faciens cōtra aduersarios fatiga tos impetum. **q** Et intrauerunt in bethagon. i. do mū dagon siue templū. **r** Erat aut dagon idolū habēs caput quasi piscis: vt dicit hebrei. idē sic nominaba tur a dag q̄ in hebreo significat piscē in latino. **s** Exierunt de ciuitate. resistere non audentes iona the. **t** Et factū est. **H**ic cōsequēter ponit alexandri regis congratulatio. nam congressus ionathe fuerat pro eo: vt patet ex predictis. **u** Et misit ei fibulam aureā. erant enī quattuor insignia regalia. i. purpura corona: fibula aurea: r sceptrū. duo prima miserat an te ip̄i ionathe: vt dicitū est circa principū huius ca. r nūc misit sibi tertū. quartū vero sibi soli seruauit: quod est. p̄p̄iū regie maiestatis. **Ca. X**

Moraliter **k** Et anno cētesimo sexa gesimo ascendit alexāder rē. **P**er guerram inter alexandru r demetriū gentiles: et qua ionathas r alij fideles meli' habuerūt: signifi ficat qz domin' aliq̄ inter malos suscitāt bigam vt boni maiorem habeant quietem. **E**t sic dicit **D**ug'. qz guerra demonū est pax hominū: r dñs p̄ **E**lsā. r̄. **†** 7. 12. 8

ocurrere faciam egyptios aduersus egyptios. **†** Et audiuit aut ionathas rē. p demetriū signifi cat diabolus sicut dictum est de bachiade: r ideo licet falsa multa p̄mittat vt fideles decipiat: tñ nō est cre dendum sibi sicut nec ionathas et populus isrl' credi derūt. p̄missis demetrii: sed illi q̄ p̄iceps est meronū pacis cuiusmodi est deuotus p̄dicator vel cōfessor cre dendum est eo qz annūciat euangelium vere pacis. **†** Et cōstituit demetrius apolloniū ducē rē. per istū apolloniū qui puocauit ionathā ad descēdēdum de mōtib' et pugnādū cū eo in campo plano. potest in telligi diabolus qui suggerit aliquādo hominī deuo to descendere de monte cōtēplatiōis ad cāpum actio nis: estmās eū ibi facili' supare: sed sicut apollontus fuit deceptus. nam in campo p ionathan fuit confusi biliter debellat'. sic diabolus aliq̄ decipit circa vix bonū qui nō solū p̄ualer diabolo in monte cōtēplatio nis sed etiā i cāpo actionis: qz qn̄ descēdit de cōtēpla tiōe ad regēdū v̄l docēdū pplm ex charitate facit ma iorē fructū: r sic magis cōfundit diabolus r reportat maius p̄miū apud deū: r h̄ notat cū subdit infra. **†** Et factū ē vt audiuit rē. deus em̄ dici pōt alexan der magn': q̄ sicut dicit bea' **J**acobus dat omnibus affluenter et nō improperat. **Ca. XI**

Rex egypti. **H**ic p̄r describit ducar' iona the tpe reg' demetrii secūdi. **C**irca qd̄ p̄mo de scribit alexandri reg' obit'. scdo demetrii successus. **i**bi: **E**t reguit. tertio antiochi adolefētis aduēt' ibi: **T**riphō aut. **P**rima i tres: qz p̄mo ponit p̄ditio pro lemei. scdo cōfederatio demetrii. **i**bi: **E**t misit legatos. tertio p̄stratio alexā dri. **i**bi: **E**t audiuit. **C**irca p̄mū d̄z: **E**t rex egypti rē. **h**yp̄bole ē ad designādū sui exer cit' magnā multitudinē. **r** **E**t naues mul. qz regnū **†** 2 alexā dri

clipati ea loca nūcupat q̄ demetri⁹ ex regno samarie addidit ad iudeā de qb⁹ i sequentib⁹ narrat b̄ est lyda et ramathā. Lyda enī ciuitas ē palestine i litore maris magni sita: rama rha vrbs ē samuelis de q̄ in libro Reg. narrat. Iure ḡ amicitie rex demetri⁹ tonathe cōcedēs imunitatē i iudeā addidit ciuitates p̄dictas remittēs decimarū et tributōrū cēsu: r areas salinarū i qb⁹ salis cōfectio reipublice debebat neenon r alia debita que illi regio fastu deferebant iuxta cōfessionē cū ionatha habitā oīa condonauit. a Triphō aut. Quarto aut demetri⁹ i odiū exercitui suo uenerit p̄cipuus trog⁹ oñdit dicens: Recuperato paterno regno demetri⁹: r ipse reruz successu corruptus uitijs adolescēte in segnitie laboratur: tātūq̄ cōceptū ap̄ oēs iertia: quātū odū ex supbia pater habuerat: cōtrāxit. Itaq̄ cū ab imperio ei⁹ passim ciuitates deficerēt: ad abolendā segnitie maculā: bellū parthib⁹ inferre statuit cui⁹ aduentū nō inuiri orientis populū uidere: r p̄pter arischi de regis parthorū crudelitātē: r qd̄ veteri macedonum imperio assueti noui populū supbiā indigne ferrebāt. Itaq̄ cū p̄parū r elimozū bacillanorūq̄ auxilijs iuuaret: multis plijs parthos vastatos fudit ad postremū: tñ pacis simulatione decept⁹ capif: traductusq̄ p̄ ora ciuitatū populū q̄ defuerūt i ludibriū fauoris ostendit. Missus deinde in hercanā benigne et iuxta cultū palestine forme habet. b At mifit iertia. r. Quid ē q̄ ionathas a rege demetrio petit vt eijceret eos q̄ erant i arce in hierlm̄ r in p̄sidijs q̄ r impugnabant isrl̄ a q̄ ecōtrario postulat demetri⁹ auxilia aduersus inimicos nisi q̄ doctores sancti expectāt a gētū p̄cipub⁹ r ab oī p̄p̄o erroris et supbie debellationē: r ip̄i silr̄ a factis doctozib⁹ postulat suffragiū doctrine et ofonis ad sup̄ados spiritalis inimicos. Renter enī ordo sine alteri⁹ opitūlatiōe effectū ministerij sui rite p̄ficere ualeat: qz nec doctozes facti meritū lucrifictā di sine cōuersione r obedientia subditoz: nec ipsi subditi salutem p̄mereri possūt sine documēto r instructiōe magistrorū. ceteri

las de his omnibus hūc modum cōtinentes. Rex demetrius fratri ionathe salutē r genti iudeorū. Exemplū epistole quā scripsim⁹ lastheni parēti nostro de uobis misimus ad uos vt sciretis. Rex demetrius lastheni parēti salutē. Genti iudeorū amicis nostris r cōseruātib⁹ q̄ iusta sunt apud nos decreuim⁹ benefacere p̄pter benignitatē ipsorum quā erga nos habent. Statuimus ergo illis omnes fines iudee: et tres ciuitates: lydam et ramathę que addite sunt iudee ex samaria: r omnes cōfines earuz sequestrari oib⁹ sacrificanti bus in hierosolymis: p̄ his que ab eis prius rex accipiebat p̄ singulos annos r p̄ fructibus terre et pomozū. Et alia que ad nos ptinebant decimarū et tributozū: ex hoc tēpore remittimus eis: et areas salinarū r cōzonas que nobis deferebant omnia ipsis cōcedimus: et nihil horū irritum erit ex hoc et in omne tempus. Nūc ergo curate facere horū exemplū et detur ionathe et ponat in monte sancto r in loco celebri. Et uideō demetri⁹ rex q̄ siluit terra in cōspectu suo: r nihil ei resistit dimisit totū exercitū suū: vnūquēq̄ in locū suū expro peregrino exercitu quem traxit ab insulis gentiū r inimici erant ei oēs exercit⁹ patrū ei⁹. Triphon aut erat qdā p̄tiū alexādri p̄i: r uidit qm̄ oīs exercit⁹ murmurauit p̄ demetriū et iuit ad emalchuel arabē q̄ nutrieat antiochū filiū alexādri r affidebat ei vt traderet eū ip̄i: vt regret in loco p̄ris sui. Et enūciauit ei quāta fecit demetri⁹: r inimicitias exercitū ei⁹ adūsus illū. Et māsit ibi dieb⁹ multis. Et misit ionathas ad demetriū regē: vt eijceret eos q̄ i arce erāt in hierlm̄: r q̄ in p̄sidijs erant: qz impugnabāt israhel. Et misit demetri⁹ ad ionathan dicens: Non hoc tñ faciaz tibi r gēti tuę sed gloria illustrabo te r gētē tuā cū fuerit oportunū. Nūc ergo recte feceris si miseris uiros mihi i auxiliū: qz discessit oīs exercit⁹ me⁹. Et misit ionathas ei tria milia uiroz fortū antiochiam. Et uenerūt ad regē: r delectatus est rex in aduentu eozū. Et cōuenerūt qui erant de ciuitate centū viginti milia uirozū r uolebāt interficere regē. Et fugit rex in aulā: r occupauerūt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis: r ceperūt pugnare. Et uocauit rex iudeos i auxiliū: r uenerūt oēs simul

a Exemplum epistole rē. iste lasthenes erat cretēsis artines demetrio ex pte matris: r qui demetrio puiderat de exercitu ad obtinēdū syrie regnū contra alexādri: p̄pter quod demetrius reputabat eū sicut patrē: r de factis notabilibus sibi scribebat. r ideo de gratijs ionathe factis scripsit epistolas ionathe et lastheni eandē formā continētes: prius tñ scripsit lastheni: r hoc est quod dicit: Exemplū epistole rē. et sequit epistole cōtinentias cū dicit: b Statuim⁹ ergo rē. possidēdos pacifice. c Et tres ciuitates. tertia nō nominat hic. d Et samaria. in qua habitabant gentiles ibi trāslati de perside. iij. Reg. xvij. cetera patēt vsq̄ ibi: e Et areas salinarū: id est loca in quibus fiebat sal modo supradicto ca. r. f Et ponat in monte sancto. ad memoriam in futurum. Quarto describit status demetrii quātū ad exercitus dimissū onē. cū dicit: g Et uidens demetri⁹ rē. r patet lra vsq̄ ibi: h Et inimici erant ei omnes exercitus patrū eius. qui erant de regno syrie. nā a regnis p̄cedentibus p̄sueuerāt annonā accipere: nō solū tpe belli sed etiam pacis: vt sic essent parati pugnare p̄ rege tpe necessitatis. i Triphon aut. Postq̄ describit demetrii status. Dic h̄r describit antiochi adolescentis aduētus. r diuidit in tres ptes: qz primo ponit aduētus antiochi pcuratio. Secūdo falsitatis demetrii denudatio ibi: Et misit ionathas. Tertio aduētus antiochi exercitio. ibi: Post hec aut. Circa primū dicit: Triphon aut rē. quia prius fuerat cuz alexandro: postea uero ipso decapitato fuit cū demetrio. k At uidit qm̄ omnis exercit⁹ rē. dicens eū honore regio indignū p̄pter causas p̄dictas. l At iuit ad emalchuel. als emalchuel rē. post eius mortē. m Et affidebat ei. i. affidue stabat apud eū. n At traderet eū ip̄i. tanq̄ tutori r ductori. o At regnaret in loco patris sui. p Beni intēdebat triphon habere ad ministratiōē regni: sicut postea fuit factus. q Et enūciauit ei rē. vt illū induceret ad tradēdū sibi antiochū. q Et māsit illic dieb⁹ multis. nō potēs cito flectere emalchuelē p̄pter antiochi pueritiā. r Et misit ionathas. Dic h̄r ponit falsitatem demetrii denudatio. Circa quā primo ponit ionathe petitio. cū dicit: Et misit ionathas ad demetriū regē: petens: s At eijceret. i. eijcere posset. t Hos q̄ in arce erāt i hierlm̄. quoz aliq̄ erāt alie nigene. aliq̄ ho iudei: tñ apostate. ex b̄ v̄l det q̄ illa lra q̄ dicit. s. ionathā ad mandātū demetrii remouisse obsidionē arcis est uerior. v At q̄ in p̄sidijs erāt. in diuersis locis iudee ad impugnationē gentis iudaice. r Et misit. Dic scdo ponit tur petitiois cōcessio. r p̄tz r subdit cōcessionis rō cū dicit: y Nūc ḡ recte feceris rē. Ad hoc enī cōcessit petitionē vt ionathas sibi mitteret bellatores ad sui defensionē: timēs. p̄babiliter insurgere p̄tra se rebellionē. sicut et factū est. vnde subdit: At cōuenerūt rē. z At uolebāt rē. p̄pter eius inertiaz et maliciā. a Et fugit rex in aulā. tanq̄ in locū tutiorem b Et occupauerūt rē. ne aliq̄s ab extra posset ingredi ciuitatē in auxiliū regis. c Et ceperūt pugnare. i. ad pugnā se disponere. d Et uocauit rex iudeos. an teq̄ ciues essent cōgregati ad ipsum impugnādū. ideo subdit:

Ho.ordi. I Machabeorū Ca. XI Nico. de lyra

S q̄ em̄ ordo vt̄ pdictum est ab alio sulcū r̄ ab alio adiunaf. vñ Paulus Thessalonicensib⁹
1. Cor. 3. c. ait: **L**uc̄ viuin⁹: si vos statis i dño: qm̄ gau dem⁹ ppter vos ante deū nostrū. Et ad **1. Co rinth.** **S**ilia inquit v̄ra sum⁹: sicut r̄ vos n̄ra i die dñi n̄ri lesu xpi. a **E**t viderūt r̄. **I**n die victoriā captētes de hostib⁹ cogebāt eos pacē postulare r̄ dextrās sibi dari signat q̄ ro bur sancte ecclesie hostib⁹ p̄mitnet vniuersis: r̄ sine eos p̄ cōfessionē salubriter cedere facit: sine cōtemp̄tores in sua p̄tinacia insistentes iu ste punit: qz ipsa a saluatore suo dño nostro ie su xpo potestare accepit calcandi sup̄ serpen tes et scorpiones et sup̄ omnē virtutē inimicū.
Luc. 10. c. De qua alibi in euangelio loquēs ad aposto lum suū Petrū ait: **T**u es petrus r̄ sup̄ hanc petra edificabo ecclesiam meā: r̄ por. infe. non p̄re. aduer. eā. **E**t noiati sunt inquit iudei in re gno: qz cōfessores xpi glorioſi apparēt in toto mūdo. **S**ed hāc gloriā nō sibi ascribūt sancti viri: sed regi suo oim̄ videlicet bonorū largi tori deo. **E**t subdit: **R**egressi sūt in hierlm̄ habentes spolia multa. **D**iuiscemodi grates et psalmistā deo se referre testā dicens: **A**n nūciaui iusticiā tuā in ecclesia magna: ecce la bīa mea nō p̄hibebō. **I**n ecclesia ḡ fideles ḡ qz habentes spolia virtutū regrediunt vt lau des dicāt deo: cū nō suis virib⁹ sed gratie di uine victoriā quā adepti sūt deputāt dicētes cū p̄pheta: **N**ō nobis dñe nō nobis sed nomī ni tuo da gloriā. **S**up̄ misericordia tua et verē tate tua. **b** **E**t sedit demetrius ionathe p̄ beneficij retribuit mala: significat car nales stultos cū eis cōsulit ad salutē nō respō dere benefactorib⁹ suis fm̄ debita bñficiā: sed fm̄ obtusū cordis sui praua consilia. **D**uicqd̄ enī eis agit ad vitiatē illi totū reputant ad noxietatē r̄ inuidie stimulo incitati nequissi me sue eligūt deseruire voluntati.
c **E**t exijt ionathas r̄. **P**er ionathe transi tū ultra flumen pdicationē verbi ad eos qui nondū baptisate christi abluti sunt: possu mus accipere: quia pdicatores sancti aliquā do gentiles ad sacri baptismū puocant: alii qm̄ fideles ad p̄fectū virtutū excitant. **C**uz er go trans flumē regredit ionathas: venit ad eum exercit⁹ syrie i auxiliū: quia quādo apo stoli de iudeis ad gentiū pdicationē migraue rant: mox plurimi de gentib⁹ ad fidē r̄ bap tis mū christi cōueniebāt qui adiutores pdicato rib⁹ facti i euāgelio dei fuerūt quaten⁹ paga nos ad credulitatē p̄ducerēt. **P**eriret alca lonē que interpretat appensa vel ignis infamia r̄ occurrerūt de ciuitate ho noxificē cū pdica toribus sanctis hi ḡ ambitione seculi deseruie bant: audientes verbū dei: statim relicta cupi ditate mūdi ad obediētiā cōcurrebāt euange lij. **E**t abiit inde gaçam r̄ obsedit eā: r̄ cōcluse rūt se qui erāt gaçe. **P**er gaçam ḡ interpretat fortitudo exprimit obstinatio infidelium i qua se dure mentis prauorū inclu dūt: qz cedere ve ritati nō cōsentit. **Q**uā obsedit ionathas: r̄ succedit ciuitates in circūitu eū doctores chri sti vndiqz testimonijs sanctarū scripturarū per fidos coartant: et errorū illozū machinatioes debellando vastāt. **U**nde rogauerūt ionathā dextrās sibi dare gaçentes quoz accepit filio s obsides: mittēs in hierlm̄: cū prauitate de uicta sup̄bozū iā diutius veritati resistere non valētes pacis sibi federa magistros eccleie da re deposcūt: suosqz filios eis obsides tradūt: **H** ē fidei pignora erroris videlicet abnegationē r̄ obediētie subiectione i ecclesiā p̄mittūt: qua tenus cōuersiois sue ad fidē spes certa redda tur. **d** **E**t audiuit ionathas r̄. **D**emetrij p̄ncipes ḡ p̄uaricati sūt i cades galilee nō in cōgrue p̄tates seculares intelligi possunt ḡ lz inter fideles. p̄pter catholicā cōfessionē annu merent

ad eū. **E**t dispersi sūt oēs p̄ ciuita tē: r̄ occiderūt in illa die cētū mi lia hoim̄. **E**t succederūt ciuitatē r̄ ceperūt spolia multa i illa die: r̄ liberauerūt regē. **E**t viderūt q̄ erāt de ciuitate q̄ obtinuisent iudei ciuitatē sicut volebāt: r̄ in firmati sūt mēte sua: r̄ clamaue rūt ad regē cū p̄cibus dicentes: **D**a nobis dextrās: r̄ cessent iu dei oppugnare nos r̄ ciuitatē: r̄ p̄icerūt arma sua r̄ fecerūt pacē. **E**t glificati sūt iudei in cōspectu regis: r̄ in cōspectu oim̄ q̄ erant in regno eius: r̄ noiati sunt in re gno. **E**t regressi sunt in hierlm̄ habentes spolia multa. **E**t sedit demetri⁹ rex i sede regni sui: r̄ si luit terra in cōspectu ei⁹. **E**t mē tit⁹ ē oia q̄cūqz dixit: **E**t ab alie nauit se a ionatha r̄ nō retribu it ei scōm̄ bñficiā que sibi tribue rat: r̄ verabat eum valde. **P**ost hec aut̄ reuersus ē triphon r̄ an tiochus cū eo puer adolescēs et reguit r̄ iposuit sibi diadema. **E**t congregati sūt ad eū oēs exer cit⁹ quos disperserat demetri⁹: et pugnauerūt p̄ eū r̄ fugit et ter gavertit. **E**t accepit triphō besti as: r̄ obtinuit antiochiā. **E**t scri psit antiochus adolescēs ionathe dicēs: **C**onstituo tibi sacerdotiū: r̄ constituo te sup̄ q̄ttuor ciuita tes vt sis de amicis regl. **E**t mi sit illi vasa aurea in ministeriū r̄ dedit ei p̄tātē bibēdi in auro et esse i purpura: r̄ habere fibulam aureā. **E**t simonē fratrē ei⁹ cōsti tuit ducē a terminis tyri vsqz ad fines egypti. **E**t exijt ionathas r̄ pambulabat trās flumē ciui tates: r̄ cōgregat⁹ est ad eū ois exercit⁹ syrie in auxiliū. **E**t ve nit ascalonem: r̄ occurrerunt ei de ciuitate honorifice. **E**t abiit inde gaçam r̄ cōcluserūt se q̄ erāt gaçe: r̄ obsedit eā: r̄ succendit q̄ erāt in circūitu ciuitatis: r̄ p̄da tus est eā. **E**t rogauerūt gaçen ses ionathā r̄ dedit illis dextrā r̄ accepit filios eoz obsides: et misit illos i hierusalē: r̄ pambu lauit regione vsqz damascum. **E**t audiuit ionathas quia p̄e uaricati sūt principes demetri⁹

Et dispersi sūt r̄. **I**nterficiend⁹ do eos q̄ volebāt iterficere re gē. **b** **E**t occiderūt r̄. **P**ueni entes eos anteq̄ essent vniti r̄ dispositi ad pugnādū: sic po terāt multos occidere. **c** **E**t succederūt ciuitatē. nō totā: s̄z i vna pte ponētes ignē ad ciuiū terrorē. **iō** subdit: **d** **E**t infirmati r̄. r̄ p̄ his vir tute corporis. nā a corde p̄ce dit sensus r̄ motus ad alia mē b̄ra: p̄ qd̄ deficite corde de ficiunt exteriora mēbra. cetera parent. **e** **E**t sedit demetri⁹. **D**ic p̄r describit falsitatis de metri⁹ denudatio. nam habita pace denegauit oia p̄missa io nathe. r̄ hoc est qd̄ dicit: **E**t se dit demetri⁹ r̄. **i** in antiochia metropolim: rep̄ssa rebellione ci uiū p̄ auxiliū iudeoz. **f** **E**t si luit r̄. qz nō erat q̄ auderet si bi rebellare depresso metropo li ciuitate. **g** **E**t mētī⁹ ē oia r̄. **de** gratijs ionathe gētis iu deoz sciendis. **h** **E**t verabat eū valde. p̄ principes suos in uadēdo terminos iudeoz. **i** **P**ost hec aut̄. **D**ic p̄r de scribit aduēt⁹ antiochi adole scentis in regnū alexandri pa tris sul. **A**rea qz primo ponē regni obtent⁹. **S**ecundo cū io nathe fedus. **i** **E**t scripsit an tiochus. **T**ertio hui⁹ federis ef fectus. **i** **E**t exijt ionathas. **C**irca primū d̄: **P**ost hec aut̄ r̄. **i** de arabia i syriā. cetera pa tēt vsqz ibi: **k** **E**t accepit r̄. **i** elephātos exercit⁹ demetri⁹. **l** **E**t obtinuit antiochiā. me tropolim ciuitatē. r̄ p̄ his ali as multas. **m** **E**t scripsit. **D**ic p̄r ponit cōfederatio an tiochi cū ionatha. erat em̄ reg nou⁹: r̄ ad huc vñ magnā pte regni tenebat demetri⁹: p̄pter qd̄ indigebat ionathe cōfedera tione. **n** **E**t p̄stituo te sup̄ r̄. extra iudeā existēs. **o** **E**t misit illi vasa aurea r̄. **i** mense iue. **iō** subdit: **E**t dedit ei p̄tātē. **p** **E**t simonem fratrē ei⁹ constituit r̄. intra quos inclu dit terra philistim. **q** **E**t exijt ionathas. **D**ic p̄ter ponit dicti federis effect⁹. r̄ p̄t mo antiochi dominiū dilatan do. **cū** d̄: **r** **E**t pambulabat trās flumē ciuitates. eas indu cendo vt obedirent antiocho. **s** **E**t cōgregat⁹ est ad eū ois exercitus syrie q̄ odiebat deme triū. vt pdictū ē. **t** **E**t cōclu serūt se q̄ erāt gaçe. nolētes eū recipere nec a demetrio recede re. **v** **E**t p̄datus est eā. nam aialia et plura gaçe bona erāt extra ciuitatem in suburbijs r̄ villulis. **r** **E**t accepit filios eoz obsides. ne postea rebella rent. **y** **E**t audiuit. **H**ic secū do ponit effect⁹ pdicti federis demetrio repugnāte. cū dicit: **E**t audiuit ionathas r̄. cōtra antiochum ab ip̄o recedēdo et adberendo demetrio. **In cades**

Ho.ordi.
 merent: hoc est
 et in antiochia
 non nego regem
 est vñ in iohanna
 nā alio exp̄lat
 vt meret eā
 insolentia. **D**ic
 qd̄ ad ferulū ac
 nos infirmos
 multo mō sui iuris
 ecclesia collata
 gularē in eoz
 in exercitib⁹
 inueniant salubres
 Quid p̄ babilonē
 rap demetrio
 inueniant: dñi
 hōis vñ potest
 r̄ temp̄ dicitur
 r̄ p̄ salmista
 dicit. **I**n hac em̄ dom
 babare vidēt
 intelligere oim̄ p̄
 gnauerūt cōstitū
 ciuitatē: accerit p̄
 polioratū ibi p̄
 hōis magis i
 beriticos expugn
 fructos: r̄
 hui⁹ erāt: p̄
 seruatorē r̄ mē
 suā dicit recte mē
 m̄ scrip̄t. **b**
 qz ionathas ad
 it m̄ cū ser
 centis mūdā
 nonis: obtare
 lādicit eē qd̄ n
 adis: marc ga
 eti. marc vñ r̄
 q̄ olim ceneret
 cha in iudicia
 bertadie est ap
 i ipsius natura
 bi exitate aurā
 si generā sibi a
 mox: h̄m̄t aqu
 auris aquā: r̄
 vobis: h̄m̄t
 gregum sine dū
 tur. **Q**uā lā
 longum dicit. **i**
 h̄m̄t seculū vñ
 here p̄perat: r̄
 diaboli vñ
 ra luminis. **E**t
 trā figurat se
 turvetur minist
 infidias i mon
 ria sine sup̄bia
 seducere cōtēdū
 fore cōfiliat: for
 lupanib⁹ atqz ill
 et qz fuerāt ion
 thā abalomē r̄
 iōm̄: **i**
 iōm̄: **i**
 cauerūt iohanna
 ve non ferat fru
 dās: hoc est cō
 atqz cōfocant
 vñ p̄focant: bi
 donec cū cōtē
 lera: r̄ h̄m̄t
 si sunt in fugā
 agere debent q̄
 spiciat: s̄ndere
 affigere: p̄

Glo. ordi. I Machabeorū Ca. XI Nico. de lyra

Merent: hoc ei cades q̄ interpretat sancta: vel mutata r galilea: hoc est trāsmigratio facta p figurā exprimit sepe tñ tales fraudē molit/ unñ negotio regni celestis. Quibus occurrit ionathas: qz necesse est vt istis solertia sanctorū doctorū occurrat: ne fraudē quā dispo/ nūt aio expleat facto. Simonē tñ fratrem suū reliquit intra puincia

In cades q̄ est in galilea. hoc dicit ad differentiā al/ terius q̄ dicit cadesbarne: vbi sederūt filij isrl multo tpe Deul. j. b. Volētes eū remouere rē. sicut ei constitue/ rat atiochus. c. Fratres aut suū rē. ad iudee custodiā. d. Et applicuit simon rē. in qua erāt aduersarij iudeorū a demetrio positi. e. Et con/ elusit eos. ita qz nō poterāt exi/ re nec aliqd ab extra habere. f. Et postulauerūt ab eo rē. vt saluis psonis recederēt in/ de. g. Et posuit i ea p̄sidiū. id est armatos de genere iude/ orū. h. Et ionathas r castra eius applicuerūt ad aquā ge/ nesar. i. ad mare galilee. qd est am dicit mare genesar siue ge/ nesarē q̄i generās auram. hā illud mare est v̄tosum. i. Et tendebāt rē. ignorāte io/ nattha. k. Ipse aut occurrit ex aduerso. illoz q̄ erāt in cam/ po. l. Et fugerūt rē. territi ex/ insidiarū repentina insurrectio/ ne. m. Et scidit ionathas ve. rē. i. paramēta q̄ ponūt ad/ decore sup arma. r. h. fecit in si/ gnū delictis. n. Et posuit ter/ rā rē. se humiliando. o. Et reuersus est rē. i. aduer/ sarios suos. p. Et cōuertit illos. i. a em recedebāt tāqz vi/ ctos fugiētib⁹ iudeis: sed io/ natthas inuitās eos ad p̄liū se/ cit eos cōuertere ad se. q. Et viderūt q̄ fugiebāt par/ tis illi. i. ionathe. r. Et re/ uersi sūt ad eū. eius exemplo/ aiati. s. Et insequēbant eū eo. aduersarios. t. Uqz ca/ des. vñ venerāt ad p̄liū.

Sic etem sacri p̄dicatores lz all qh ad seculi acq̄ moderādos r indisciplina/ torū infestationes r pandas se porrigāt: tñ nullo mō sui iuris ministeriū ordinare itra/ ecclesiā cessant: sed habēt ibidē semp q̄ re/ gularē in oibus cōseruēt disciplinā vt sicut in exteriorib⁹ vtiles sic in interiorib⁹ vbiqz inueniant salubres. a. Et applicuit si/ monē p̄ bethsurā nisi lectio sacrae scriptu/ ray denotat: qz bethsura dom⁹ robustorū/ interpretat: r bñ scriptura sacra dom⁹ robu/ storū dici pōt: qz ibi qnqz robusti r fortes vi/ ri semp discēdo r bñ operādo inhabitāt: qz cū psalmista: in lege dñi meditant die ac no/ cte. In hac enī domo altqñ heretici falso in/ habitare vident: cū scripturas legere s nō intelligere oino pbant. hñ s̄ qz simō expu/ gnauerit bethsurā dieb⁹ multis r cepit ci/ uitate: r eiecit p̄uos habitatores inde/ posteritqz ibi p̄sidiū: qz doctores sacri hoc habēt maxime i conatu h̄ toto agūt nisi: vt hereticos expugnēt fallam eoz opinionē de/ struēdo: scripturāqz legis dei ab eoz mani/ bus eruat: ponentes in ea p̄sidiū: h̄ est pios scrutatores r mediatores sapiētie diuine q̄ studeāt recte intelligere et rite p̄ferre diui/ nū sermonē. b. Et ionathas rē. Quid est qz ionathas ad aquā genesar castra applicu/ it nisi qz cetus sanctorū p̄dicatoz spū dei ac/ census mūdānis fluctib⁹ r insideliū p̄secu/ tionib⁹ obutare parat. Stagnū genesarēth idē dicit eē qd mare galilee vel mare tyberi/ adis: s̄ mare galilee ab adiacēte puincia di/ eū. mare x̄o tyberiadis a prima ciuitate q̄ olim cenereth vocata: s̄ ab herode tetrar/ cha instaurata i honore tyberij cesaris ty/ bertadis est appellata. Porro genesar a la/ ti ipsius natura qua crispātib⁹ aq̄s de se si/ bi excitare aurā p̄hibet greco vocabulo: qz/ si generās sibi aurā s̄: Regz enī in stagni/ morē sternit aqua: sed spirātib⁹ frequētib⁹/ auris agitā: hanc dulcis: r ad porandū/ abis: s̄ hebreeligue cōseruēdie ois aq̄rū cō/ gregatio siue dulcis siue salina mare nūcupa/ tur. Qui lac⁹ in stūete iordane. cl. r. stadijē i/ longitudine: r. lx. extēdit in latitudine. Quia q̄ stagnū siue mare p̄/ sens seculū designat: ionathas nosfer cū suis seculari tumultu rest/ here p̄perat r an lucē vigilare certat i cāpo asoz: h̄ est p̄tra insidias/ diaboli vigilātis studiose obseruare curat. Asoz enī interpretat sagit/ ta luminis. Et apl⁹ de eodē apostata angelo scribēs ait: Ipse enim/ trāfiguratur se in angelū lucis. hñ nō mirū si ministri ei⁹ trāfigurē/ tur velut ministri iusticie. Ibi alienigene occurrētes in cāpo tendūt/ insidias i montib⁹: qz siue maligni spūs seu etiā pueri hoies i lu/ ria siue supbia p̄ntis vite vel secularib⁹ desiderijs quoscūqz possūt/ seducere cōtēdūt. Quib⁹ necesse est vt milites xp̄i currāt ex aduer/ so: r cōsiliāt fortiter cū illis ne forte cōsentiat p̄uasionib⁹ eoz r vo/ luptatib⁹ atqz illecebris dissoluant. Sed cōmissio p̄lio fugerūt hi q̄/ ex pte fuerāt ionathe oēs: r nemo relic⁹ est ex eis nisi marathias fi/ li⁹ absalomi r iudas fili⁹ calphi p̄cipes militie exercit⁹: qz p̄chdo/ lor multi de ecclesiasticis p̄ ambitionē r voluptatē ipsius mūdī sub/ uertūt. Unde in parabola enāgelica dñs ait: Exorte spine suffo/ cauerūt segetē: hoc est diuitie r voluptuose vite suffocāt verbū: ita/ vt non ferat fructū. Sed tñ marathias qui interpretat donū dei r iu/ das: hoc est cōstitens restāt cū ionatha: qz illi q̄ dono dei illuminati/ atqz cōfortati sunt et rite credēdo atqz bene operādo veraciter sunt/ dei p̄fessores: hi p̄seuerāt in castris ecclie: r hostē fortiter premunt/ donec eū cōterāt: r suos q̄ cedēdo hostib⁹ fugerāt castris pristinis/ iterū restitūt. S̄ videam⁹ qd fecerit ionathas qm milites sui ver/ si sunt in fugā. c. Et scidit iona. Sic enī p̄positi r magistri ecclie/ agere debent qm suos lacescere in p̄lio ac terga hostibus vertere cō/ spiciūt scindere vestimēta sua hoc est corpus ieiunijs ac lachrymis/ affligere: r ponere terrā in capite suo: hoc est fragilitatem corporis

In cades q̄ est in galilea cū exer/ citu multo volētes eū remouere a/ a negocio regni: r occurrit illis: b/ fratrem aut suū simonē reliquit in/ c/ tra puincia. Et applicuit simon d/ ad bethsurā r expugnabat eā di/ ebus mult⁹: r cōclisit eos. Et po/ f/ stulauerūt ab eo dextras accipe: r/ dedit illis: et eiecit eos inde: r/ cepit ciuitatē r posuit i ea p̄sidiū. s/ b/ Et ionathas r castra ei⁹ applicu/ erūt ad aquā genesar: r ante lucē b+ vigilauerūt in cāpo asoz. Et ecce/ castra alienigenarū occurrebant/ ei in cāpo: r tēdebant ei insidias i/ i/ mōtib⁹: ipse aut occurrit ex ad/ k/ uerso. Insidie v̄o r exurrerūt d/ locis suis: r cōmiserūt p̄liū. Et fu/ 1+ gert q̄ erāt ex pte ionathe oēs: r/ nemo relic⁹ ē ex eis nisi matha/ thias fili⁹ absalomi: r iudas fili⁹/ calphi: princeps militie exercit⁹: c/ r scidit ionathas vestimēta sua r m/ posuit terrā i capite suo rorauit. n/ Et reuersus ē ionathas ad eos i/ o/ p̄liū: r cōuertit illos in fugā: r pu/ p/ gnauerūt. Et viderunt qui fugie/ q+ bāt partis illius r reuersi sūt ad/ r/ eū: r insequēbant eū eo oēs vsqz ca/ s/ des ad castra sua r puenerūt vsqz

In cades q̄ est in galilea. hoc dicit ad differentiā al/ terius q̄ dicit cadesbarne: vbi sederūt filij isrl multo tpe Deul. j. b. Volētes eū remouere rē. sicut ei constitue/ rat atiochus. c. Fratres aut suū rē. ad iudee custodiā. d. Et applicuit simon rē. in qua erāt aduersarij iudeorū a demetrio positi. e. Et con/ elusit eos. ita qz nō poterāt exi/ re nec aliqd ab extra habere. f. Et postulauerūt ab eo rē. vt saluis psonis recederēt in/ de. g. Et posuit i ea p̄sidiū. id est armatos de genere iude/ orū. h. Et ionathas r castra eius applicuerūt ad aquā ge/ nesar. i. ad mare galilee. qd est am dicit mare genesar siue ge/ nesarē q̄i generās auram. hā illud mare est v̄tosum. i. Et tendebāt rē. ignorāte io/ nattha. k. Ipse aut occurrit ex aduerso. illoz q̄ erāt in cam/ po. l. Et fugerūt rē. territi ex/ insidiarū repentina insurrectio/ ne. m. Et scidit ionathas ve. rē. i. paramēta q̄ ponūt ad/ decore sup arma. r. h. fecit in si/ gnū delictis. n. Et posuit ter/ rā rē. se humiliando. o. Et reuersus est rē. i. aduer/ sarios suos. p. Et cōuertit illos. i. a em recedebāt tāqz vi/ ctos fugiētib⁹ iudeis: sed io/ natthas inuitās eos ad p̄liū se/ cit eos cōuertere ad se. q. Et viderūt q̄ fugiebāt par/ tis illi. i. ionathe. r. Et re/ uersi sūt ad eū. eius exemplo/ aiati. s. Et insequēbant eū eo. aduersarios. t. Uqz ca/ des. vñ venerāt ad p̄liū.

Ca. XI

Moraliter

Ex egypti cōgregauit exercitū rē. Egyptus tenebra interpretat iō p/ regē egypti diabolus rex tene/ brarū significat. ipe x̄o filiaz/ habet spūale. i. crudelitātē. s̄/ cut p̄ oppositū misericōdia celestis/ regis est specialis filia put in/ legēda sc̄i Jobānis elemosi/ narij declaraf. vñ rps iudeis crudeliter i morte suā ma/ chinantib⁹ dixit Job. viij. Vos ex p̄re diabolo estis et/ desideria p̄ris v̄ri vultis facere. Ex q̄ p̄tz crudelitātē di/ aboli filiā eē: r sicut rex egypti dedit filiā suāz demetrio/ vt priuaret alexā drū regno: sic diabolus crudelitātē de/ dit heroni r alijs impatoribus sibi s̄ibus vt priuaret/ xpm regno suo qd ē ecclia. intendebāt enī instinctu dia/ boli totaliter destruire fidē xp̄i: r sicut d̄ infra rex pro/ leme⁹ mortu⁹ est in die tertia mortis alexā dri: sic diabo/ lus tertia die mortis xp̄i i qua resurrexit r infernū spolia/ uit diabolus fuit turpis cōfusus: q̄ p̄fuso diel pōt mors/ eius sicut vulgariter d̄ de boie notabiliter cōfuso qz ipe/ est mortu⁹. † In dieb⁹ il. cōgre. io. rē. p ionathan q̄ in/ terprat colūbe donū: r ei⁹ socios possūt intelligi viri re/ ligiosi q̄ morib⁹ r scientia impugnat arcē supbie q̄ est in/ omni pctō mortali: s̄ aliqñ x̄bis malignantiū apud su/ periores impediunt ab hac impugnatione. s̄ qm p̄tās eo/ rū i p̄dicādo r cōfessiones audiēdo restringit vel suspē/ dit p̄ qd virtutū p̄fect⁹ ipedit: s̄ cū supior p̄tās hec cō/ siderat: verba malignantiū cōtēnit r dictos religiosos/ honorat. ideo subdit inferi⁹. † Et exaltauit eū i cō/ spectu rē. Et postulauit ionathas a rege rē. sequit autē/ post petitiō reg⁹ a ionatha ibi: vt hūc q̄ recte feceris/ rē. p qd significat qz pauperes religiosi necesse habēt pe/ tere a potētib⁹ hui⁹ mūdī elemosynaz subsidia r ecouer/ so potētes a religiosi orationū suffragia: que frequēter/ plus eis valent qz arma bellica sicut p̄tz Exo. xvij. Cūqz/ et 4. eleuaret

Ps. 11. In hac enī domo altqñ heretici falso in/ habitare vident: cū scripturas legere s nō intelligere oino pbant. hñ s̄ qz simō expu/ gnauerit bethsurā dieb⁹ multis r cepit ci/ uitate: r eiecit p̄uos habitatores inde/ posteritqz ibi p̄sidiū: qz doctores sacri hoc habēt maxime i conatu h̄ toto agūt nisi: vt hereticos expugnēt fallam eoz opinionē de/ struēdo: scripturāqz legis dei ab eoz mani/ bus eruat: ponentes in ea p̄sidiū: h̄ est pios scrutatores r mediatores sapiētie diuine q̄ studeāt recte intelligere et rite p̄ferre diui/ nū sermonē. b. Et ionathas rē. Quid est qz ionathas ad aquā genesar castra applicu/ it nisi qz cetus sanctorū p̄dicatoz spū dei ac/ census mūdānis fluctib⁹ r insideliū p̄secu/ tionib⁹ obutare parat. Stagnū genesarēth idē dicit eē qd mare galilee vel mare tyberi/ adis: s̄ mare galilee ab adiacēte puincia di/ eū. mare x̄o tyberiadis a prima ciuitate q̄ olim cenereth vocata: s̄ ab herode tetrar/ cha instaurata i honore tyberij cesaris ty/ bertadis est appellata. Porro genesar a la/ ti ipsius natura qua crispātib⁹ aq̄s de se si/ bi excitare aurā p̄hibet greco vocabulo: qz/ si generās sibi aurā s̄: Regz enī in stagni/ morē sternit aqua: sed spirātib⁹ frequētib⁹/ auris agitā: hanc dulcis: r ad porandū/ abis: s̄ hebreeligue cōseruēdie ois aq̄rū cō/ gregatio siue dulcis siue salina mare nūcupa/ tur. Qui lac⁹ in stūete iordane. cl. r. stadijē i/ longitudine: r. lx. extēdit in latitudine. Quia q̄ stagnū siue mare p̄/ sens seculū designat: ionathas nosfer cū suis seculari tumultu rest/ here p̄perat r an lucē vigilare certat i cāpo asoz: h̄ est p̄tra insidias/ diaboli vigilātis studiose obseruare curat. Asoz enī interpretat sagit/ ta luminis. Et apl⁹ de eodē apostata angelo scribēs ait: Ipse enim/ trāfiguratur se in angelū lucis. hñ nō mirū si ministri ei⁹ trāfigurē/ tur velut ministri iusticie. Ibi alienigene occurrētes in cāpo tendūt/ insidias i montib⁹: qz siue maligni spūs seu etiā pueri hoies i lu/ ria siue supbia p̄ntis vite vel secularib⁹ desiderijs quoscūqz possūt/ seducere cōtēdūt. Quib⁹ necesse est vt milites xp̄i currāt ex aduer/ so: r cōsiliāt fortiter cū illis ne forte cōsentiat p̄uasionib⁹ eoz r vo/ luptatib⁹ atqz illecebris dissoluant. Sed cōmissio p̄lio fugerūt hi q̄/ ex pte fuerāt ionathe oēs: r nemo relic⁹ est ex eis nisi marathias fi/ li⁹ absalomi r iudas fili⁹ calphi p̄cipes militie exercit⁹: qz p̄chdo/ lor multi de ecclesiasticis p̄ ambitionē r voluptatē ipsius mūdī sub/ uertūt. Unde in parabola enāgelica dñs ait: Exorte spine suffo/ cauerūt segetē: hoc est diuitie r voluptuose vite suffocāt verbū: ita/ vt non ferat fructū. Sed tñ marathias qui interpretat donū dei r iu/ das: hoc est cōstitens restāt cū ionatha: qz illi q̄ dono dei illuminati/ atqz cōfortati sunt et rite credēdo atqz bene operādo veraciter sunt/ dei p̄fessores: hi p̄seuerāt in castris ecclie: r hostē fortiter premunt/ donec eū cōterāt: r suos q̄ cedēdo hostib⁹ fugerāt castris pristinis/ iterū restitūt. S̄ videam⁹ qd fecerit ionathas qm milites sui ver/ si sunt in fugā. c. Et scidit iona. Sic enī p̄positi r magistri ecclie/ agere debent qm suos lacescere in p̄lio ac terga hostibus vertere cō/ spiciūt scindere vestimēta sua hoc est corpus ieiunijs ac lachrymis/ affligere: r ponere terrā in capite suo: hoc est fragilitatem corporis

Reuoluere.

Renouere in mente sua et orare deum pro delictis suis vel pro peccatis: ut ipse deus operetur salutem erga infirmos et reducat eos ad pristinam sanitatem. Sic quoque exhortari unumquemque oportet ut respiciat a diaboli laqueis qui captiuus fuerat ad eius voluntatem: et reuertatur ad deum et misericordiam eius: et ad deum non struam quoniam multus est ad ignoscendum. a Et ceciderunt. Nota quod alienigenae ternario numero prosteruntur: quia pro sancte trinitate: fidem universi hostes ecclesie coteruntur superant atque prosteruntur. Et turba creditur regredisse cum duce suo in hierusalem salutem mysticam quae est mater omnium nostrorum: ut ibi gratias laudes referat deo nostro in eternum et in seculum seculi.

Ca. XII. Vidit ionathas episcopus ad romanos et ad sparcias et ad alia loca ut renouet pacem et amicitiam cum eis quam frater suus iudas perierat cum illis sponte in iherusalem. Magna sollicitudo sanctis debet esse praedicatoribus ut pacem quam Christus in mundo obtulit ipsi toto studio renouare atque conservare ubique contendat: quia ipse filius dei qui venit in terram ut pacem careret in carne sua celestia atque terrestria: statim in exortu natiuitatis suae voluit ab angelis decantari: Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Quia utique pacem idem mediator dei et hominum iam homo factus suis discipulis commendauit dicens: Habete pacem et pacem habete inter vos: Pacem meam do vobis: pacem relinquo vobis. Pacem etiam concordiam uniuersum corpus Christi adunatum: regis ac stabilitur. Qui autem cum primis suis non vult habere pacem in corpore Christi nullam habet societatem: nec iam ad eternam potest pervenire requiem. An se sepauit pro contentione. Et hoc est exemplum etc.

Quo autem sparciae fuerunt de genere abrahae: facile non inuenitur. potuit tamen fieri quod abrahae plures filios excepto isaac quem peperit et sara: habuit de agar videlicet et ethura sicut scriptura manifestat ut ab aliquo eorum origo peccerit sparciarum. Sed iosephus huius loci mentionem faciens non videtur tamen cognationem sparciarum cum iudeis: verumtamen aliquam societatem velle exprimeret: quia lacedaemoniorum epistolam scriptam taliter refert: Rex lacedaemoniorum aruis omnia salutem. Regentes aliquas scripturas inuenimus ex vno genere iudeos et lacedaemonios extitisse: et familiaritatem cum abrahae societatem habuisse. Iustus ergo deus fratres existat et transmittit ad nos et petere quae vobis necessaria iudicatis: faciemus nos et nos idem: et vestra propterea simul et nostra communia reputamus. Porritor litarum dimocles

episcopus illuc. Et ceciderunt de alienigenis in illa die tria milia virorum. Et reuersus est ionathas in hierusalem. Vidit ionathas quod tempus eius iuuat: et elegit viros et misit eos in romam statueret renouare cum eis amicitiam. Et ad sparcias et ad alia loca misit episcopus secundum eandem formam. Et abierunt romam et intrauerunt curiam et dixerunt: Ionathas sumus sacerdos et iudeorum gens miserunt nos: ut renouemus amicitiam et societatem secundum pristinam. Et dederunt illis episcopus ad ipsos pro loca: ut reducerent eos in terram iudaicam pace. Et hoc est exemplum epistoliarum quas scripsit ionathas sparciatis. Ionathas sumus sacerdos et seniores gentis et sacerdotes et reliqui populi iudeorum sparciatis fratribus salutem. Jam pridem misse erant epistole ad omnia summi sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri sicut scriptum continet quod subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cum honore: et accepit epistolam in quibus significabatur societas et amicitia. Nos enim cum nullo horum indigeremus habentes solatio sacros libros qui sunt in manibus nostris maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore

episcopus illuc. Et ceciderunt de alienigenis in illa die tria milia virorum. Et reuersus est ionathas in hierusalem. Vidit ionathas quod tempus eius iuuat: et elegit viros et misit eos in romam statueret renouare cum eis amicitiam. Et ad sparcias et ad alia loca misit episcopus secundum eandem formam. Et abierunt romam et intrauerunt curiam et dixerunt: Ionathas sumus sacerdos et iudeorum gens miserunt nos: ut renouemus amicitiam et societatem secundum pristinam. Et dederunt illis episcopus ad ipsos pro loca: ut reducerent eos in terram iudaicam pace. Et hoc est exemplum epistoliarum quas scripsit ionathas sparciatis. Ionathas sumus sacerdos et seniores gentis et sacerdotes et reliqui populi iudeorum sparciatis fratribus salutem. Jam pridem misse erant epistole ad omnia summi sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri sicut scriptum continet quod subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cum honore: et accepit epistolam in quibus significabatur societas et amicitia. Nos enim cum nullo horum indigeremus habentes solatio sacros libros qui sunt in manibus nostris maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore

elenuerit moyses manus superabat israel: si autem paululum remisisset superabat amalech. Et misit ei ionathas tria milia virorum etc. quos significant religioosi ad pugnam contra diabolum orationibus virtuosos in virtute vniuersi dei et trinitatis. Et exiit ionathas et ambulabat post flumen etc. quod significant religioosi qui celo fidei accessu transierunt ad praedicandum gentibus non dum renouatis per baptismum: ubi multum proficitur aliqui sicut ionathas in exercitu isto. Et applicuit simon ad bethsuram etc. domus fortitudinis interpretatur. id est pro ipsam sacra scriptura quae cati cor. iij. dicitur: Turrus dauid edificata: cum propugnaculis ex qua mille clypei pendet omnis armatura fortium: haec autem domus intrat heretici errore sui confirmantes per sacra scriptura expositam puerile: sed per simonem eruduntur quia per doctorem catholicum eorum falsitas confutatur: et boni introducuntur quia doctores discipuli per ipsum eruduntur. huiusmodi et castra eius applicuerunt ad aquam generatam. generatam auram. id est per hanc aquam significat aqua sapientiae salutaris quae generat sibi aurelemis ubi dicitur: ut dicitur iij. Reg. xij. ad hanc aquam applicat ionathas et iocosei etc. id est viri religiosi: qui habent pugnam contra hereticos per scriptura sacra: et contra spiritus malignos per orationem deuotam. Quia in hac pugna multi sunt ignari. ideo sequitur. Et fugerunt qui erant ex parte ionathae sed qui videtur exempla magne virtutis in superioribus suis ad pugnam viriliter reuertuntur. id est subdit: et reuersi sunt etc.

Vidit ionathas. Die huius describitur. Ca. XII. Vidit ducem ionathae sub antiocho filio alexandri iam regnante: sub quo videtur sibi prosperum succedere et nolens omittere de his quae sunt humana prudentiam facere poterat ad firmandum populum suum in pace. Primo qui extraneis se confederavit. Secundo contra dictores alexandri regis expugnauit. ibi: Et audiuit ionathas. Tertio triphon eum defraudauit. ibi: Et cum cogitasset triphon. Prima in duas: quia primo ponitur eius confederationis epistolam conscriptam. Secundo sine recitatio. ibi: Et hoc est exemplum. Circa primum dicitur: Vidit ionathas etc. dicitur autem tempus esse bonum et iuuare: quoniam coniungitur in ea prospera. malum autem et nocere. quoniam aduersa. b Et elegit viros. ad tale legationem aptos. sequitur: c Misit episcopus secundum eandem formam. id est eandem sententiam de amicitia statuenda et renouanda. cetera patet. d Et hoc est exemplum. Die huius ponitur recitatio sententiae epistoliarum. Et primo episcopus ionathae misit sparciatis. Secundo episcopus responsive ab eis. ibi: Et hoc rescriptum. In epistola vero ionathae fit mentio de quibus. Primo de quadam epistola primum missa tempore onie summi sacerdotis a rege spartiatum iudeis: et hoc est quod dicitur: e Jam pridem misse erant epistole etc. a dario. Iosephus libro. xij. antiquitatis iudeae ce noiat eum aris: et idem est nomen sicut in latino Nico laus et colin. vocat tamen sparcias lacedaemonios: recitatis epistolam in hac forma. Rex lacedaemoniorum aruis omnia salutem. Regentes scripturas aliquas inuenimus ex vno genere iudeos et lacedaemonios extitisse: et familiaritatem cum abrahae societatem habuisse. Iustum est ergo ut fratres existatis et transmittite ad nos et petere que vobis necessaria iudicatis. Faciemus vero et nos idem et vestra propterea simul et nostra communia reputamus. Porritor litarum dimocles episcopus ad vobis salutem. Quibus honoris. acceptans est legationem. h Nos enim cum nullo. hic secundo in epistola ionathae ponitur causa scribendi cum dicitur. Nos enim cum nullo etc. id est cum nos non essemus in aduersitate: sed prosperitate: quasi dicat: non scribimus vobis ex aliqua necessitate a qua nunc velimus per vos releuari: sed ex sola amicitia et caritate iter nos et vos nutrienda. i Habentes solatio sanctos libros. legis et prophetarum. k Qui sunt in manibus nostris. id est sumus pro nunc occupati in exercituum armorum: sicut tempore praecedenti: sed magis in lectione sanctorum librorum. cetera patet ex dictis secundum Iosephum haec littera: Nos cum nullo horum indigeremus etc. reuersi ad scripturas quas lacedaemonios dicebant se inuenisse continentem quod erant de genere abrahae: de qua dicit ionathas quod non indigebat illa scriptura ad propositum. perbandum: quia per libros sanctos quos habebat iudei apud se hoc sciebatur: sed qui sint illi libri non dicit Iosephus in particulari: etc. f. eod. ca. dicitur: cam quid super hoc mihi videtur. l Nos ergo. hic tertio in epistola dicitur mentio de fidelitate iudeorum erga sparcias. cum dicitur: Nos ergo in omni tempore ex quo misistis ad nos. per amicitiam et fraternitatem.

Vidit ionathas. Die huius describitur. Ca. XII. Vidit ducem ionathae sub antiocho filio alexandri iam regnante: sub quo videtur sibi prosperum succedere et nolens omittere de his quae sunt humana prudentiam facere poterat ad firmandum populum suum in pace. Primo qui extraneis se confederavit. Secundo contra dictores alexandri regis expugnauit. ibi: Et audiuit ionathas. Tertio triphon eum defraudauit. ibi: Et cum cogitasset triphon. Prima in duas: quia primo ponitur eius confederationis epistolam conscriptam. Secundo sine recitatio. ibi: Et hoc est exemplum. Circa primum dicitur: Vidit ionathas etc. dicitur autem tempus esse bonum et iuuare: quoniam coniungitur in ea prospera. malum autem et nocere. quoniam aduersa. b Et elegit viros. ad tale legationem aptos. sequitur: c Misit episcopus secundum eandem formam. id est eandem sententiam de amicitia statuenda et renouanda. cetera patet. d Et hoc est exemplum. Die huius ponitur recitatio sententiae epistoliarum. Et primo episcopus ionathae misit sparciatis. Secundo episcopus responsive ab eis. ibi: Et hoc rescriptum. In epistola vero ionathae fit mentio de quibus. Primo de quadam epistola primum missa tempore onie summi sacerdotis a rege spartiatum iudeis: et hoc est quod dicitur: e Jam pridem misse erant epistole etc. a dario. Iosephus libro. xij. antiquitatis iudeae ce noiat eum aris: et idem est nomen sicut in latino Nico laus et colin. vocat tamen sparcias lacedaemonios: recitatis epistolam in hac forma. Rex lacedaemoniorum aruis omnia salutem. Regentes scripturas aliquas inuenimus ex vno genere iudeos et lacedaemonios extitisse: et familiaritatem cum abrahae societatem habuisse. Iustum est ergo ut fratres existatis et transmittite ad nos et petere que vobis necessaria iudicatis. Faciemus vero et nos idem et vestra propterea simul et nostra communia reputamus. Porritor litarum dimocles episcopus ad vobis salutem. Quibus honoris. acceptans est legationem. h Nos enim cum nullo. hic secundo in epistola ionathae ponitur causa scribendi cum dicitur. Nos enim cum nullo etc. id est cum nos non essemus in aduersitate: sed prosperitate: quasi dicat: non scribimus vobis ex aliqua necessitate a qua nunc velimus per vos releuari: sed ex sola amicitia et caritate iter nos et vos nutrienda. i Habentes solatio sanctos libros. legis et prophetarum. k Qui sunt in manibus nostris. id est sumus pro nunc occupati in exercituum armorum: sicut tempore praecedenti: sed magis in lectione sanctorum librorum. cetera patet ex dictis secundum Iosephum haec littera: Nos cum nullo horum indigeremus etc. reuersi ad scripturas quas lacedaemonios dicebant se inuenisse continentem quod erant de genere abrahae: de qua dicit ionathas quod non indigebat illa scriptura ad propositum. perbandum: quia per libros sanctos quos habebat iudei apud se hoc sciebatur: sed qui sint illi libri non dicit Iosephus in particulari: etc. f. eod. ca. dicitur: cam quid super hoc mihi videtur. l Nos ergo. hic tertio in epistola dicitur mentio de fidelitate iudeorum erga sparcias. cum dicitur: Nos ergo in omni tempore ex quo misistis ad nos. per amicitiam et fraternitatem.

episcopus illuc. Et ceciderunt de alienigenis in illa die tria milia virorum. Et reuersus est ionathas in hierusalem. Vidit ionathas quod tempus eius iuuat: et elegit viros et misit eos in romam statueret renouare cum eis amicitiam. Et ad sparcias et ad alia loca misit episcopus secundum eandem formam. Et abierunt romam et intrauerunt curiam et dixerunt: Ionathas sumus sacerdos et iudeorum gens miserunt nos: ut renouemus amicitiam et societatem secundum pristinam. Et dederunt illis episcopus ad ipsos pro loca: ut reducerent eos in terram iudaicam pace. Et hoc est exemplum epistoliarum quas scripsit ionathas sparciatis. Ionathas sumus sacerdos et seniores gentis et sacerdotes et reliqui populi iudeorum sparciatis fratribus salutem. Jam pridem misse erant epistole ad omnia summi sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri sicut scriptum continet quod subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cum honore: et accepit epistolam in quibus significabatur societas et amicitia. Nos enim cum nullo horum indigeremus habentes solatio sacros libros qui sunt in manibus nostris maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore

episcopus illuc. Et ceciderunt de alienigenis in illa die tria milia virorum. Et reuersus est ionathas in hierusalem. Vidit ionathas quod tempus eius iuuat: et elegit viros et misit eos in romam statueret renouare cum eis amicitiam. Et ad sparcias et ad alia loca misit episcopus secundum eandem formam. Et abierunt romam et intrauerunt curiam et dixerunt: Ionathas sumus sacerdos et iudeorum gens miserunt nos: ut renouemus amicitiam et societatem secundum pristinam. Et dederunt illis episcopus ad ipsos pro loca: ut reducerent eos in terram iudaicam pace. Et hoc est exemplum epistoliarum quas scripsit ionathas sparciatis. Ionathas sumus sacerdos et seniores gentis et sacerdotes et reliqui populi iudeorum sparciatis fratribus salutem. Jam pridem misse erant epistole ad omnia summi sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri sicut scriptum continet quod subiectum est. Et suscepit onias virum qui missus fuerat cum honore: et accepit epistolam in quibus significabatur societas et amicitia. Nos enim cum nullo horum indigeremus habentes solatio sacros libros qui sunt in manibus nostris maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitiam ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore

Demours

Eplā vobis defert quadrā-
gulo scriptas: signaculū ha-
bētes aquilā draconē vngui-
b^o deponatē. **E**plā igit a la-
cedemonioꝝ rege destinata
tertū hmōi cōtinebat.

a **E**t audiuit iona. Quid
aut significat q̄ ionathas ad-
uersus demetriꝝ principes q̄
aduersus eum egressi sūt pu-
gnare: erit ab hierlm: et oc-
currit eis i amathite regione
nisi q̄ sacer ordo doctorꝝ ad-
uersus psecutores ecclie: h̄ ē
iudeos: paganos et hereticos
semp pat^r ē p̄liari et eoz p̄si-
die resistere: q̄b^o egredies ab
hierlm occurrit i amathite re-
gione: qz lz a quiete interne
cōtēplationis qua animi oculo
intuent celsitudinē creatō-
ris et supnoz magnitudinē p̄-
miorꝝ ad tēpus exeat vt con-
stigat cū hostib^o: tñ a rectitu-
dine veritatis nullo mō deest
nāt. Nam amathite veritas
mea interpretat. Sz siue i con-
flictu disputationū p̄tra erro-
res eoz contēdāt siue flagel-
la eoz ac cedes patienter tol-
lerent: iusticie tñ veritatis nul-
lo modo relinquit: nec eis tri-
buūt facultatē vt p̄ fraudem
aliquo modo in regionē ecclie
se ingrediant: summope ni-
tunt vt statim in initio doli
prauitatem eoz cōterāt et ca-
stra ecclesie illa cōseruent.

b **E**t misit speculato. Mis-
sis speculatoꝝ castra hosti-
um ionathas explorat cū p̄di-
catoꝝ sancti p̄ viros indu-
strios fraudē inimicōꝝ inue-
stigat q̄ten^r eoz cōsilijs pra-
uis cōperts doli ipozū faci-
li^r p̄cauere possint. **Q**ut renū-
ciauerūt eis supuenire ipos
ad eos velle nocte. Illi ei no-
cte parant venire q̄ ceco cor-
de opera meditant tenebray
agere ac cōtra ionathas suos
vigilare et esse in armis para-
tos ad pugnaz iu bet tota no-
cte: quia pprium est electozū
magistroꝝ vt peruigiles ac
cautos doceat esse subditos
suos omni tempore istius vi-
te quo in incerto degentes
ad certū finē tendunt. **E**t au-
dientes aduersarij quia para-
tus est ionathas cum suis in
bello: timuerunt valde: et ac-
cenderūt focos in castris: et
meditati sunt fugam. **Q**uos
securus est ionathas tamen
nō comp̄hendit qz trans flu-
mē iam positos inuenit. **F**or-
midant aduersarij qz se prepa-
rent in spiritale p̄ziliū ecclie
siastici: et accendent focos
in castris suis: hoc est fingūt
fortitudinem belli in turmis
suis: sed in mane luculentis
fidei p̄sequitur spiritualis io-
nathas hostes suos quos ta-
men non comp̄hendit: id
est ad credulitatē non perdu-
xit: quia in amore fluctuan-
tis seculi

sine intermissione i dieb^o solēnib^o et
ceteris: q̄b^o oportet memores sum^o
vestri i sacrificijs q̄ offerim^o: et i obser-
uatiōib^o: sicut fas est et decet memi-
nisse fratru. **E**t amur itaqz d̄ glia ve-
stra. **N**os autē circūdederūt mltē tri-
bulatiōes: et mltā p̄lia: et ipugnauest
nos reges q̄ sūt i circūitu nro. **N**olui-
m^o ergo vobis molesti esse: neqz cete-
ris socijs et amicis nr̄is i his p̄lijs. **H**a-
buim^o ei de celo auxiliū et liberati su-
m^o nos: et hūiliati sūt inimici nr̄i. **E**le-
gim^o itaqz numeniū antiochi filiū: et
atipatrē iasonis filiū: et misim^o ad ro-
manos renouare cū eis amicitia et so-
cietatē pristina. **A**bdauim^o itaqz eis
vt veniāt etiā ad vos: et salutēt vos
et reddāt vobis eplā nras de inno-
uatiōe fraternitatē nre. **E**t nūc bñfa-
cietis rñdētes nobis ad hęc. **E**t hoc
rescriptum eplaz qd̄ misit onias:
Rex spartiatay onias: ionathe sacer-
doti magno salutē. **I**nuētū ē i sc̄ptu-
ra d̄ spartiatay et iudeis: qm̄ sūt fr̄es: et
qz sūt de genere abraā. **E**t nunc ex q̄
h̄ cognouim^o et bñ facit scribētes no-
bis d̄ pace v̄sa. **S**z et nos rescripsim^o
vob pecora nra et possessiōes nre v̄se
sūt: et v̄se nre. **A**bdauim^o itaqz h̄ nū-
ciari vob. **E**t audiuit ionathas qm̄
regressi sūt p̄ncipes demetriꝝ cū exerci-
tu mltō supra quā pri^o pugre aduer-
sus euz: et erit ab hierlm: et occurrit
eis i amathite regione. **N**ō enī dede-
rat eis spaciū vt ingrederent regio-
nē ei^o. **E**t misit speculatoꝝ i castra
eoz: et reuersi renūciauerūt: qz cōsti-
tuūt supuenire illic nocte. **L**ū occi-
disset aut sol p̄cepit ionathas suis vi-
gilare et eē i armis patos ad pugna
tota nocte. **E**t posuit custodes p̄ cir-
cūitū castrōꝝ. **E**t audieit aduersarij
qz pat^r ē ionathas cū suis i bello: et
timueit et formidauit i corde suo: et
accēdit focos i castris suis. **I**ona-
thas autē et q̄ cū eo erāt nō cognoue-
rūt vsqz mane. **V**idebāt at luminaria
ardētia: et secut^r ē eoz ionathas et nō
cōphēdit eos. **T**rasieit ei flumē eleu-
therū. **E**t diuertit ionathas ad ara-
bas q̄ vocabat̄ gabadei: et percussit eoz
et accepit spolia eoz. **E**t iunxit et ve-
nit damascū: et pambulabat oēm re-
gionē illā. **S**imō autē erit et venit vs-
qz ad ascalonem et ad prima p̄sida:
et declinauit in ioppen: et occupauit

a Memores sum^o vestri in sacrificijs. q̄
fiebāt d̄ animalib^o. **b** Et in obseruatio-
nibus. i. alijs oblationibus et vigilijs et
orationibus. **c** Nos autem. **D**ic quar-
to ponit ratio quare nō scripserant spartia-
tis tempore tribulatiōis et belloꝝ que ac-
ciderant iudeis. euz dicit: Nos autē et. vt
patet p̄ dicta. **d** Nolūmus ergo vo-
bis molesti esse. petendo a vobis auxiliū.
e Neqz ceteris socijs et amicis nostris.
et subdit causa cū dicit: **f** Habuim^o ei
de celo auxiliū. quasi dicerent: non dimi-
simus a vobis petere auxiliū ex diffiden-
tia de vobis: sed qz non fuit nobis necesse
deo nobis auxiliante. **g** Elegimus itaqz
numeniū. **D**ic quinto fit mentio de num-
cijs epistole. per eosdem em̄ nūcios scripsit
ionathas romanis et spartiatas: sed quia
romani maiores erant: ideo prius iuerunt
ad romanos et postea ad spartiatas et hoc
est quod dicit: Elegimus itaqz numeniū
antiochi filium. cetera patent ex dictis.
h Et hoc rescriptum. **D**ic cōsequēter po-
nit epistola responsiva regis spartiatay
ad ionathā. cū dicit: **i** Rex spartiatay
onias. sic enī vocabat̄ rex spartiatay tem-
pore ionathe ille vero qui prius regnaue-
rat **o**nie tempore darius vocabat̄: vt di-
ctū est. **k** Inuentum est in scriptura
non dicit hic: nec etiam in iosepho que sit
illa: sed potest dici probabiliter qz sit scri-
ptura genesis: in qua fit mentio de abraā
et eius genere: et dicunt aliqui qz spartia-
te descenderunt de abraam per vnum de ff-
lijs eius ex cethura natum qui ponuntur
hen. xxv. sed huic dicto dissonare videt̄
quod. **s**. dicitur eodē ca. sez lacedemones
cum abraam familiaritatem socialiter ha-
buisse. propter quod magis videtur qz de-
scenderint a nachor fratre abrae qui cum
abraam socialiter vixit longo tempore. cu-
ius etiam generatio scribitur **h**en. xxij. ce-
tera patent ex predictis. **l** Et audiuit
ionathas. **P**ostqz descripta est confedera-
tio ionathe cum alijs gentibus. **D**ic conse-
quenter ponit eius conflictus cum deme-
triꝝ principibus: et primo ponitur eoz de-
bellatio. **S**ecundo iudee munitio. **i**bi: **E**t
reuersus est ionathas. **P**rima in duas:
quia primo ponitur ionathe cōflictus. **S**e-
cundo simonis fratris eius. **i**bi: **S**imon au-
tem. **C**irca primum dicitur: **E**t audiuit io-
nathas quoniam regressi sunt et. ad vin-
dicandum opprobrium: eo qz fuerant a io-
natha debellati. vt habet̄ ca. p̄cedenti. ce-
tera patent vsqz **i**bi: **m** Quia constitu-
unt superuenire illic nocte: id est ad castra
ionathe: vt ea percuterent repente. p̄pter
quod ionathas p̄cepit suis vigilare et ad
pugnam paratos esse. **n** Et accenderūt
focos in castris suis. simulantes qz ibi ma-
nerent tota nocte: sed eis accēsis fingerūt.
o Ionathas autē et q̄ cum eo erant et. s.
fugam eorum. et subditur causa: **p** **A**-
debant aut luminaria ardētia. ac si essent
ibi homines. **q** Et diuertit ionathas
et. fm̄ iosephum isti sunt qui. **s**. ix. ca. di-
cunt filij iambri: et occiderunt iobannē io-
nathę fratrē. **r** Et iunxit. exercitum su-
um vniendo. **s** Et venit damascuz. ad
cōfirmandū populū cum antiocho.
t Simon autē. **D**ic cōsequēter describit̄
conflictū simonis cū aduersarijs. cū dicit:
Simon autē erit de hierlm vbi remāserat
ad terre custodiā. **v** Et venit vsqz asca-
lonem et ad prima p̄sida: in quibus erāt
homines demetriꝝ tenentes ea. **x** Et de-
clinauit in ioppen. et subdit causa:
et **s** Audite

gne gerit officiu vniuersorū hostiū sugno ad
tutus auxilio pōt deuitare scā dalū. Triphō
vero simul cū ionatha filios ipsius quos ob
sides accepit interfecit: lz eos pmissit simul
cū patre seruādos: qz antiquus hostis quos

a Et videntes rē. socios ionathe. b Quia pāa. i. vita. c Res est illis:
sez ionathe socios. d Reuersi sūt. nō audētes cū eis confligere. ppf b dixit
abner ipsi ioab. ij. Reg. ca. ij. An ignoras qz piculosa sit desperatio. Ca. XII
a† Et vidit ionathas rē. Per hoc aut q ionathas

Moraliter

fuit missio apostolorū r alioz discipulorū p rōm ad di
uersas pres orbis ad p̄dicandū gentib⁹ euāgelū pa
cis. l† Et audiuit ionathas rē. Sequif. † Nō cū
dederat eis spaciū vt ingrederent regionē. p qd signi
ficat q pugnās prudenter cōtra demonē nō dat sibi
ingressum tētationis p delectationē maxime morozas
sed in principio repellit eū. † Cū occidisset aut sol
pcepit ionathas suis vigilare: r p noctē intelligit to
tū p̄ns tēpus ppter obscuritatē ignoratē in qua no
cte diabolus insidiat fidelib⁹ vt possit eis nocere: p
pter qd bon⁹ plar⁹ q ionathā significat hozaf eos
ad vigilantia x̄rutū vt valeat resistere d demonis in
sultū: fm illud. j. Petri. v. Fratres sobrii estote et vi
gilate qz aduersari⁹ vester diabolus tāq leo rugiens
circūit querēs quē deuoret cui resistite fortes in fide.
† Et reuersus est ionathas rē. p hoc q ionathas de
plio reuersus post victoriā fuit sollicitus edificare p̄si
dia: significat q bon⁹ plar⁹ licet vitia debellauerit tñ
debet esse sollicit⁹ de p̄sidijs virtutū faciendis qra sit
turos insultus tētationū. nō solū p p̄pio suo sed etiā
p seipso ne ex p̄terita victoria insurgat elatio q ipsū
deiciat a virtute: r sic victorie gaudiū cōuertat in la
mētationē et luctū. l† Et cū cogitasset triphō rē.
p triphōnē q querebat occidere ionathan ne ipm im
pediret ab antiochi adolefcētis occisiōe dolosa: signi
ficat demonis dolositas: qua querit bonū plarū vel
doctozē gladio peccati mortali occidere r sic infama
re ne p doctrinā suā ipediat eū a simplicis populi sub
uersione: qz cui⁹ vita despiciat restat vt ei⁹ p̄dicatio cō
tinnat. vt dicit Greg. homil. xxxvij. q† Et credidit
ei et fecit sicut dixit rē. p hunc ionathe defectum quo
credidit triphōni doloso ex quo fuit captus et occi
sus: significat defectus illoz qui post opa magna vir
tutū delusi visionib⁹ fictis credūt demonū verbis: si
cut dicit in libro de collatiōib⁹ paz abbatis Moyfi col
latione. ij. de illo qui se picit in puteū vt dicit⁹ est si
pra ca. j. libro. j. Ca. XIII

hēsus ē ionathas r perijt et oēs
q cū eo erāt: hortati sūt semetip
sos. Et exierūt parati i plū. Et vi
dētes hi q insecuti fuerant qz p
aia res est illis: reuersi sunt. Illi
aut oēs venerūt cū pace i terras
iuda. Et plāxerūt ionathā r eos
q cū eo erāt valde. Et luxit isrl lu
ctu magno: et q̄sierūt oēs gētes
q̄ erāt i circūitu eoz cōterere eos
Dixerūt em: Nō habēt principē
et adiuuantē. Hunc ergo expu
gnemus illos: r tollamus de ho
minib⁹ memoriā eoz. Ca. XIII

E Audiuit simō q cōgre
gavit triphōn exercituz
copiosū vt veniret i ter
rā iuda: r attereret eā vidēs qz i
tremore pplis ē r i timore ascēdit
hierlm r congregauit pplm r ad
hortans dixit: Vos scitis quāta
ego r frēs mei r dom⁹ p̄ris mei
fecim⁹ p legib⁹ r p factis plia: et
angustias quales vidimus: hoz
gratia perierūt frēs mei oēs p
pter isrl r relic⁹ sū ego solus. Et
nūc nō mihi cōtingat parcere aie
meē in oī tpe tribulationis. Mon
eni melior sū fratrib⁹ meis. Un
dicabo itaqz gētē meā et sancta:
natos qz nostros et vxores: qz
cōgregatē sūt vniuersē gētes cō
terere nos inimicitie grā. Et ac
cēsus ē spūs ppli simul vt audiuit
sermōes istos: r ruderūt voce ma
gna dicentes: Tu es dux noster
loco iude r ionathe fris tui. Pu
gna plū nostrū: et oia q̄cūqz dix
eris nobis faciem⁹. Et cōgregās
omnes viros bellatores accele
rauit omnes muros in hierlm cō
summare: r muniuit eā in gyro. Et
misit ionathan filiū absolomi: r
cū eo exercitū nouū i ioppē: r cie
ctis his q erāt i ea māsit illic ipe.

t Et accensus. Sic p̄r ponit electionis forma: cū dicit: Et accensus est spūs
populi simul rē. nā pari cōsensu r voluntate elegerūt eū. p duce. ideo subdit:
v Et oia quecūqz rē. obediendo tibi vsqz ad mortē. r Et cōgregans. Sic
cōsequēter ponit electi industria. cū dicit: Et cōgregās omnes viros bellato
res: vt essent parati cōtra triphōnē. y Accelerauit cōsummare vniuersos
muros hierusalē quos inceperat ionathas. vt habet in ca. p̄ce. 3 Et misit io
nathan filiū absolomi q erat fidelis amicus sibi. a Et cū eo exercitū rē.
r dicit

Dat. 10. c. cōfortat dicit: Nō
lite eos q corpus oc
cidūt timere: r post
h nō habēt qd faci
ant vobis: s potius
eū timete q postqz oc
ciderit habet p̄tē
mittere i gebēnā ig
nis. Et iterū: Beati
estis ait cū maledix
erint vob boies r p
secuti vos fuerint: r
dixerint oē malū ad
uersus vos mētiētes
ppter me. Gaudent
et exultate quoniam
merces vestra mul
ta ē in celo. Et iterū:
Luc. 10. d. Gaudente iquit r ex
ultate: qm noīa v̄ra
scripta sūt i celo. d q
bus r psalmist a ait:
Ps. cxi. In memoria eterna
erit iu. ab au. ma. nō
ti. Di. s. post mortem
magis valere et fell
cius viuere credunt
cū ipe rex r dñs eoz
tesus videlz x̄ps tri
umphos eoz signis
ac miracul coruscant
tib⁹ i toto orbe decla
rare cognoscit: ita vt
iuxta memoriā reli
quiarum ipsoz cecis
tribuat v̄sus: s̄rdis audip⁹: r claudis gres
sus: r mutis loq̄la: ac varijs egritudinibus
cura salubris p eoz ofones p̄stet. Et ecōtra
rio ibidē p̄iuri ac maliciosi a demonijs inua
dāt: flagitiosi r increduli puniāt: ipsiqz demo
nes validis tormētis iuxta id qd palā rugiē
do p̄ficari cogunt excutient. Ca. XIII
Et edifi

Et edificavit si. Simo pa... Et edificavit si. Simo pa... Et edificavit si. Simo pa...

Et movit triphon a ptolemaida cu... Et movit triphon a ptolemaida cu... Et movit triphon a ptolemaida cu...

Et dicit nouu: na ante posuerat ibi simo... Et dicit nouu: na ante posuerat ibi simo... Et dicit nouu: na ante posuerat ibi simo...

Par. 12. d... 1. Cor. 4. d... Phil. 2. c

Glo.ordi... cipes... verbo... figurat... cetera...

cipes isti? mudi dirigit: quaten? eos
 verbo fidei sibi cōcillet: et ac? tripho
 nis figuratis: hoc est hereticorū atq;
 scismaticorū irrītū ducat: eorūq; su-
 pbia ppter quā noluerūt māsuetu-
 dini ecclesiastice cedere p rigore exte-
 rarū potestati cōterāt: qd? et coronā
 aureā ipst legati deferūt: et habē qd
 tradūt esse ornamentū colli ex anu-
 lis aureis cōfectū fm more punitie
 cū eis p bono certamine eterne vite
 coronā et p solatio oportuno q ecclē-
 siā suis edictis atq; defensionib? ad-
 iuēt p̄mia celestia reponitūt.
In dieb? illis. Quid ē q simo op-
 pugnaire aggredit? gaçā nisi q p̄dica-
 tores sancti mudi errores debellare
 conant. Gaçā q̄ interpretat fortitudo
 ei? significat gentiū rigore atq; duri-
 tiā. Cōstruit q̄ machinas multas si-
 mon aduersus gaçā: cū doctores sã-
 cti diuersas spēs dogmatū ad capiē-
 das gētū munitiones cōstruit qua-
 ten? eas p̄da salutifera in dñium reg-
 gis sui testu videlicet xpi redigāt: i q
 p̄cussit turrē vnā et cōphēdit: cū sup-
 biā gentiliū strauit: eorūq; corda in
 obedientiā euāgelij adduxit. Qui an-
 tē eruperāt cupiebāt iter machinā i
 ciuitate: qz insolētia barbarorū licet
 euadere euāgelij rete q̄sirit: tñ ve-
 ridicis testimonij legis dei circūli-
 gata atq; cōp̄sa est. Et fact? est mo-
 tus magn? in ciuitate: cū tot? mūd?
 cōcussus ē euāgelica p̄dicatiōe. Mo-
 tus ei magn? fact? ē in ciuitate qñ gē-
 tiū feritas excitata ē ad p̄sequēdum
 cōfessores xpi vt veri efficerent mar-
 tyres q̄ fidei ac dogmatis xpi fidei
 erāt assertores. **b** Et ascenderūt.
 Qui sūt illi q̄ cū vxorib? et filijs su-
 pra murū scissis tunicis ascēderūt: et
 a simone dextras sibi dari postula-
 uerūt: nisi illi q̄ solliciti dñib? et cu-
 piditatib? hui? mudi diuit? ipliciti:
 postmodū cōuersi nō vestimēta sua:
 s̄ corda p̄ p̄niam scindētes dextras
 recōciliatiōis ac societatis ab ecclē-
 sticis sibi dari expectūt: quoz petitiō
 ni miserādo simo spiritualis cōsenties
 nō anathematis gladio eos peuit:
 s̄ de suspitiōe gētilitatis edu cēs er-
 rores eoz absindēdo amouit: qua-
 ten? habitatiōe cōdignā in eoz pe-
 ctorib? dño xpo p̄paret. **c** Et tunc
 intrauit. Tunc etiā qñ errores ecclē-
 fuerint gētiliū cū laudib? dei. docto-
 res facti in cōuētacula intrabūt gētū
 liū. Tūc qz viros q̄ legē faciūt: ibi
 dē ponūt qz veros cultores xpi p̄ijs
 p̄dicationib? ibi esse faciūt et munit
 eam: faciūtq; sibi ibidē habitatiōe:
 cū p euāgelij vndiq; fidei munimi-
 ne ecclēsiā firmātes: in eius domici-
 lio ip̄i magistri cōmorando p labo-
 re pio: eterna p̄mia: quē p confessio-
 ne ipsorum impenderāt a iudice vi-
 uozū ac mortuozū in sine sibi retribuē-
 da expectant. **d** Qui autē erāt.
 Hi qui erant in arce hierl̄m et sept?
 infestabāt iudeos significāt hereti-
 cos et scismaticos qui in arce super-
 bie sue se collocantes: lites et bella
 mouēt p̄ catholicos. Quos verat si-
 mon egredi et ingredi i regionē et eme-
 re et viderē: qz talib? doctores facti
 cū catholic? p̄dicūt oēm societāt? hē-
 sionē: ppter quod multi ex eis fa-
 gme pe-

misit ad demetriū regē vt faceret
 remissionē regioni: qz actus oēs
 triphonis p direptionē fuerāt ge-
 sti. Et demetri? rex ad verba ista
 rēdit ei: et sc̄psit eplam talez. Rex
 demetri? simoni sūmo sacerdoti
 et amico regū: et seniorib? et genti
 iudeoz salutē. Coronam aureā et
 bahen quā misistis suscepim? et
 parati sum? facere vobiscū pacē
 magnā: et scribere p̄positū regl? re-
 mittere vobis quē indulsumus.
 Quēcūq; ei cōstituim? vobis cō-
 stāt. Munitiones q̄s edificastis
 vobis sint. Remittim? qz igno-
 rantias et peccata vsq; in hodie-
 nū diem et coronā quā debeba-
 tis. Et si quid aliud erat tributa-
 riu? in hierusalē: iam nō sit tribu-
 tariū. Et si qui ex vobis apti sunt
 conscribi inter nostros conscri-
 ban? et sit inter nos pax. Anno
 centesimo septuagesimo ablatū ē
 iugū gētū ab israel. Et cepit po-
 pulus isrl̄ scribere i tabulis et ge-
 stis publicis: āno p̄mo sub sūmo
 sūmo sacerdote magno duce
 et p̄cipe iudeoz. **In dieb? illis**
 simon applicuit ad gaçam: et cir-
 cūdidit eā castris: et fecit machi-
 nas et applicuit ad ciuitatē: et per-
 cussit turrē vnā et cōphēdit eā. Et
 q̄ eruperāt erāt itra machinā et ci-
 uitate: et fact? ē mot? magn? i ci-
 uitate. Et ascēderūt q̄ erāt i ciui-
 tate cū vxorib? et filijs supra mu-
 tunicis suis scissis et clamaueūt ma-
 gna voce a simone postulātes de-
 xtras sibi dari: et dixerūt: Nō no-
 bis reddas scōm malicias n̄ras
 s̄ scōm misericordias tuas: et ser-
 uiemus tibi. Et flexus simon nō
 debellauit eos: eos tñ eiecit de
 ciuitate: et emūdauit edes in qui-
 bus fuerāt simulachra. Et tūc in-
 trauit in eā cū hymnis dñm be-
 nedicēs: Et eiecta ab ea omni i-
 mūdicia collocauit in ea viros q̄
 legē facerēt: et muniuit eā et fecit
 sibi habitatiōe. Qui autē erāt i
 arce hierl̄m prohibebant egredi
 et ingredi regionem: et emere ac
 viderē: et esurierūt valde: et multi
 ex eis fame pierūt. Et clamaueūt
 ad simonē vt dextras acciperēt:
 et dedit ill. Et eiecit eos ide et mū

et aliqui principes et milites recedentes
 ab antiocho adhererūt sibi pugnantēs
 p̄ eo cōtra ionathan: vt dictū est. s. xj.
 ca. et. xj. sed postea antiocho occiso et
 triphone regnāte p̄ eo: iudei magis ele-
 gerūt adherere demerito a quo p̄ re-
 cesserāt eo q̄ mētīt? fuerat ionathe. p̄
 missa. vt h̄. s. ca. xj. qz triphoni q̄ io-
 nathan dolose ceperat: et ip̄m cūz filijs
 suis nequit occiderat et demetri? libe-
 ter recepit eoz recōciliatiōe vt p̄ tri-
 phonē inuarent eū q̄ dolose occupauē-
 rat regnū: et sic cōdescēdit iudeis ad eo-
 rū voluntatē. et hoc est qd̄ dicit: Et elegit
 simon viros ad negociū aptos.
a Et misit ad demetriū regē. rogādo.
b Et faceret remissionē regioni. s. ut
 dec de tributis et exactionib? imposi-
 t a syrie regib?. **c** Quia actus oēs tri-
 phonis p̄ direptionem. alia l̄ra habet:
 Per deceptionē erāt gesti. Hec clausu-
 la ponit ad ostēdendū q̄re simon misit
 legatos ad demetriū: qz oēs actus tri-
 phonis erāt p̄ deceptionē et dolū: vt p̄z
 ex p̄dictis. vel p̄ direptionē. i. dissipati-
 onē iusticie et veritat? et in idē redit. p̄
 pter qd̄ simo cū eo fedus noluit p̄trabe-
 re: s̄ magis p̄ eū. s. demetriū adiuuare.
 cetera patēt vsq; ibi: **d** Coronā et.
 i. ornamentū colli ex aureis anulis con-
 textū: s̄ misit simo demetrioz ip̄e susce-
 pit in signū facte recōciliatiōis. **e** Et
 scribere p̄positis regis. i. p̄positis n̄ris
f Remittere et. a tpe ionathe.
g Quēcūq; ei cōstituim? vobis. tūc:
h Cōstant. i. firmiter stant nūc et in fu-
 turū. **i** Remittim? qz et. i. si p̄ igno-
 rantia fecistis aliquid p̄tra me. p̄ antio-
 cho. **k** Et si qui et. s. amicos.
l Cōscriban? et. s. firma et libera. ideo
 subdit: in Ablatū ē et. s. plenarie.
 ante x̄o fuerat ablatū partialiter et im-
 p̄fecte. Et qz istud fuit factū notabile.
 iō subdit: **n** Et cepit populus isrl̄
 scribere et. tales enī annotatiōes tēpō-
 rū incipiūt ab aliquo cōtū notabili: s̄
 cut iudei primo scripserunt ab exitu de
 egypto: postea de reditu a babilone: et
 cōstr̄ hic a p̄dicatu simonis et ei? du-
 catu: sub quo libertas fuit eis restituta.
o In dieb? illis. Hic p̄r ponit execu-
 tiōe dicte libertatis: et primo impugnā-
 do gaçam. secūdo arcē. ibi: Qui autēz
 erāt. Circa p̄mū dicit: In dieb? illis si-
 mon applicuit ad gaçam. q̄ multū erat
 noctua iudeis. **p** Et circūdidit eā ca-
 stris. i. bellatoz cuneis. **q** Et q̄ eru-
 i. effugerāt de turre capta. **r** Erāt in
 tra ma. et. i. refugerāt ad quādā muni-
 tiōe ciuitatis sic noiātā.
s Et factus est motus magn? s. timo-
 ris. ideo sequit. **t** Et ascēderūt. et
 patet littera vsq; ibi: **v** Non debel-
 lauit eos. scz occidendo. **x** Et emū-
 dauit edes in quibus et. nam habita-
 tores erant idolatre. **y** Et tunc in-
 trauit in eam cum hymnis et. attribu-
 endo illam victoriā deo.
z Et eiecta ab ea omni imūdicia et.
 id est idolatria. **a** Collocauit in ea
 viros et. i. iudeos. **b** Et muniuit
 eam. contra aduersarios. **c** Qui au-
 tem. Dic consequenter ponitur impu-
 gnatio arcis. cum dicit: Qui autem
 erant in arce hierusalēni prohibebant
 et. scz per murum inter arcem et clui-
 tatem edificatam. vt dicitur. s. ca. p̄-
 cedenti. et per custodias armatoz sup-
 additas

Glo.ordi. I Machabeorū Ca. XIII Nico. de lyra

Ca. XIII
Et siluit ois. Scriptū est in Esaiā ppheta de ipso dño saluatore:
Multiplificabit imperiū: et pacis nō erit finis: sup solū dauid et sup regnū ei⁹ sede
bit vt cōfirmet et corroboret illud i iudicio: et iusticiā amodo et vsqz in sempiternū.
Principat⁹ aut illi⁹ et imperiū erit sup solū et sup regnū dauid: qd post captiuita
tē babilonicā fuerat dissipatū vt cōfirmet illud et corroboret: et doceat eē ppetuū:
ne cassā dei pmissio iudicet. et in psalmo ppheta dicit:
Pr. 71. Dicit in dieb⁹ ei⁹ iusticia et abūdantia pacis donec tolla
tur luna. Memini enī alteri hec cōuenit. pmissio nisi soli
mediatori dei et hoim rpo iesu qd p nobis incarnat⁹ p obe
dientiā crucis celi terreque possessor est fact⁹. Cui pater in
ps. p. ppheta ait: Postula a me et dabo tibi gētes heredi
tatē tuā: et possessionē tuā terminos terre. Siluit ois terra
iude oibus dieb⁹ simonis: qz terra ecclesie a tpe incarna
tionis xpi vsqz i sempiternū: licet forinsecus psecutiones
ab inimicis toleret: itus tñ pace fruit vera. Cui idē salua
tor in euāgelio ait: Pacē meā do vobis: pa. meā relinqz
vobis. Ipe quesitū bona gēti sue: et placuit illis ptās ei⁹
et glia ei⁹ oibus dieb⁹. Quia videlicet bona ab ipso colla
ta sūt ecclie in remissionē peccatorū: et dominationē virtu
tū. Quā cōplacet illis ptās ei⁹ et glia ei⁹: qz illi soli seruire
omī tpe elegit. Ipe accepit ioppen in portū: et fecit introi
tū in insulis maris: cū ei gētiū pplo sibi sudauit eccliam:
vn̄ introitū fidei p euāgelii paderet gentib⁹ toti⁹ orbis.
Ioppe pulchritudo interpretat⁹: et q pulchrior est sancta ec
clesia: cui sponsus in canticocantico ait: Quia pulchra es
amica mea qz pulchra es: oculi tui colubari: absqz eo qd
intrinsicus later. vnde: Dilatauit fines gēti sue ecclesie
scz: et obtinuit regionē toti⁹ mūdī: et cōgregauit captiuita
tē multā. De quo in psalmo scriptū est: Ascēdēs in altuz
capriū duxit captiuitatē: dedit dona hoibus. Et dñat⁹
est gaçare et bethsure et arci: qz mūdā factā p euāgelium
domādo i. ppriū rededit dñum. et abstulit imūdiçias pec
caroz atqz vitiozū: mūdans eā lauacro regenerationis: et
nō erat qd resisteret ei. De quo scriptū est. In voluntate tua
dñe vniuersa sūt posita: et nō est qd possit resistere voluntati
tue. Tu enī fecisti celū et terrā et vniuersa qd celi ambitū cō
tinēt: dñs vniuersoz tu es: et vnusqzqz colebat terrā suā:
cū pace corpus suū. i. virtutib⁹ exercēs vel terrā ecclesie
bonis operibus singuli quicqz sanctorū p virib⁹ colūt: et
terra dabat fructus suos: caro videlicet nostra fruct⁹ bo
nozū operū assert. Similiter et ligna cāporū hoc est hoies
viriditate fidei semp flozentes germina virtutū pferunt.
Seniores in plateis sedebāt oēs: et de bonis terre tracta
bāt: et iuuenes se induebāt gloriā et stolas belli: In senio
ribus possum⁹ accipere pphetas apostolos et doctores
sancte ecclesie: qd auditores suos cōsilijs iunāt et sermoni
bus roborāt. Iuuenes aut cetus fidelū: qz glia cōfessio
nis xpi freti: induit se armis virtutū quo facili⁹ possint
cōterere hostiū exercitū. Ciuitatib⁹ tribuebat alimonias:
hoc ē ecclie impēdebat sermōes doctrine qz constituit
esse vasa munitiois: vt. i. th. saurū sapiētie spiritualis ser
uarēt in cōscia pura et fide nō ficta. Quā tādū fecit quo
adulqz nominatū est nomē glorie ei⁹ vsqz ad extremū terre:
qz in omnē terrā exiit sonus p̄dicationis apostolorū: et i
fines orbis terre verba eozū. Vnde p Esaiā dicit: Audi
tā faciet dñs gloriā vocis sue: et terrore brachiū ostendet.
Fecit pacē sup terrā qz ipse est pax nostra: qd fecit vtraz
vnū. Et letatus est israel leticia magna: qz letabit iustus
in dño et sperabit in eo: et laudabunt oēs recti corde. Et
sedit vnusquisqz sub vite sua: et sub ficulnea: nec erat qui
eos terreret. Iuxta illud qd i Michea dicit: Requiescet
vnusquisqz sub vinea sua et sub ficulnea sua: et non erit qd
exterreat. Hec est vinea qd in euāgelio loquebat⁹: Ego suz
vitis et vos palmites: et pater me⁹ agricola. Quis qui nō
facit fructū bonum excidet: et in ignem mittet. Huius fructus bibunt et come
dunt et letificant cor hois: et inebriant amicos sponse: et in regno dei noui bi
buntur quotidie. Sub ficu autē requiescit et nullas insidias formidat: qui dul
cedine sancti spiritus fruit: et illius fructibus saturatur: charitate: gaudio: pa
cie: continentia: patientia. De huiusmodi dicit plantator: Qui plantauerat si
cum comedit fructus eius. Qui tales edificauerat domos: et plantauerit vine
as: de quibus apostolus loquitur: Ego plantauit: apollo rigauit: deus incre
mētū dedit: Comedit labores manū suarū. et seminās in spiritu: de spiritu me
ter vitam eternā: nec diaboli et satellitum eius fraudibus supplantabit. Et
cōfirmavit oēs humiles populi sui et legē exquisiuit: Humiles populi sunt s̄a
cti quos in euāgelio paupes spiritu appellat: opera quozqz populi dei nō vete
rascēt: sed innouabunt et cōfirmabunt vel cōfirmabunt quotidie: vt nō am bu
lent in veritate s̄e fed in nouitate spūs. Talē legē exquisiuit simon noster et
abstulit omnē iniquum et malū: cū modo per sanctos doctores excommuni
cat bere

Et auditi est. Tertio digni
tas pontificalis simoni cōstituta. ibi: Et
hoc exēplū. Primū pambulū est captio
demetri regis: cui⁹ notat tps cū dicit: An
no cētesimo septuagesimo scdo regni gre
corū: et sic ē i alijs
intelligendū. cere
ra patet. a Et
siluit. Sic pontif
scdm pambulū
qd est pacificatio
iudee sub simonis
regimie. cū dicit: Et
siluit. i. a plijs no
ciuis. b Et que
siluit bona gēti sue
principatus qz si
bi: qz bonū quan
to cōmunis tāto
diuini⁹. c Et pla
cuit illis. i. iudeis
ptās simonis quā
tū ad ducatum.
d Et gloria. quā
tū ad potificatū.
e Et cū rē. i. cū oī
b⁹ salijs qd fecerat
gloriose. f Ac
cepit ioppen i por
tū. i. maris. iō sub
dit: g Et fecit
introitū rē. ad qz
iudei habebāt li
berū accessum p il
lū portū. g Et
cōgregauit capti
uitatē multā. Hoc
stelligif duplicif:
vno mō de gētili.
b⁹ qm multos ca
priuit alio mō
d iudeis qz mltos
d captiuitate rede
mit et ad iudeam
reduxit. i Et do
minat⁹ ē rē. sicut
ptz ea. pcedēt.
k Et vnusqzqz co
le. rē. in quo nota
tur pacis securi
tas. l Et terra
iuda da. fru. suos
Ecce terre fertili
tas. m Senio
res in plateis rē.
i quo apparet ho
minū longeuitas.
n Et de bonis.
ecce iusticie veri
tas. o Et iue
nes induebant se
gloriā. Ecce ppli
iocūditas.
p Et stolas bel
li. i. arma bellica. Ecce strenuitas. naz tpe
pacis vtebant talib⁹ vt si bellū insurgeret
scirēt se armare et possent facili⁹ arma por
tare. q Ciuitatib⁹. i. ciuitatū paupibus.
r Tribuebat. simon. s Alimonias et
constituebat eas vt rē. i. apte ad sui defen
sionē si esset necesse. Et qz tot bona puene
rūt sub simonis regimie. iō subdit de ipō.
t Quo adulqz nominatū ē nomē glorie
ei⁹ vsqz ad extremū terre. i. valde lōge: et est
hypbole. cetera patet vsqz ibi: v Sancta
glorificauit. i. tēplū et arria. r Et multi
plicauit vasa sanctorū. quib⁹ vtebant sacer
dotes ad diuinū cultū.
Et auditi

B

Et susce. pibol? grece dicitur... Hierony. in expositioe... Mystice. ce aut xpi sacerdotiu... Ps. 100. Juravit dñs... Ibi. ss. sacerdos i eter. rē. r itez: Se / mel iudē turauit in scō meo: si dō mē. se. eius in eter. ma. r se / des er' sicut sol in aspectu meo r sicut luna pfecta in eter. r te. in ce. f. Dominuz p̄suetudo est frequēter iurare: vt eis posset aliquis credere. Deus ei semel iurat: qz nulla varietate t̄pis i mutatur. Jurare aut illi dicitur esse v̄tura. pmittere. Nā eius se religioni cōstringit qui nō habet fortiorē. Dicit etiā in sancto suo. i. in christo qui dixit: Custodi animā meā qm̄ sc̄tus sū. Addit quoqz: Si dauid mētiar: si negatine positū est: qd etiā cōmunis v̄lus habet. Semē christi sunt oēs qui ei fideli mente crediderint: qz in ipsi futurū regnū seminatū ē quod futura messis ostēdit. Sicut r in vicesimo primo ps. ipse dicit: Semē meū seruiet illi. Manebūt ergo facti in eter. nū q̄ in excellēti ac beata p̄uersione demorantur. vñ illos p̄prie manere nō dicim⁹ qui a regno dñi repellunt. Choro aut dei hic intelligenda ē anima fidelis: in qua reuera infidet: quando eaz maiest̄at̄ sue illuminatione cōpleuerit. Sic enim scriptū est: Sedes sapientie anima iusti. Addidit: Sic sol in aspectu meo. Lucida q̄p̄ erat anima illa iusti: quā sedē dixim⁹ saluatoris. Dicēdo autē sicut sol cōparationē rexp̄ visibilitū facit. Nā si magnū ē de creatura clarescere: multo melius de creatore lucere. Lucida quippe erat aīa illa iusti: quā sedē dixim⁹ saluatoris. Dicēdo autē sic sol cōparationē rexp̄ visibilitū facit. Nā si magnū ē de creatura clarescere: multo melius de creatore lucere. Luna pfecta significat trāsmutationē corpis de corruptione in incorruptionē. Tūc enī pfecta erit corp⁹ n̄r⁹ natura quādo mortalitas v̄l corruptio iā nō erit illa. Quē ipsa luna q̄ crescit r decreuit carnis hūa / ne mutabilitatez significet: in multis sc̄pturaz loc̄ demōstrari p̄r. Hec testimōia d̄ ps̄i. posuim⁹ ad ostēdēdū xi simōis firmissimū r sc̄ptū eē sacerdotiū Et mi.

lic iudeos: r quecunqz apta erāt ad correptionē eoz posuit i eis. Et vidit populus actū simōis r gloriā quā cogitabat facē genti sue: et posuerūt eū ducē suū r p̄ncipē sacerdotū: eo q̄ ipse fecerat hęc oīa: r iusticiā r fidē quā conseruauit genti sue: r exquisiuit omni mō exaltare populū suū. Et in diebus eius p̄speratū est i manib⁹ eius: vt tollerent̄ gētes de regione ipsoz: r que in ciuitate dauid in herlm̄ erāt in arce: de qua procedebāt r t̄mābāt omnia que i circuitū factoz sūt: r inferebant plagā magnā r cāstitati. Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamentū regionis et ciuitatis: r exaltauit muros i hierusalē. Et rex demetrius statuit illi summū sacerdotiū. Scōz hęc fecit eū amicū suū: r glificauit eū gloriā magna. Audiuit ei q̄ appellati sunt iudei a romāis amici r socij et fratres: r qz susceperunt legatos simōis gloriose: et qz iudei et sacerdotes eozū consenserūt eum esse ducē suū r summū sacerdotē in eternū donec surgat p̄pheta fidel: r vt sit super eos dur: et vt cura esset illi pro sanctis: r vt constitueret p̄positos supra opa eoz: r sup regionē: r sup arma r sup p̄sidia: r cura sit illi de sanctis r vt audiat ab omnibus: r scribant̄ in nomine ei omnes cōscriptiōes in regione: r vt operiat̄ purpura r auro: r ne liceat vllī ex pp̄lo r ex sacerdotib⁹ irritū facē aliqd̄ horz: r tradicē his q̄ ab eo dicuntur: aut puocare puētū in regiōe sine ip̄o: r vestiri purpura r vt i fibla aurea. Qui at fecerit extra h: aut irritū fecerit aliqd̄ horz reus erit. Et cōplacuit oī pp̄lo statuere simonē: r facere fm̄ verba ista. Et suscepit simō r placuit ei vt sūmo sacerdotio fūgeret r eēt dux r p̄nceps gētis iudeoz r sacerdotū: r p̄ssz oib⁹. Et sc̄pturā istā decreuit p̄dere i tabul̄ greis: r ponere eas i pibolo sc̄toz i loco celebri. Exemplum autem eoz ponere in erario: vt habeat simon r filij eius.

Et quecunqz apta erant ad correptionem eorum. i. ad repressionem aduersarioz: vt ballistas arcus et consimilia. b Et vidit populus. hic tertio consequenter ponitur dicere constitutionis sue institutionis actus. cū dicitur: Et vidit populus actū simonis. i. eius facta valde notabilia. c Et posuerūt eū ducē suū r p̄ncipē sacerdoti. posuerūt eū ducē suū. p̄ persona sua r simpliciter verbo. hic autem posuerunt eū ducem r p̄ncipem: nō solū p se sed p posteritate sua: r hoc firmauerunt inmutabili decreto. cetera patet vsqz ibi: d Et inferebāt plagā magnā castitatis: id est mundicie templi r cultus diuini: r quia mulieres hebreas rapiebant aliquādo illis abutentes. e Et rex demetrius statuit illi rē. ca pitulo precedenti. f Audiuit enim q̄ appellati sunt iudei. i. non solum honorauit eum ex amore vt ab eo iuuaretur vt dictum est capitulo precedenti: sed ne a romanis puniretur si offenderet se aduersarium simoni r iudeozum genti. g Et quia iudei r sacerdotes eozum consenserunt eum esse ducem suū r summū sc̄. repetitio est eiusdem quod p̄missum est: ad maiore affirmationem. h In eternum. i. pro se et sua posteritate. i Donec surgat p̄pheta fidelis. i. messias a iudeis expectatus r p̄pheta eis p̄missus: Deut. xvij. P̄pheta suscitabo eis rē. r tunc est adimpletum: quia filij simonis tenuerunt principatum et sacerdotiū vsqz ad herodē ascalonitā: cuius tpe natus est christus: Mat. t̄bci. ij. qui est rex r sacerdos in eternum. k Et vt sit super eos dur. in regimine temporalium. l Et vt cura esset illi pro sanctis. i. regimine spiritualium. m Et vt constitueret p̄positos supra opera eozum. sub se in vtroqz regimine. n Et super arma. vt nullus moueat bellum sine eius licentia. o Et vt audiat ab omnibus: id est ei obediatur in omnibus. p Et scribantur in nomine eius omnes cōscriptiōes: id est acta publica dicendo: Actū anno tali simonis. q Et vt operiatur purpura r auro: id est vestibus auro textis: vel aurea corona. r Et ne liceat. hic quarto ponitur dicte concessionis confirmatio. cum dicitur: Et ne liceat vllī de populo cuiuscūqz conditionis aut status. s Irritū facere aliquid horz. r subditur p̄sequēter pena trāsgressozum. cū dicitur: Qui autē fecerit p̄tra hęc rē. t Reus erit. scz mortis vel alteri p̄ne fm̄ modū r quāritatem culpe. v Et cōplacuit omni populo. dicte ordinatio. Et quia ad hoc requirebāt consensus simonis. subditur: Et suscepit simon rē. r Et scripturā istā decreuit ponere in tabulis greis. ad perpetuam memoriā. y Et ponere eas in p̄bulo sanctozū. i. in muro cingente tēplum. a pert̄ quod est circum. z Exemplum at eoz ponere in erario: id est in loco magis publico. a Et habeat simon et filij eius. i. videant cum voluerint. Capitulum: XIII Moraliter. Anno autem cētesimo septuagesimo secundo rē. Sequitur: Et siluit terra iuda omnibus diebus simonis rē. Hic describuntur bonę conditiones simonis: satis diffuse tamē videtur reduci ad tres in generali. habuit enim magnum celum de cultus dei conseruatione: r de populi sui promotione in bonum: et eius cōseruatione. habuit etiam constantiam et fortitudinem in repressione aduersarioz r eozum debellatione: r sic fuit deuotus deo: vtilis populo suo et terribilis aduersario: r ad ista melius faciēda fuit sollicitus querere multas amicitias bonozum et potentum: et qm̄ fuit dux populi et sacerdos: in istis dedit exemplum principibus et p̄latis vt similiter sint solliciti de predictis: et hoc pro moralitate huius capituli sufficit.

Et miste

E misit rex antiochus etc. Antiochus hic dicitur cognominatus Ca. XV
 etc. filius fuit demetrii seueri. fratrem autem demetrii minoris qui post alexandrum
 filobalem regem in syria regnavit. Demetrius autem seuerus post antiochum cupatrem
 filium antiochi epiphani: ut chronicon Eusebii et Hieronymi testat: regnavit annis
 xij. Post quem alexander philopater annos regnavit. x. Post hunc demetrius filius de
 metrii annos tres: qui captus a ptolemaeo in bithynia ab ariar
 cide rege retrudis. Post quem antiochus assidetes fratrem eiusdem
 demetrii tenuit regnum annis. xiiij. Post cuius interitum iterum
 restituit demetrio: quod postea tenuit annis. liij. Qualem autem
 demetrio et antiocho fratribus regni successus perveniret: non
 graue videtur debet lectori si aliquid hinc de historia populi tro
 gi intromittat: qui in li. xxxvj. de h. ita refert: Fugit antiochus
 memor quod et pater propter superbiam inuisus: et fratrem propter seque
 ranciam detestatus fuisse: ne in eadem vitia incidere: recepta in ma
 trimonium cleopatra uxore fratris civitates que in initio fra
 terni imperii defecerat: summa industria. plequeque domitatus rur
 sus regni terminis adiecit: iudeosque in macedonico imperio
 sub demetrio patre armis se in libertate vindicaverat. sube
 git: quorum vires tunc fuerunt post hec nullum macedonum regem
 tulerunt: domesticosque imperios vsi syria magnis infestauerat
 bellis. Item in libro. xxxvij. atque. xxxix. priorum narrationi sue
 ista subnectit. Namque demetrius sicut. s. dicitur est: cum bellum p
 thibis intulisset: multisque aggressionibus victor fuisset: repetere i
 sudias circumvenit: amissio exercitus capis: cui arfacidis in bir
 cania non cultum tamen regium prestitit: sed et filiam in matrimonium de
 dit: regnumque syrie quod per eum absetiam triphon occupauerat: re
 stitutum permittit. Post huius mortem desolato reditu non ferens
 captivitate: demetrius priuata et si opulenta vita pteclusu taci
 tus in regnum fugam meditatur. Mortator illi et comes galliman
 der amicus erat: quod post captivitate et a syria per arabiam deser
 ta ducit: pecunia copiarum partibus habitu babylonem p
 uenerat. Sed effugientem frabates que arfacidis successerat equ
 tum sceleritate per copiosissimos tramites occupatum retrahit ut
 est deductus ad regem: gallimandro quidem non tamen vendita: verum
 etiam premissis sibi datus. demetrius autem et grauius castigatus et
 coniugem in bithyniam remittit: artioribusque custodijs obserua
 re iubet. Interiecto tunc cum fide illi etiam suscepti liberi face
 rent eodem amico comite repetita fuga est. Sed pari infelici
 tate prope fines regni sui deprehendit: ac denuo perducit: ad re
 gem ut inuisus a conspectu submoueret. Tunc quoque uxorem et li
 beris donat: in bithyniam penalem sibi civitatem remittit: talis
 que aureis in exprobrationem puerilis leuitatis donat. Sed
 hac partibus tamen in demetrii clementiam non misericordiam
 gentis faciebat nec respectum cognationis: sed quod syrie regnum affe
 ctabat vsuri demetrio aduersus antiochum fratrem. put res vel
 ipsa vel fortuna belli egerisset. His auditis antiochus occu
 padum bellum ratum exercitum quem multis finitimorum bellis indu
 rauerat aduersus partios ducit. Sed per luxuriam non minor
 apparat: quam militie fuit: quippe octuaginta milia armatorum se
 cuta sunt trecenta litara: e quibus cocorum pistozumque maior nume
 rus fuit: argenti certe aurique tamen: ut etiam aggregarij milites au
 ro caligati figerent: pulcarumque materiam cuius amore populi fer
 ro dimicant. Culinarumque argentea instrumenta fuere propositus:
 quasi ad epulas non ad bellum properet. Aduenienti antiocho
 multi orientales reges occurrere tradentes se regnum sua
 cum execratione supbie partice. nec mora aggressioni fuit: anti
 ochus tribus plijs victor cum babilonia occupasset magnam
 haberi cepit. Itaque ad eum omnibus populis defluentibus nihil par
 thibus reliquum pro parte finis fuit. Cum per zabates demetrii
 um in syria ad occupandum regnum cum partico presidio mittit:
 ut eo pacto antiochus ad sua tuenda ad patriam reuocaret:
 inter quos viribus non poterat: insidijs antiochum vbiq; teta
 bat. propter multitudinem hominum exercitum suum antiochus per ci
 uitate biberno diuisus erat: que res exitum ei fuit. Nam cum gra
 uari se copiarum prelibatione intursum militum civitates videret:
 ad partios deficiit: et in die statuta omnes apud se diuisus ex
 ercitu per insidias nemine ferre auxilia posse aggressum. Que
 cum nunciata antiocho esset: auxilium primis latuitis cum ea
 manu que secum hiebat pergreffit. In itinere obuium regem
 partioz habuit aduersus quem fortiter exercitum eius dimica
 uit. Sed postremum tamen cum virtute hostes viceret: metu suorum desert
 bates excedas regio more fecit: filiasque demetrii quam secum antiochus adduxerat: ca
 ptus amore virginis uxorem duxit. Penitere deinde dimissis demetrii cepit: ad quem
 retrahendum cum turmas equitum festinato misisset: demetrius hocipm mentem iam in re
 gno missi inuenerunt: frustra omnia conati ad regem suum reuersi sunt. Antiocho in par
 thia cum exercitu delecto: frater eius demetrius obsidione partioz liberat: ac restituit
 in regnum: cum omnes syria in luctu populi amissis exercitum eum: quasi patriarcha ipse ac fra
 tris bella quibus alii capti alii occisi erant: prope gessisset: ita egypto bellum inferre sta
 tulit: re

E misit rex Ca. XV
 antiochus filius demetrii
 eplias ab isul mar simo
 ni sacerdoti et principi gentis
 iudeorum: et vniuersę genti: et
 erat continetur huc modus: Rex an
 tiochus simoni sacerdoti magno
 et genti iudeorum salutem. Quoniam
 pestilentes obtinuerunt regnum pa
 trum nostrorum: volo autem vendicare regnum
 et restituere illud sicut erat antea: et
 lectam feci multitudinem exercitus:
 et feci naues bellicas. Volo autem
 pcedere per regionem ut visitet in
 eos qui corrumperunt regionem nostram: et
 qui desolauerunt civitates multas in
 regno meo. Hinc ergo statuo tibi
 oblatioes quas remiserunt tibi
 ante me omnes reges: et quicunque alia
 dona remiserunt tibi: et permitto tibi
 facere percussuram propriam nunc
 in miam in regione tua. Hieru
 sale autem sanctam esse et liberam et om
 nia arma que fabricata sunt: et per
 sidia que construxisti que tenes:
 maneant tibi. Et omne debitum re
 gis et que futura sunt regi ex hoc
 et in totum tempus remittuntur tibi.
 Cum autem obtinuerimus regnum
 nunc glorificabimus te et gentem tuam
 et templum gloria magna: ita ut ma
 nifestet gloria vestra in vniuersa terra.
 Anno centesimo septuagesimo
 quarto exiit antiochus in terram partio
 rum: et uenerunt ad eum omnes exer
 citus: ita ut pauci relictis essent cum
 triphone. Et insecutus est eum anti
 ochus rex: et venit doram fugiens per
 maritimas. Sciebat enim quod congrega
 ta sunt in eum mala: et reliquit eum ex
 ercitus. Et applicuit antiochus
 super doram cum centum viginti milibus
 virorum bellicorum et octo mili
 bus equitum. Et circumiuit ciuitatem

E misit rex. Hic dicitur de Ca. XV
 scribitur dicitur simonis sub antiocho
 vltimi demetrii filio. et diuidit in
 duas partes. quod primo describitur huius ducatur.
 secundo ipsi simonis obit. circa medium sequen
 tis ca. ibi: Et ptole
 meus etc. Ptolemaeus
 tres: quod primo post
 antiochi cum simone
 confederatio. secun
 do federis ruptio.
 ibi: Antiochus autem
 tertio ruptiois pu
 nitio. in principio se
 quentis ca. Ptolemaeus
 ad huc intres. nam pa
 mo ponit dicta con
 federatio. secundo tri
 phonis infestatio. ibi:
 Anno. c. etc. tertio
 cuiusdam supradicti
 declaratio. ibi: Ve
 nit autem. ptolemaeus in du
 as: quod primo ponit
 scriptura confederati
 onis motum. se
 cundo federis mo
 dum. ibi: Hinc ergo.
 Circa primum dicitur
 Et misit rex antio
 chus filius demetrii
 etc. Josephus dicitur
 fuisse fratrem eius: sed
 dicitur Josephus non
 est credendum pro
 antiochitate huius
 libri: ut s. dicitur e.
 b. Epistolam ab is
 sulis mar. ad huc
 enim non obtribat re
 gnum syrie. id quod
 bat confederari cum
 simone. c. Quo
 niam quidem pestilen
 tes. s. triphon et ei
 adherentes. cetera
 patent. d. Hinc
 ergo sta. Hic dicitur
 ponit confederatio
 nis modum. cum dicitur
 Hinc ergo statuo tibi
 omnes oblatioes etc.
 s. gras et necessioes
 regum pcedentium.
 e. Et permitto tibi
 facere etc. hoc ad
 dit ad confessiones
 regum pcedentium. ce
 tera patet vsq; ibi:
 f. Cum autem obti
 nuimus: ubi sit
 pmissio de futuro:
 que tamen non fuit im
 plegata: ut habet. f.
 nam obtrito regno a
 lienauit se a simone
 et id tales pmissio
 nes videbantur si
 mulatorie quous
 que esset in regni pos
 sessione. g. Anno c. etc. Posita fede
 ratioe cum simone. hic dicitur ponit infestatio
 triphonis a rege. et ptolemaeus vsq; ibi:
 h. Cum centum viginti milibus virorum bellicorum
 ponens in circuitu eius obsidionem a pre
 terre: et naues a mari accesserunt: sic fu
 it obsessa ciuitas per terram et per mare.
 Et vexabatur

Blo.ordi. I Machabeorum Ca. XV Nico. de lyra

uit: regnū egypti cleopatra so
crū precū auxiliij aduersus fra
trē suū pollicēte. Sed dū alie
na affectat vt assolet fieri pro
pna p defectione syrie amittit
Siquidē antiochēses pmt du
ce triphone exēcrātes supbiaz
regis q conuersatiōe crudeli
tas parthice intolerabilis scā
erat: mox apamentia: ceteraq; cū
uitates exemplū secute p abien
tiā regis a demetrio defecere.
Ptolemeus q; rex egypti bel
lo ab eodē petiit cū cognouit
ser cleopatrá sororē suā opibus
egypti nauib; ipositi ad filiaz
demetriū generū suū in syria
p fugisse: immittit iuuenē quē
dā egyptū ptarchi negociato
ris filiū q; regnū syrie r armis
peteret: cōposita fabula q; si per
adoptionē antiochi regis rece
ptus in familiā regiā esset: nec
syrijs quēlibet regē aspātib;
ne demetriū supbiaz paterent:
nomē iuueni Alexander ipositi:
auxiliāq; ab egypto igētia mit
tunt. Interea corp; antiochi i
terfecti a rege parthoz in locu
lo argēto ad sepulturā in syri
am remissū puenit. Ad cū igē
ti studio ciuitatū r regis alexā
dri ad pfirmādā fabule fidem
excipit: que res illi magnū fa
uorē populariū cōciliauit omi
bus nō fictas in eos effūdī la
chrymas existimantib;. Deme
trius autē vict; ab alexādro cū
vndiq; circūstātib; malis pme
ret: ad postremū etiā ab vxore
filijsq; deserit. Relictis igē cū
paucis seruulis cū tyrū religio
ne se tēpli defēsur; petisset. na
ni egrediēs pfecti iussu interfi
cit. pdictis autē causis rē. Ad
antioch; possessas p plia ciui
tates a simone repetit: signifi
cat antiquū hostē sp scōz vir
tutib; inuidere: r in iusto fui
tio sibi eos subiugare velles: sed
eas simō spiritualis sibi vēdicā
do sui iuris esse dixit ac patruz
suoz hereditatē nec vllā ibi ho
stē habere debere cōmunionē:
q; possessio virtutū pprie electo
rū est: nō reproboz. Hī terras
chananeo in quas introducū
tur filij isrl; filij sem fuerāt quō
dā in orbis diuisione sortiti: q; s
deinceps p vin atq; potētiam
posteritas chā pūasionis iniq;
tate possedit: in quo r dei iudi
ciū rectissimū cōprobat: q; r il
los de locis alienis q; male oc
cupauerāt expulit r istis sacē
tanq; patrū possessionē q; pfa
ple eoz in diuisione orbis fue
rat deputata restituit. Que fi
gura in nobis quoq; stare cer
tissima rōe cognoscit. Nam vo
lūtas dñi possessionem cordis
nostri non vitijs sed virtutib;
naturalit; deputauit: que post
preparationem ade insolecē
tib; vitijs. s. pplis chanancis a
ppria regiōe depulsi cum eis
rursū p dei grām diligētia nra
ac labore fuerit restitute: nō tā
alienas

tēz naues a mari accesserūt: r exabāt citatē a
frat mari: r neminē sinebāt igredi vl egredi.
Venit autē numenius r q; cū eo fuerāt ab v;
be roma habētes eplas regib; r regiōib; scri
ptas: in quib; cōtinebant hęc: Lucius con
sul romanorum ptolemeo regi salutē. Lega
ti iudeoz venerunt ad nos amici nostri re
nouantes pristinā amicitia r societatez: mis
si a simone principe sacerdotū r pplo iudeo
rū. Attulerūt autē r clypeū aureū mmarū mil
le. Placuit itaq; nobis scribere regib; et re
gionib;: vt nō iserāt illis mala: neq; ipugnēt
eos r ciuitates eoz r regiōes eoz: r vt nō se
rāt auxiliū pugnātib; aduersus eos. Usū ē
autē nobis ab eis accipere clypeuz. Si q; ergo
pestilētes fugerint de regiōe ipsorū ad vos
tradite eos simōi principi sacerdotū vt vidi
cet in eos fz legē suā. Hęc eadē scripta sūt de
metrio regi r attaloz arabe r arfaci: r in oēs
regiōes r samsame r spartais r delo r mido
r sitione r carie: r isamū r pāphylā r lytiā r
alacarnasiz r rhodū et faselida r choo r sidē
r arador gortznā r gnydūz cypriū r cyrenē.
Exemplū autē eoz scripserunt simoni princi
pi sacerdotum et populo iudeorum. Antio
chus autem rex applicuit castra in dozan se
cundo admouens ei semp man; r machinas
faciens: r conclusit triphonez ne procederet.
Et misit ei simon duo milia virozum electoz
in auxilium et argentū et aurū r vasa copio
sa: r noluit ea accipere: sed rupit omnia que
pactus est eoz eo antea: r alienauit se ab eo.
Et misit ad eū athenobiū vnū de amicis su
is vt tractaret cū ipso dicens: Vos tenet iop
pen r gazarā r arcē que est in hierusalē ciui
tates regni mei: fines eaz desolastis: r fecistis
plagā magnā i terra: r dñati estis p loca mul
ta in regno meo. Nūc ergo tradite ciuitates
quas occupastis: r tributa locoz qb; dñati
estis extra fines iudez. Sin autēz: date p eis
quingenta talenta argenti: r exterminij qd ex
terminastis: et tributozū ciuitatū alia talen
ta quingenta. Sin autem veniemus r expu
gnabimus vos. Et venit anthenobi; ami
cus regis in hierusalē: r vidit gloriā simonis
r claritatem in auro r argēto: r apparatū co
piosum: r obstupuit: r retulit ei verba regis.
Et respondit simon: r dixit ei: Neq; alienam
terram sumpsimus: neq; alienam detinem;
sed hereditatē patrū nostroz que iniuste ab
inimicis nostris aliquo tpe possessa est. Nos
ho tempus habētes vendicabimus heredi
tatem patrū nostroz. Nam de ioppe r gaza
ra: que expostulas: ipsi faciebant in populo
plagā magnā: r in regione nra hoz dam; ta
lētā cētū. Et nō rñdit ei athenobi; vbi. Reuer

a Et verabāt ciuitatē telis
r machinis. b Venit autē.
Dic pōit cuiusdaz supradicti
declaratio. dicitur eni fuit ca.
pcedenti q; statu erūt romani
simoni libertatē: r descripse
rūt in tabulis ereis r nō fuit
ibi dictū q; s esset tenoz illius
scripturē: r quis fuit nunci;
ideo hic declarant ista. r p
mo q; r ad nunciū. cū dicit:
Venit autē numeni; r q; cū eo
rē. sed q; r ad scripturē te
noz. cū dicit: c Lucius cōsul
romano. tūc eni romana ciui
tas p cōsules regebat.
d Ptolemeo regi. s. egypti.
Cetera patēt vsq; ibi: e Si
fū est autē nobis accipe ab eis
clypeū. in feder; r amicitie s
gnā. f Si q; ergo pestilen
tes. iudei. g At vidit et i
eos fm legē suā. inferedō de
bitā penā. h Hęc eadē scri
pta sūt demetrio regi. s. syrie.
ex quo patet q; istud ponit b
p recapitulatiōē. nam hoc
pigit demetriū patre antio
chi ad huc regnāte. hoc etiāz
pater p illō qd habet ca. pce.
scz q; rex demetri; fecit simo
nē amicū suū r glorificauit
eum: r subdit ad hoc vna rō
cū dicit: Audiuit ei q; appel
lati sūt iudei a romanis ami
ci rē. ex quo patet p istā rece
perat litteras istas de renoua
tione amicitie inter romāos
et iudeos. i Et attalo et
arabe rē. vbi ponit plures
reges et terre qb; romani scri
pserūt pro iudeis in forma p
missa. k Exemplū autē
eoz scripserunt simoni: vt sci
ret quid regibus esset scriptū
pro populo iudeoz. l An
tiochus autē. Dic ponit fede
ris antiochi cū simōe ruptio:
r hoc triplicif. primo p signū
quia refutauit simonis donū
et auxiliū. r hoc est quod di
citur: Antiochus autē rex ap
plicuit castra in dozan secun
do. obsidionem eni soluerat
ppter h yemē vel aliā causāz.
m Admouens ei semp ma
nus. i. faciens ei insultus.
n Et misit ad eū simon rē. r
noluit ea accipere: vt ostēde
ret dissolutionē federis r ami
citie. o At misit ad eum.
Dic pōitur ruptio feder; ver
bo: quia misit solennē nunci
um ad repetendum ciuitates
plures et tributa. r patet lit
tera vsq; ibi: p Fines ea
rum desolastis. incēdendo.
q Et fecistis plagā magnā
in terra: homines interficien
do. r Et exterminij. i. p
exterminio locoz r hominū.
Cetera patēt vsq; ibi:
s Et obstupuit. i. ammira
tus fuit de tanto statū simo
nis. Cetera patēt vsq; ibi:
t Reuerfus autē eū ira ad
regē: eo q; simon nō rñderat
fm suā volūtatē.
v v 2 Et iratus

D

E

F

G

Blo.ordi. I Machabeorum Ca. XVI Nico. de lyra

Et alienas occupasse terras: qz pias credende sunt recepisse. a Et constituit rex. Quid p cedebeu du ce maritimu que atioch ad debelladu iudeos mit tit: nisi poteta? istius mundi r psecutores religiois christiane designat: qz atioch? mystic? anticrist? videlicet in exterminiu po / puli xpiani cu exercitu licito ru atqz carnificu trasmitit vt culcet vera iudea: b est ecclesiaz: r captiuu p erroze: siue interficiat p blasphemiam fidelium pplm. Subet p / terca cedebeo vt edificet cedron. Cedron ei torres si / ue vallis iuxta hierusalē est ad orientale plagā: cui r iohānes euāgelista in passioe dñi meminit. Ob hoc autē edificari iustus est cedron: vt obstruerentur porte ciuitatis r coangustaret pplm. Interpretat aut cedron tristitia siue meror siue dolor. Et apte ille iustus est cedronē edificare: cui comēdatū est xpi cōfessorib? penarū dolo rē infligere. Ca. XVI

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Ascendit iohānes d gazaris: r nunciauit patri suo simoni q fecit cedebeus in pplo ipsoz. Et vocauit simo duos filios suos seniores iuda r iohāne: r ait illis: Ego r ffes mei r dom? patrī mei expugnauim? hostes isrl ab adoleſcētia vsqz in hūc diē. Et psperatū ē i manib? nris liberare isrl aliqtiēs. Nūc aut senui s estote loco meoz r ffes mei: r egressi pugnate p gēte nra. Auxiliuz xpo de celo vobiscū sit. Et elegit de regione xx. milia viroz belligeratoz r equites: et pfecti sunt ad cedebeu: et dormierūt in modin. Et surrexerūt mane: et abierūt in cāpū. Et ecce exercitus copiosus i obuiā illis peditū r equitū r fluuius torres erat iter mediū ipoz. Et admouit castra ptra faciē eoz ipse r pplm ei: r vidit populū trepidantē ad transfretandum torrentē: et transfretauit primus. Et viderūt eū viri r trāsierūt post eū. Et diuisit populū r equites i medio peditū. Erat at

Et iratus est rex. Sic psequer ponit ruptio federis facto: qz rex cepit inuadere iudeos. Ideo subditur: Et constituit rex cedebeu ducem maritimū. i. in terra supra mare mediterraneū sita r iudee xpinqna. c Et mādauit illi castra mouere. i. acies armatoz ducere. d Et mādauit edificare cedronē. i. fortalicū sic nominatū: ex eo q sup torrentē cedron esset sitū: vt ex hoc posset meli? impugnare iudea. e Et obstruere portas ciuitatis. s. hierlm hōi bus armat. f Rex aut psequer tripbonē. qui de doran latens fugerat p nauē. g Et puenit cedebe? iammā. ad inuadēdū iudeas. ideo subdit: Et cepit irrita rē. h Et egressi de cedrone ex iprouiso ad depredādū pplm r occidēdū.

Moraliter. Ca. XV et XVI. Et misit rex antiochus filijs demetri epſas rē. Per istum antiochum qui anteqz obtineret patris sui regnū scripsit epistolas amicales simoni vt ab ipso haberet auxilium: r postea obtēto regno alienauit se ab eo r afflit eū. significat quilibet fraudulentus qui post in necessitate humiliat se corā illis qui possunt eū inuare: s. cū inualerit eis malefacit qz potest. o Et misit ad eū athenobū. q interpretat pctor latrās. ideo significat heresiarca qui latrat contra xpi fidē et repetit ciuitates qz simo recuperauerat. p quas significat plone catholice: quas bon? plar? siue pdicator de manu demonis eruerat: sed heresiarca eas ad suā heresim retrahere quātuz potest festinat. b Et constituit rex cedebeu ducem maritimū rē. qui infretat celotes. i. inuidus. ideo p ipm significat diabolus tentas de inuidia. vñ dr Sapie. ij. Inuidia aut diaboli: mors intravit in orbē terraz. Hūc aut rex inferni constituit ducem maritimū. i. iū p terrā mari pūctā p quā significat pplm cupi ditat terrēne isrl: r aliene psperatū iudēs: amaritudini coniunctus super talem populū habet dictus demon dominū: sed occurrentib? sibi simonis filijs: id est predicatoribus r cōfessoribus deuotis: qui sunt filij boni pelati: r exclamantibus sacris tubis que sūt pdicatoris documenta. r in confessionibus sana cōsilia: in fugā cōuertit cedebe? r eius castra: id est diabolus principalis r etiā eius satellites q sunt maligni spūs r homines mali instinctū eius sequentes. h Et ptolemus filius aboli rē. Sed significat homo malus in superbia eleuat: r dicitur filius aboli: qui interpretatur pater incantatoz: r significat diabolū qui nititur incantare illusionibus suis mentes hominum. hui? autem patris filij sunt omnes maligni. quibus dicitur iohānis. vij. Nos ex parte diaboli estis. r sicut diabolus aliquādo trasfiguratur se in angelum lucis vt decipiat: sic homo malignus fingit aliquando sanctitatem vt ascēdat: r sic efficitur gener reg? qñ obriet dignitatē ecclesiasticā. p de ceptionē boni phullis q p simonē significat: s. qñ inaleſcit diuitijs. in mortē machinat sui p motoris intortatōe v? alijs modis mal. Per iohāne aut filij bonū simonis q remanet: significari pnt spūs boni plati q nō morit s a deo magnifice

Ascendit. Sic dicitur (pmitat. Ca. XVI. Describit p dicit ruptio federis punitio. Circa quā pmo pōit dispositio exercitū. se cūdo pſicit. ibi: Et surrexerūt. Circa primū dicitur: Et ascendit iohes de gazar? i hierlm q ē i altiori situ qz gaza. k Et nunciauit si. rē. qz sine el? licētia nolebat pugre cū cedebeo sic fuerat ordinatū. s. ca. xliij. p sacerdotes r pplm. l Et vocauit simo duos si. rē. q poterāt ad bellū pcedē. Cetera patēt vsqz ibi: m Et elegit d re. rē. peditū. n Et dor. rē. accipietes requiē: vt essēt magis expediti ad belli laborē. o Et surre. Sic cōsequer ponit belli cōflict. cū dr: Et abierūt in cāpū. parati ad bellū. q Et fluui? torres erat in me. ipoz. s. duoz exercitū. r Et admouit castra. s. ipe iohānes. s Et trasfretauit prim? vt daret alijs audaciā transfretandi. t Et diuisit pplm. per acies. v Et equites in medio peditū. s. posuit. ne equi ab aduersarijs vulnerarent. Et exclam

Ascendit. Sic dicitur (pmitat. Ca. XVI. Describit p dicit ruptio federis punitio. Circa quā pmo pōit dispositio exercitū. se cūdo pſicit. ibi: Et surrexerūt. Circa primū dicitur: Et ascendit iohes de gazar? i hierlm q ē i altiori situ qz gaza. k Et nunciauit si. rē. qz sine el? licētia nolebat pugre cū cedebeo sic fuerat ordinatū. s. ca. xliij. p sacerdotes r pplm. l Et vocauit simo duos si. rē. q poterāt ad bellū pcedē. Cetera patēt vsqz ibi: m Et elegit d re. rē. peditū. n Et dor. rē. accipietes requiē: vt essēt magis expediti ad belli laborē. o Et surre. Sic cōsequer ponit belli cōflict. cū dr: Et abierūt in cāpū. parati ad bellū. q Et fluui? torres erat in me. ipoz. s. duoz exercitū. r Et admouit castra. s. ipe iohānes. s Et trasfretauit prim? vt daret alijs audaciā transfretandi. t Et diuisit pplm. per acies. v Et equites in medio peditū. s. posuit. ne equi ab aduersarijs vulnerarent. Et exclam

Dei. 23. c

Ps. 67.

Doraliter 16. c. hic incipit.

Sto. ordi. Contra hostes... ti vulnerari... de sententia... mas r. d. iudas... hānes inuicem... gificat q... in strad donec... r ipe ois str... ppi plibe iudic... pmit: donec... pūctā pūctat... minis futurū... pā gēti cōpū... dicitur autē... sa ex vroz videlicet... p dicit r cōtra... b Et ptolemus... hys p rē atqz vroz... go hato dūcipim... rētes simū dūcip... ignoat p rē rē... tatus ipm magistru... est cū simū... glonas quas dōi... generabant in p... Sed cū accepto... experientia... sui auctoris bono... plātare atqz libu... los cor ac pueros... bobuanti parēt... lanones sibi scul... ecclesijs infidē... nibus infestant... quando pualer... mus ecclesie capi... deis traditū atqz... philippo baptiz... tū purgar? An... ste exercit? vroz... tes incepta mali... am istius rētes... magistros suos... dia atqz digne p... curres rē. iohā... cato se cauit? ab... cū venrāt p dē... om numero gra d... ms de sua salute... a iohābolū infidē... nones ex pueris... enim sola simplicit... terandam dicit... bet esse pudentia... Des. 11. d gēlio at dūcipio... tes sicut serpentes... Et apus aut: H... malicia parvuli... tas a nobis habē... det ex p rōndēta... multū distat līr... occipi posse. d... pte iohānes d... vroz viri fuit: a... cū. Dic quoz adu... rēs r occumens h... romānes iue amio... narus inter amio... iohēbus de eodē... festā da ea que i... uiter dicitur san... ponendū. p dū... qua cōmōmō... Et dicit autē mo... is p rōmēi gener... qz filijs in catho... nūit: vt iohānes

contra hostes exacuere. Sicq̄ cēdebe^o spiri-
 talis et castra eius fugā^t r cadūt ex eis mul-
 ti vulnerati: qz diuine maiestatis virtutē tā-
 dē sentiūt timore cōcussi. a Tūc vulnera-
 tus rē. b In das vulnerat^o est in p̄llo: r to-
 hānes insecut^o est hostes: illud (ni fallo) si
 gnificat qz Paul^o ait: Ex pte cecitas p̄tigit
 in israel donec plenitudo gētū subtraret:
 r tūc oīs isrl salu^o fieret: qz tardante in fide
 xpi plebe iudaica: gētū ecclia fortit^o hostes
 p̄mit: donec eos aut salubri cōpūctione ad
 p̄cūtiā p̄uertat aut: p̄cūtiā i nequicia
 m̄tis futurā penā p̄dicādo punit. cū aut
 tpa gētū cōplebunt: r ipsaz plēitudo ad fi-
 dē subintraret: tūc oīs isrl: b est oīs ecclē-
 sia ex vtroqz videlicet p̄plo salubri p̄fessioe
 p̄ fidē sp̄ r charitatē xpi munere salua erit.
 b Et ptolemeus. Quid p ptolemeus nisi
 hypocrite atqz versuti hoies figurāt. Hi er-
 go ficto disciplinatu bonis magistris adbe-
 retes simulatēqz pietatē cui^o virtutē penit^o
 ignorāt: plerūqz ad honozē ecclēstice digni-
 tatis ip̄s magistros tribuentib^o pueniūt: b
 est enī sumi sacerdotis gener ex illas vtiqz
 psonas quas bōi magistri aqua r verbo re-
 generabant in potestate regim̄s sui accipe.
 Sed cū accepto gradu p̄prie potestatis esse
 ceperint: singuli cupiditatib^o seruitētes ip̄os
 sui auctoris honozes doli circūuētūib^o sup-
 plātare atqz subuertere studēt: occidētqz fi-
 lios eoz ac pueros parit cū nulli p̄sone secū
 habitanti parcūt. Sed p pecunias atqz adu-
 lationes sibi seculares potestates ecclēstiam
 occultis insidijs seu manifestis persecutio-
 nibus infestant. Nec mirū talē nequiciā ali-
 quando p̄ualere in ecclēstia posse. cū legi-
 mus ecclēstie caput p̄ doli in de p̄ditiois in-
 deis traditū atqz captiuatū. Simon magis a
 philippo baptizat^o est: sed nō a nequicia mē-
 tis purgat. Julian^o apostata a lectore ecclē-
 stie exērat^o vsqz ad finē vite hostis truculen-
 tus incepta malicia p̄cūerant. Quales erit
 am istius t̄p̄s etas nōnullos habet: q̄ licet
 magistros suos nō occidūt gladio: t̄m̄ inui-
 dia atqz odijs p̄sequit nō cessant. c Et p̄-
 currēs rē. Johānes quidē patre p̄ doli ne-
 caro se cauti^o ab hoste obseruat: ac viros q̄
 eū venerāt p̄dere occidit. cū q̄libet ex fideli-
 um numero grā dei saluat^o: puid^o ac sollici-
 tus de sua salute seruāda audita deceptione
 a iozū: hostiū insidias p̄cauere ac machina-
 tiones eoz p̄uersas contere studet. Non
 enim sola simplicitas cuiqz sufficit ad salutē
 seruandam: sed cum simplicitate pariter de-
 bet esse prudentia. Unde saluator in euan-
 gelio ait discipulis suis: Estote ergo p̄udē-
 tes sicut serpentes: r simplices sicut colūbe.
 b Et ap̄tus ait: Nolite pueri effici sensibus: s̄
 malicia paruuli estote. Debet ergo simplici-
 tas a nobis haberi vt nemini noceam^o: de-
 bet et p̄udētia ne despiciamur ab alijs: nec
 multū distat iter decipere quēlibet r ab alio
 decipi posse. d Et cetera sermonū iohā.
 Iste iohannes dux iudeoz simul r pontifex
 virtutū vir fuit: ac multa opa mirifica cōse-
 cit. Hic quoqz aduersū hyrcanos bellūz ge-
 rēs r deuincens hyrcani nomē accepit: ac a
 romanis ius amicitie postulans: decreto se-
 natus inter amicos relat^o est. Qualit^o autez
 Josephus de eodē hyrcano narret ad mani-
 festanda ea que in fine libri machabeoz bre-
 uiter dicta sunt: nō incōgruū videt nobis h
 ponendū. Postqz ē de simonis victoria ali-
 qua cōmemorauit: de fine eius taliter refert.
 Et hic autē moritur in conuiuio cap^o insidi-
 is ptolemei generi sui q̄ eius p̄uge duobus
 qz filijs in custodia p̄clusis: certos amicos
 misit: vt iohannē tertiu^o cui r hyrcanus fuit
 nomē in

equitat^o aduersarioz copiosus
 nimis. Et exclamauerūt sacr^o tu
 r in fugā conuersus est cendebe-
 us et castra eius: et ceciderūt ex
 eis multi vulnerati: residui autē
 in munitionē fugerūt. Tūc vul-
 neratus ē iudas frater iohānis.
 Johānes autē insecut^o est eos do-
 necyēt cedronē quā edificauit:
 r fugerūt vsqz ad turres q̄ erant
 i agris aq̄oti: r succēdit eas igni.
 Et ceciderūt ex illis duo milia vi-
 roz: r reuersus est in iudeā i pa-
 ce. Et ptoleme^o fili^o abobi con-
 stituit^o erat dux i cāpo hiericho:
 r habebat argētū r aurū multū.
 Erat enī gener sumi sacerdot^o.
 Et exaltatū est cor ei^o: r volebat
 obtinere regionē: r cogitabat do-
 lū adūsus simonē r filios ei^o vt
 tolleret eos. Simon autē pambu-
 lans ciuitates q̄ erāt in regione
 iudee: r sollicitudinē gerēs eaz
 descēdit i hiericho ip̄er matathi-
 as fili^o ei^o r iudas: anno cētēsi-
 mo septuagesimoseptimo mēse
 vndecio. Hic ē mēsis sebeth. Et
 suscepit eos fili^o abobi i munici-
 unculā q̄ vocatur doch: eū dolo
 quā edificauit: r fecit ei p̄uuiuz
 magnū: r abscondit illic viros. Et
 cū inebriat^o esset simon r filij ei^o:
 surrexit ptoleme^o cū suis r sum-
 pserūt arma sua: r itrauerūt i cō-
 uiuiū: r occidit eū r duos filios
 eius: r quosdā pueros ei^o. Et fe-
 cit deceptionē magnā in israel:
 r reddidit mala p̄ bonis: Et scri-
 psit h ptoleme^o r misit rgi vt mit-
 teret ei exercitū i auxiliū r trade-
 ret regionem sed r citates eoz r
 tributa. Et misit alios i gagaraz
 tollere iohem: r tribunis misit
 epistolas vt venirent ad se: r da-
 ret eis argentum r aurū et do-
 na. Et alios misit occupare hie-
 rusalem r montē templi. Et p̄-
 currens quidaz nunciavit iohā-
 ni i gagara quia perijt pater ei^o
 r fratres ei^o: r qz misit te quoqz
 interfici. Et audiuit autem ve-
 hementer expauit: et compre-
 hendit viros qui venerant per-
 dere eū: r occidit eos. Cognouit
 enim quia querebant eum per-
 dere. Et cetera simonū iohānis

a Et exclamauerūt sacris tu-
 bis fm̄ p̄ceptū legis: Hu. r.
 b Residui autē in munitionē
 fugerūt. f. in cedronē. c Tūc
 vulnerat^o ē iudas. b Exprimis
 ad denotādū animositatem ioh-
 hānis q̄ nō dimisit aduersarios
 p̄sequi p̄pter vulnerationē sui
 frat^o. d Donec vēit cedro-
 nē. f. cēdebe^o: qz p̄z ex h qz se-
 quit: e Quā edificauit r su-
 gerūt ad turres. f. alijs: qz fugie-
 tes de bello vadūt p̄ vias p̄les
 disp̄si. f Et succēdit eas igni.
 f. iohānes r ei^o exercit^o. g Et
 ptoleme^o. Descripta sup̄ vita
 simōis virtuosa. h p̄r describit
 tur mors ei^o p̄ditiosa: cui^o mo-
 tiuū fuit ambitio q̄ p̄iit. cū di-
 cit: Et ptoleme^o fili^o rē. a focer-
 ro suo simōe. h In cāpo hie-
 richo. i. i vna pte iudee. i Et
 exaltatū est rē. p sup̄biā.
 k Et volebat rē. i. totā iude-
 am p̄ ambitionē suaz. l Et
 cogitabat. Hic secūdo ponitur
 obtinendi mediū: qd̄ fuit neq̄s
 sima p̄ditio. t̄do dicit: Et cogi-
 tabat doli rē. Simō autē pam-
 bulās ciuitates vt videret q̄li-
 ter essent gubernate r p̄ra ad-
 uersarios munire. m Descē-
 dit in hiericho. vbi gener suus
 erat dux ab eo constitutus.
 n Hic est mēsis sebeth: r corespōdet
 ianuario. o Et suscepit rē.
 simulans amicitiam cum focer-
 ro suo et filijs ei^o: vt magis eos
 deciperet. p Et fecit ei cōul-
 nium magnum rē. vt facili^o eos
 occideret. ideo subdit:
 q Et cū inebriatus rē. i. cōue-
 nienter satiatus cibo r potu: eo
 modo loquendi quo dicit Cā-
 rico. v. Comedite r bibite r in-
 ebriamini. cetera patent.
 r Et misit. Hic tertio ponit i
 tentiois ptolemei frustratio p
 iohānē qui euadens eius doli
 pugnavit fortiter postea cōtra
 eū r defendit r tenuit iudeam
 valde magnifice post patrē su-
 um. ideo dicit: Et misit alios sa-
 tellites suos. s In gagaraz
 tollere iohannem: id est cum ca-
 pere et occidere. t Et tribu-
 nis. exercitus iohannis.
 v Misit epistolas vt venirēt
 ad se. et precurrens. f. satellites
 ptolemei missos ad predicta lo-
 ca. r Quidam. de pueris
 simonis: quia ptolemeus non
 omnes occiderat s̄ aliquos ex
 eis: vt dictum est supra.
 y Nunciavit iohanni in ga-
 gara quia perijt pater ei^o r fra-
 tres. vt euaderet dicta pertu-
 la. z Et audiuit autem ve-
 hementer expauit: id est admi-
 ratus fuit de dolo sitate tanta.
 a Et cōprehendit viros qui
 venerāt p̄dere eū: r eodē mō p̄-
 uidit alijs p̄cul solert^o r p̄uide.
 r sic ptoleme^o defraudat^o fuit a
 sua pessima fr̄ctione. b Et ce-
 tera sermonum iohannis. qui-
 bus docuit populum.

koz. 11. c

b

ker. 2. c

ker. 10. b

1. coz. 14. b

L

D

regni eius in bethleem natus est: magorum iudicio cognouisset vniuersos paruos iussit interfici. Sed postquam regni sui. xxxvij. annis expleuerat morbo intercutaneo et scaturientibus toto corpore vermibus miserabiliter digne moritur. Qualiter autem de fine herodis Iosephus narret non incognitum videtur huic opusculo nostro inferere: quod hoc non refert. Nam febribus quidem non mediocriter erat: purigo intolerabilis habebat omnem corporis superficie. Alsiduis autem verax colli tormetibus pedesque tanquam ex itercutis aque vitio tumuerat: quin etiam inflatio ventriculi putredineque testiculorum vermiculos generans: ac propterea creber anhelitus et interrupta eius suspiria: membrorumque omnium extractio fatigabat ut quibus ad diuinitatem referret penas eas esse diceret sophistarum. Ille autem quibus cum tot vitiorum cruciatibus luctaretur vite tamen cupidus erat: et remedijs excogitatis salutem sperabat. Denique iordanem transgressus apud collis ad aquas calidas vtebatur: quod in lacu ferace bituminis quod alphaltit vocat effluentes pro pulcedine potius sunt. Ibi autem corpus eius quod medicis oleo calidioris foueri placuerat in arca plena demersum ita dissolutum est: ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis quibus curabatur ad clamorem quod de illo respicere visus est. Desperata vero salute et militibus in quatuordecim dragmas multam pecuniam in rectoribus atque amicis diuisi iussit. Cui autem rediens ad hierichonem venisset arabilibus correptus: et ipse pene mortuus imitabatur: factum ne phariim excogitauit. collectos enim cuiusque victi ex omni iudea nobilitates in locum cui nomen est ipodromo concludi precepit. deinde forore salome: et alexandro marito eius ad se vocatis: scio inquit mortem me festis gaudijs celebraturus esse iudeos: verum pro alios lugeri poterit: et clarissimos honores assequi sepulture: si quod ipse precipio feceritis: hos viros quod habent in custodia cum animam efflauero: statim militibus circumdatos occidite: ut et iniuria mihi omnis iudea eiusque domus illachrymet: et sit his mandatis: legatoque quod romam miserat epistole sunt allate: quibus accinens ancillam iussit cesari interem ptam: et antipatri mortem daturum esse iudicabat. Quin et si pater eius in exilium dare mortuus excitatus: et permisisse cesarem scriptum erat. Herodes autem paululum in nuncio recreatus: rursusque doloribus victus: nam inedia iussitque pariter violentia distendebatur: statim pueniri conatur est. Superproque malo etiam cultellum poposcit. secum enim comedere consueuerat. Deinde circumspicere ne quis arbiter impediret tanquam se pulsus de terra sustulit. Cui vero ad abas sobrinus eius accurrisset et manum continisset: vlulari maxime in regia statim quasi rex esset mortuus excitatus est. Eorum propterea audito antipater fiducia repetit: letusque iam custodes permissa etiam pecunia rogabat ut se solueret atque dimitteret. Quorum princeps si solus ne fieret obstitit: sed etiam regi velociter nunciavit. Ille autem fortius exclamans quod vires egrotantis valebat: continuo satellitibus missis occidit antipatri mortuumque sepelire precepit in hircania. Deinde rursus corripit testamentum et successorem quod archelaum natum maxime antipatri fratre scribit. tetrarcham vero antipater. Post interitum autem filij. v. diebus exactis moritur: annos quod de. xxxvij. ex quo interfecit antigonum regno potius. xxx. vero et vij. postquam rex a romanis declaratus est. Anno itaque imperij Augusti. xlvij. mortuus est: pro quo substituitur ab Augusto filius eius archelaus regnauit annis. ix. usque ad ipsius Augusti finem. Tunc enim non feretibus ultra: sed accusantibus apud augustum ferocitate eius iudeis: in viennam verbe gallic relegatus: et ad minuendam iudaici regni potestatem insolentiam domandam quatuordecim annos pro se tetrarche creati herodes: antipater: lysias et philippus. Quorum philippus et herodes quod antipater prius nuncupabat: et viuente archelao tetrarche fuerat ordinati. Post archelaum vero herodes tetrarcha iudee gentis tenuit principatum annis. xxxij. cui tyberius imperator hac declarat potestatem: cuius anno. xij. pilatus iudee procurator ab eodem dirigis atque inibi pro. x. annos continuos usque ad ipsius pene finem tyberij perdurauit. Anno autem. xv. tyberij cesaris filij et regni herodis. xv. (ut historie prodicit) iohannes filius zacharie et deseruio iuxta iordanem fluminis predicans spiritum filij dei in medio eorum ad esse testatur: quod prodicit herodes herodia vxore philippi fratris sui suadente in conuiuio ob saltatricem puellam petitione decollare iussit: sicut sacrum euangelium manifeste demonstrat. Ipse quoque dominus leuisus christus hic in populo salutarer viam annunciat: signis atque virtutibus vera comprobans eum quod diceret. Sicut et octauo decimo anno vtriusque principatus iesus christus secundum prophetas quod de eo fuerat predicite ad passionem venit. Ibi huic herodi pro pilato missos prentat non fide receptus: sed pro fastu mundanum speret idem veste alba. iterum remisus est ad pilatum: a quo pro militum officium crucifixus. tertia die resurrexit a mortuis. Refert autem diuina scriptura in iohannis euangelice predicacionis anno. xv. tyberij cesaris inchoasse: et ipsum iesum offe doctrine sue tempus egressisse sub pontificibus: anna et cayphas: quod. i. ane pontificat tempore incipiente docere ceperat: et usque ad initium cay-

phie pertederat. In quibus spatijs vixit totus quatuordecim annis. et galibus porro preceptus iam pro illis temporibus et abitudine cessantibus: nulli appere pontificat honor vite vel generi merito reddebatur: sed romana potestate alijs nunc. ite alijs summa sacerdotij prestabatur: ita ut annis successioibus mutaretur. Denique ita idem Iosephus refert quatuordecim annis usque ad caypham pontificat officio post annum esse profectos. his quibus scribitur: Valerius gracchus ana sacerdotio turbato his maelce pontifice designauit filium bassi: sed de hunc in multo pro abiectis eleazarum anantiam pontificis filium pontificatum subrogauit. Pro anno vero et hunc arceat officio et summi cuidam canis filio pontificat tradidit misterium. Quo si apostolus et ipse quibus vniuersi anni spacio profectus: Iosephus alio iosephum cui et cayphas nomen fuit accepit successore: ac pro hunc omne tempus quod dominus et saluator noster in terris decessit describit: intra quatuordecim annis spacia coartat: et quatuordecim istis quibus Iosephus memorat successiones pontificum describitur vixit pro annos singulos misterium. Qualiter autem herodes tetrarcha regnum amiserit Iosephus prodicitur: Accusator herodis tetrarche agrippa filius aristoboli quem pater herodis interfecit: ad tyberium venit. Illo autem non suscipiente accusationem residens rome. ad aliquid quod poterit notitiam habebat. Marimus autem colebat officijs germanici filium gaurum: cui adhuc esset puer: et quod die iter copiosum epularum apparatum: quibus apud eundem edebatur: ad vltimum exortus manibus apertis deus precari celeriter illum mortuo tyberio dominum cunctorum videre. Nec cum quod de familiaribus eius tyberio nunciasset: statim concludi iussit agrippam. Qui sub gradi crumna usque ad mortem tyberij in carcere pro menses sex tenebatur. Sed defuncto eo pro regnum anno. xxxij. diebus triu succedens in imperium gaurus cesar: absoluit agrippam a vinculis et tetrarchiam antiphillippi (iam cum iste decesserat) ei tradidit: regemque appellauit. Cuius venisset in regnum agrippas herodis tetrarche cupiditate et pro iudicia suscitauit. Irritabat autem eum maxime in spe regni herodias vxore exprobrans ei quod coridia et dices: quod pro id quod noluerat ad cesarem nauigare careret potestate maiore. nam cum agrippa ex puero regem fecisset: quod dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare. Pater adducit herodes venit ad gaurum: a quo ob auariciam vehementer increpat: ad hispaniam fugit. Securum prope fuerat accusator agrippas: cui etiam tetrarchiam illi gaurus adiecit. Atque ita herodes de prope in hispania pegrinate secum et vxore herodiade decessit. Pro autem pilatus preses eodem anno quod saluator passus est secreto noctis in agrippas cesar in templo statuit: ut Iosephus tradit. Et hec peme se ditionis et turbarum iudeis causa extitit. Postea vero sacrum thesaurum quod corbanan iudei vocant in aqueductum hierosolymorum expensum dedit seditionis probit femina. Sed cum de xpianorum dogmate idem pilatus ad tyberium referret: et de ipsius redemptor gestis passioe ac resurrectione aliquid memoraret. tyberius retulit ad senatum ut in sacra cetera reciperet. Ex quo exconsulto patrum xpianos eliminari velle placuisset. tyberius pro edictum: accusatoribus xpianorum committit eum mortem. Scribit terculianus in apologetico multis senatores et equitum romanorum ab eodem interfectos. Progit iudeos pro commisso scelere vltio diuisa danabat. Sed et ipse pilatus quod in saluatore inquit in die functo officio est ipsius tyberij gaurus tunc et talibus malorum cladibus cruciat: est: ut a pro se manu transfuerat: et ne phariim vitas vel abiectis referat. Nec enim poterat tanti piaculi minister ipunit euadere: sicut in historijs grecorum iuuenim eorum duntaxat quod olympiades scribit: et annales rerum gestarum liberos ad posteritatem memoriam condunt. Agrippa autem et quod herodes filius aristoboli pro interfectione iacobi filij ebedei: petrus apostolus missus in carcerem: et psecutione creditus in christum excitauit: sed non ipunit euasit: sicut Lucas in actibus apostolorum manifestat: et Iosephus in octauo decimo libro antiquitatum commemorat: quod de eodem refert pro modo. Tertium inquit annum imperij iudee totum expleuerat: cum forte cesarem quod pro turris stratonis vocabatur aduenit. Ibi cum in honore cesaris spectacula ciuibus erexit: votiuo ut videbat saluare cesarem dicit. Cuius illuc totius puicie viri honore et facultatibus proditi conuissent. secundo spectaculo die idem veste fulgenti ex auro argenteoque mirabiliter contexta: incipiente die pcedit ad theatrum: ubi cum primo solis radios argenteae vestis gremio suscepisset: repulso splendore duplicatam spectantibus lucem: fulgor metalli vibrantis effudit: ut introitus perstringeret acie terror aspectus: et pro hunc aliquid de eo quibus humane nature est: artifice arrogancia metiret. Illico adulantis vulgi corepant voces honore sonantes: sed exitum proferentes: et hic atque inde caueis clamantibus de appellaret: utque fieret ipunit supplicium exoratum: dicitur: proplis quod nunc usque ut hominem te tenuim: sed ex hunc iam supra humanam te esse naturam fatemur. Sed rex acclamatione contra fas habitam non repressit: nec impietate illicite adulationis exhorruit: sed respiciens paulo post imminere atque insisteret capiti suo videret angelum: eumque sensit continuo exitum sui ministerium quod pro non nouerat: puiores honorem. Et ecce repente cruciat: cum ex dolore incredibili ventris atque inflatione corripuit. Respicientesque ad

amicos en inqt ille: ego de v. ecce pelloz pfectim r detur / bor ex vita: qm queda diuia vtr nup collatas i me falsas ar / guit voces: r qui modo dicebar imortalis a vobis pceps iam / qz rapioz in morte. Sed suscipienda est sententia qua de / statuit: r vltim^o aut cotendit r logeuitate q baea putabat expleui / mus. Et cu hec dixisset vi doloris ve / bementi agitar instant ad palatium re / portat. Lunq diuulgatu esset cu ipe / die moztu: inges multitudo totius / etatis et sexus pueniens: moze patrio / supellia strati oipoteti deo p regis in / columitate supplicabat. Pinnis autē / dom^o regia placitib^o r gemitib^o psona / bat. Cu interi rex ipe i excelso solario / recubas: r deorsu respiciens: ac pnos / pstratos oes cu fletib^o puides: nec / ipe quide teporabat a lachrymis: vey / cotinuis quinqz dieb^o vtris dolorib^o / cruciat: vitā violēt abrupit: qnqua / gesimū etatis r quartū agēs annum: / regni x^o septimuz. qrtuoz etenim sub / galo cesare annis regnauerat: p hili / pi tetrarchia trib^o annis obtinēs. qz / to aut etiā herodis sibi adiungēs: tri / bus autē reliquis annis sub claudio / cesare exactis. Post agrippā patrem / regnū iudee tenentē annis septē: fili^o / eius agrippa a claudio substituit i re / gnū qd tenuit annis. xxvj. hoc ē vsqz / ad scdm annū vespasiani qm vrbis ex / cidiu factū est. Qualif autē Iosephus / de hoc narret: hoc in loco ponēdū esse / cōsemus. Claudio inqt agrippā fillū a / grippe iudeoz regē cōstituit: felicē x^o / totū p uincie samarie quoqz r galilee: et regiois que s: trans / iordanē pcuratorē misit. Et post pauca addidit hec etiā. In / flammā autē et seditio acerbissima a pōtifficib^o aduersū sacer / dotes r pmos plebis hierosolymozū: quoz singuli cōqueren / tes sibimet p ditorū iuuenū r nouis rebus gaudentiū man^o: du / ces semetipfos pprie fauoris instituebāt. Qui cōsiliqēs ad / inuicē pmo cōiuris laecere: tū deinde r saxis iuicē sternere: / nec quifqz erat q coereret: sed agebāt oia tanq i vbe nō ha / bēte rectorē. Igit pōtiffices in tātā venere penuriā vt seruis su / is ad areas missis iuaderēt decimas q sacerdotibus debeban / tur: r accidebat vt nōnulli ex minorib^o sacerdotib^o: quoz ali / monie dīrepte vi fuerāt inedia deperirēt: ita seditionū violen / tia ius falsq cōfuderat. Itē post pauca subiūgit et hec: Nōn / qz ar ēt in media ciuitate occurrētes sibi trucidabāt pcpue in / dieb^o festis siccarij plebib^o admixti: occultar^o pugionib^o ober / rātes: vt quisqz designat^o eis si cominus incederet eū perime / bant: r arte nepharia cū corruisset is que occulto vulnere stra / uerāt: tumide ipsi pcessores velut idignari se simulabāt: adū / ius eos q hec in media vbe cōmitterēt: atqz hoc mō occisa eo / rū factioza pmanebāt: r primū omniū ab his ionathas pōti / fex interficif. Post illū q plurimū iugulāt: ita vt tā ipsus mozt / tib^o esset grauior met^o mortis. dū vnusqzqz qm in pinctu sem / p posit^o: p momēta singula speraret interfici. Cū aut claudius / annis. xliij. in impio expletis mētib^o septē. dieb^o. xxvij. defun / ctus est: Nero accepit iherū qd tenuit annis. xliij. mensibus / septē: r dieb^o. xxvij. Huius scdūdo anno festus iudee pcura / tor successit felicis: a quo Paul^o romā vincit^o mittit: r bienniu / in libera manēs custodia. post h ad pdicandū dūmittit: needū / Herone i tāta crūpēte seclera: quāta de eo narrāt hystorie. Pa / cob frater dñi cū. xxx. annis hierosolymoz reuisset ecclesiam: / septimo Heronis anno lapidat a iudeis vindicātib^o i illo q / Paulū interficere nequerūt. Festo magistratu iudee succes / sit albin^o: albino flor: cui^o luxuria r auaricia: cereraz flagi / tia nō ferētes iudei ptra romanos rebellauerūt. Aduersū qz / vespasian^o magister militie trāsmisus plimas vrbes iudee ce / pit. Pūm^o Nero sup oia seclera sua ēt cbristiāos pseqf. Duo / rū eximios rome Petru cruce: Paulū occidit gladio. Dic iu / re militari nihil oīno ausus britaniā pene amittit. Mā duo sub / eo nobilissima oppida illic capta atqz euerfa sūt. Deniqz Nero / cū a senatu qreret ad penā a palatio fugiēs ad quartuz vrbis / militariū in suburbano libertini sui inter salariā r numētanz / vias semet interfecit anno cratis. xxxij. atqz in eo oīs augusti / familia pūpta ē. Post neronē x^o galba i hiberia: vitelli^o in / germania: otto romae iplū arripuerūt. Galba. vij. mēse ipi sui / in medio

in medio romae vrbis foro capite trū cas. Vespasian^o duob^o / plijs supatos iudeos ad muros cōpult. Otto tertio regni sui / mēse apd vtriacū: als venatiū ppria manu occubuit. Vitelli / us a vespasiani ducib^o in tiberi pūctif. Romanoꝝ septim^o re / gnauit vespasian^o annis vij. mētib^o. xj. dieb^o. xxij. q apd iude / os ipator ab exercitu appellat^o r bel / lū tiro filio cōmēdāt romā p alexādrī / am pfciscit. Cui^o scdo anno ty^o iu / dea capta r hierosolymis subūsis sex / centa milia viroz interfecit. Iosephus / x^o scies affirmat sexcēta milia viroz / gladio et fame perisse: r alia cētū mi / lia captiuoz publice venūdata. At āt / tāta multitudo hierosolymis reperire / tur cām agymoz fuisse refert. Ob q ex / omi gēte iudei ad tēplū flūetel: vbe / qli carere sunt reclusi. Potebat est / in iisdē diebus pafce eos interfici: qd / saluatoz crucifixerant. Colligit autē / omne tps in scdm annū vespasiani: et / nouissimā hierosolymoz euerfionē a / qndecimo anno tiberij cesaris r ab ex / ordio euāgelice pdicatiois anni. xlij. / A captiuitate aut qm ab antiocho p / pelli sūt: āni. ccc. xxvij. Porro a dārij / scdo anno sub q rursū tēplū edificatū / est: anni qngēt nonagita. Pma autē / edificatioē tēplū sub salomone vsqz ad / nouissimā ei^o ruinā q sub vespasiano / facta est anni mille cētū duo.

r belloꝝ eius: et bonarū virtutū / quibus fortiter gessit: et edificij / muroꝝ quos extruxit et reruz / gestaruz eius: ecce hec scripta sūt / in libro dierum sacerdotij eius: / ex quo factus est princeps sacer / dotum post patrem suum.

Finit liber prim^o Machabeoz / hñs xñsus duo milia trecētos. / Incipit liber scd^o Machabeo / rum q nō est de canone.

Hatribus q sūt / p egyptū iude / if: salutē dicunt / fref q sūt i hiero / solymis iudei r / q i regioē iudea / et pacē bonam.

Explicit liber prim^o machabeoz. / Incipit liber scd^o Macha. / Ecūd^o liber hystorie machabe / ozū: licz breuioz sit pōi eiusdē

opis libro in hystoria narratio: antiquiora tñ q dām repli / cat tpa: excepto q ille alexādrī magni macedonis in pncipio / sūt facit breuē cōmemoratiōē. Mā r seleuci regis cognomen / to nichanoris in iudeos cōmemorat iste bñficia: que hystora / antiquitatū Iosephi r chrontcon Eusebij testāf iudeos re pu / blica sua dignos efficeret: r equū eis honozē cū habitatozibus / macedonib^o r grecis deputasse. Silt r antioch^o magn^o testā / tib^o supra memoratis auctoritatib^o eos crebris epistolaudat: / r multiplicib^o munerib^o donat. Habz qz idē liber diuersaz a / priore narratiōē: tñ hystorie nō dstruit veritate: q licz mul / ta prioris libri ptimeat testimōia: tñ p plura interficit q in illo / nō iudicunt. Script^o enī ab his vidēt qui moztati sunt in terra / iuda: ad eos q in ceteris fuerūt regiōib^o. vñ ita idē incipit:

Hatrib^o q sūt p egypt^o. Demetri^o b sub Ca. I / q se orasse p iudeis in egypto pstitit: hieroso / lymite cōmemorat: ipe ē q postatio chū eupato / rē asie r syrie regnauit: q r ipse cognomiat^o ē / sother b est saluator. In hūc cō annoꝝ numer^o / q cōputat^o est: h cētēsim^o sexagesim^o non^o de / currit. nā antioch^o epiphanes q post cētēsimū tricesimū septi / mū annū regni grecoꝝ cepit regnare: regnauit ānis. xj. antio / chus eupat ānis. ij. r demetri^o sother ānis. xij. q sūt āni a pnci / pio regni seleuci nichāor^o reg^o syrie a q regni grecoꝝ cōputat^o

Nico. de lyra

a Et belloꝝ ei^o. qd^o defēdit eū. b Et bōaz vir. qd^o fortit / gessit. inē qz sūt victoria notabil^o quā habuit de hyrcanis: ex / qua cognominat^o est hyrcan^o. c Et edificij muroꝝ qz ex / truxit. in hierim r in iudea ad terre fortificationē. d Ere / rū gestarū ei^o. q fuerūt mirabiles r multe. vñ dicit Iosephus / li. xij. q ipe habuit spūm pphetic. e Ecce hec scripta sūt / in libro dierū sacerdotij eius. Hunc autē libz nō habem^o sñ / nec ples alios de qd^o fit mētio i lib^o Reg. r Paral.

Postilla Nicolai de lyra sup scdm libz Macha. Incipit: / **H**atrib^o q sūt r. Liber iste scd^o Macha. Ca. I / chabeoz q dā ē abbreviatio cuiusdā magni vo / lumis a iasone cyreneo cōscripti habentis. v. li / bros partiales in quibus facta iude macha / bei et soeioꝝ eius diffuse tractat^o: sed in hoc / libro ponuntur breuiter r succincte: vt patet in / sine capituli secundi: vt qui propter paupertatē pdictū volumē / magnū cōparare nō possēt: vel ppter ei^o pūritatē attedati ei / sent legere: istō cōpēdiū possēt habere de facili r sine tedio p / currere legēdo. Sūt āt cōpilatio b scdā tpe demetrii secundi: / vt magis

Act. 25. a

Paulū interficere nequerūt. Festo magistratu iudee succes / sit albin^o: albino flor: cui^o luxuria r auaricia: cereraz flagi / tia nō ferētes iudei ptra romanos rebellauerūt. Aduersū qz / vespasian^o magister militie trāsmisus plimas vrbes iudee ce / pit. Pūm^o Nero sup oia seclera sua ēt cbristiāos pseqf. Duo / rū eximios rome Petru cruce: Paulū occidit gladio. Dic iu / re militari nihil oīno ausus britaniā pene amittit. Mā duo sub / eo nobilissima oppida illic capta atqz euerfa sūt. Deniqz Nero / cū a senatu qreret ad penā a palatio fugiēs ad quartuz vrbis / militariū in suburbano libertini sui inter salariā r numētanz / vias semet interfecit anno cratis. xxxij. atqz in eo oīs augusti / familia pūpta ē. Post neronē x^o galba i hiberia: vitelli^o in / germania: otto romae iplū arripuerūt. Galba. vij. mēse ipi sui / in medio

Glo.ordi. / rēpōa vlt ad hūc de / cianf anni lēpē de reg / digniqz regia vltim / regnū tenuisse narat / dicit^o r aliter. Pūm / nua annis post r cō / truz qui r pollar / nno. die ergo dōm / gni sui semēpꝝ selu / lita cū alia regno s / nichanoris. xxxvij. / cōputare nū scēre anno / regni angoni q regni / nū lēpē: qz selu / rē capillat: pponentes / nos regni lēpē: eo / annoꝝ regū sēre vlt / annuz demetri^o sother / sumā quoz numer / ruz. Sed mū qz in / iudae in cētēsim^o oc / anno cū ienam arū / polomei regis dicit^o / se de purificationē tēplū / r erāt qmā r vltim / leuēt iudae i pnci / demetrio legit mō / quidē lēpē ano dem / nicoꝝ: fidē inuenit / certi sūt ipli auctozes / de vidēt in cōputa / pare mētie cū in leg / agia interceptū edū / ritate in cōputo ann / det. a Ros iud / ipe est frater onie p / vltimū libz narā / phanē. hoc est nobi / nem sumi sacer dot / suadere vt genitū / hystoria. / Nico. / vt magis vidēt. / lis q erāt in iudea / aliquas solentate / tuz. Igit iste liber / fia q incipit. iij. ca. / semantā duplicis / bu. ca. lē. de iud / tā illoꝝ qd^o scribūt / cōfūmā. iij. hysto / r i qz. Alia vltimū / lē lūlūdoꝝ. p ab / mū mōi. p vltim^o / si vere aliter plic^o / r sub eadē lege. / lēmens enī lēpē / egypto: sicut. ā. di / captiuauit: quoꝝ p / la paut in fauorē. / quof totū vltimū / titamē in egypto re / pozzit: p. p. p. p. / tes in iudea scripser / tres cō. r pacē bonā / la. c. hystoria / cōpōdo dicit^o. h. / lib^o. d. h. m. m. / e. d. d. locat^o ead / iacob. xxxvij. c. impo / delū. vlt. vlt. vlt. / miltionē firme. h. / bus fact^o qd^o ab / pates illūe testā / tis cū. h. d. ipe r cbr / cū Aug^o in cōscri / am in cultu epti